

~~C. H. H.~~
~~C. S. S.~~

No 5446.

SUOMALAISEN
KIRJALLISUUDEN SEURA
HELSINGISSÄ.

Zusammen

Verzeichnis der

Einrichtungen

1875

Verlag

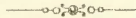
Verlag des Königl. Museums für Naturgeschichte

1875

Näytelmistö.

Kokous alkuperäisiä ja suomennettuja Teaterinäytelmiä.

III.

Helsingissä,

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainossa,

1864.

Ötöimistö

Painoluvan antanut: G. F. Aminoff.

III

Helsingissä

Wahlström & Sonin Kirjapainossa

1861

Sifällys:

Macbeth	Sivu	1.
Kullerwo	"	141.
Minna von Barnhelm	"	229.
Pietar Patelin	"	335.

Einige

1	Einige	11	Einige
11	Einige	21	Einige
21	Einige	31	Einige
31	Einige	41	Einige

Macbeth,

Murhenäytelmä wiidessä näytöksessä.

W. Shakespearen alkuperäisestä suomentanut

Kaarlo Slöör.

Wachtel

Die Wachtel ist ein Vögel, der in den Gärten und Feldern zu Hause ist.

Er ist ein sehr hübscher Vögel, der sehr schön singt.

Er ist ein sehr hübscher Vögel.

Jäsenet:

Duncan, Skotlannin kuningas.

Malcolm }
Donalbain } hänen poikansa.

Macbeth }
Banquo } sotaväensä päälliköt.

Macduff }
Lenox }
Ross } Skotlannin ylimpyksiä.
Menteth }
Angus }
Cathnes }

Fleance, Banquon poika.

Seward, Northumberlandin kreivi, Englantilaisen sotajoukon päällikkö.

Nuori Seward, poikansa.

Seyton, upseeri Macbethin seurassa.

Macduffin poika.

Englantilainen lääkäri.

Sotamies.

Portinvartija.

Ukon vanhus.

Lady Macbeth.

Lady Macduff.

Lady Macbethin passaajarouwa.

Hefate.

Kolme noita-alkaa.

Ylimpyksiä, herroja, upseeria, sotamiehiä, murhaajia, palvelijoita ja lähettiläitä.

Banquon haamu sekä muita näköjä.

Reljännän näytöksen loppupuoli tapahtuu Englannissa, muut kaikki Skotlannissa.

Continued

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...
 31. ...
 32. ...
 33. ...
 34. ...
 35. ...
 36. ...
 37. ...
 38. ...
 39. ...
 40. ...
 41. ...
 42. ...
 43. ...
 44. ...
 45. ...
 46. ...
 47. ...
 48. ...
 49. ...
 50. ...
 51. ...
 52. ...
 53. ...
 54. ...
 55. ...
 56. ...
 57. ...
 58. ...
 59. ...
 60. ...
 61. ...
 62. ...
 63. ...
 64. ...
 65. ...
 66. ...
 67. ...
 68. ...
 69. ...
 70. ...
 71. ...
 72. ...
 73. ...
 74. ...
 75. ...
 76. ...
 77. ...
 78. ...
 79. ...
 80. ...
 81. ...
 82. ...
 83. ...
 84. ...
 85. ...
 86. ...
 87. ...
 88. ...
 89. ...
 90. ...
 91. ...
 92. ...
 93. ...
 94. ...
 95. ...
 96. ...
 97. ...
 98. ...
 99. ...
 100. ...

Ensimmäinen Näytös.

Ensimmäinen Kohtaus.

Aholla. Ukkojen iyrinä.

1 Noita.

Milloinkas saamme jälleen, me kolme yhtehen,
Kajuten myrskyjenkö wai iyrösf' ukkosen?

2 Noita.

Hälinä kun herkeäwi,
Tappelukset taufoawi.

3 Noita.

Se ennen päivänlaskun tapahtuu.

1 Noita.

Ja missä paiffa?

2 Noita.

Tällä aholla.

3 Noita.

Macbethin silloin ehkä tänne saa.

1 Noita.

So tulen, harmaa Malkin.

2 Noita.

Konna huutaa.

3 Noita.

Seti paikalla!

Raiikki.

Häijy on kaunis ja kaunis on häijy,
Läpi sumun ja pilvien noidat ne leijuu.

(Katoovat).

Toinen Kohtaus.

Leiri lähellä Fores'ia.

(Sota-asetten kalketta kuuluu. Duncan kuningas, Malcolm, Donalbain, Lenox ja saattowäki tulevat. Sotamies werisjänkä tulee).

Duncan.

Ken tulee werisjänkä tuosja? Untta
Hän nähtävästi meille kapinasta
Woi kertoa.

Malcolm.

Se onpi sama mies,
Jok' oivan, urho sotamiehen lailla
Kahleeni katkoi multa. — Terwe weikko!
Sä kuninkaalle kerro sodan laita,
Kun sieltä läksit.

Sotamies.

Epätietoinen

Se olj, kuin kahden kilpa-uimarin
On taitoansa pinnistäisjä. — Sulma
Macdonwald — joka kapinoitsijaksi
Ansaitfi tulla, koska muutoinkin
Kihijfi ympärillään tuhansia
Wikoja luonnon — länsi-saarilta

Sai Kernit sekä Gallowglasit auksi:
 Ja Dnni, suosittelien hynnin työtä
 Sai hälle huoraksi. Waan turhaanpa; —
 Macbeth, jol' urhon nimen syystä kantaa,
 Dnnestä huolimatta, miekallansa,
 Ku suitsui werta wuodatettua,
 Miehuuden poi'an lailla tiensä raiwas'
 Kunne luokse konnan sai;
 Ei kättä antanut, ei jäähyvästi
 Sanonut, mutta watsan halkaisi
 Ja kallon nosti meidän muurillemme.

Duncan.

Di urho seukku! uros ansioista!

Sotamies.

Kuni päivän koittaessa uffonen
 Ja haaksenrikkojatti myrskyt nousee,
 Niin tästä riemun lähtehestä kuohuu
 Nyt murhe. Muista Skottein kuningas
 Se muista! Dikeus olj tuskin lyönyt
 Miehuuden aseilla nuo kurjat Kernit
 Pakohon koipihinsa turvaamaan,
 Kun Norjan kuningas, etua walwain,
 Asehin kiiltäwin ja riskin miehin
 So täytti päälle.

Duncan.

Eikös päällikkömme
 Macbeth ja Banquo tästä säikkyneet?

Sotamies.

Sen tekivät kuin kottat warpuija,
 Tai jalopeura säikkyy jänistä.

Jos totta puhun, täytyy tunnustaani,
 Kuni tykit kassinferroin iyrinällä
 Tähtetyt minusta he näyttivät;
 Niin he
 Rahdesti kassinferroin löivät vastaan.
 Verikylpyhäkö lienee mieli tehnyt,
 Wai muistoll' antaa toista Golgathaa,
 En tiedä fanoa —
 Maa uuvoun, haamat hoitoa jo huuntaa.

Duncan.

Kuni sanasi, ne sua kannistawat,
 Ne maistuu kunnialta kumpiki; —
 Nyt menkää, tuokaa hälle lääkäri.

(Gotamies menee).

(Rosje tulee).

Ken siinä tulee?

Malcolm.

Jalo thani Rosje.

Lenox.

Mi kiire wilahtawi filmistänsä!
 Noin katsoo se, ken suurta ennustaa.

Rosje.

Bumala kuningasta warjelloon!

Duncan.

Sä mistä tulet, jalo thani, ferro!

Rosje.

Fifestä kuninkaani!

Kuus' ilmaa pieksäawät nyt liput Norjan

Ja miehiämme wilwastawat.
 Itseppä Norjalainen, kauhealla
 Joukollaan sekä riikinpettäjältä
 Than Camborilta autettuna, alkoi
 Julminta taistelua, siksi kun
 Bellonan sulho, sotisopa päällä
 Pani wertaisensa hälle wastahan,
 Käsi kättä wasten, mieffa wasten mieffaa
 Masentain hänen hurjuuttansa. Kerta
 Sanoen, woitto meidän!

Duncan.

Sepä omi!

Rosfe.

Jotta nyt
 Swen Norjasta anowi sowintoa.
 Hän miehiään ei saanut haudata
 Ennenkuin saarella Sankt Columban
 Olj taaleria hymmenen tuhatta
 Hän waltakunnan kassaan suorittanut.

Duncan.

Ei enempää nyt tämä Cambor than
 Ole kawaltawa luottamustamme.
 Mene, ilmoita jo hälle kuolema,
 Ja nimellänsä terwehdi Macbeth!

Rosfe.

Ma käskyy noudatan.

Duncan.

Hän minä menetti, Macbeth nyt saa.

(menewät).

Kolmas Kohtaus.

Aholla. Ulkosen jyrinää.

(Ne kolme noita-alkaa tulevat).

1 Noita.

Misj' olet ollut sisko?

2 Noita.

Sifaa tappamasfa.

3 Noita.

Sisko, entäs ste?

1 Noita.

Helmasfaan kantoi waino kastanjoita
 Ja syhödä mutusteli: „Annas mulle,”
 Ma sanoin: — „Hiiteen noita-alka!” kiljui
 Tuo konnan luuska. Hänen miehensä
 On Tigerlainwall' Aleppohon mennyt:
 Ma hämmätönnä rottana
 Purjehdin sinne seulasfa:
 Teenpä niin, teenpä niin, teenpä niin!

2 Noita.

Sä multa tuulen saat.

1 Noita.

Sä mua rakastat.

3 Noita.

Minä toisen annan.

1 Noita.

Raikki muut ma luonan' kannan,
 Tuulet haminoisfain,

Kaikki ympäri kompassin
 On nyt wallasain.
 Heinäksi hän kiuwukoon,
 Yöt ja päivät paetkoon
 Uni silmistänsä pois,
 Kuin jos kirottuna ois';
 Yhdeksästi yhdeksän
 Wiikkokautta kärsimän,
 Kiihtuen ja nuuruen
 Tähtyy hänen; — waikka en
 Laimaa hullumahan saakaan,
 Myrskyt sitä huifuttakaan!
 Kas, mikä minulla!

2 Noita.

Näytä, näytä!

1 Noita.

Perämiehen peukalo,
 Hän huffui kitorannalla.

(Rummun ääni kuuluu).

3 Noita.

Kurle, rummutaan.
 Macbeth jo tänne saa!

Kaikki kolme.

Welhofiskot meret, maat
 Käsitöyksen ratsastaat,
 Kinkisillä pyörien:
 Kolmasti sulle,
 Kolmasti mulle,
 Ja kolmasti vielä, jott' on yhdeksän:
 Nyt on taika tehty kuin piti tehtämän.

(Macbeth ja Banquo tulevat).

Macbeth.

Niin kaunista — ja törkeää en vielä
Ma päivää nähnyt.

Banquo.

Kaukanaan Fores? —

Sah! — kuttas nuo on, kasvot rypphifisjä
Ja julmat vaatteiltaan? Maan asukkaiksi
Et niitä luulisi, waan sillä käywät!
Eläwiäkös ootte olentoja,
Kysyä joilta käypi? Ymmärtävän
Te näytte, koska formen naarmaisen
Mäen kurttuhuulillenne nostawanne.
Mäisiksi arwaisin, mut partanne
Mua kieltää siksi teidät päättämästä.

Macbeth.

Kuit' oottekaan! Niin haastafaa, jos woitte!

1 Noita.

Terwe Macbeth! terwe sinä Glamis than!

2 Noita.

Terwe Macbeth! terwe sinä Candor than!

3 Noita.

Terwe Macbeth! ku kerran kuninkaaksi saat!

Banquo.

Sä miksi hämmästyit ja pelkäävän
Näyt sitä, jos' on sulo kuulla niin? —
Nimehen totuuden kuit' oottekaan?

Silmämme kuuwitlemia, waiho
 Dikeita olentoja, joiksi näytte?
 Jaloa kumppalian' terwehditte
 Walmiilla onnell', ennustaen waltaa
 Ja hlpäätä kuningasten toiwoo,
 Jott' ihastuksihin hän näyttää tulleen!
 Waan mulle ette puhu!
 Jos ajan kylwöön woitte katsoa
 Ja sanoa, mi siemen nousewi,
 Mik' ei: niin minulleki puhukaatte!
 Ma wihaanne tai suosiotanne
 En pyyhä enkää pelkää!

1 Noita.

Terwe!

2 Noita.

Terwe!

3 Noita.

Terwe!

1 Noita.

Macbethin werta ei, ja häntä suurempi!

2 Noita.

Onnea vähempi, mut onnellisempi!

3 Noita.

Kuninkaita siität, waihk' itse siiks' et saa!

Terwe Banquo ja Macbeth!

1 Noita.

Terwe Macbeth ja Banquo!

Macbeth.

Seisfaatte! ennustajat epäselwät

Ja vielä puhukaa. Kun Sinel kuoli
 Tulin Glamin thaniksi, sen kuulin äsken.
 Waan kuinka Cawdorin? Than Cawdor vielä
 Elävi onnessa, ja kuninkaaksi
 Mun saawan, yhtä wähän uskottawa
 On kuin mun Cawdoriksi pääsevän.
 Waan sanokaatte, nämät oudot tiedot
 Te mistä saitte? Miksi seisotatte
 Meit' aholl' astumasta, profeettain
 Tapahan tervehtien? — Sitä waadin!

(Noidat häviävät).

Banquo.

Kunni we'ellä kuppia on maallakin:
 Nää oli niitä. — Minnekkä ne joutui?

Macbeth.

Ne katos' ilmahan. Mi ruumiillista
 Oli meistä, haihtui niinkuin henki tuuleen.
 Dis wiipähä ne woineet.

Banquo.

Oliko todellakin läsnä, josta
 Nyt puhumme. Wai oisimmeko syöneet
 Hulluusta juuresta, mi mielen wiepi?

Macbeth.

Sapsenne kuninkaaksi joutuu.

Banquo.

Itse

Tulette kuninkaaksi!

Macbeth.

Sekä myöskin
 Than Cawdoriksi; eikös ollut niin?

Banquo.

Niin kuului sanansa. — Waan kulas tuosfa!

(Rosse ja Angus tulewat).

Rosse.

Macbeth, sun voitostasi kuningas
 Jo tiedon sai ja lukiesansa
 Kapinan melskeesjä sun henkeäsi
 Ei fäästäneen, oh mielesfänjä kiista,
 Ihmettelisko waiho ylistäisi
 Sinua. Äänettömäks' ihastuipa,
 Kun katsellesfa koko päivän työtäs,
 Sun löhtää joukos' ylpein Norjalaisten
 Omia tekojas' ei kamofsuwan:
 Kuvia kamalia kuoleman.
 Kuni rakeita, niin tiheästi seuras'
 Sanoma sanomaa ja itsekufin
 Sull' ylistykfet kantoi rohkeasta
 Puolustamasta kuninkahan wallan,
 Ja etehensä kaafi ne.

Angus.

Meit' ompi

Herramme kuningas wain laittanut
 Sinua kiittämään ja saattamahan
 Näkywihinjä, eikä palkitsemaan.

Rosse.

Ja arwon korkeamman esikoksi
 Hän käski minun Cawdorthaniksi
 Sua kutsumaan: siis terve, jalo than!
 Se ompi arwosi!

Banquo.

Rah! voiko perkeleet puhua totta?

Macbeth.

Than Cambor elää! miksi waatetatte
Mua lainattuun puhuhun?

Angus.

Thanin hylky

Elävi. Mutta koman tuomion alla
On henkensä, jonk' omi ansainnut
So menettää. Lie Norjalaisen kanssa
Hän liittäynyt, wai lie salaisesti
Hän kapinoitsijata autellut,
Wain että kumpaisenki kanssa hankki
Maallensa turmiota; empä tunne.
Mut waltakunnan petos, todistettu
Ja tunnustettu itseltänsäki,
On hänen hösšyt.

Macbeth. (Itsekseen).

Glamis ja Cambor than!

Suurinta puuttuu! —

(äänesä).

Riitos waiwastanne! —

(Banquolle).

Nyt uskonette kuminkaiksi saaman
Poikanne, sen kun heille emustiwat
Ne, jotka tekivät mun Camboriksi.

Banquo.

Jos siihen luottanette, helposti
Woi himo syytty teisä kruunuhun,
Tään Cambor-arwon yli. Kummallista!

Meill' usein, wahinkohon wiettääksensä,
 Puhuvat pimeyden henget totta,
 Ja joutavilla asioilla meidät
 Ne sywimpähän saattaa turmioon. —
 Pari sanaa, serkkuseni!

Macbeth (itseksään).

Kaffi kertaa

On totta puhuttu: se oiva alkun
 Ylewan näytelmän, jol' aineeltansa
 On kuninkaallinen! — Nyt kiitos herrat! —
 Tää ylenluonnollinen yllitys
 Ei saata paha olla eikä hyvä.
 Jos paha, miksi mulle onnen merkin
 Se antoi, alottaen totuudella?
 Ma olen Camdor than. Jos hyvä, miksi
 Ma annan sille kiusantulle
 Nyt valtaa, jonka kuwa kauhea
 Mun saattaa hiukset päässä seisomahan,
 Ja sydämeni lujan kylkiluita
 Luonnottomasti kolkuttelemaan.
 Totinen hirmu mielen kauhuille
 Ei wedä wertoja. Ajatus, joka
 On murhamielen kuwitelma waan,
 Mun heikko luontoani kauhistuttaa
 Niin, jotta aawistukseen tufehtuwat
 Eloni woimat kaikki; eikä muuta
 Ole mitäkään kuin se, mi' ei oo vielä.

Banquo.

Waan kas, kun towerin' on innoisaan?

Macbeth (syrjään).

Jos onni aikoo mua kuninkaaksi,

Niin onni kruunatkohonkin mun ilman
Mun avuttani.

Banquo.

Uusi arvo häntä
Ahdistaa niinkuin uudet waatteet meitä.
Ne wasta totuttua ruumiillemme
Sopivat.

Macbeth.

Tulfoon mikä tulleeikin;
Suluwi aika läpi murheenkin.

Banquo.

Salo Macbeth, me teitä odotamme.

Macbeth.

Suokaatte anteeksi, mun raskas mielen'
Oj unhottuneisj' astoisja kiinni. —
Waiwanne, hywät herrat, piirretyt
On siihen kirjaan, jonka lehtiä
Ma joka päivä käännän lukeaksein. —
Nyt lähtään tuninkaalle. —

(Banquolle).

Mieti tarffaan

Mi tapahtui, ja sopiwahan aikaan,
Aflaa wälin aprikoittua,
Me toinen toisellemme puhukaamme
Siit' awomielin.

Banquo.

Wivan kernaasti.

Macbeth.

Wait siihen asti! — Vähitään ystävät!

(Kaikki menevät).

Neljäs Kohtaus.

Fores. Kammio linnassa.

Torven toitoitus. Duncan, Malcolm, Donalbain, Lenox ja saattomäki.

Duncan.

Tähtetty onko tuomio Cawdorin?
Sen eikö palanneet jo toimittajat?

Malcolm.

Ei vielä joutunehet kuningas!
Waan minä puhutellut olen miestä,
Jok' oli nähnyt hänen kuoleman.
Hän kertoi hänen, ilman wilpittä,
Tunnustanehen rikoksensa kaikki,
Teit' armost' anteheksi pyytänehen,
Ja mieltä katuwaista näyttäneen.
Ei mikään koko elämässään ollut
Niin kunnis kuin olj täältä lähtönsä;
Hän kuoli niinkuin se, jok' oppinunna
On kuolemaan ja heittää luotansa
Mit' ompi kallihinta hällä, lailla
Wähäsen kalun.

Duncan.

Keinoa ei löydy,
Kaswoista arvaamahan mielenlaatu.
Hän oli kunnan miesi, johonka
Mä wafawasti luotin. — Palo serkku!

(Macbeth, Banquo, Rosse ja Angus tulevat).

Nyt juuri kiittämättömyyden synti
 Minua raskahasti painoi. Sinä
 Jo niin oot kauwas e'eltä ennättänyt,
 Nope'in jotta siipi palkinnon
 On hidas sua kiinni saamahan.
 Jos vähemmän olisit ansainnut,
 Niin voisin kiitokset ja palkinnon
 Tasahan punnita. Nyt tunnustan:
 Sun ansiotas palkitakseni,
 Warani kaikki eivät riittäisi.

Macbeth.

Mun velvotukseni ja Wirkani
 Jo tekijäänsä palkitsawat. Teidän
 Tulewi, kuningas, waan ottaa vastaan
 Työt sekä toimemme; ja nämä owat
 Kuni waltanne ja istuimenne lapset
 Ja palvelijat, jotka tehtävänsä
 Waan toimittawat, tehdesjäsä kaikki
 Mieliksi sekä kunniaksi teille.

Duncan.

Ole terve tultuas! Ma istuttaa
 Don sua alkanut ja vielä saatan
 Sinna kulkimaanki. — Talo Banquo!
 Sun ansios' ei ole pienempi,
 Eik' arwoo vähemmän sill' annettava.
 Syliini tullos nyt, mun sydämellän'
 Sull' olkoon siasi.

Banquo.

Jos siinä kaswaa
 Ma saanen, laiho teidän on.

Duncan.

Mun runsas

Kloni yltähylläisyhydestänsä
 Puol' pyörthyneenä, pyrkii kätkeimään
 Nyht surun khyneleihin. — Poi'at, serkut
 Ja thanit sekä muut, jott' olette
 Vähinnä istuintani, kuulkaa kaikki:
 Tahdomme waltakunnan perijäksi
 Wanhemman pojistamme, Malcolmin
 Nyht määrätä; hän Prinsfi Cumberlannin
 Nimeä tästälähin kantakoon.
 Mut elköön kaunistako yffinänsä
 Tää arwo häntä, ilman kumppanitta;
 Waan niinkuin tähdet, merkit aatelin
 On kaiken ansion päältä loistawat.

(Macbethille).

Nyht Imvernessiin, siellä liikenmin
 Me teihin sitoumme.

Macbeth.

Se lepo, jott' ei teitä hhyödytä,
 On waiwaa. Itse sanansaattajaksi
 Ma käyn ja waimon' korwaa ilahutan
 Nyht tulollanne. Siispä jäähywäiset
 Ma nöyrät jätän.

Duncan.

Kunnon Cawdorini!

Macbeth (hyrjään).

Prinsfi Cumberland! — Siin' este ompi,
 Mun johon kompastua täytyy, ell'en
 Sen yli hyppää, sillä se on tiellän'.

Te tähdet sammukaa! haluni mustat
 Ja syvät eivät kärski walaistusta.
 Palene kättäelmä! tulfoon se,
 Tulleena nähä jot'et ilfene.

(menee).

Duncan.

Niin, kumnon Banquo, hän niin uljas ompi
 Ja häntä kiittämään en kyllästy,
 Se on mun herkkuni. — Waan seurattaamme
 Nyt häntä, jonk' on huoli eeltä mennyt
 Meit' ottamahan wierahina vastaan.
 Se werraton on serkku!

(Torwen soitto, menewät).

Wiides Kohtaus.

Inverness. Kammio Macbethin linnassa.

(Lady Macbeth tulee kirjettä lufien).

Lady Macbeth (lukee).

Ne kohtasivat minua woiton päivänä ja minä olen täydellisesti wakuutettu, heisjä olewan enemmän kuin ihmisen tieto. Halutesfani kysellä heiltä enemmän, muuttuivat he ilmaffi, johon haihtuivat. Seisoessani siinä tätä ihmetellen, tuli lähettiläät kuninkaalta, jotka tervehtiwät minua Cawdorin Thaniffi; jolla nimellä sitä ennen welhosiskot oliwat tervehtineet minua ja osottaneet tulewaan aikaan sanoen: „Terwe sinä, joka kerran kuninkaaffi saat“. Tätä olen tahtonut ilmoittaa sinulle, rakkahin osallinen kunniasfani, jott'et sinä, tietämättä mikä korkeus sinulle on luvattu, olisi sitä ilon ainetta paitse, joka sinulle tulee. Pane se mielehesi ja jää hywästi!”

Sä Glamis oot ja Cawdor, sekä nouset
 Miiks' ompi luvattu. — Mut luontohos
 En luota; siinä liiaffifin maitoo

On ihmis-rakkauten, mennäseji
 Suorinta tietä. Suureksi jä aimot,
 Himoa kunnian on hylly, mutta
 Sen seuralainen, pahuus, sulka puuttuu.
 Jos mitä haluat, jä hurssakasti
 Haluat sitä: petosta et kättäis',
 Toki voittaa väärhydellä tahtoisit.
 Sun mieles', suuri Glamis, tekis sitä,
 Mi huutaa: „se on sulla tehtävänä
 Jos mua tahtonet;” ja sitä, jonka
 Tekoa kammostunut enemmän
 Kuin soisit tekemättä jäävän. — Joudu
 So tänne, että korwahasi mieltän'
 Ma muodatan ja kielin uljahin
 Kaikk' esteet suomin, jotka pidättävät
 Sua kultarenkahasta, jolla onni
 Ja yli-luonnolliset voimat näyttää
 So sua kruunannehen.

(palmelija tulee).

Mitäs nutta?

Palmelija.

Tän' iltana saa tänne kuningas.

Lady Macbeth.

Sä mieltä puuttut.

Luonansa eikös ole herrasi,
 Sol' ennakolla oisi tuloansa
 Meill' ilmoittanut.

Palmelija.

Suokaa anteheksi,

Mut se on totta: tulosja on thani
 Mun kumppalian' eräs, joka e'eltä

Olj kuruhtanut, milt' ei hengetönnä
Sai tänne, ett'ei sanaa suusta saanut.

Lady Macbeth.

Te häntä ruoffikaa; hän sanomia
Tuo suuria.

(Palwelija menee).

• Kreä ompi ääni

Nyt itsen korpin, joka roikkui
Tuloa onnetonta Duncanin
Mun katton' alle. — Tulkkaa, tulkkaa henget,
Te, jotka murhamieltä suositte,
Ja waimon luonne multa ryöstäkää!
Mua täpötäyteheni hirmuisinta
Sulmuutta täyttäkäätte, kantapäädästä
Samahan firehesen asti! tehkää
Wereni sakeaksi; jalwatkaatte
Tie armahtamiselta, ett'ei luonnon
Katumis-terwestykset järkyttäisi
Mun julmaa päätöstäni, taikka rauhaa
Sowita sen ja te'on välille.
Mun waimo-nännistäni imemähän
Tulkaatte maidon asemesta sappee.
Te murha-henget,
Miss' ikinänsä näkymättöminä
Te pahennusta ootte wäijymäsä!
Jö synkkä, tule, werhoo itsesi
Sawuhun mustimpahan helwetin,
Ett'ei mun puukkonni näkisi haawaa,
Min pistää, taikka taiwas pillistäisi
Pimeän peitteen läpi, huntamahan:
„Lakkaa, lakkaa!

(Macbeth ilmestyy).

Suuri Glamis, jalo Cambor!

Miin, suurempikin — „sä' ku ferran saat" —
 Sun kirjees' yli kurjan nykyishyden
 Mäua miehätteli, ja mä tunnen nyt
 Tulewan toivoo tänä tuofiona.

Macbeth.

Armaani, Duncan tulee tänne yöksi.

Lady Macbeth.

Ja lähtee — milloin?

Macbeth.

Aamulla — niin aikoo!

Lady Macbeth.

Sit' aamua ei koita konsanaan.
 Kasvoisi, thani armas, on kuin kirja,
 Jos' asioita kummallisia
 Luea saattaa: pettääksefi aikaa,
 Ole qi'an kaltainen, sä suosiota
 Kätesi, kielen, silmän anna kantaa;
 Sä nähtä niinkuin kukka wiaton,
 Mut ole käärme alla. Hänestä,
 Ku tänne saa, on huoli pidettävä;
 Ja heitä minun toimekseni täyttää
 Yön tämän ankara ja suuri työ,
 Ku tulewille päiwille ja öille
 On tuopa waltaa, herrautta meille.

Macbeth.

Puhunne siitä.

Lady Macbeth.

Kirikkaat silmäsi!

Ken muuttaa muotoa, on pelkuri.
 Muu kaikki mulle jätä.

(menevät).

Kuudes Kohtaus.

Paiikka linnan edustalla.

Lorvia ja tulisoittoja. Duncan, Malcolm, Donalbain, Banquo, Macduff, Ross, Angus ja saattowäki.

Duncan.

Tää linna paikalla on kaunihilla
 Ja ilma suvinen ja lauhkea
 Hennoille hermoillemme.

Banquo.

Suven wieras,

Uruja tempelitten pääskynen,
 Hauskalla pesinnöllä näyttäwi,
 Ett' omi taimon henki huokumasja
 Lempeesti tässä. Ei oo patjasta,
 Ei nurkkaa, rästästä tai rakennusta
 Jotakin ulospistäwätä, jonne
 Ei tämä lintu olis ripustellut
 Pesäänsä sekä lehtoo heiluwaa.
 Sen olen hawainnut, tää lintu misjä
 Pestwi sekä sikiäwi, siellä
 On ilma ihana.

(Lady Macbeth tulee).

Duncan.

Kas tässä on.

Jo armollinen emäntämme itse!
 Se rakkauts, ku meitä seuraq, omi
 Wälistä wastuksena, waikka siitä

Me kiitämme kuin raffaudest' aina.
 Täst' oppikaatte rufolemaan
 Meill' apua Jumalan waiwastanne,
 Ja wastuffesta meitä kiittäkää.

Lady Macbeth.

Jos palvelustammekin kaitin puolin
 Dis panna kassi kertaa kassinkerroin,
 Se olis vähäpätöinen ja halpa
 Asia, werrattuna siihen suureen
 Ja korkeahan kunniahän, jolla
 Te huonettamme hlön lahjoititte.
 Me näistä sekä wanhemmista armon
 Ja suosionne osoituffista,
 Tahdomme teidän e'estä rufoella.

Duncan.

Miss' ompi thani Camdor? Sälisjänsä
 Me kiinni kintereisjä ratsastimme,
 Ja aikomus olj häntä ilmoittaa.
 Mut oiwan laillapa hän ratsastawi,
 Ja lempensä, teräwä, niinkuin kannus,
 Hänt' ennen meitä saattoi kotihin.
 Thana emäntäni, täkfi yökfi
 Me jäämme wierahakfi teille.

Lady Macbeth.

Kaikki,

Mi alamaisillanne omaisuutta,
 He itset sekä kaikki muu on laina.
 He niistä teidän korkeudellenne
 Tekewät tilin milloin suwainnette,
 Ja antaat jälleen teille omanne.

Duncan.

Käsi mulle antakaa ja saattakaatte
Luo isäntäni. Häntä rakastamme,
Ja armonne ei konnaan hältä puutu —
Mun sallikaatte emäntäni?

Duncan taluttaa Lady Macbethia kädestä linnaan ja muut seuraavat.

(menevät).

Seitsemäs Kohtaus.

Samalla paikalla.

Torventoitotusta ja tulisoittoja. Pöydänkattaja ja palvelijoita kulkee näytelmäpaikan yli kantaen ruoka-astioita. **Macbeth** tulee.

Macbeth.

Jos tehtyä, työ olis sillä tehty,
Niin parasta kun olis kohta tehty.
Jos murhan seuraukset estää voisi
Ja saada pelkkää menestystä nuottaan,
Niin jotta tämä puukon pisto waan
Dis' kerrassansa alku, loppu täällä,
Täällä' ainoastaan, ajan karilla —
Elämä toinen meit' ei arveluttais!
Mut näillä te'oilla on tuomionsa
Jo täälläkin. Veriset neuvot meidän,
Joit' opetamme, kerran opittuna,
Jälkensä keltijäänsä waiwaawat.
Luo tarkkakäsi oikeus meill' antaa
Sen myrkkymaljan itsellemme juoda,
Min walmistimme. —

Kaksinainen turwa

Häll' ompe tässä: ensiksi kosk' olen
Ma alamaisensa ja wafallinsa,
Kaks' ankara murhan estäjää.

Sitt' olen isäntänä, jonka tähty
 Dwikin murhaajilta sulkea,
 Ei itse käyttää puukkoa. Pait sitä
 On Duncan hallinnut niin lempeästi,
 Min wilpitön ain' ollut wirasfansa
 Täsf' ylhäisessä, että ansionsa
 Kuni enkelit pasunakielin kiljuis
 Tään murhan firotusta työstä kostoo.
 Ja sääli, niinkuin wastashynthnyt
 Maston lapsi, myrskyn lentimillä,
 Ja taiwahan Herubit, ratsastain
 Droja ilman näkymättömiä,
 Tulisit puhaltamaan joka filmään
 Hirnuista murhaa, jotta khyneleihin
 Sukkuisi myrsky. Mull' ei kannuksia
 Ole, tahtoni siwuja kannustamaan,
 On huima kunnian himo waan; se pyrkii
 Ylös hyppäämään, mut nurin niskojojansa
 Taas maahan kellähtää.

(Lady Macbeth tulee).

Lady Macbeth.

Hän koht' on ariansa lopettanut,
 Waan miksi salin jätit?

Macbeth.

Kyshnyt

Hän mua onko?

Lady Macbeth.

Etkös sitä tiedä?

Macbeth.

Etkäämme sywemmälle asiahan
 Nyt puuttuko. Hän wasta kunnioitti

Minua, ja mä maineen kultaisen
 Olen wäeltä kaiffinaiselt' ostanunna
 Tot' uudesja on kirffaudesjansa
 Nyht käytettävä, eikä wiskattawa
 Niin kohta pois.

Lady Macbeth.

Oliko toivo, johon
 Sä pu'it itses', juowuksissa? Onko
 Se maannut sitte päänsä selwäksi,
 Ja heräjä nyt silmät haljakkana
 Ja tuijotellen katsomahan sitä,
 Tot' ennen mielellänsä teki? Tästä
 Hetkestä arwaan ma sun rakkauttas!
 Sä mielin, toimin etkös kykene
 Mies sama olemaan kuin haluisjasi?
 Sä tahtoisitko ottaa, minkä luulet
 Elämän kaunistukseksi, ja olla
 Omasja arwossasi pelkuri?
 Ja sanoa kuin kissa tarinasja?
 „Tekisi mieleni jos tohtisin“.

Macbeth.

Ma pyhdän, waiti? Kaikki uskallan,
 Mi miehen sopinewi; enempäätä
 Ken uskaltawi, hän ei ole mies!

Lady Macbeth.

Mi peto saattoikaan sua aikomustas'
 Mull' ilmoittamaan? Sen kun uskalsit
 Sä olit mies, ja vielä enemmän
 Olsit mies, jos sinä uskaltaisit
 Entistäs' enemp' olla. Silloin aika
 Ja paikkakaan ei olleet sowliaat;

Sinäpä molempia tahdoit tehdä,
 Nyt tarjouvat itsestänsä, mutta
 Seill' on nyt sopiwaisuus haittana.
 Ma lasta imettännyt oon ja tunnen
 Kuin suloista on sitä rakastella,
 Jos' imee rintoa. Mut minä oistin,
 Sen parhaaltansa mulle myhälliesä,
 Pois nännini sen suusta temmannut
 Ja aiwot päästä särkenyt, jos niin
 Sen oistin wannonut kuin sinä tämän.

Macbeth.

Mut, jos ei onnistu?

Lady Macbeth.

Ei onnistu!

Wiritä mieli oikein wireille,
 Niin kyllä onnistuu. Kun Duncan nuffuu —
 Ja matkan waiwat hänen kohtakin
 Unehien uuvuttawat — pasfarinsa
 Mä kumpaisenki wiinillä ja muulla
 Niin saatan juowuksihin, että muisti
 Tuo aiwoin wartija, utuna haihtuu,
 Ja järjen tupa on kuin höyrylaffi.
 Unehien fikamaiseen uupuneeksi
 Kun saamme heidät kuni kuolemaan,
 Mit' emmekö woi Duncanille tehdä,
 Jos' ompi wartijoitta? Mistä eikö
 Käy juopuneita palveljoita syhttää,
 Josk' owat murhastamme suuresta
 Syhn laiken kantawat?

Macbeth.

Sä poikia

Mull' ainoastaan synnhtä! Ei muuta
 Saa rohkeasta luonnostasi siitä
 Kuin miehiä. — Tuot' eikö uskottais'
 Jos werin nukkunehet passarinja
 Me tahraamme ja heidän puikkoja
 Käytämme, että he sen tekivät?

Lady Macbeth.

Ken muuta uskaltaisi luullakaan,
 Kun hänen kuoltuaan, walitusparfu
 Meilt' alkaa kaifua?

Macbeth.

Ma olen valmis,
 Ja wiritetty joka ruumiin jänne
 On tähän kauheahan työhön! Lähtään
 Ja pahuus peittäkäämme walehella,
 Kawala sydän ulko kauneudella!

(menewät).

Toinen Näytös.

Ensimmäinen Kohtaus.

Samalla paikalla. Linnan piha.

Banquo ja Fleance tulewat. Pastwelija astuu heidän edellänsä
 tulisoitto kädessä.

Banquo.

Mit' ompi yötä kulunut jo, poika?

Fleance.

Kuu on jo maillaan; kelloa en kuullut.

Banquo.

Ja sydämyhällä se menevi mailleen.

Fleance.

Ma luulen myöhemmin, mun isäni!

Banquo.

Seh! miekkan' ota! Taimahasja tiukat
 Nyh ollahan! sen hyyttilät jo kaikki
 On sammutettu. — Ota tämä myöskin! —
 Kuin lyijy raskas mua mieli painaa,
 Ja kuitenkaan en tahtois' nukkua.
 Sä armon Jumala, mun luotan' torju
 Ne pahat ajatukset jotka luonto
 Unisjan' nostaa. — Annas miekka mulle! —

(Macbeth tulee ja palvelija tulisoitto kädesä).

Ken siinä!

Macbeth.

Ystävä.

Banquo.

Sah! vielä yllä? kuningas jo nukkuu!
 Hän oli tawattoman iloinen
 Ja palveljanne hywin lahjoitteli.
 Hän tällä tiamantti formuksella
 Terwehtii „oivallista emäntäänsä,"
 Ja äärettömään kiitokseen sen sulki.

Macbeth.

Tahtomme, warustamatonna, joutui
 Puutoksen palveljaksi; se kun muurtoin
 Dis mielin määrin saanut toimitella.

Banquo.

Kaihk' onmpi hyvä. — Minä mennä yönä
Näin unta noista welhosifarisista,
Ne teille totta ovat puhuneet.

Macbeth.

Ma niit' en enempätä muistaffaan;
Jos toki aika milloin antaisi,
Me tästä asiasta puhuisimme.
Määrätkää aika!

Banquo.

Kulloin jumainnette.

Macbeth.

Jos tuumaan' suostutte, kun tulee sifsi —
Se kunniaa teill' on tuopa.

Banquo.

Kunhan en

Sitä kartuttaisjan' juuri menettäne!
Waan rintan' wapaana, ja saastumatta
Walani säilytän, ma teitä kuulen.

Macbeth.

Nyt hyvää yötä waan.

Banquo.

Ma kiitän teitä,

Ja sitä samaa teille toivotan.

(Banquo, Fleance ja palvelijansa menevät).

Macbeth.

Mene, emännälles' ilmoita, kun juoman'

Valmistuu, kelloa hän soittakoon.

Räy ma'ata sinä.

(palmelija menee).

Tää puukko onko, jonka filmilläni
Ma näen, kahwa kättä vasten. — Annas,
Sinuhun tartun! — — Empä sua saanut!
Waan yhtäfaiikki olet nähtävä,
Sä hirmu näkö, eikös sua koura
Käsitä niinkuin filmä? Tai jos lienet
Waan mielen puukko, tyhjä kuwitus,
Mi syntyy kiihtyneisjä aivoisfani.
Sun wielä yhtä käsitettävänä
Ma näen, kuin tämän jonka webän tässä.
Sä nähtät tietä, jota mennä aivon,
Ja tämmöistä on mun asetta tarwis.
Mun filmäni on muiden aistimien
Nyt tullut narriksi, ell'ei se muita
O' arwofampi. — Minä näen sun wielä,
Ja terän, kahwan weripisaroita
Täynnänsä, joit' ei sinä ennen ollut. —
Ne totista eiwät ole; ompa
Berinen teko, joka sillä lailla
Kuwastuu filmisjän'. — Nyt näyttää luonto
Toisella puolisikolla maata kuolleen,
Ja häijyt unet filmäluomen alla
Makaajaa pettelewät. Welhot miettää
Nyt uhrijuhlaa waaleen Hekaten,
Ja kuiwettunut murha, herännyt
Ulwonnast' oman wartijansa, hufan,
Noin hiivii pitkin roswo-askelin,
Kuin himoisjaan Tarquinius, kummituksen
Tapahan. — Sinä wakaa, wanffa maa,
Elä askelteneni kumle kulkua,
Tott' eiwät kivesifin kanteleisi

Mun matkastaan' ja tältä hetkeltä
 Weis sitä hirmua, jos' ompi niin
 Sopiva sille! — Minun uhkatesfain
 Hän elää. — Sanat te'on heltehellä
 Pi'akki kylmää tuulta löyhyyttelee.

(kellon ääni kuuluu).

Ma lähden täyttämään; mua kutsum kello.
 Elä kuule Duncan hautaus kellojasi —
 Ne kutsum helvettiin tai taiwahasen!

(menee).

Toinen Kohtaus.

Samalla paikalla.

Lady Macbeth tulee.

Lady Macbeth.

Mi heidät juovutti, mua rohkaisti,
 Mi heidät sammutti, mull' antoi tulta. —
 Wait! — kuule! — Suuhkaja se olj ku huusi,
 Tuo outo wahti, joka hywää hötä
 Niin hirveästi jättää. — Hän on siellä —
 Owi auki on ja juopunehet rengit
 Wirkaansa kuorsumalla pilkkaavat.
 Ma juomansa niin olen hämmennellyt,
 Ett' elämä ja kuolo kiistäköön,
 Omatko hengissä wai kuolleina.

Macbeth (sisästä).

Ken siellä? — häh! ken?

Lady Macbeth.

Woi, ma pahoin pelkään
 Nyt heidän heränneen, ja tekemättä

Sen jäänehen; meit' aikomus, ei rikos
 Wie turnioshon. — Kuule! — Heidän puukot
 Ma panin valmiiksi; hän hairahtua
 Ei voinut. — Ei'ei mukkunehen näkö
 Niin ois' isäni ollut kaltainen,
 Sen ois' minä tehnyt. — Mieheni!

Macbeth (tulee).

Nyt on se tehty — etkös mitään kuullut?

Lady Macbeth.

Yö-huuhkan äänen ja sirinän sirkkain —
 Sä etkös puhumunna?

Macbeth.

Milloin?

Lady Macbeth.

Äskän.

Macbeth.

Kun alas astuin?

Lady Macbeth.

Niin!

Macbeth.

Kuules' —

Ken toisessa on kammarisija?

Lady Macbeth.

Donalbain.

Macbeth.

Se surkeaa on nähdä!

Lady Macbeth.

Kuin hullusti sä puhut; surkia nähkä!

Macbeth.

Yks' unisiansa nauroi, toinen „murhaa”
 Huus' jotta toisiansa herättivät:
 Ma seisoin kuunnellen — waan rukouksen
 He lukivat ja panit jälleen maata.

Lady Macbeth.

Eiin' ompi kaks' ynnä nukkumasä.

Macbeth.

„Jes-siunatkoon!” huus' yks', toinen: „Amen!”
 Suur' kuin ois' nähneet näillä pyöwelläsin
 Mun kuuntelewan heidän tuskiansa,
 Waan „Amenta” en saanut suustani,
 Kun he „Jes-siunattohon” huokasivat.

Lady Macbeth.

Sit' elä niin sywähän mieleen paina!

Macbeth.

Waan miks'en „amenta” sanoa woinut?
 Ma siunausta tarwitsin, ja anien
 Mun tarttui kurkkuhun.

Lady Macbeth.

Ei femmoisia

Pidä mieltä; ne hulluksi woi saattaa!

Macbeth.

Olin kuulewinan' äänen huutawan:
 „Elfääte enää maatto! Unen murhaa

Macbeth!" — sen viattoman unen, sen,
 Mi huolten sekowyyhdyt selwittämi,
 Jok' onpi kunfi päivän kuolo, kylpy
 Työn wäshneen, ja palsam sielunhaawain;
 Tuo luonnon oma lepo,
 Ja paras ruoka elon pöydällä!

Lady Macbeth.

Mit' arwelet?

Macbeth.

Se huusi koko talon kuulla: „enää
 Elkäätte maatko! Glamis unen tappoi!" —
 Ja sentä Cambor ei nyt enää nuku,
 Macbeth ei enää nuku.

Lady Macbeth.

Ruikapas

Se huusi niin? Mun armas Chanini,
 Sä jalon woimas' raukaiset, jos noin
 Sä mietit hullust' asiata. — Mene,
 Näy wettä wähän, millä kästistäsi
 Tuon ilkeen todistajan peset pois. —
 Sä puukot miksi ulos tänne toit?
 Ne maatfoon siellä. Mene, sinne wie,
 Ja werin pyyhi rengit nukkunehet.

Macbeth.

En mene enää sinne, ajatella
 Jo lammon tekoani, nähdä sitä,
 En uskalla.

Lady Macbeth.

Sä kurja pekkuri! —

Mull' anna puukot! Muffuneet ja kuolleet
 On maan kuwia; lapsi kammokohon
 Pirua kuvattuu. Jos werisjansä
 Hän on, ma pasjarinsa sillä kultaan,
 Niin luullaan heidän syhyksi.

(Menee. Kolkutus ulkoa).

Macbeth.

Mistäpä

Tuo kolkutus? Mun miten lienekähän,
 Kun risahduskin mua peljästyttää? —
 Mää kädet mit' on tässä? Hah! ne filmät
 Keviwät päästän' ulos! Tokko kaiffi
 Neptunon aawat meret woine pestä
 Tään weren kädestäni pois? Ei! ennen
 Käteni tämä määrättömät meret
 On werellänsä punaawa, ja muuttaa
 Punaksi wiherjän.

Lady Macbeth (tulee takaisin).

Mun käteni on weriset kuin sinun;
 Waan minä häpeäisin sydäntä
 Niin kalpeata kannella kuin sinä.

(kolkutus).

Eteläportilla nyt kolkuttawan
 Ma kuulen! — menkähämme kammariin.
 Wähänen wettä tämän syynin meistä
 On huuhkowa; kuin kewyt eikös sitte
 Se ole! Kofkeutes' ompi tuiki
 Sun jättänyt.

(kolkutus).

Taas, kuule, kolkutellaan;
 Yönuttu pane päälles, ettei meitä
 Kutsuttaisiin ja nähtäis walweella, —

Niin surkeasti ajatukillesi
Ei' anna valtaa.

Macbeth.

Tekoani tietää —
Parempi ois' kun itseän' en tietäis'!
(Kokkutus)

Serätä Duncan kokkutuskellasi!
Woi, jospa woisit sen!
(menevät).

Kolmas Kohtaus.

Sama paikka.

Portinwartija tulee.
(Kokkutus kuuluu).

Portinwartia.

Sepä on kokkutus, totta maar! Jos olisit helvetin porttien wartia, niin kyllä saisit wääntää awainta ympäri. (Kokkutus). Pauk, pauk, pauk! Kukas siellä; perkeleen nimesä? Onpa jymänkauppias, joka hirttihen hywää vuoden tuloa odottaessaan. Tuleppa oikeaan aikaan; tuo tarpeeksi nenäliinoja kerallasi, sillä täällä saat hifoilla. (Kokkutus). Pauk, pauk! — Kukas siellä, toisen hiton nimesä? Tottamaar, la'inwääristäjä, joka wannoo kumpasellakin puolella oikeuden olewan ja on harjottanut paljon wilppiä Jumalan kunniaksi, waan ei kuitenkaan ole woinut kavaltaamalla päästä taiwaasen. Käy sisään, jä la'inwääristäjä. (Kokkutus). Pauk, pauk, pauk! Kukas siellä? Wain niin! Englantilainen räätäli tulee tänne warastettuanpa ranskalaisen housuista palasen werkaa! Tule sisään, räätäli; täällä saat waristaa räsfirantasi: — Pauk, pauk, pauk! Ei rauhaa ollenkaan. Te ketä ootte? Mut täällä on lii'an kylmä helwetiksi. Tempo olkoon enää pirun portinwartiana! Tahdoin näet laskea sisään

erään kutakin ammattikuntaa niistä, jotka kulkewat ruusuntietä
 ijankaikkiseen ilonwalkiaan. (Kokkutus). Paikalla, paikalla! (awaa).
 Pyhdän muistamaan portinwartiaa.

(Macduff ja Lenox tulewat).

Macduff.

Miin myöhäänkö sä weikko käwit maata,
 Kuin näin sä myöhään nukut.

Portinwartia.

Soh, herra! me juoda renttusimme kunnes kullo oli kah-
 desti laulanut ja juominen, herrakulta, on ankara waikuttamaan
 kolmea asiaa.

Macduff.

Mitä kolme asiaa juominen warsinkin waikuttaa?

Portinwartija.

Tosiaan, herraseni: punasia neniä, unta ja kusta. Hau-
 reutta se sekä hlyttää että poistaa; se hlyttää himon waan
 poistaa ky'nn; sentähden woipi janoa että liika juominen käyt-
 täihsen kuni la'inwääristäjä haureuden keralla: se luopi sen ja
 tappaa sen, se kiihoittaa ja sammuttaa sen, se hlyttää sitä ja
 peloittaa sen pois, nostattaa ja masentaa sen: sanalla sanottu,
 uuwuttaa sen mehen, saattaa sen häpeähän ja hylkää sen.

Macduff.

Minä luulen wiinan saattaneen sinut häpeään mennä yönä.

Portinwartia.

Sen se teki, herra, ihan kurkkuun asti. Waan minä mak-
 soin hänelle samalla ja luulen kyllä puoltani pitäneeni. Sillä
 waikka hän pari kertaa sieppasi jalat altani pois, niin keksinpä
 keinon saada hänet samaa tietä ulos kuin oli tullutkin.

Macduff.

Sun onko herras' yllä? — Kolkutus
 Jo hänen herätti; hän tässä tulee.

(Macbeth tulee).

Lenox.

Syvää huomenta sä, jalo herra!

Macbeth.

Syvää huomenta nyt kumpainenkin!

Macduff.

Herännyt onko kuningas?

Macbeth.

Ei vielä?

Macduff.

Hän käski warhain häntä herättämään.
 Ma milt' en myöhästynyt jo.

Macbeth.

Ma hänen

Luo tahdon saattaa teitä.

Macduff.

Tiedän kyllä

Sen sulon waiwan teistä olewan,
 Waan se on waiwaa fuitenkin.

Macbeth.

Se työ,

Jok' onpi rafas meistä, itsesänsä
 Meill' antaa palkan. Tuos' on omensa.

Macduff.

Ma rohkeen huutaa; sillä niin hän käski.

(menee).

Lenox.

Vähteekös kuningas jo tänään täältä?

Macbeth.

Vähteepi — niinpä hän on määrännyt.

Lenox.

Yö julma oli! Majatalosjamme
 On tuuli muminpiiput kaatanut.
 Ja kuten ho'etaan, on parkumista
 Ilmasfa kuulunut ja kuolontuskaa
 Hirmuista, ynnä ennustuksia
 Kännellä kauhealla, julmista
 Kapinan, polton, murhan metelistä,
 Kut' tuskan ajalle on syntyvät.
 Yöhuuhka huusi pitkin kaiken yötä,
 Sanovat maanfin olleen kuumeisjaan
 Ja järisehen.

Macbeth.

Yö olj ilkeä!

Lenox.

Mun nuori muistoni ei wertaistansa
 Voi mieleen johdattaa.

Macduff (tullen takaisin).

Woi, hirmu, hirmu, hirmu. Sydän, kieli
 Ei sitä käsitä, ei nimitä!

Macbeth ja Lenox.

Mikä on hätänä?

Macduff.

Nyt mestartyhönsä onpi tuho tehnyt!
 Kuni kirkonroswo murha murtanut
 On huonehesen Herran wihittyyh,
 Ja hengen warastanut temppelistä.

Macbeth.

Te miten sanoittekaan — hengen?

Lenox.

Kuinfa?

Te majestettiaiko tarfoitate? —

Macduff.

Käykääte kammariin ja turmelkaatte
 Silmänne toisen Gorgon näöllä —
 Mua elkää haastamahan waatiko! —
 Se nähkää, sitten puhukaatte itse.
 Soimahan hätäkello! Nouskaa, nouskaa!

(Macbeth ja Lenox menewät).

Petosta! murhaa! Banquo, Donalbain
 Ja Malcolm nouskaa! pudistakaa pois
 Tuo weltto uni, kuwa kuoleman,
 Ja itse kuolemata katsokaatte! —
 Nyt ylös, ylös katsomahan kuwaa
 Sen suuren tuomion — — Malcolm! Banquo!
 Nouskaatte niinkuin haudasta! Ja tulkaa
 Kuni haamut suurentamaan tätä hirmuu!

(Hätäkello kuuluu. Lady Macbeth tulee).

Lady Macbeth.

Mi ompi syhnä, kun niin julma torwi

Tään talon nuffuvia neuwottel'maan
Nyt kutsuu? Sanokaatte!

Macduff.

Armas rouwa,
Se teill' ei kelpaa, kertoa min woinen!
Se sana, waimon korwaan koskettua,
Dis' murha samassa jo. — — —

(Banquo tulee).

Banquo! Banquo!

Herramme kuningas on murhattu!

Lady Macbeth.

Woi, kuinka? meidän talosjako?

Banquo.

Hiwan

Kauheeta, olkoon misjä tahtoansa. —
Sua pyyhän, Macduff, perähtä sanas'
Ja sano niin ei olewan.

(Macbeth ja Lenox tulewat).

Macbeth.

Jos oisin

Waan tunti ennen tätä tapausta
Ma kuollut; autuaast' elänyt oisin.
Sillä tästälähin yhtään totuutta
Ei ole mailmassa; kaikki ompi
Waan turhaa; kunnia ja armo mennyt!
Elämän wiini ulos kaadettu —
Ja pelkkä jako jäänyt kellarihin,
Sen kerskata.

(Malcolm ja Donalbain tulewat).

Donalbain.

Mik' ompi häwinnyt!

Macbeth.

Te ootte, waikka ette sitä tiedä, —
Suljettu merenne on synty, alku,
Sen lähde itse ompi suljettu.

Macduff.

Murhattu ompi isä-kuninkaanne!

Malcolm.

Woi! keltä?

Lenox.

Basjarinsa, nähtävästi
Sen omat tehneet. Kädet, kasvot heillä
Oj werisinä; niinpä puuffonsakin
Oliwat, jotka kosteana vielä
Wuoteilta tapasimme. Silmät heillä
Niin tuijottiwat kuin he hourupäisfään
Dis' ollehet. Ja heitä lähestyä
Oj waarallista.

Macbeth.

Woi, nytpä kadun että wimmasfani]
Ma heidät tapoin.

Macduff.

Mikfipä sen teitte?

Macbeth.

Samana tuokfiona ken on wiifas
Ja hämmästynyt, leppeä ja raju,
Serralleen uskollinen sekä walju?

Ei kenkään! Harras raffauteni
 On urheudesjansa juossut eeltä
 Myhä arwelemaa. Tässä Duncan
 Makasi, weren kultarennuksilla
 Hopea-tukka kaunistettuna
 Ja haawat awonaiset niinkuin rikko
 Luonnossa, josta tuho turmellen
 Sisähän astuu; tuossa murhaajansa
 Wärihin ammittinsa kastetut,
 Ja puufot wertynehet hirweästi.
 Ken woisi pidättäidä — jolla sydän
 On rakastaa ja sinä sydämessä
 Miehuutta raffauttaan näyttämään?

Lady Macbeth (pyörtywinänsä).
 Voi auttakaatte mua täältä pois.

Macduff.

Suol' emännästä pitäkäätte!

Malcolm.

Miksi

Me waiti olemma, kun meidän juuri
 Tulisi tämä suru omistaa?

Donalbain.

Mitäpä sanottaisi tässä,
 Jos' onni kowa lumpyppaistansa
 Voi meidän kimppuun syöstä esihin.
 Pois lähkäämme; ei vielä khynelemme
 Ole walmit.

Malcolm.

Eikä sywä surunne
 Piikfeelle nousnut.

Banquo.

Lady hoitakaatte! —

(Lady Macbeth wiedään pois).

Ja heikkoutemme kun paljahan
 Ja alastoman saamme peittäneeksi,
 Kokohon tulkaamme ja tutkikaamme
 Tään julman murhante'on syrttä.
 Meit' epäilyt ja kauhu pudistuttaa;
 Ma seison Raikkivallan kädessä,
 Ja salaisia syhtöksiä vastaan,
 Totk' ovat petoksesta luulotelleet,
 Ma taistelen.

Macbeth.

Niin minäkin.

Raikki.

Niin Raikki!

Macbeth.

Nyt lyhyesti miehen mieli waan!
 Ja tulkaa salliin yhteen.

Raikki.

Olkoon niin!

(Raikki menewät, pait Malcolmia ja Donalbainia).

Malcolm.

Sä mitäs aivot? Heidän seurahansa
 Elkäämme jääkö? Surun teeskelmys
 On helppo miehen wiekkahan. Ma lähden
 Englannin maalle.

Donalbain.

Minä Irlantiin.

Erota toisistamme, kumpaiselle
 On turvan tuopa. Tällä paikalla
 On miesten hymyilyksiä puukkoja:
 Suvultaan lähin surmaa lähinn' on.

Malcolm.

Se murhan nuoli joka ammuttiin,
 On vielä lentämässä. Paras turwa
 On meidän karttaa sitä. Senpätähden
 Nyt ratsun selkähän! Ja elkäämme
 Kurvaillo jäähyväiksi jättämähän,
 Waan salaa pois. Se ompi luvallista,
 Ett' itseänsä waras warastaa,
 Kun häll' ei enää ole armoa!

(menewät).

Neljäs Kohtaus.

Linna edustalla.

(Rosse ja ukonwanhus tulewat).

Wanhus.

Ma vuosikymmeniä seitsemän
 Woin hywin muistaa; niiden kuluessa
 Olen nähnyt hirwiöitä päiviä
 Ja outojakin seikkoja; mut tämä
 Nö kauhea on kaikki entiset
 Leikkisi saattanut.

Rosse.

Ah, isäseni

Sä näjet että taimas wihoisfansa
 Ihmisten töistä, näitä werisiä
 Tekoja uhkafilmin katselee.

Nyt päivää kello näyttää, mutta vielä
 Yö synkkä peittää lampun kulluvan.
 Se höyry kunnia on, vaiko päivän
 Häpeä, että pimeys nyt kätkee
 Maan kasvot, koska valon elävän
 Tulisi niitä suudella?

Wanhus.

Se ompi,
 Kuin vasta tehty murha luonnotonta.
 Ma viime tiistaina näin, kuin haukka,
 Ilmassa hylpeästi lentävä,
 Jöhuuhkan väijymäisen puuttui kynsiin
 Ja surmattiin.

Rosse.

Ja ratsut Duncanin —
 Se aivan kummallista on mut totta —
 Kuo wilkkaat, laatuansa kaunihimmat,
 Kshykki tullen, tallin särkiwät
 Ja ulos kiidättiwät wimmassansa,
 Kuni jotaa kaikkein ihmislasten kansa
 Olisit alotella aikoneet.

Wanhus.

Sanowat niiden toisiansa syöneen.

Rosse.

Sen tekivät. — Mun silmän' ihmeeksenjä
 Sen nähä saivat. — Tuosja on Macduff! —
 (Macduff tulee).
 No, mitäs kuuluu?

Macduff.

Ettekös moi nähä?

Kosfe.

So kohan julma murhaaja on tietty?

Macduff.

So tiedetään — nuo tappamat Macbethin.

Kosfe.

Woi Jumala! mi hyöty heille siitä
Wois' ollakkaan?

Macduff.

Ne olit ostetut.

Malcolm ja Donalbain, kuninkahan
Molemmat pojat ovat pa'ennehet,
Ja tämä saattaa heidät epäluuloon.

Kosfe.

Mhyös vasten luontoo! Ahnas kunnianhimo,
Sol' omaa elinmehuasi ahmaat! —
Niin luultavasti kuninkahan wallan
Macbeth nyt saa?

Macduff.

Hän on jo nimitetty
Ja mennyt Sconiin ruunuansa saamaan.

Kosfe.

Ja missäs Duncanin on ruumis?

Macduff.

Wieth

Colmes-Killin pyhään säilypaikkaan, jossa
Luut isiensä kaikki säilyvät.

Rosse.

Tuletko Sconihin?

Macduff.

En, serkkuseni,

Waan Fifeen.

Rosse.

Hyvä, minä lähdän sinne.

Macduff.

No onnea matkallenne! Kunhan emme
Näe sopivammiks' wanhat waattehemme!

Rosse.

Isä, jääkää hyvästi!

Wanhus.

Sumala teitä sunatfoon ja niitä,
Kut pahan sowittawat hyväksi,
Ja hstämiksi wihamiehetti!

Kolmas Näytös.

Ensimmäinen Kohtaus.

Fores. Sali linnassa.

Banquo tulee.

Sä kuningas ja Cambor, Glamis, kaikki
Nyt olet, niinkuin welho-siskot sulle
Sen lupasivat; mutta minä pelkään
Sun fujeitasi siksi käyttäneen.

Waan olipa sanottuna, suvussafi
 Sen ei pshymän, mutta että itse
 Ma juuri sekä isä kuninkaitten
 Olisin monien. Jos totuus heistä
 Tulewi — niinkuin sinullen, Macbeth,
 He ovat puhuneet — niin miksi ei
 He voisit yhtä hyvin minullinkin
 Kuveta ennustajiksi ja nostaa
 Mun toivoan? Waan waiitti siitä nyt!

(Soitto. Macbeth tulee kuninkaana ja Lady Macbeth kunin-
gattarena. Lenox, Rossse, howihertoja, howinaisia ja palvelijoita).

Macbeth.

Kas, tässä paras onpi wierahamme!

Lady Macbeth.

Jos hän ois' unhotettu — juhlasjamme
 Suuressa oisi kuni rako ollut,
 Ja kaikki pilalla.

Macbeth.

Tän' iltana

Pidämme juhlallista atriata.
 Pyydämme teitä läsnä olemaan.

Banquo.

Mua käskelää waan, Teidän korkeus!
 Eriämättä teihin sidottuna
 Welvollisuuteni on tunto mulla.

Macbeth.

Te iltapuolellako lähдете?

Banquo.

Niin ruhtinani.

Macbeth

Muuten neuvoanne —

Jos' ain' on ollut onnellas ja wiisas —
 Me olisimme kuulla tahtoneet
 Tän päivän neuvoakunnassa; waan jääköön
 Se huomisekfi. Pittällekö matka?

Banquo.

Niin pitkä, että tästä iltasehen
 Se ajan täyttää. Jos ei hewoseni
 Sen wilkkahammin juokse, täytynee
 Mun synkkä tunti tahi kaffi ottaa
 Lainaksi yöltä.

Macbeth.

Etikää jääkö pois!

Banquo.

En ruhtinani!

Macbeth.

Korviimme on tullut,
 Ett' Englannissa sekä Irlannissa
 Weriset serkkumme on ajumassa,
 Tunnustamatta isänmurhaansa
 Ja täyttäin kansan korwat walehilla
 Dudoilla. Mutta siitä huomenna,
 Kun waltakunnan asiatkin silloin
 Meit' yhteen waatii kaikki. Katsum selkään
 Nyt joututaa! ja hywäst' jääkää sitfi
 Kun yöllä palajatten. — Lähteekös
 Fleance kerallanne?

Banquo.

Rähtee, hyvä herra!

Meit' aika kiiruhtaa.

Macbeth.

Ma toivon ratsut

Ett' olkoot nopsaat jalaltaan ja tarkat!

Ja heitän teidät satulanne huostaan!

Syvästi! — — —

(Banquo menee).

Nyt olkoon kunkin aika wallasansa

Dön seitsemänten tuntiin. Enemmän

Sloa saadaiksemme seurassa,

Me iltasehen asti yksinämme

Tahdomme olla. — Sissi — Herran haltuun!

(Kaikki menewät pait Macbethia).

Soi, kuules!

(Palwelija tulee).

Wuottaakos nuo miehet meitä?

Palwelija.

Ne wuottaat, herra, linnan portilla.

Macbeth.

Tuo tänne heidät! —

(Palwelija menee).

Olla tämmöisenä,

Ei ole mitään, jos ei turvasi' olla!

Syvähän juurtui pelko Banquosta

Minuhun: hänen kuninkaallisesa

Luonnossaan omi jotain hirvittäväää.

Hän omi rohkea ja paitse tätä

Saloa mieltä, hällä wiislaus

On, joka johtaa rohkeutensa

Varmasti tarfoitukfen perille.
 En muita ketäkään kuin häntä pelkää.
 Ja hänen edessään mun henkeni
 On kufistettu, niinkuin sanotahan
 Marc Antonion olleen Caesarin
 Etihen tullesfa. Hän nuhteli
 Kun welho-fifaruffet kuninkaaksi
 Muu nimittiit, ja käski itsellensä
 Puhua. Silloin ennustajan lailla
 He häntä tervehtiwät isäksi
 Monien kuninkaitten. Minun päähän'
 Paniwat ruunun hedelmättömän,
 Ja kouraan kuivunehen waltikan.
 Sen wieras käfi ryöstävä on multa,
 Kun mull' ei poikaa ole. Niin jos lienee —
 Ma Banquon lasten tähden jaastutin
 Mun sieluni, ja heidän wuoksi tapoin
 Hurstahan Duncanin, ja myrkytin
 Mun tunnonrauhani waan heidän tähden.
 Ja annoin autuaan elämän ruunun
 Koko ihmiskunnan wihamiehelle,
 Waan heitä kuninkaksi tehdäkfeni,
 Siementä Banquon kuninkaksi! — Ei,
 Ma ennen wiimeiseeni tappelen
 Sun kerallasi, onni! — — Kufas siellä? —
 (Palwelija tulee kahden murhaajan kansfa).
 Mene ulos, wuota kunnes kutsutaan.
 (Palwelija menee).
 Emmefös eilen teitä puhutelleet?

1 Murhaaja.

Sen teitte, armollinen herra!

Macbeth.

Sywä.

No, olettenkos miettineetki sitä,
 Jost' oli puhe? Tietäkäätte hänen
 Se olleen, joka ennen rasti
 Niin ankarasti teitä; waikka siksi
 Minua wiatonta luulitten.
 Sen olen todistanut teille, wiimein
 Kun oltiin yhdessä, ja näyttänyt
 Kuin teidän kanssa ompi koiriteltu,
 Nimitin wälkappaleet ja kutka
 Niit' owat käyttäneet ja muutoin kaiffi,
 Mi hullulle ja mielipuolellenkä
 Sanoa woisi: „Niin on Banquo tehnyt!“

1 Murhaaja.

Sen meille selititte.

Macbeth.

Minä tein sen,
 Ja sanoin muuta vielä, mikä nyt
 On tämän kokouksen tarkoitus.
 Niin pitkämielisetkö luonnoltanne
 Te' ootte, jotta tämän kärsisitte?
 Niin laupeaatko, jotta rukoilette
 Tään miehen sekä hänen surun eestä,
 Jont' ompi raskas käsi hautahan
 Teit' alas painanut ja saattanunna
 Jjätä lapsinenne mieron tielle?

1 Murhaaja.

Me miehiä olemme, kuningas!

Macbeth.

Niin, henkikirjaan teitä miehiksi
 On pantu, samate kuin halli, rakkii,

Ja susi= lintu= kahle= willa=koira
 Nimeä koiran kaikki kantawat;
 Waan ansiofirjat näistä eroittaa
 Wifewän, laiskan, wiekkaan, linnustajan
 Ja talonwartijan, sen lahjan jälkeen
 Kun antelias luonto kullentfin
 On antanunna, jonka kautta se
 Saa eri nimen muista, jotka kaikki
 Yhdellä lailla kutsutaan. Ja niin
 On laita ihmisenki. Jospa nyt
 Teill' ansiofirjassa on paikka, eikä
 Miehuuden alimmalla portahalla, —
 Se sanokaa; niin minä mielehenne
 Aftan painan, jonka täyttämisen
 On kadottawa wihamiehenne,
 Ja teitä rakkahasti kiinnittäwä
 Minuhun, jonka terweys ei kärsi
 Eloa hänen, mutta paransi
 Jos kuolo hänet korjais.

2 Murhaaja.

Herra, minä

Olen eräs, jota kowat loukkaukset
 Maailman owat suuttaneet niin,
 Sott' en nyt paljon huoli, mitä tehnen
 Harmiksi maailmalle.

1 Murhaaja.

Minä myöskin

Niin wäsynyt, niin waiwan nähnyt olen,
 Ett' alttihiiksi hengen antaisin
 Jos elämääni voisin parantaa
 Tai päästä siitä.

Macbeth.

Kumpainenki teistä
 So tuntee Banquon vihamieheffensä.

2 Murhaaja.

Se onpi varma.

Macbeth.

Miinpä minunkin
 Hän on, ja se niin werenwihajesti,
 Ett' joka hetki hänen elämästään
 On waarallinen syhdänwerelleni.
 Ja waikka julkisella woimalla
 Ma woistin päästä häntä näkemästä,
 Ja tunnustaa mun sitä tehneheni;
 Miin kuitenkin en saata tehdä niin
 Eräiden ystäwien tähden, jotka
 Meill' owat yhteiset ja joiden lempee
 En tahdo kadottaa. Mun täytywi
 Siant' itkee, waikk' itse hänen tapoin,
 Ja senpätähden minä kofin nyt
 Apua teiltä, peittäin ihmisiltä
 Mun tekoani hywästäki syystä.

2 Murhaaja.

Me teemme, herra, minkä käskenette.

1 Murhaaja.

Waikk' oisi henkemmein — — —

Macbeth.

Silmistäanne
 Nähywi miehuutenne. — Tunnin päästä
 Ma neuwon paikat teille, minne mennä,

Ja ajan määrään aiwan tarffahan.
 Tän' iltana sen pitää tapahtuman,
 Ja wähän ulompana linnaa; sillä —
 Se muistakaa, — mun täytyy puhtahaksi
 Nähtyä. Mutta ett'ei paikattawaa
 Mitänä jäisi — täytyy hänen kanssa
 Fleance-poikansa, jot' onpi seurassa,
 Ja jonka poistaminen minusta
 Ei ole wäheemp' arwoinen kuin isän,
 Sen synkän hetken olla onnessa
 Myös osallinen. — Neimoo keskenänne
 Nyt pitääkää; ma joudun kohta tänne.

2 Murhaaja.

Me oonme valmiit, herra.

Macbeth.

Seti teitä

Ma kutsun; olkaa tuolla sisäissä.

(murhaajat menewät).

Se onpi päätetty. Jos taiwaafen
 Sun pyrkii, Banquo, sielusi; niin anna,
 Sen tänä yönä alkaa lentoansa.

(menee).

Toinen Kohtaus.

Toinen sali linnassa.

(Lady Macbeth tulee, palvelija jälestänsä).

Lady Macbeth.

Pois onko Banquo lähtenyt?

Palvelija.

Hän läksi,

Waan palaa höffi jälleen, rouvaseni!

Lady Macbeth.

Sano kuninkaalle, että halajan,
Jos sopinee, puhua hänen kanssa
Pari, kolme sanaa.

Palwelija.

Käskyhänne noudan.

(menee).

Lady Macbeth.

Raiitt' ompi mennyt, mennyt hukkahan!
Jos halu siit' ei tyhdy ollenkaan,
Paremp' ois murhattuna sortua,
Kuin murhaajana puoleks' iloita!

(Macbeth tulee).

Mun kuninkaani, missi yksinänne
Koin kävelette, mielenkuvitelmat,
Kuo surkeat waan teidän kumppalina,
Ja ajatellen aatoksia, joiden
Olisi kuolla pitänyt jo silloin
Kun nekin kuoli, joita muistelewat.
Ei asioita auttamattomia
Pitä muistella. Mi tehty on, on tehty!

Macbeth.

Me haavoitimme, emme tappaneet
Kykärmettä; se paranewi jälleen,
Ja kurja pahutemme saapi taaskin
Sen hammasta kuin ennen peljätä.
Waan ennen mailmanki rakennus
Kumohon menköön, ennentuin me syömme
Pelolla leipäämme ja nukumme
Niin waiwattuna unen hirmuilta,
Kuin joka yö nyt meitä kauhistuttaa.
Paremp' on olla luona kuollessen,

Jonk' ikuisehen rauhaan lähetimme,
 Lepoa saadaksemme, kuin on ma'ata
 Kiristys-puilla sielun, ilman hoiwaa
 Kärkien piinaa. Saudasja on Duncan;
 Elämän kuumetaudin perästä
 Hän nuffuu leppeästi; häntä vastaan
 On petos tehnyt iskeintä työtään:
 Ei teräs, myrky, eikä kapina
 Tai ulkonainen sota — eipä mikään
 Hänt' enää saawuta.

Lady Macbeth.

Mun puolisoni,
 Sä kirkastuta synkät silmäsi,
 Ja selkee, iloinen tän' iltana
 Sä ole wierastemme seurassa,

Macbeth.

Niin atwon armaani, oo sietin niin!
 Ole siwä, kohtelias Banquoo kohti,
 Ja silmin, kielin häntä kunnioita.
 Kun warmana ei olla, tähty meidän
 Näin liwistelewisjä wirroisja
 Puhyaaksi pestä kunniamme, muuttaa
 Kaswomme syänen walhenaamaksi,
 Ku kätkee millainen se on.

Lady Macbeth.

Nuo heittää
 Sun tähtywi.

Macbeth.

Woi, skorpioneja,

On sielun' täynnä, armas puolisoni;
Sä tiedät, Fleance ja Banquo eläät vielä.

Lady Macbeth.

Waan kuolemattomuuden kirjaa heille
Ei luonto antanut.

Macbeth.

Se lohduttaa:

He ovat saatavina; iloinen
Siis ole. Ennenkuin yö-lepaffo
On lopettanut kumman lentonja,
Ja kowakuoriainen turilas
Käslystä Hekaten on hurinallaan
Yön nukuttawaa kelloo soittanut,
On teko julminta lajia tehty.

Lady Macbeth.

Mit' onpi se, jol' onpi tehtävänä?

Macbeth.

Ole ennen wiatonna, armahani,
Ja tietämättä; kunnes te'osta
Saat riemuita. Yö, tule siteinesi
Ja hellä silmä päivän jääliwän
Nyt peitä. Pyhyi nähyttömällä
Ja werijellä kädelläsi pois,
Ja repäise tuo suuri welkafirja,
Ku minun kaswojani kalwakaksi
Tekewi. — Päiwä pimenee ja waris
Pesähän metsän lentää räpyhtää.
Moiiset päivän olennot jo alkaa
Päätänjä nyhlähyttää nukkuakseen,
Kun yön pimeät henget valmistakseen

Saalista saamaan. Sinä kummastut;
 Waan waiti! Synnin työt ne voimistuut
 Waan synnin kautta. — Lähde keralleni.
 (menewät).

Kolmas Kohtaus.

Yrttitarha, josta tie ja portti wiewät linnaan.

(Kolme murhaajaa tulee).

1 Murhaaja.

Ken sua käski meihin yhtymähän?

3 Murhaaja.

Macbeth.

2 Murhaaja.

Ei häntä huoli waroa,
 Hän tietää mikä meill' on tehtävänä
 Kaikk' ihan tarffahan.

1 Murhaaja.

Niin auta meitä! —

Vännesjä päivä wielä rusottaa,
 Innolla kannustaa nyt matkamies
 Hewosta yömajahan joutuakseen,
 Ja lähemmäksi joutuu, jota tässä
 Me wäijhymme.

3 Murhaaja.

Wait! hewosia kuulen!

Banquo. (ulfoa).

Soi, tulta tänne tuofaa!

2 Murhaaja.

Hän se onpi.

Muut, jotka vuotettiin tulewaksi,
So meni linnaan.

1 Murhaaja.

Hewosensa kiertää!

3 Murhaaja.

Noin wirstaa pari; mutta hän kuin muutkin
Käy tästä linnaan aina jalkain.

Banquo ja **Fleance** tulewat. Palwelija tulisoittoneen käypi
heidän edellä.

2 Murhaaja.

Kas, tulta, tulta!

3 Murhaaja.

Hän on!

1 Murhaaja.

Työhön käsin!

Banquo.

Yö tuopi sabetta.

1 Murhaaja.

Se tulfoon alas!

(piistää **Banquo**o).

Banquo.

Woi, petosta! Pakene, **Fleance**, pakene!

Sä kostaa voit minua. — Woi, sä konna!

(**Banquo** kuolee).

3 Murhaaja.

Ken tulen sammutti?

1 Murhaaja.

Se eikös oikeen?

3 Murhaaja.

Yks' on vaan tässä; poika pakeni.

2 Murhaaja.

Miin jääpi paras puoli tekemättä.

1 Murhaaja.

Nyt lähtään ilmoittamaan tekoamme!

(menevät).

Neljäs Kohtaus.

Sali linnassa.

Kuokapöytä on valmiiksi katettu. **Macbeth, Lady Macbeth, Ross, Lenox**, herroja ja saattowäkeä tulee.

Macbeth.

Te itse arvoanne tuntenette;
Nyt istukaa. Waan ennen kaikkea:
Olkaatte herttaisesti termetulleet!

Herrat.

Me teidän Majesteettii kiitämme.

Macbeth.

Tahdomme itse wierastemme seuraan,
Kuni nöyrän isännän tulewi, käydä.
Emännän kunnia-istuin olkohon.
Kun tulee aika, terwetuliaiset
Tahdomme kuulla hänen suustansa.

Lady Macbeth.

Ne puolestani meidän ystäville
Kaittillen anna; sydämeni sanoo:
He ovat kaikki tervetullehet!

(Ensimmäinen murhaaja ilmestyy oveen).

Macbeth.

Kas, sydämensä kiitoksella sulle
He vastaan rientäät. — Pöydän kumpainen
Puol' on jo täynnä, niin käyn keskelle.
Nyt pääsköön ilo irti teissä; kohta
Pikari pöhtää ompi kiertävä. —

(Syrjään murhaajalle).

Sun poskellas' on werta.

Murhaaja.

Se on Banquon.

Macbeth.

Se mieluisammin olkoon sinun päällä
Kuin hänen sisänsä; hän siis on mennyt?

Murhaaja.

Ma kurtun, herra, hältä leikkasin,
Sen sai hän multa.

Macbeth.

Kaulanleikkaajia

Sä lienet paras: waan on hyvä hänkin,
Ku saman teki Fleancelle; jos sinä
Sen teit, ei wertaistasi löytyne.

Murhaaja.

Mun kuminkaani, Fleance on päässyt pakoan!

Macbeth.

Minuhun palajaa nyt tauti jällehen,
 Ma muutoin oisin terve ollut, wahwa
 Kuin marmori ja juurtunut kuin wuori,
 Ja wapaa, awara kuin ilman henki;
 Nyt olen wangitettu, suljettu,
 Salwattu, kiinnitetty epätoivoon
 Ja hirmuun. — Banquopa on säilyssä.

Murhaaja.

Hän säilyy, herra, tuolla ojasfa,
 Päässänsä naarmaa kassihymmentä,
 Toist' olis wähinki jo miehen surma.

Macbeth.

Sua kiitän siitä — siinä emäfarme
 Nyt makuu; mato, joka pafeni,
 On aikansa myrkkyy sijittäwä,
 Waan puuttuu hampaita nyt wielä — mene
 Nyt tiehesi; ma taaskin huomenna
 Sinua kuulen.

(Murhaaja menee).

Lady Macbeth.

Minun kuninkaani,

Te ette ilahuta wieraitanne.
 Se atria on altis, josfa wieraat
 Ei saa yhäti kuulla, että sitä
 Mielellä heille suodaan. Kawintoa
 Woi saada kotonafin; wieraisfa
 On kohteljaiisuus ruu'an hönstehenä.
 Sen puuttuessa onpi seura tyhjä!

Macbeth.

Sä sullo muistuttaja! — No, wiin tulfoon

Halua ruu'an hyvä sulaminen
Seuraamaan; terveytä kumpaistaikin.

Lenox.

Ettenkö suvainnehe istua?
(Banquon haamu tulee ja istahtaa Macbethin tuolille).

Macbeth.

Täsf' oisi ko'osfa nyt kunnia maamme,
Jos ystävämme Banquo olis läsnä.
Torua häntä ennen tahtoisin,
Kuin jotain tapaturmaa surkutella.

Rosse.

Häpeän saapi lupauksensa
Kun hän ei tullut. Eikös Korkeutenne
Suvaitse seurustella meidän kanssa?

Macbeth.

So onpi istujia täynnä pöytä.

Lenox.

Täsf' onpi tuoli jouten.

Macbeth.

Missä?

Lenox.

Tässä,

Mun herrani. Waan mikäs kauhistuttaa
Niin Teidän Korkeutta?

Macbeth.

Kukas teistä

On tämän tehnyt?

Herrat.

Minkä, kuninkaamme?

Macbeth.

Et voi sanoa sitä tehneheni.

Sä verisiä tuffiasi mulle

Etä heiluttele!

Rosfe.

Roukkaa, herraseni,

Ei ole terme meidän kuninkaamme.

Lady Macbeth.

Te istukaatte, ystävänä armaat, —

Monesti herrani on niin, jo ompi

Niin nuoruudesta ollut. Istukaa,

Ma pyhdän. Paikalla se herkeävi,

Hän tointuu kohta jälleen entisilleen.

Jos paljon häntä tarkastatte, voitte

Härshyttää häntä, hänen wihojaan

Waan kiihoittaen. — Olkaa ruu'alla,

Ja etkää hänest' olko millännekään. —

Oletko mies?

Macbeth.

Don, ja rohkeakin,

Ku sitä nähdä uskaltami, josta

Birukin kalwastuu.

Lady Macbeth.

Sepä siivosti!

Sen ompi pelko sulle kuwitellut;

Se on se puukko, joka ilmasta

Sä sanoit, johdatti sun Duncanille!

Nuo wawistuffet sekä säikäykset, —
 Totisen hirmun matkijat — ne woisi
 Sopia ehkä ämmän juttuhun,
 Min talwen taffasella kertoilewi,
 Ja mummo todistaa. Hyi, häpeä!
 Sä miksi kaswojas' noin wääntelet?
 Se lopuksi waan liekin tuolia,
 Kun sinä katfastelet!

Macbeth.

Sua pyyhän, filmät auki! Kas, kas tuonne!
 Mitäpä sanot? — No, en sitä huoli!
 Kun nyhähyttää voit, niin puhu myöskin! —
 Jos kalmistot ja haudat laittaa jälleen
 Ne mitkä hautasimme, kalmistoina
 Meill' olkoon haukkain kumut.

(Saamu katoaa).

Lady Macbeth.

Quinka? aiwan
 Miehuutta waiilla kautta hullutuksen?

Macbeth.

Jos täsfä seisonen, ma hänet näin!

Lady Macbeth.

Hyi häpeä!

Macbeth.

On werta wuodatettu tätä ennen
 Muinaiseen aikaan, wielä ennenkuin
 Laf' ihmisten oli saanut waltakunnan
 Siweän puhdistaneheksi; niin,
 Ja senkin perästä on murhat tehty,
 Kamalat kuulla aiwan; silloinpa
 Kun aiwot päästä lyötiin, kuoli mieskin,

Ja siinä kyllä! nytpä nousewat
 He jälleen, werihaavaa otasfansa
 Kaks'hymmentä ja meitä tuoliltamme
 Njawat. Se on ihmeellisempää
 Kuin murha itsekäin.

Lady Macbeth.

Mun kuminkaani,
 Wieraämme haluawat teitä nähä.

Macbeth.

Ma unhotin. — Mun armaat ystäväni,
 Tät' elkää ihmetelkö; minusja
 On kumma heikkous, ku niistä ompi
 Mitätön, jotka minun tuntewat. —
 Nyt saakaas tästä, kaikkein onneksi,
 Sitt' istumahan käyn. — Mull' anna wiinii,
 Kaa' pullo täytehen!

(haamu tulee jälleen).

Ma juon nyt koko seuran onneksi,
 Ja ystäwämme Banquon, jota kaipaani;
 Ma häntä toivoisin täsf' olewaksi.
 Nyt hänen sekä kaikkein muistoksi!

Herrat.

Me kiitämme kuin meidän tulewi.

Macbeth.

Pois silmistäni! Anna, maa sun kätkee!
 Sun owat ytimettä luut ja kylmä
 Weresi on. Näköä sull' ei ole
 Silmissä noisja, joilla tuijottelet.

Lady Macbeth.

Pitäkää tämä, hywät herrani,

Waan tawallisna asiana, muuta
 Ei sinä olekahan. Paħa waan,
 Ett' ilomme se meiltä turmelee.

Macbeth.

Min mies waan uskaltaa, ma uskallan.
 Tule niinkuin pörheä Wenäen karhu,
 Tai sarwikuono, julma tiikeri,
 Ota muoto mikä hywänjä, pait tätä,
 Ja wahwat hermoni ei wapiſe.
 Tai tule eläwäſi jällehen,
 Ja waadi korpeen mua miekkasille;
 Jos wawisten ma silloin piileksin,
 Mua kutsu naisten hempulaiseksi.
 Pois haannu kauhea!
 Sä tyhjä walhekuwa pois!

(haamu katoaa).

Kas niin!

Sun mentyäſi olen taaskin mies. —
 Ma pyhdän teitä, kätää istumahan.

Lady Macbeth.

Te ilon karfoititte, rikoitte
 Seuramme oiwan kummallisimmalla
 Sotkulla.

Macbeth.

Saattaneeko femmoista
 Meill' ilmesthy ja mennä ohitsemme
 Kuin suwen pilwi hämmästyttämättä.
 Mun itfelleni te'ette wierahaksi,
 Kun ajattelen teidän tämmöisiä
 Näköjä nähnehen, ja kuitenkin
 Pitävän punaisina poskianne,
 Kun minun kalwastuwat kauhusta.

Rosfe.

Mun kuninkaani, mitä näköjä?

Lady Macbeth.

Ma pyhdän teitä, olkaa puhumatta
Hän tulee pahemmaksi; kysymykset
Waan kiivastuttaa häntä. Hyvää yötä
Nyt yhtä haavaa; etkää arvostanne
Lutua mennessänne pitäkö.
Waan menkää herrallansa.

Lenox.

Hyvää yötä!

Ja parempata terweyttä suomme
Nyt hänen Majesteetillensa.

Lady Macbeth.

Teille

Kaitille hyvää, onnellista yötä!
(herrat ja saattowäki menewät).

Macbeth.

Se werta waatii, niinpä sanotahan:
„Weri waatii werta”. Kiwein tiedetään
Nyt liikkuneen ja puitten haastellehen.
Dwathan taijallansa tietäjät
Ja popat naakkain sekä waristen
Uwulla salaisimmat murhaajatkin
So ilmi saattaneet. — Nyt onko paljon
So kulunut.

Lady Macbeth.

Se juuri taistelewi

Nyt aamun kanssa, onko yö wai päiwä.

Macbeth.

Mitäpäs siitä sanot, kun Macduff
Ei tule meidän käskystämme tänne?

Lady Macbeth.

Sä sanansaattajanko sinne laitoit?

Macbeth.

Sen kuulin sattumalta; waan ma laitan.
Ei ole yks'kään, jonka talossa
Ei palveljoista ken mun nuuskijana
Oli. Huomisaamulla ma tahdon
Warahin mennä welho-sisarille,
He kyllä sanovat mull' enemmän.
Nytp' olen walmis, waikka pahimmalla
Keinolla tiedustamaan pahinta.
Mun hyötyn' tieltä kaikki väistyköön.
Ma werehen niin kauwas astuin jo,
Ett' ompi yhtä minust' edelleen
Jos kahlannen wai kääntynekö jälleen,
Tie yhtä tukala on kaikfiällä.
Mun pääsän' kummat seikat liikkui
Ja pyrki käsihin; ne tehtäköön
Wiel' ennenkuin ne oikein tunnetaankaan.

Lady Macbeth.

Sä unta, luonnon kaiken hystettä,
Nyt tarwitset.

Macbeth.

Niin lähtään mukkumahan.
Mun tunnon waiwani waan pelotus
On alkawaisen, jolta tottumus

Peräti puuttuu. Murhan-te'osja
 Me oomme vielä li'an nuoria.

(menewät).

Wiides Kohtaus.

Aholla. Jyrinä kuuluu.

(Sekate tulee ja ne kolme noita-akkaa hänelle wastahan).

1 Noita.

No, Sekate! Te ootte suutuksisja?

Sekate.

Te noita-akat, häijyt, ynseät?
 Mull' eikö syhtä oo kun rohkeat
 Macbethin kansja leikit laskien,
 Hänt' ootte murhan, petoksen
 Nyht pauloihin jo saattaneet,
 Ja turmiohon kaataneet.
 Ja mua welhoin vanhimpaa,
 Ku pahaa kekstin salasja,
 Ei kutsuttuna neuwomaan,
 Tai voittoaakaan katsomaan.
 Ja mikä pahin, waiwaanne
 Tää ilkimys ei palkitse,
 Mut häijy, rietas itseään
 Waan rakastaa ja hyötyään.
 Waan tehkääte nyt parannus;
 Pois menkää täältä! Kofous
 Meill' olkoon huomisaamulla
 Warahin Tuonen wirralla.
 Hän ompi sinne onneaan
 Tulewa kuulustelemaan.
 Patoja, noitasauvoja,

Ja mitä muita kaluja
 On tarwis, pankaa valmiiksi;
 Mun ilmahan on mattani.
 Tän' yönä aiwon kauheaa
 Ja julmaa työtä toimittaa.
 Viel' ennen puolta päiweä
 On tapahtuva ihmeitä.
 Kuun sarwella ma pisaran
 Näen höyryävän riippuwan;
 Sit' aiwon ennen hakea
 Kuin fieltä alas putoaa.
 Ja siitä noidan tenhoilla
 Kun valmistelen juotawaa,
 Se synnyttävä mielehensä
 On perkeleitä juoninensa,
 Jotk' owat häntä waiwaawat,
 Ja hurjaksikin saattawat.
 Hän wimmassaan on Jumalaa
 Ja kuoloo ylenkatsowa,
 Ja armon, pelwon hylkiwä,
 Waan toiwollensa pyrkiwä.
 Sillä suruttomuus, näet, se synti on,
 Ku saattaa ihmislapset turmioon.

Soitto. Ilmasta kuulu laulu: „tule pois, tule pois“ j. n. e.
 Wait! — katsokaas kxin pilwen sumusja
 Mua pikkuhaltiani odottaa.

(menee).

1 Noita.

Pois, rientäkäämme! hän palanee kohta.

(Noitat menewät).

Kuudes Kohtaus.

Fores. Sali linnassa.

Lenox ja toinen herra tulevat.

Lenox.

Sanani äsken tarfoittivat waan
 Omia mietteitänne, joita woitte
 Tarkemmin tutkia. Sen sanon waan:
 Kummasti käypi meillä asiat.
 Tuot' armollista Duncania itki
 Macbeth. — No niin! hän oli kuollut pois. —
 Ja urhoollinen Banquo li'an myöhään
 Sai matkalleen; jos tahdotten niin woitte
 Sanoa: „Fleance on hänen tappanut”.
 Sillä Fleance pakeni. — Kenenkään niin myöhään
 Ei pidä matkustella. — Kufapas
 Ei sitä pedon työksi arweleisi
 Kun Donalbain ja Malcolm tappoiwat
 Niin hellän isän? Kirottawa teko!
 Se kuinka eikös kähnyt sydämelle
 Macbethin? Eikös het' paikalla
 Pyhässä wimmasaan hän tappanunna
 Ne kaffi murhamiestä, jotka wiini
 Ja uni oli tehnyt orjiksensa!
 Se jalost' eikö ollut tehty? Oli,
 Ja wiisahastikin, fill' oisihan
 Se jokahisen mieltä inhottanut,
 Kuullessa miesten sitä kieltävän.
 Niin sanonki: hän kaikki toimitellut
 On hywästi, ja minä arwelen:
 Ett' jospa saisi poi'at Duncanin
 Hän lufon taakfe — jota Jumala
 Ei suone hänen saawan — kyllä tuta

He saivat mitä isänmurha maksaa.
 Ja niinpä Fleancekin. Mutta waiti siitä!
 Kokeista puheistaan ja koska pois
 Hän oli jäänyt hirmuhaltian
 Suhlasta, on Macduff nyt, kuulen mä,
 Jo kaiken armon kadottanut. Herra,
 Sanoa voittekos; miss' on hän nyt?

Lordi.

Duncanin poika, jolta peto tuo
 Perintö-oikeuden anasti
 Elävi Englannin hoviassa. Siellä
 Hänt' otti hurskas vieras vastahan
 Niin lempeästi, ett'ei kova onni
 Ole kunnioittamista ollenkaan
 Häneltä ryöstänyt. Macduffin sinne
 On mennyt kuningasta pyytämään
 Northumberlannii sekä Seward-urhoo
 Herättämähän hälle avuksi.
 Niin jotta heidän avulla, ja armoon
 Jumalan luottaen, me taasentkin
 Woisimme ruokaa panna pöydällemme,
 Jöt maata rauhassa, pitoja wiettää
 Wapaina werivistä puukoista,
 Uskollisuutta osottaa ja saada,
 Wapahan miehen arwoo nauttia,
 Mi kaikki puuttuu meiltä nyt. Ja tämä
 Sanoma kuningasta kiihoitti,
 Niin että sotahan nyt warustaksen.

Lenox.

Käskikö hän Macduffin tulemaan?

Lordi.

Hän käski, mutta lyhyeltä: „minä
En tule“, kääntyi hylkää sanantuoja
Tafasin, jupisten kuin sanomahan
Dis' aikonunna: sitä hetkeä
Te vielä kadutte; kun semmoisella
Minua waiwasitte wastuulla.

Lenox.

Ja tämä olkoon hälle waroitus,
Niin kaukana pyyhkäysnä kuin
Waan älynsä näkewi parahaksi.
Lennelkööön pyhä enkel' Englannin
Sowihin ennalt' ilmoittamaan hänen
Asiatansa, että sunaus
Hetikin palantuisi tähän maahan
Kirotun käden alla riutuwahan.

Lordi.

Minun rukouksen' häntä seuratkoon!

(menewät).

Heljäs Näytös.

Ensimmäinen Kohtaus.

Pimeä luola. Kesellä kiehuwa kattila.

(Ulkosen jyrinä. Ne kolme noita-akkaa tulewat).

1 Noita.

Kolmasti naukui kiska kirjawa!

2 Noita.

Ja ferran ompi siili winkunut!

3 Noita.

Harpya huijaa: „jo on aika!”

1 Noita.

Padan ympär' astukaa,
Sijus sinne viskattaa.
Konna, kolmehymmentä
Imit yötä, päiveä
Kiven alla myrkkyy waan,
Tule ensin kiehumään!

Kaijki.

Wähymättä liiku, liehu;
Pala tuli, pata kiehu!

1 Noita.

Kärme, suosta saatuna,
Kiehu, paistu padassa.
Konnan silmä, leukapieli
Koiralta ja kärmeen kieli,
Warpahainen sammakon,
Willoja yö-lepakon,
Suuhkan siivet, hampahat
Kynn ja liskon pohkeat.
Taita voimaa antakahan,
Jotta lemmon liemi saakaan?

Kaijki.

Wähymättä liiku, liehu;
Pala tuli, pata kiehu!

3 Noita.

Suomus lohikärmehen,
Kuumiit noita-alkojen,

Suden hammas, ahmasuu
 Hajitalan leikaluu.
 Katkon juuri salassa
 Sydänyöllä poimima.
 Wesat nuoret kuusainpuun,
 Saadut pimetesä kuum.
 Mafsa Suutalaiselta,
 Wähän wuohen sappea.
 Kenä Koiranwuonolaisen,
 Sekä huulet Mustalaisen.
 Sormet lapsen murhatun
 Ja ojalan wislatun,
 Riemen saattaa sakeaksi;
 Tehdäksemme wäkewäksi,
 Tiiker-hydin pantahan
 Höysteheksi kattilan.

Kaikki.

Wähymättä liiku, liehu;
 Pala tuli, pata kiehu!

2 Noita.

Marakattein werellä
 Vientä fitte jäähdytä,
 Niin tulewi hywäksi
 Taitamme ja lujaksi.

(Sekate ynnä kolme noita-akkaa tulewat).

Sekate.

Nyt onpi hywä. Kiitokset
 Työstänne ootte ansainneet!
 Ja kullenkfin on ofansa
 Tulewa meidän voitosta.
 Kuni keijuiset nyt tanssikkaa

Täs' ympärillä kattilaa,
Ja joka kalu loihdikkaa,
Min siihen miskatten.

(Soitto ja laulu).

Mustat haltiat, walkeat,
Punaset ja harmahat,
Hämmennellä, hämmennellä,
Tämä hämmennellä!
(Pikkusia olentoja ilmestyy hämmentämään kattilaa).

2 Noita.

Pistos tämä formsfani
Bahän tuloo ennustami.

(Kolkutus).

Kenpä olkoon,
Sifään tulfoon!

Macbeth (tulee).

No, mustat, salaiset yön hirviöt!
Te mitä te'ette?

Raiiki.

Nimetöntä työtä.

Macbeth.

Sen työn nimehen, jota toimitatte
Ma teitä waadin, — mistä hyvänsä
Tietonne olkohonki — vastattaa.
Waiik' ilman tuulet irti laskisitte
Kamppailemahan kanssa kirkkojen,
Waiik' aallot wahtopäätki rikkoisi
Ja hukuttaisi laiwankulun kaisen,
Lakohon lyötäis wilja tähkällinen,
Ja puutkin kaatuisiwat maahan; linnat

Kumohon fortuis martijainsa päälle,
 Ja pyramiidit sekä palatsit
 Päitänsä kumartaisi juurillensa.
 Niin, — waikk' elämän siemenwarat kaiffi
 Luonnolta häwiäisi sinne tänne,
 Ja itse turmeluskin fairastuiksi;
 Mull' antakaatte vastaus, kun sitä
 Ma waadin.

1 Noita.

Buhu!

2 Noita.

Hyh!

3 Noita.

Wastatahan!

1 Noita.

Sä meidän suustako wai herrojemme
 Sit' ennen kuulet?

Macbeth.

Tahdon nähdä heitä!

2 Noita.

Wala emäsian werta,
 Yhdeksän ku naskia
 Dmpi syönyt suuhunsa;
 Sitten raswaa walumutta,
 Murhamiehen hirvipuusta,
 Pane tulen sekahan.

Kaikki.

Suuret, pienet tänne tulkaa,
Siewät, avulliset olkaa!
(Ulkosen yyrinä. Aseihin varustettu pää nousee näkyviin).

Macbeth.

Sä mahti tuntematon, sano —

2 Noita.

Mietteesi hän tuntee kaikki,
Häntä kuule! Ole waiti!

Pää.

Macbeth, Macbeth, Macbeth! Macduffia
Sä karta — siinä hylä — laske minut!

(Katoaa).

Macbeth.

Ken lienetkin, ma waroituksestasi
Sua kiitän; oikeinpa sä arvasit
Mun pelkoani — waan sananen wielä.

1 Noita.

Hän käskyhä ei nouda; mutta tässä
On toinen ensimmäistä mahtawampi.
(Yyrinä. Werinen lapsi kohoaa kattilasta).

Lapsi.

Macbeth, Macbeth, Macbeth!

Macbeth.

Sua kuulisin, wait! oisi kolme kormaa.

Lapsi.

Werinen, rohkea ja tuima ollos,

Niin ihmisvoimat saatat kaiffi voittaa;
 Sillä waimon hynnyttämä wahingoittaa
 Ei moi Macbethia.

(Wajoaa alas taaskin).

Macbeth.

Niin elä siis
 Macduff! — Mitäpä sua pelkäisin?
 Toki wisjeyttän' kahta wisjimmäksi
 Ma tahdon tehdä, tahdon onnelta
 Siit' ottaa pantin. — Sinun täytyy kuolla,
 Niin saatan waalealle pelwolleni
 Sanoa: „walehtelet!“ sekä kähdä
 Myrskyistä huolimatta nukkumaan!

(Syrinä. Lapsi, kruunu päässä, puu kädessä, nousee kattilasta).

Waan mikäs tuo?

Ku nousee niinkuin kuminkahan wesa,
 Dtsansa lapsimainen seppelöitty
 Kruunulla Majesteetin?

Noidat.

Kuule waan,
 Mut elä puhu!

Kruunattu lapsi.

Niinkuin jalopeura
 Sä ole rohkeana, ylpeänä,
 Ja elä siitä ole milläskänä
 Jos kuulet riehumista, napinata,
 Tai joku nostaisiki kapinata.
 Macbeth ei voitetuksi ennen forru
 Kun Birnammettä lähtee Dunsinanin
 Mäkeä jyrkkää ylös kulkemaan.

(latoaa).

Macbeth.

Se ei voi tapahtua milloinkaan!
 Ken metsän palkkai? ken saifikaan
 Puut juuriansa maasta kiskomahan?
 Sanoma suloinen! No! — nousemahan
 Etä yritätkään joukko kapinan,
 Ennenkuin Birnam metsän nousewan
 Näet juuriltaan. Macbethpa mahtawa
 Etäwi aikansa ja mahtawa
 On luonnollisen veron tuolemalle.
 Waan tekisippä minun sydämelle
 Miel' yhtä asiata vielä tietää.
 Jos sitä tuntenette, sanokaa:
 Tuleekos konsaan Banquon lapsista
 Ken hallitsemaan tätä valtakuntaa?

Noitat.

Etä tshy enempätä!

Macbeth.

Tyydytystä

Ma tahdon. Tämä multa kieltäkää,
 Ja ikuinen kirous kohtaa teitä.
 Mun suokaa tietää — (soittoa kuuluu).
 Minnes kattila
 Nyt wajoaa ja mi? on melu tämä?

1 Noita.

Tulkaa!

2 Noita.

Tulkaa!

3 Noita.

Tulkaa!

Kaikki.

Tulkaa, häntä kiusatkaatte!

Warjona tulkaa, katokaatte!

(Kahdeksan kuningasta nähyy kulkewan perätysten, viimeinen peili kädessä. Niiden perästä Banquo).

Macbeth.

Sä liiaks' olet saman näköinen
 Kuin Banquon haamu; pois, sun kruunusi
 Mun polttaa filmäni! Sun katsantosi,
 Sä toinen kullanseppelöitty pää,
 On ensimmäisen näköinen — ja kolmas
 On edellisen näköön — häijyt noidot,
 Miks' tätä mulle näytätten? — Jo neljäs!
 Mun filmän' sammukaa! — Häh! piisaakos
 Tää rivi aina tuomiopäiwään asti?
 Viel' yffi? — Seitsemäs? — Ma enempäätä
 En tahdo nähdä. Toki kahdeksas
 Mull' ilmestynyi peili kädessä,
 Ku näyttää monta monituista vielä.
 Ja eräiden näen kahta kruunua
 Ja kolme waltikkata kantelewan.
 Hirnuista nähdä! — Sen olewan totta
 Nyt näjen; sillä weristetty Banquo
 Myyhäilee niitä osottaesfaan
 Jälkeisikfensä. Mitä? Onkos niin?

1 Noita.

Niin on; waan mitäs siihen syh,
 Macbeth kun aiwan ällistyn.
 Tulkaatte, siskot, taijallamme
 Hänt' iloiseksi saalahamme.
 Ma ilmaa wietän soittamaan
 Kun rintifillä ollahan;

Kuningas meitä kiittänee,
Tuloaan kunnioittaneen.

Macbeth.

Ne misjäs' ovat? — Kadonnehet? — Olkoon
Tää päivä ikuisesti firottuna
Kalenterisja. — Tules sijähän
Sä ulkoo fieltä!

Lenox (tulee).

Armollinen herra!

Ma vuotan kästjä?

Macbeth.

Sä noidat näitkö?

Lenox.

En nähnyt herraseni.

Macbeth.

Ohitsefi

Ne eivö kulkeneet?

Lenox.

Ei, toden totta!

Macbeth.

Se ilma saastutettu olkohon
Ku heitä kantane, ja firottuna
Ne kaikki, jotta heihin luottawat! —
Ma kuulin hevosten nelistävän,
Ken kulkki siwutse?

Lenox.

Kaks' eli kolme,

Sott' ovat tuoneet tämän sanoman:

„Macduff on Englantiin pa'ennut!”

Macbeth.

Englantiin pa'ennut?

Lenox.

Niin hyvä herra!

Macbeth.

Si aika! minun julmaa tekoani
 Sä riennät eeltä! — Mikomustamme
 Me emme tavata voi milloinkaan,
 Ell'ei sen rinnalla käy teko. Tästä
 Hetkestä sydämeni esikoinen
 Käteni esikko myös olkohon.
 Ja ajatusta kruunatakseni
 Heti te'olla — se olkoon mietittyä
 Jo tehtykin. Macduffin linnan tahdon
 Nyht äkkiluulematta vallata,
 Anastaa Fifen, antaa miekanterän
 Omaa waimonsa ja lapsensa,
 Ja kaikki kurjat henget suvustansa.
 En tätä hullun lailla kerskaile,
 Jo ennenkuin wereni kylmenee,
 Sen teen. Waan näköjä en enää tahdo! —
 Miss' ovat herrat? Biekää minut sinne!

(menewät).

Toinen kohtaus.

Fife. Sali Macduffin linnaassa.

Lady Macduff, poikansa ja Rossen tulevat.

Lady Macduff.

Mikäpä hänen ajoi maasta pois?

Rosfe.

Te malttataa.

Lady Macduff.

Sitäpä hän ei tehnyt.

Se hullun pako oli. Jos tekomme
Ei meitä pettäjiksi saata, pelko
Tekewi siksi.

Rosfe.

Ettehän nyt tiedä

Wiisaus waike pelko syyn' on siihen.

Lady Macduff.

Wiisaus! jättämähän waimon, lapset,
Ja talonsa ja arwot kaikki paikkaan
Senmoiseen, josta itse pakenee!
Hän meit' ei rakasta. Hän luonnon tunto
Peräti ilman on; kun warpuinenkin,
Tää pienin lintusia, tappelee
Puolesta poikiensa pesänsänsä
Jöhuuhkaa vasten. Kaikki näyttää pelkoo,
Ei mikään rakkautta hänessä.
Ja wiisautta pa'ossa ei löydy,
Ku kiittää vasten kaikkee hymärrystä.

Rosfe.

Mun armas serkkun'! mieltä malttataatte,
Ma pyyhän teitä, sillä puolisonne
On jalo, wiisas, älykäs ja tuntee
Parhaiten vuoden ajan myrskyt kaikki.
Sanoa enempä en uskalla.
Waan julma aika on, kun pettäjiksi
Tulemme, itse siitä tietämättä;

Ja pelko ahdistavi meitä, waikka
 Me emme tiedä mitä pelkäämme.
 Waan meren raiwoffahan, myrskyisen
 Ujettawana sinne tänne oomme. —
 Nyt lähden täältä, mutta pitkästä
 En wiioy ennenkuin taas joudun tänne.
 Afiat pahimmatkin päättywät,
 Tai muuttuut jälleen entisillensä. —
 Jumala sumatfoon sua serkkuseni!

Lady Macduff.

Täll' isä on ja toki isätön.

Rosse.

Niin herkkä olen, että kauvemmin
 Jos tässä seison, se mun häpeäksi
 Ja teidän suruksi waan olisi.
 Ma lähden kerrallansa.

Lady Macduff.

Poikani;

Sun isäsi on kuollut. Mitäs aiwot
 Nyt tehdä? Kuinka henkes' elättää?

Poika.

Kuni linnut, äiti.

Lady Macduff.

Mitä? karpäisillä

Ja madoillako?

Poika.

Sillä, mikä puuttuu

Waan kätcheni, niinpä nekin tehnee.

Lady Macduff.

Sä lintuparka! Eiimapuikko
Ja werkkoo, ansaa etkös peljänne?

Poika.

Ja miksi äiti? Lintuparaille
Ei kukaan asettele ansojansa.
Mun isäni ei ole kuollut, waikka
Sä sitä sanot.

Lady Macduff.

Niin, hän kuollut on.
No, sano, mistäpääs nyt isän saat?

Poika.

No, mistäs miehen itsellesi saat?

Lady Macduff.

Ma hymmenittäin joka marffinalta
Niit' ostan.

Poika.

Mitä? jälleen myhdäksesi?

Lady Macduff.

Sä puhut mintä sull' älysi neuwoo,
Waan älykkäästi kyllä ijäksesi.

Poika.

Oliko isäni pettäjä, äiti?

Lady Macduff.

Niwan niin, hän oli.

Poika.

Mikä's pettäjä on?

Lady Macduff.

No semmoinen, joka wannoo jotakin ja syöpi sanansa.

Poika.

Ja ovatko kaikki pettäjiä, jotka niin tekevät?

Lady Macduff.

Kufin joka niin tekee on pettäjä ja hirtettävä.

Poika.

Ja ovatko kaikki hirtettävät, jotka wannovat ja rikkovat
malansa?

Lady Macduff.

Jos ainoa.

Poika.

Kenenpä tulee hirttää niitä?

Lady Macduff.

Arvattavasti, rehellisten ihmisten.

Poika.

Niin ovat wannojat ja walanrikkojat aika narria: sillä
wannojia ja walanrikkojia on kyllin kyllä lyömään rehelliset
ihmiset, jopa hirttämäänsä heidät.

Lady Macduff.

No, Jumala warjelloon sua, hupsua poikaa! Waan mis-
täs saat isän jälleen?

Poika.

Jos hän olisi kuollut, niin sinä itkisit häntä, ja jos et

sitä tekisi, niin se olisi hyvä merkki, että minä kohtaisin saan toisen isän.

Lady Macduff.

Woi sinua, lörpöttäjäparkaa! mitä haastelet!

(Sanansaattaja tulee).

Sanansaattaja.

Jumalan sunaus teille, armas rouwa!

Ma teistä tunnettu en ole, waikka

Nlewän armonne ma tarkein tunnen;

Ma waron waaran teitä uhkaawan.

Jos ette köyhän neuwoo hlönkatso,

Miin etkää tässä olko! paetkaa

Pois pienten lapsienne keralla.

Kyll' olen julma teitä hirvittämään,

Waan pahemmin tekisin, jos ma teistä

Salaisin waaran, joka niin on läsnä.

Jumala teitä warjelloon! Ma täällä

En tohdi pitenmältä wiipyä.

(menee).

Lady Macduff.

Ma minne pakeneen? En pahaa tehnyt.

Waan nytpä muistan minun mailmasa

Elävän, jossa pahantekoa

Ushin kiitetään, ja hyvä työ

Wälistä waarallisen hulluuden

Nimeä saa. Ah! miksi minä silloin

Tätä naisen asetta nyt käyttäisin:

„En mitäkään pahoa ole tehnyt!”

(Rakki murhaajaa tulee).

Mitäpä naamoja on tuossa?

1 Murhaaja.

Miesäs

On teidän miehenne?

Lady Macduff.

En toivo missään
Niin häväistyllä paikalla, ja mistä
Ja sinun kaltaises vois häntä löytää.

Murhaaja.

Hän omi pettäjä.

Poika.

Sen valehtelet,
Sä taffukarwa roisto.

Murhaaja.

Mitä, mato!
Sä pettäjän sifio!

(pistää hänen).

Poika.

Murhannut

Hän omi minut, äiti; juokse, riennä
Pakohon, sitä sulta pyhdän.

(Lady Macduff pakenee huutaen „murhaa“. Murhaajat hänen jä-
lestänsä).

Kolmas Kohtaus.

Englanti. Yrttitarha kuninkaan linnalla.

(Malcolm ja Macduff tulewat).

Malcolm.

Menkäämme yksinäiseen warjopaiikkaan
Ja siinä khyneillä lievennellää
Surua sydämen.

Macduff.

Ei, tarttukaamme

Ennenmin murhamieffaan taistelemaan
 Kuin aikamiehet meidän kaatuneen
 Peri-oikeuden eestä. Joka aamu
 Walitus kuuluu toisten leskien,
 Ja toisten orpoin parku. Uusi murhe
 Lyö joka aamu wasten taimonkanta,
 Ku fajahtawi niinkuin tuntisi
 Se surun Skottlannin, ja walittaisi
 Samalla äänellä taas wastahan.

Malcolm.

Ma minä uskon, sitä surkuttelen,
 Ja uskon, minä tiedän. Ja jos auttaa
 Ma mitä woinen, tahdon myöskin tehdä,
 Kun ajan sopiwaksi katsonen.
 Te minä puhuitte, woi olla totta.
 Tuo hirmuhaltia, jonka paljas nimi
 Kielemme saastuttawi, arwattihin
 Rehellisefsi ennen. Kattahana
 Te häntä piditte: hän wieskään
 Ei ole teitä wahingoittanunna.
 Ma nuori olen, mutta jotakin
 Te hältä saattaisitte ansaita
 Mun kauttani; ja wiisauttahan
 On wiattoman, heikon wuonaraukan
 Uhrilla lepytellä suuttunutta
 Sumalaa.

Macduff.

Min' en ole kelmotoin!

Malcolm.

Macbethpa on. Siweä, hurstas luonto
 Woi antaa myöten waltakäslylle
 Hallitsijalta. Suokaa antehelffi,

Mun mielen' ei voi teitä muuksi tehdä,
 Kuin mikä ootte. Kirrkfaat enkelit
 On vielä, waikka heistä kirrkfain lantkes.
 Waikk' armon muotoo kantais häijyt kaikki,
 On armo tofi armon näköinen.

Macduff.

Niin olen kaiken toimon kadottanut.

Malcolm.

Juur' siinä, ehkä, jossa epäilyksen
 Ma löysin. Miksipä niin äkkiään
 Te waimonne ja lapset hylkäsitte —
 Niin kalliit pantit, lujat lemmen solmut —
 Ei jäähyväisiäkään jättäen?
 Ma pyhdän, etköön epäluuloni
 Teill' olko häpeäksi, mutta mulle
 Waan turwaksi. Te woitte kunnonmies
 Kyll' olla, joskin minä mitä luulen.

Macduff.

Di, werta, werta wuoda, maani kurja! —
 Sä hirmuwalta, wahwa perustus
 Nyt laske itselles, kost' estämähän
 Rehellisyys ei sua uskalla! —
 Tuskaasi kärski, oikia haltiasi
 On peljästynt! Hyvästi nyt herra!
 Se riiviö en tahtois olla, joski
 Mua luvlet, eestä kaikkein niiden maiden,
 Jotk' owat hirmuhaltian kynsisjä,
 Waikk' idän aarteet saisin päälliseksi.

Malcolm.

Elkäätte suuttuko! Ei pelko waan

Puhunut minusta; ma uskon, maamme
 Ikehden alle kōhta näänthyvän.
 Se itkemi, se vuotaa wertansa,
 Ja joka uusi päivä uudet wammat
 Sill' antaa. Uskon myöskin, että kyllä
 Käsiä nostetaan mun oikeuttan'
 Puolustamahan: tässä Englanti
 On jalomielisesti tuhansia
 Uroja tarjonnut. Waan kaikitenki —
 Kun jalkan' alle päätä hirwiön
 Ma poljen, taikka kannan mielan päässä, —
 On kurja maani vielä enemmän
 Kuin ennen rasitusta näkewä,
 Enemmän kärjistä ja entistänsä
 Useammalla tavalla, sen kautta,
 Ku häntä seura.

Macduff.

Ketäs tarfoitatte?

Malcolm.

Mua itseäni, johon pahuus kaikki,
 Sen tiedän, onpi istutettu niin,
 Ett' ulos kun se kerran puhkeawi,
 Macbethkin musta minun rinnallani
 On puhtaana kuin lumi näkyvä;
 Ja waltakunta-parha, werraten
 Mun äärettömään ilkeyteen häntä,
 On lampahaksi häntä arwelewa.

Macduff.

Ei löhdy helwetinkään joukossa
 Niin julmaa perkelettä pahuudessa,
 Ku wetäis' wertoja Macbethille.

Malcolm.

Hän, tunnustan, on werenhimoinen,
 Itära, herfullinen, luottamaton,
 Kawala, wiefas, häijy, kiukkuinen,
 Matuhun kaiken synnin päässyt, jolla
 Nimeä on. Waan ilman pohjaa, ilman
 On minun heikkumallisuuteni.
 Ei teidän waimonne tai tyttärenne
 Ei eufot, immet woifi himojeni
 Sywyhttä täyttää. Minun haluni
 Kohtuullisuuden kaikki estehet
 On tieltäin poistawa. Macbeth siis ennen,
 Kuin semmoinen mokoma hallitkoon!

Macbuff.

Kajaton hekkuma on luonnoltansa
 Myös hirmuwalta, joka tyhjäs saattoi
 Jo monta onnellista istuinta,
 Ja mont'on kuningasta syössyt alas.
 Waan elkkä peljätkö tok' ottaessa
 Mit' ompi omanne. Te himoillenne
 Amaran alan witte tarjota,
 Ja kylmän muotoisena kuitenkin
 Näkyä maailmalle. Suostuwia
 On meillä kyllä naisia. Niin ahnas
 Ei saata teissä korppikotta olla,
 Ne kaikki jotta söisi suuhunsa,
 Jotk' owat walmiit Majesteetille
 Itfensä uhraamahan, koska hällä
 Halua siihen näyttää olewan.

Malcolm.

Pait tätä, turmellusja luonnosjani
 Niin määrätön itäwi ahneus,

Ett' jospa kuninkaana olisin,
 Ma ylimykset tieltä raiwaisin
 Maatilojensa wuoksi, ottain tältä
 Talonsa, koristukset toiselta.
 Ja kuta enemmän ma sillä saisin,
 Se niinkuin höyste nälkää enemmän
 Waan yllyttäisi. Kaikkein rehellisten
 Ja hywäin kanssa wäärii riitoja
 Ma etsisin, ja heitä hukuttaisin
 Lawaran wuoksi.

Macduff.

Tämä ahneus

On sywemmälle juurtunut, ja kaswaa
 Turmelewammallakin juurella
 Kuin himon suwikukat. Mieltana
 Se oli, jota kuninkaamme tappoi.
 Waan etkää hämmästykö, Skottlannissa
 On yltäkyllin rikkautta teille,
 Mik' omppi omanne. Nuo wi'at kaikki
 Te muilla ansioilla palkinnette!

Malcolm.

Mulla ei oo yhtään. Kuninkaan awuja,
 Kuin oikeutta, kärsiwällisyhtä,
 Wakawaa, nöhrää mieltä, totuutta,
 Jumalan pelkoo, armoo, hartautta,
 Urhoollisuutta, woimaa, luottamusta,
 Ei löydy rahtualkaan minusa.
 Waan yltäkyllin kaikkeinajella
 Tavalla wiljeltyjä wikoja.
 Ei — woisinko — makean sormun maidon
 Heittäisin helwettihin, hämmentäisin
 Yhteisen rauhan, sekä turmelisin

Peräti kaiken sormun maailmasja.

Macduff.

Woi, Skotlannia! Skotlannia!

Malcolm.

Sano,

Tuleekos jemmooisen nyt hallita?

Ma olen mitä sanoin.

Macduff.

Hallita! —

Ei, elääkään ei saa. Woi kurjaa kansaa,

Kun huokaat alla hirveen vallottajan

Verisen valtikan! Woi millointas

Sä riemunpäiviäsi taaskin nähnet,

Kun oikia kruununperillisesi

On oman suunsa kautta kirottu,

Ja omaa sukunsa häväisewi?

Sun isäsi olj pyhä kuningas,

Ja kuningatar, joka sua kantoi,

Enemmän polvillaan kuin jaloillaansa

Elämän joka hetken kuoli pois.

Nyt jää hyvästi! Wiat, jotka itse

Itselles annat, owat Skotlannista

Mun karkottanehet. — Woi, sydäntäni!

Sun toivollasi onmpi loppu tässä!

Malcolm.

Macduff, mihasi jalo, sikiö

Kehellishyden, minun sielustani,

On mustan epäluulon poistanut,

Ja sormittanut minun mieleni

Uskollisuutesi ja kunnias kanssa.

Usehin saatanallinen Macbeth
 On semmoisilla keinoin koetellut
 Minua pauloihinja wietellä,
 Ja warowaisuus waan on estännyt
 Mua herkkä-uskoisesti luottamasta.
 Waan Herra wäliämme tuomittoon!
 Kostonan' antaun nyt halttuhusi
 Ja oman panettelun perähtän,
 Walalla kiellän ne häpeäpilkut
 Ja wiat, jotka itselleni panin,
 Sopiwan ollenkaan mun luontohoni.
 En wielä waimosta mitänä tiedä,
 En ole wäärää walaa tehnyt; tuskin
 Omaani aina pyhtännyt; en koskaan
 Walaani rikkonut, en lempoakkaan
 Toiselle perfeleelle pettäisi.
 Totuus on henkeäni raffahampi.
 Mun ensimmäinen walheeni olj tämä
 Itseni päälle. Koko olentoni
 On sinun sekä kurjan isänmaani
 Oma, jonne, ennen tuloasi,
 Jo wanha Siward hymmentuhansin
 Olj miehin warustetuin lähtemässä.
 Nyt hänen seuraan menkähämme. Oskoon
 Meill' yhtä onnellinen tappelu
 Kuin se on oikea. — Miks'ette haasta?

Macduff.

Miin mieleistä ja wastemmieleistä
 Set' yhteen sowitzaa, on waikeata

Malcolm.

No hywä; toiste siitä.

(Kääkäri tulee).

Yhteefös

Kuningas tänäpänä ulos käymään?

Lääkäri.

Niin herra, monta kurjaa sielua
 On hänen apuansa vuottamassa,
 Reinoista taidon heidän tautinsa
 Ei ota huoliakseen, mutta hänen
 Waan koskiesja heihin, onpi taiwas
 Niin siunannunna hänen kättänsä,
 Että paikalla tulewat terwehiksi.

Malcolm.

Ma kiitan teitä, herra tohtori.

(Lääkäri menee).

Macduff.

Mit' on se tauti?

Malcolm.

Kisfataudiksi

Sanowat. Kummallinen ihmiethö,
 Tot' olen Englantihin tultuani
 Usehin kuminkaan tekewän nähnyt.
 Mitenkä taiwasta hän rufoilewi,
 Parhaiten itse tietänee. Mut kansaa,
 Rowasti waiwattua, haawoja
 Ja rohtumia täynnä, julmat nähdä,
 Ja kaiken lääketaudin sulan tuskan,
 Hän parantawi heidän kaulallensa
 Ripustamalla kulta-penningin,
 Jumalaa rufoellen. Sanotaan,
 Jälkeisillensä että perinnöksi
 Tään parantaja-woiman jättäisi.
 Pait tätä ihmeen-woimaa, hänellä

On ennustajan lahja Jumalalta.
Ja runsas sumaus nyt ympärillään
Sanowi että armoa on täynnä.

(Kosfe tulee).

Macduff.

Rah, kukas tuosja tulee?

Malcolm.

Meikäläinen.

Waan hänt' en vielä tunne.

Macduff.

Armas serkku.

Ole termetullut!

Malcolm.

Nyt mä hänet tunnen.

Wälehen poista, hywä Jumala,
Mi toisen toisillemme wierahiksi
Woi meitä saattaa.

Kosfe.

Siihen sanon: Amen!

Macduff.

Wieläkös Skotlanni on paikallansa?

Kosfe.

Woi kurjaa maata! joka kauhistuu,
Kun itseänsä tuntee! Äiditsemme
Sit' ei nyt enää sowi nimittää,
Waan haudatsemme, josja kenkään muu
Ei wedä suutaan nauruhun kuin se,
Jok' onmpi ihan tietämättömänä.

Kusj' itku, parku sekä huokaus
 On kuultava ja niist' ei kenkään huoli.
 Kusj' syvä murhe on maan hullutusta,
 Ei kenkään kyhy hautakellojen
 Soidessa: „kenen vuoksi?“ — kunnan miesten
 Elämä kiihtuu ennenkuin se kukka,
 Mi heill' on hatuhsansa; kuolewat
 Jo ennenkuin he sairastuiwatkaan.

Macduff.

Voi kertomusta, aivan haikeata,
 Sa toki aivan totta!

Malcolm.

Mikä rikos

On usin hällä?

Rosse.

Kuka tunnin vanhaa
 Käy kertomahan, hälle nauretaan;
 Sotainen hetki uuden synnytti.

Macduff.

Mitenkä puolisoni woi?

Rosse.

No — hywin.

Macduff.

Sa kaiffi lapseni?

Rosse.

Syvästi myösin.

Macduff.

Syökännyt eikö vielä hirvuinen
Ole heidän rauhaan?

Rosse.

Raikki rauhassa
Oliwat minun sieltä lähtiesjä.

Macduff.

Elähän niukka ole fanoistasi,
Waan sano, mitä sieltä kuuluwi?

Rosse.

Kun tänne läffin sanomata tuomaan,
Jot' olen raskahasti kannellut,
Käwi huhu, että monta kunnan miestä
Oj furman suuhun joutunut: tää luulo
On sitä enemp' uskottawa, koska
Ma sotawäkensä näin warustetun.
Nyt on apua tarwis. Teidän filmä
Lois Skotlannissa sotamiehiä,
Ja saisi naisemmekkin tappelemaan
Kurjuutta poistaaksensa.

Malcolm.

Olkoon heille

Se lohdutuks' että sinne lähden.
Englanti suosioista lainannut
On meille miestä hynnentuhatta
Ja Siward-uron; häntä taitawampaa
Ja urheampaa sotijaa ei löydy,
Koko Kristikunnassa.

Rosse.

Woi, josko voisin
Teill' antaa saman lohduituksen jälleen.
Waan mull' on sanoja, joit' ulwoman
Pitäisi erämaassa, kussa korma
Ei niitä kuule.

Macduff.

Ketäs tarkoittatte.
Surua yhteistäkö waike huolta,
Jot' yhden rinnan oma on?

Rosse.

Ei mieltä
Ole rehellistä, jot' ei sääliittäisi,
Waan suurin osa sun on yhsinäsi.

Macduff.

Jos minun lienee, elä salaa sitä,
Waan anna heti saan sen.

Rosse.

Elköön tästä
Korwanne ikuisesti kauhistusto
Mun kieltän', joka heille ilmoittaa
Surullisimman äänen, minkä koskaan
Eie kuulleet.

Macduff.

Haa! minä arwaan sen!

Rosse.

Sinnanne wallattu on; waimo, lapset
Sulmasti murhattuna. Millä lailla,

Sanoa, olis läjään murhattuin
 Lisätä teidän ruumiinneffin.

Malcolm.

Woi!

Sä armon Jumala! — Mies! eläppäs
 Niin paina hattuasi filmillesi,
 Sanoja surullesi suo; se murhe,
 Jolt' ääntä puuttuu, mieltä kaiwelewi,
 Runneffa rinta viimein raukenewi.

Macduff.

Ta lapset myöskin!

Rosse.

Lapset, waimon, orjat,
 Kaikk' jotka kelsittiin.

Macduff.

Ta minua,
 Kun siell' ei ollut! — Waimonikin myös?

Rosse.

Sen olen sanonut.

Malcolm.

Mjeta mieles!

Meill' olkoon kostomme se lääkitys,
 Mi tämän kuolontuskan parantawi.

Macduff.

Ei last' oo hällä! — Kaikki kaunoiseni!
 Sanoitko kaikki? — Lemmon peto! — kaikki?

Häh? Kaitfi lintufeni äitimensä
Yhdellä iskulla.

Malcolm.

Sä suruasi
Kuin mies nyt kanna.

Macduff.

Sitä aivon tehdä,
Waan tähtyy tunteakkin se kuin mies!
En unohtaa voi olleen elosfa,
Mi niin olj kallis mulle! — Katsoikos
Nyt taiwas päältä, eikä tahtonut
Heill' antaa turvaa? Syntinen Macduff,
Sun tauttasi ne kaitfi surmattihin.
Miaa kurjaa — raukkaa! Minun syntieni,
Ei omiansa tähden, heidän sielut.
Sai surma waltaansa. Jumala anna
Nyt heille rauhaa!

Malcolm.

Tämä teräwälfä
Sun tehköön miekkasi; nyt harmiksi
Surusi muuta; elä hellyttele
Sydäntä, mutta kiihoittele sitä.

Macduff.

Woi, naisen lailla itkeä ma woisin
Sa kielin kerskata. Mut hywä taiwas,
Sä kaitfi wiimykkehet poista; saata
Minulle tämä lempo Skotlannin
Nyt wastahani, filmä kohti filmää;
Pane häntä miekkani tawattawalfi:

Jos pakohon hän pääsee: tainasfin,
Hänelle silloin anteeks antakoon!

Malcolm.

Se miehen ääni! Lähtään kuninkaalle
Meill' on jo sotajoukko valmistettu,
Ei muu kuin jäähyväiset jättämättä!
Macbeth on valmis niittoon; tainahisfet
Jo viikatetta hiovat. — Nyt koita
Kiemmitä minä voit. Piteläks' käy
Jö, jolle aamu koittawan ei näy.

(menewät).

Viides Näytös.

Ensimmäinen Kohtaus.

Dunfinan. Sali linnassa.

(Lääkäri ja pasija-rouva tulevat).

Lääkäri.

Kaksi yötä olen walvonut teidän kanssanne, waan en voi
nähdä todeksi kertomustanne. Milloinka hän viimein kulki unis-
sansa?

Rouva.

Hänen Majesteetin sotaan lähdettyä, olen nähnyt hänen
noufewan vuoteeltaan, pukewan yönuttua päällensä, menewän
kammariinsa, ottawan paperia, kääntävän sitä, kirjoittawan sille,
lukewan, panewan sitä sinetillä kiinni ja taasen kähwän ma'ata;
ja kaiken tämän hywinnänsä unessaan.

Lääkäri.

Suuri epäjärjestys luonnossa yht'aikaa nauttia unen hy-
wyhttä ja toimitella walwowan asfareita. Olettekos tämän

nukkuwan lewottomuuden alla — pait kävelemistään ja muuta asfaroimistaan — kulleet hänen jolloinkin haastelewan jotain?

Nouwa.

Semmoista, herra, jot'en tahdo kertoa hänen jälestänsä.

Lääkäri.

Minulle voitte sanoa sitä; ja se on wälttämätöntä, että sen teette.

Nouwa.

En teille, enkä kellenkään muulle: kost' ei ole wierasta miestä, joka todistaisi minun puhettani.

(Lady Macbeth tulee kynttilä kädesssä).

Katsokaa, tässä hän tulee! Niin hänen on tapansa, ja niin totta kuin elän, ihan unisjansa. Tarkastellaa häntä; olkaa hiljaa!

Lääkäri.

Mistäs hän kynttilän sai?

Nouwa.

Se oli wuoteensa wieresssä. Hänellä on ainia kynttilä palamasja; niin on hänen käskynsä.

Lääkäri.

Mäettekös, filmänsä owat auki?

Nouwa.

Niin; mutta näkimensä suljettuna.

Lääkäri.

Mitäs hän nyt tekee? Kas, kuinka hän hieroo käsiänsä.

Nouwa.

Se on hänen tapansa, läyttäidä ikäänkuin pesti käsiänsä. Olen nähnyt hänen tekewän sitä neljänneksen tuntia yhtähaawaa.

Lady Macbeth.

Täsf' on kuitenkin pillku vielä!

Lääkäri.

Wait, hän puhuu! Tahdon pistää kirjaan, mitä hän puhuu, paremmin muistoani auttaakseni.

Lady Macbeth.

Pois, firottu pillku, pois, sanon minä! — Oks, kaks; nyt on paras aika tehdä sitä. — Helwetti on synkkä! — Syy mun herrani, hyy! sotamies ja pelkuri! — Mitäs meidän huollii peljätä; ken sitä tietää, kun ei kellään ole valtaa kyllä saattamaan meitä edeswastaukseen? — Waan kufapas olisi luullut sillä vanhalla miehellä niin paljon werta olewan ruumiisjansa.

Lääkäri.

Ruulettenkos?

Lady Macbeth.

Sifen thanilla oli waimo, misäs hän nyt on? — Mitä? Eikös nämä kädet koskaan tule puhtaisi? — Ei niin enää, mun herrani, ei niin enää! Te pilaatte kaiffi tuolla säpsähtämisellänne.

Lääkäri.

Jatka, jatka! Olette saaneet tietää mitä teidän ei tulisi.

Rouwa.

Hän on sanonut, mitä hänen ei pitäisi; siitä olen warma. Sumala tietäköön, mitä hän lie saanutkaan tietää.

Lady Macbeth.

Wielä werenhaisu jälellä. Kaiffi Arabian hywät hajut eiwät woisi puhdistaa tätä pientä kättä.

Lääkäri.

Sepä huofaus se! Hänen sydämensä on kowasti rasitettuna!

Kouwa.

En tahtoiisi semmoista sydäntä rintahani waikka koko hänen korkean armonsa saisin.

Pääkäri.

Hymä, hymä!

Kouwa.

Suokoon Jumala että niin olisi!

Pääkäri.

Tähän tautiin minun taitoni ei voi mitään. Mutta olen kyllä nähnyt ihmisiä, jotka ovat kävelleet unisensa ja kuitenkin kuolleet kristillisesti sängysänsä.

Lady Macbeth.

Peskää kätenne, pankaa yö-taffi päällemme; etkää olko niin kalwaffa näöltänne!

— Sanon vieläkin kerran: Banquo on haudattu, hän ei voi päästä haudastansa.

Pääkäri.

Todellako?

Lady Macbeth.

Ma'ata, ma'ata, portille kolkkuttawat. Tule, tule, tule, tule, antakaas mulle kätenne. Mikä on tehty, sitä ei voi saada tekemättömäksi. Ma'ata, ma'ata, ma'ata.

(menee).

Pääkäri.

Räypikös hän nyt ma'ata?

Kouwa.

Paifalla.

Pääkäri.

Usteistä asioista kuiskatahan,

Ja luonnottomat te'ot sijittävät
 Myös luonnontonta hurmiota. Sielu
 Tuskiisaan tahtoo julmat salaukset
 Kuurolle tyhnyllensä ilmoittaa.
 Hän enemmän on papin tarpehesja
 kuin lääkärin. — Sumala, Sumalani,
 Meill' anna anteheksi kaikillen!
 Pitäkää häntä silmin, poistakaa
 Ne kalut kaikki, joilla itseänsä
 Hän woisi wahingoittaa; pitäkääte
 Hänt' aina silmällä. Nyt hmyästi;
 Tää näkö aiwan mua kauhisti.
 En tohdi luuloani ilmoittaa.

Kouwa.

Hymää yötä, herra tohtori.

(menewät).

Toinen Kohtaus.

Keto lähellä Dunstanania.

(Menteth, Cathnes, Angus, Lenox ja sotamiehiä tulee rummuilla
 ja lippuinensa).

Menteth.

Lähenemäs' on joukko Englannin,
 Johdattajana jolla Malcolm, Seward
 Setänsä, ynnä urhea Macduff.
 He kostoo hehtuwat. Asia moinen
 kuin heidän, woisi pyhämiestäkin
 Berisen-julmaan tappeluhun wiettää.

Angus.

Me Birnam-metsän luona heitä kyllä
 Tawata voimme; sieltä lähenewät.

Cathnes.

Ken tietää, onko Donalbainin tullut
Weljenjä seurassa?

Lenox.

Ma luulen varmaan
Hänt' ei olewan. Minulla on lista
Kaikista herranarwoisista; siinä
On poika Siwardin ja monta muuta
Sileä-leukaa, jotka aikovat
Nyt näyttää ensimmäistä miehuuttansa.

Menteth.

Sa mitäs hirmu-haltja tekewi!

Cathnes.

Hän wahvaa Dunfinanii warustaapi.
Sanovat toiset häntä hulluksi,
Waan toiset, jotka häntä vähemmän
Wihaawat, kutsuu sitä miehuuden
Wimmaksi. Sepä waan on warma, että
Mfiatansa kipeätä ei
Woi järjestyksen wyöhön pingoittaa.

Angus.

Nyt tuntenee hän näiden salamurhain
Kätehen hälle takistuvan kiinni.
Kapina alituinen rankaisee
Nyt häntä petoksesta; käskyläiset
Waan pelwosta, ei raffaudesta
Käskynjä täyttävät. Nyt tuntewi
Hän kuninkahan armons riippuwan
Löyhästi niinkuin nuttu jättiläisen
On päällä lääpiömäisen warlahan.

Menteth.

Ei kummaa siis jos ruton saastuttama
 Sielunsa ällistyen lauhistuu,
 Kun kaikki siinä kiroo itseään
 Sen vuoksi, että siihen joutui.

Cathnes.

Lähtään

Uskollisuutta hälle antamahan,
 Jonk' omaisuus se on. Me etsikäämme
 Potewan valtakunnan parantaja,
 Ja hänen kanssa maamme onneksi
 Pisaran viimeisenki werestämme,
 Wuodattakaamme.

Lenox.

Tahi waan sen werran,
 Mi kuninkahan kulkua kostuttaisi,
 Ja rikkaruohot kaikki hututtaisi.
 Nyt Birnamihin kulkee retkemme.

(Kaikki menewät).

Kolmas Kohtaus.

Dunfinan. Sali linnaassa.

(Macbeth, lääkäri ja saattowäki tulewat).

Macbeth.

Et' enää niistä puhu! Anna kaikkein
 Pa'eta! Pelkoa en ennen tunne.
 Kuin Birnam-metsä Dunfinanii kohti
 Saa kulkemaan. Tuo pojannullki, Malcolm!
 Hän eikö waimost' ole syntynyt?
 Nuo henget, joille ihmisonnet kaikki

On tunnetut, sanoivat: „Ei pelkää,
Macbeth, ei kenkään hynnyttämä waimon
Sinua koskaan voita!” — Paetkaa
Siis petolliset thanit, ryhtykääte
Sekahan hepalkojen Engelsmannein.
Mun hallitsia-mieltä, rohkeutta,
Ei epäily, ei kauhukaan voi muuttaa.

(Palwelija tulee).

Sun lempo polttakohon mustaksi,
Sä maidonkarwa lurjus! Mistäpä
Tuon hanhen muotosi jä olet saanut?

Palwelija.

Siell' ompi hynnentuhat — —

Macbeth.

Hanhiako?

Palwelija.

Ei, sotamiehiä, mun kuninkaani.

Macbeth.

Sä raawi filmääsi ja maalaa pelko
Punahan, poika wäalea-maksfallinen!
No, mitkä sotamiehet, lurjus? Lempu
Sinua wieskään! Waatteen wälkkoisena
Sä kaikki pelkäämähän saatat waan.
Sano, mitkä sotamiehet, maito-naama?

Palwelija.

Englannin sotajoukko, kuninkaani.

Macbeth.

Pois filmistäni! — Seyton! — fairahaksi
Tään nähden tulen — Seyton! — tämä seikka

Mun iäffeni ylentäwi, taikka
 Nyt hukuttaa. Ma kyllin elänyt,
 Ja elämäni juoksu ennättäwi
 Jo syksyhyyn ja lehteen keltasehen.
 Ja se, min ikää piti seurata —
 Ruin kuuliaisuus, kunnia, rakkaus,
 Ja ystäwitten joukko — minulla
 Ei ole wuottamista, mutta niitten
 Siihan kiroukset, äänettömät
 Mut sywät, kielimiset, tyhjät lorut,
 Joit' aiwan mielellänsä sydänparha
 Minulta kieltäisi jos uskaltaisi.
 Seyton!

(Seyton tulee).

Seyton.

Mit' ompi armollinen tahtonne?

Macbeth.

Mitäpä uutta muuten kuuluu?

Seyton.

Kaikki

Todistetahan niinkuin ferrottihin.

Macbeth.

Taistella tahdon kunnnes silwottuna
 On kaikki liha minun luistani.
 Tuo sotisopa mulle!

Seyton.

Wielä sitä

Ei tarwita.

Macbeth.

Sen panen päälleni.

Rähetä ratsumiehii enemmän.
 Ne halki maata marsfikohot. Hirtä
 Ne, jotka pelwosta puhuwat. Anna
 Mun sotifopan'! — Mitäs potilaanne
 Tefewi, tohtori?

Lääkäri.

Niin fairas ei,
 Kuin mielihouruiltansa waiwattuna,
 Jotk' unen ryöstävät.

Macbeth.

Se paranna.
 Sairasta mieltä etkös auttaa woi,
 Surua juurtunutta poijes nyhtää
 Muistosta; pyyhkii sitä kirjoitusta,
 Min sieluhun on tuska piirtänyttä?
 Ja unhotuttawaisen wastamyrkyn
 Makean kautta rintaa puhdistella
 Turmelewasta ainehesta, joka
 Sydäntä raskahasti painaa?

Lääkäri.

Siitä

On fairaan itseänsä auttaminen.

Macbeth.

Niin heitä koirillen sun taitosi,
 Se mull' ei kelpaa. — Tule, sotifopa
 Mull' auta päälle, anna sauwa myöskän.
 Seyton, laita heitä ulos —
 No, tohtor', thanit mua jättävät —
 Joudu, kiiruusti. — Jos woisit, tohtor',
 Mun maani kusta nähdä, armata

Sen tautia ja sitä terveheksi
 Kuin ennen huoltaa, sua ylistäisin
 Niin raikasti että kaikuna
 Sinua jälleen ylistäisi. — Kiisu
 Se pois, kun sanon! — Mitäs raparperi
 Tai fenna eli huollutuksen aine
 Bois purkaa nämä Engelsmannit täältä?
 Oletko niistä kuullut?

Lääkäri.

Olen, herra!

Nää suuret sotavarustukset teiltä
 Tekewät, että jotain saamme kuulla.

Macbeth.

Lähetä jälestäni tuo. — Ei surma
 Minuhun puutu eikä tapaturma,
 Ennenkuin Birnam-metsä kulkewa
 On kohti Dunstananin kuffulaa.

(menee).

Lääkäri.

Jos täältä pääsisin; — ei hyötyni
 Minua toiste tänne wiettäisi.

(Kaikki menewät).

Neljäs Kohtaus.

Keto lähellä Dunstanania. Loitompana metsä. Liehuwin lipuin
 ja soittojen helistessä tulewat Malcolm, vanha Siward, nuori Si-
 ward, Macduff, Menteth, Cathness, Angus, Lenox, Ross ja
 sotamiehiä.

Malcolm.

Ma toiwon, serkkuni, sen päivän läsnä
 Olesan, jolloin tuwisja on turwa.

Menteth.

Me siitä emme enää epäilekkään.

Seward.

Mitäpä metsä tuosfa edesänime?

Menteth.

Se Birnam-metsä.

Malcolm.

Sota sotamies

Tästä itsellensä hakattohon osan,
Ja edesänsä kantakohon! siten
Soukkomme määrän voimme kätkeä
Viholliselta, joka harhaupi
Meitä arwatesjaan.

Sotamies.

Paikalla se tehdään!

Seward.

Ei muuta kuulu, kuin että asumahan
On Dunstanisiin käynyt hirnuinen
Hyväällä luottamuksella, ja tahtoo
Nyt meidän piiritystä kärkeä.

Malcolm.

Se viimeinen on hällä toivo; sillä,
Kun tilaisuutta waan on tarjottuna,
Kapinaa häntä vasten, suuret, pienet
On alotelleet. Pakko-wäkeä
Waan häntä seuraa, joiden sydämetkään
Ei ole uskolliset hälle.

Macduff.

Annas,

Msiahan loppuu oikiat moittehemme
 Dbottakohon; nyt kuin sotamiesten
 Tulewi meidän wiisajana olla.

Siward.

Nyt lähenee se aika, joka warmaan
 On päättävä, min woimme sanoa,
 Ett' on omana, mikä welkana.
 Ajatus turhaan lausuu toivoaan,
 Msiat miekan kautta ratkaistaan.
 Me sihen turwatkaamme.

(menewät).

Wiides Kohtaus.

Dunfinanin linnassa.

(Macbeth, Seyton ja sotamiehiä tulewat rumpujen pauhinalla
 ja liehuwin lipuin).

Macbeth.

Ripusta liput ulkopuolen muurii!
 Mhät! huudetaan: „jo tulewat!”
 Tufewa linnamme on piiritystä
 Waan pilkkaawa. Ne tässä maatfoon fikfi,
 Kuin nälkä taikka tauti heidät syöpi.
 Jos eiwät meidän miehet auttais heitä,
 Me rohkeasti, parta wasten partaa,
 Seit' olisimme menneet wastahan,
 Ja häpeällä heidät kotiin piesseet.

(Waimon huutoa ulkopuolella).

Se mikä melu?

Seyton.

Maisten huuto, herra!

(menee).

Macbeth.

Maikua pelwon milt' en unohtanut.
 Olipa aika, jolloin tuntoni
 Dö-huuhkan huutaessa jähmistyhivät,
 Ja hiukseni sakeat nousi pystöön,
 Satua kauheata kuullessani,
 Ja seisoi kuin ois' heissä henki ollut.
 Ma kauhuu täynnä olen illastellut.
 Ei hirmu, murhamielen ystävä,
 Mä enää peloita.

(Seyton tulee takaisin).

Ke mitä huusi?

Seyton.

Mun kuninkaani — kuningattaremme
 On kuollut!

Macbeth.

Disi toiste kuolla woinut! —

Sanoma siitä kyllä aikansa
 Olisi meille tullut. — Huomenna,
 Ja huomenna, ja vielä huomenna!
 Näin päivä päivän jälkeen matelee
 Elämän kirjan viime tavuun asti,
 Ja joka eilis-päivä saattoi narrin
 Pimeän haudan suojaan. — Sammu, jammu,
 Sä pikku-lynttilä! Elämä warjo
 On kulkewainen, näyttelijä-parha,
 Ku rähişewi aikansa ja sitten
 Ei ole enää huultawanakaan.
 Se satu ompi, tuhman tarinoima,
 Ku hurjuutta ja hälinätä täynnä,
 Ei mitään merkitse. —

(Sanansaattaja tulee).

Jotakin sull' on sanomista; wirka
Se paikalla.

Sanansaattaja.

Mun armollinen herran!
Ma sanoisin, min luulen nähneheni,
Waan enpä tiedä, miten —

Macbeth.

No, niin puhu!

Sanansaattaja.

Ma wahtia kun seisoin kunnahalla,
Päin Birnamia ilmät loin, ja katso!
Minusta näytti metsä alkawan
Jo kulkemaan.

Macbeth.

Sä walehtelet, orja!

(Lyö häntä).

Sanansaattaja.

Jos niin ei ole, tahdon wihojanne
Ma kärsiä. Te kolmen wirstan päästä
Sen woitte nähdä tulewan. Kuin sanoin
Käwi metsä kulkemahan.

Macbeth.

Walhetta

Jos puhuit, elävänä riippumahan
Lähimpään puuhun pääset, kunnes nälkä
Sun kutistawi. Jospa totta puhuit,
Woit, mielelläni, mulle saman tehdä! —
Ma pidättelen rohkeuttani,
Ja alan waroa nyt Paholaisen

Kaksikielisyhtyä, joka walhettelee
 Knni totta puhuisi: Elä ennen pelkää
 Kuin Birnam-metsä kohti Dunfinanii
 On kulkewa". — Ja nytpä metsä jo
 Tulewi kohti Dunfinania. —
 Aseihin, aseihin ja ulos! — Totta
 Jos puhui, minusta yhtäpä
 Jos täältä pakenen tai tänne jään.
 Mua aurinko jo alkaa inhottaa,
 Ja foisin fortuwalssi mailman! —
 Soi hätäkello! — Myrsky, puhalla!
 Niin tahdon kuolla edes aseisfa.

(menewät).

Kundes Kohtaus.

Samalla paikalla. Kenttä linnan ulkopuolella.

Rumpujen pauhinalla ja liehuwin lipuin tulewat **Malcolm,**
Seward, Macduff ja heidän joukkonsa. Sotamiehillä on lehwät
 kädesfä.

Malcolm.

Lähellä ollaan nyt jo; heittääkää
 Nyht lehwänwarjostimet maahan, olkaa
 Sen näköiset kuin ootte. — Setäisfeni,
 Te ynnä jalo poikanne nyt saatte
 Johdattaa ensinäistä joukkoamme.
 Macduff ja me sen toimitamme kaikki,
 Mi wiel' on tekemättä, niinkuin meille
 On käskettynä.

Seward.

Jääkää hyvästi!
 Kun nyt waan löytäisimme pedon tuon.
 Selkäänsä faa, fen ei woi tapella.

Macbuff.

Nyt anna torwet kaikki toivotella,
Ja werta, kuolemata ennustella!
(Kulkewat edellensä. Miekkain melskettä kuuluu ulkoa.

Seitsemäs Kohtaus.

Toinen osa sotakenttää.

(Macbeth tulee).

Macbeth.

Ma paaluun köytettynä, pa'eta
En woi; mut niinkuin karhun härshytystä
Mun täytyy kärsiä. Miss' onpi nyt
Se, jot' ei waimo synnyttänyt? Häntä
Ma pelkään waan, ei muita ketäkään.

(Nuori Siward tulee).

Nuori Siward.

Sun nimesi?

Macbeth.

Sä kauhistut, jos kuulet.

Nuori Siward.

Ei waikkapa olisi kuuniempi
Kuin mikään helwetisä.

Macbeth.

Nimeni —

Macbeth.

Nuori Siward.

Ei itse perkeleekään woisi
Nimeä wihattawaa enemmän

Sanoa kormahani.

Macbeth.

Eikä myöskään

Rauhistaampaa!

Nuori Siward.

Senpä valehtelet,

Sä julma hirviö; ma miekallani

Sen todistan.

(Taistaletwat ja nuori Siward kaatuu).

Macbeth.

Sä waimon synnyttämä —

Ma halwekstin ja nauran asehille,

Sifion waimon heiluttelemille.

(menee).

(Miekkain melskettä. Macduff tulee).

Macduff.

Melua tuolta kuuluu. — Kaswos näytä

Sä hirviö! Jos tulet tapetuksi,

Baan ei mun miekaltani, waimoni

Ja lapsieni haamut eivät rauhaa

Mull' anna. Noita Kerniraukkoja

En lyöbä woi, ne kantaa palkatussa

Kädesjä keihäitä. Mut sie, Macbeth!

Jos ei, niin miekkan', terin ehe'in

Ja ilman te'otta, taas tuppehensa

Kätkettäöhön. — Sielläpäs sä lienet,

Tää koma miekkain melske todistawi

Ett' uljas uro siellä tappelewi.

Mun anna löytää häntä, onni, muuta

En sulta pyhdä.

(menee).

(Miekkain melskettä, Malcolm ja Siward tulewat).

Siward.

Herra, tänneppäin
 Hyvällä linna antautui ja tässä
 Nyt kahdenpuolen väki hirmuuisen
 Waan tappelee; ja jalot thanit meidän
 Uijaasti taistelewat. Päivä kohta
 On kokonansa meidän, vähä vielä
 On tekemättä.

Malcolm.

Meille tuli vastaan
 Uihollisia, jotka syrjästä
 Tulivat meidän kimppuun.

Siward.

Käykää linnaan.

(menevät).

(Miekkain melskettä. Macbeth tulee).

Macbeth.

Ma miksi Romalaista narria
 Nyt matkisin, omahan miekkaan syösten?
 Kun ihmisiä löytyy, joille haawat
 Sopivat paremmin.

Macduff tulee takaisin.

Tuleppas tänne,
 Helwetin koira, tänne tuleppas!

Macbeth.

Kaifista ihmisistä yhsinänsä
 Sinua kartin; pois mun luotani!
 Mun sieluni on sinun werelläsi
 So itiafsin rasitettu.

Macduff.

Mulla

Ei ole sanoja, mun miekassani
On ääneni. Sä roisto, verisempi
Kuin sanoakkaan saatan.

(tappelewat).

Macbeth.

Turha waiwas!

Sä yhtä helpostifi voitit ilmaa
Sakamatonta miekan terälläsi
Hallaista, kuin minua haawoittaa.
Sä kalpas anna toiseen päähän tulla,
Kuhun se pystyy; minun henkeni
On lumottuna, eikä anna perää
Waimosta syntyneelle.

Macduff.

Epätoivoon

Siis lankea ja anna enkelin,
Jot' olet palvellut, sanoa sulle,
Ett' ennenaikaisena leikattiin
Mitinsä kohdusta Macduff.

Macbeth.

Kirottu kieli, jolta tämän kuulin,
Se miehuuteni ompt lannistanut! —
Ja elvöön kenkään enää uskofo
Kawaltawia perkeleitä, jotta
Kaks-kielisyhdellänsä pettelewät.
Ne onnee korwihimme lupaawat
Waan toiwon pettävät. — Ma sinun kanssas
En tappele.

Macduff.

Niin antau, pelturi!

Ma niinkuin kummallista elävätä
 Sua tahdon patjahasen kuvata,
 Ja kirjoittaa sen alle: „Mähtävänä
 On tässä hirmuhaltia“.

Macbeth.

Antautua

En tahdo, maata suudellakseni
 Tuon Malcolm-pojan jalkain juuressa,
 Tai roistokansan härshyttäväkfi
 Mun joutuaksen'. Ehkä Birnam-metsä
 Sai Dunfinanii kohti kulkemaan,
 Ja waikka wastustaja waimosta
 Ei syntynyt, ma toki wiimeistäni
 Nyht tahdon koittaa, panen kilwen rinnan
 Etehen. — Saa nyt päälle farkaamahan.
 Sen lempo saa, ken ppyhtää „lalkaamahan!“

(menevät tapellen ulos).

(Soutot peräytyvät. Lormen toivotus. Malcolm, Siward,
 Rossse, Lenox, Angus, Cathness, Menteth ja sotamiehiä tulee
 rumpujen paubinalla ja liehuwin lipuin.

Malcolm.

Ma toivon ystävämme kaiwatut,
 Terweikfi tointuu jälleen.

Siward.

Toidenkuiden

Min' onmpi kaatuminen; waan ma näen
 Tää suuri voitonpäiwä helpolla
 On ostettu.

Malcolm.

Macbuffii kaiwatahan

Ja jaloo poikaa teidän.

Rosfe.

Poikanne,

Mylord, on sotamiehen mekansa
 So maksanut: hän eli ainoastaan
 Niin kauvan, kunnes kasvoi mieheksi.
 Sen oli tuskin urheudellaan
 Hän näyttänyt, pyshyen paikallansa,
 Kun kuoli niinkuin mies.

Seward.

Hän on siis kuollut?

Rosfe.

Niin, sekä korjattuna kedolta.
 Te suruamme etkää mitatko
 Sen oman arvon jälkeen; silloin siitä
 Ei tule loppua.

Seward.

Oliko haavat

Häll' etupuolella.

Rosfe.

Niin otaspa.

Seward.

No, Herran sotamiehenä nyt olfoon!
 Jos oisi poikia mull' yhtä monta
 Kuin hiuksen karvaa ompi päässäni,
 Ma parempata kuolemata heille
 En toivoisi. Niin sielukellot hälle
 On kaifuneet.

Malcolm.

Hän onpi ansainnut
Surua suurempaa; sen saa hän multa.

Siward.

Ei yhtään suurempaa hän ansaitse.
Sanovat, kunnialla kulkeneen
Ja wellansa nyt hänen makkaneen.
Jumalan haltuun! — Täsf' on uutta riemuu.
(Macduff tulee kantaen Macbethin päätä keihäänsä nensästä.)

Macduff.

Nyt terve kuningas! sä olet se!
Kas täsfä wallanryöstäjän on pää,
Nyt wapahana onpi maailmä.
Ma näen sun ympärillä wallan helmet,
Mun terweyksen' heidän mielesjäsä
Puhui: kaitukohon äänensäffin
Mun kansjan? Terwe Skottein kuninkaalle!

Raikki.

Kuninkahalle Skottein, terve!

(Dorven ääntä).

Malcolm.

Me emme paljon aikaa kuluta,
Ennenkuin kunkin rakkauden kanssa
Me teemme tisin, maissain wellamme.
Mun thanit, serkut, tästä hetkestä
Te ootte freiwii kaikki, eussimäiset,
Joit' onpi moiseen arwoon ylentänyt
Skotlanni. Mitä muuta tehtävänä —
Mi uudestaant on istutettava
Kun aika joutuu — niinkuin kutsuminen
Takaisin paenneitten ystävien

Jotk' ovat päässeet julman pauloista;
 Rankaiseminen niitten palveljoitten,
 Jotk' ovat teurastaja wainajaa
 Ja hänen lemmon-waimoo autellehet,
 Ku hoetaan, on itse julmalla
 Kädellä hengestänsä lopun tehnyt, —
 Tään sekä kaikki muutkin tehtävämme
 Jumalan armolla me toimitamme
 Kun tilaisuus ja aika antanee.
 Nyht kiitosta sanoen kaikille
 Ja itsekulle, teitä tulemahan
 Ma kutsun Sconiin mua kruunaamahan.

(menewät, torvien soitto).

Selityksiä.

Siwu 5. Macbethkin jilloin ehkä tänne saa. Suomentaja on käyttänyt Macbethin ja Macduffin nimet semmoisina kuin ne Englannilaisen suusta kuuluvat, nim. korke toisella tavuulla. Vuontewampi kielellemme olisi ehkä ollut Macbeto, josta Stalialaisetkin ovat muuttaneet sen.

Siwu 5. Jo tulen harmaa Malkin. Malkin on noita-akan kisa, joka kutsuu emäntäänsä. Konna, engl. Paddock (kilpikonna, konnikainen) on samallinen noitain palvelija.

Siwu 7. Kernit sekä Gallowglasit, olivat jalkawäkeä Irlannista.

Siwu 7. Dnni suosittelien synnintyötä. Damned quarrel on oikeammin kuin quarry, koska Holinshedkin käyttää juuri samaa sanaa tällä paikalla.

Siwu 8. Talo thani Rosse. Thani on wanhanatkuinen aateline arvonimi Skotlannin maalla, joka vastannee paronia.

Siwu 8. Kusj' ilmaa pieksävät nyt liput Norjan ja miehiämme wilvastawat. Norjalaisilta voitettut liput liehuwat nyt waan ilmasa ja löyhyttelewät kylmää meidän miehilleme.

Siwu 9. Bellonan sulho se on Macbeth, jota tässä kutsutaan Bellonan (sodanjumalattaren) sulhoksi samate kuin häntä ennen on kutsuttu miehuuden pojaksi.

Siwu 11. Nyt on taika tehty. Noita-akat pyöriwät käsityksin rinkiällä, kaswot ulospäin. Kolmasti pyörittyä ensin wasemmalle, sitte oikealle ja taas wasemmalle, on se paikka lumottu niin, että kaikkea, mitkä sen lehän sisälle puuttuwat, kohtaa onnettomuus: toiset lentäwät tainnoksiin, toiset saawat suonenvetoa, ja Macbeth, joka tietämättänsä tulee siihen, joutuu hullumaisen kunnianhimon ja murhamielen pauloihin. Banquo, joka pysyy etempänä, on lumouksesta vapaa.

Siwu 10. Hänätönnä rottana. Kansa luuli noittien woiwan muuttua minä elävän muotoiseksi tahansa, waan häntää eiwät woineet luoda itsellensä.

Siwu 13. Walmilla onnella. Macbeth oli juuri tullut Glamis-*th*aniksi isänsä Sinelin kuoltua, josta katso alempana.

Siwu 15. Kuni rakeita niin tiheästi seuras. Suomentaja lukee hail ei tale.

Siwu 17. (Rakki kertaa on totta puhuttu: se oiwa alku ylevän näytelmän, jos aineestansa on kuninkaallinen) — Nyt kiitos herrat! — Macbeth heittää hetkeksi tuumansa ja kääntyy muita puhuttelemaan, waan kietoutuu taas omiin mielipitehinsä.

Siwu 17. Eikä muuta ole mitäkään kuin se, mik' ei ole vielä. Rakki muu, pait tuota noitien lupaamaa kuninkaan ruunua, on tyhjää, olematonta Macbethista.

Siwu 19. Talo serkku! Duncan ja Macbeth olivat kahden sisaren lapsia.

Siwu 21. Nyt Inwernesisiin. Skotlannin kuninkailla oli tapana kerran vuoteessa waeltaa ympäri waltakuntaa ylimysten luona wierahtina.

Siwu 21. Prinsssi Cumberland. Macbethilla oli Skotlannin la'in jälkeen wähän toiwoa päästä kuninkaaksi, jos muka Duncan olisi kuollut ennenkuin poikansa joutui täysi-ikäiseksi. Nyt kun Malcolm jo isän eläessä nimitettiin perintö-ruhtinaaksi, oli sekin toiwu rauennut tyhjään. Holinsbed arwelee tämän saattaneen Macbethin wäkfisin hankkimaan ruunua itsellensä.

Siwu 24. Urea ääni ompe nyt itsen korpin. Lady Macbeth tarkoittaa tässä sitä rauhunnosta hengästynyttä sanansaattajaa.

Siwu 24. Laakaa, laakaa! Tällä huudolla tawallisesti kahden miekkailusja sowitzajat tekivät lopun taistelusta.

Siwu 25. Hänestä ku tänne saa, on huoli pidettävä! Nämä owat Lady Macbethin ensimmäiset sanat miehellensä sittä murhasta, joka yöllä oli tehtävä.

Siwu 29. Totta khyneleihin hukkuisi myrsky. Myrsky tawallisesti asettuu sateen ajaksi.

Siwu 29. Se pyrki ylös hyppäämään, mut nurinniskojaansa taas maahan kellehtää. Tämä wertaus tarkoittaa miestä joka hyppää hemosen selkään lit'an kowasti niin että menee nurinniskojaansa toiselle puolelle.

Siwu 31. Wiritä mieli oikein wireille. Samate kuin wiulun ja kanteleen kielia wiritetään wireille soittamaan ruweteesja.

Siwu 34. Jos tuumaani suostutte kun siksi tulee, se on mun kuninkaaksi tullesjani.

Siwu 35. Ja häijyt unet silmäluomen alla. Tässä kohden on suomentaja seurannut Hagbergia.

Siwu 37. Se surkea on nähdä! Tätä kohta on mahdoton kääntää suomeksi, sillä surkea ei oikeen vastaa sitä mitä Englantilainen ymmärtää sanalla; sorry — sama kuin Ruotsalaisten ömklig. Hagberg ynnä muut, arvelewat näiden sanojen tarkoittaman Macbethin omia käsiä, joita hän muka katseli. Sentähden owaikin näyttelijälle neuvoiksi paimesi tähän paikkaan: katsellen käsiänsä. Waan näitä sanoja ei löydy, ensimmäisessä vanhimmassa painoksessa tätä näytelmää ja seuraawatti sanansa osottawat, että kaikki hänen ajatuksensa häilyvät siellä siinä, missä murha oli tehty. Ja olisiko hän tarkastellut käsiänsä, niin olisivat puukotkin näkyneet, jotka Lady Macbeth waista myöhemmin äkkää.

Siwu 41. Ranskalaisen housuista palasen werkaa. Ranskalaiset housut olivat hywin kapeat, niin että sen räätälin piti olla mestari taidosansa, joka niistä tahtoi jotakin warastaa. Toiset selittävät tätä toisin.

Siwu 49. Ja heikkoutemme kun paljahan ja alastoman saamme peittäneeksi. Hätkellön soibessa olivat kaikki arwattawasti yö-waatteisinaan juosseet paikalle. Banquon sanat tarkoittawat siis: lunhan saamme waatteet päällemme niin tujemme kokoon. Toiset luulewat Shakespearen tässä wertaamalla puhuvan ja Banquon tarkoittaman: lunhan toinnumme wäähän hämmästyksestämme. Waikka edellinen arwelu näytti luonnollisemmalta, en ole kuitenkaan tahtonut poiketa semmoisten Shakespeare-tuttijain, kuin Hagbergin ja Tiecken käännöksestä, waan heidän mukaan suomentanut Macbethin sanat wäähän alempana:

Nyt lyhyesti, miehen mieli waan!

Siwu 50. Ja werellisin ompi werisin. Sana werisin ei oikein vastaa Englannilaista bloody, joka merkitsee selä werestä tahrattua että werta himoitsewaa. Tämä paikka on muutoin epäselvä. Toiset arvelewat Donalbainin tarkoittaman kuta lähemmin sukua Duncanille, sitä lähemmin on waara tulla weriseksi, s. o. murhatuksi; toiset: kuta lähemmin sukylaisia sitä enemmän werta himoitsewia owat. Eroitus ei ole kuitenkaan suuri.

Siwu 64. Ja repäise tuo suuri welkalirja j. n. e. Macbeth tarkoittaa: „tapa Banquo“.

Siwu 75. Se werta waatii, nimittäin Banquon haamu.

Siwu 82. Harppa huutaa. Englanniksi Harper, oli luultawasti sama noita olento, kuin vanhain kreikkalaisten harppia.

Siwu 86. Useihin warustettu pää taitaa olla Macbethin

oma, jonka Macduff on leikannut poikki. Verinen lapsi on Macduff; kuivanattu lapsi on Malcolm.

Siwu 89. Kahja kuunua ja kolme waltikkata. Mieli-hyväksi Jaakko kuninkaalle, joka hallitsi kumpaistakin saarwaja kaikkii kolme waltakuntaa. Jaakko-kuningas oli Banquon jälkeisiä ja hänen sanotaan Macbethin ensimmäisen näyttämisen perästä omakätisesti kirjoittaneen Shakespearelle ja kiittäneen sitä, että oli esittänyt kuninkaan esiisää niin puhtahana. Sillä tarinan mukaan oli hän ollut osallinen Duncanin murhasa.

Siwu 93. Se mun häpeäksi waan olisi. Rosse pelkää itkulle tulewanja ja se olisi miehen häpeäksi.

Siwu 99. Tuuri siinä ehkä, jossa epäilyksen ma löysin. Malcolm arwelee: juuri se seikka että woitte hyljätä waimonne, lapsenne, on syynä ettette minusta woi toiwoa mitään; sillä koska te woitte hyljätä rakkaat omanne, niin en woi teihin luottaa.

Siwu 105. Risataudiksi sanowat. Edward Tunnustaja ja hänen jälkeiset Englannin kuninkaat luultiin kärsien päällepanemisella ja rukouksilla woiwan parantaa risatautia, josta se kantaakin nimeä the kings ewil. Elisabeth kuningattaren sanotaan Kenilworthissa ollesjansa tällä tawalla parantaneen yhdeksän henkeä.

Siwu 106. Meikäkäinen. Malcolm arwasi sen Skottannilaisesta waatepuwusta.

Siwu 110. Ei last' oo hällä. Macduff tarkoittaa tässä Macbethia, arwellen: „noin julma saattaa se waan olla, jolla ei ole lapsia“.

Siwu 119. Waaleamatksallinen ja waaleasydäminen owat Shakespearella pelkurit kaikki.

Siwu 122. Riisu se pois kun sanon. Nimittäin sotisopa. Sitä samaa tarkoittaa Macbeth alempana sanoessaan: Pähetä jälestäni tuo. Wimmassaansa Macbeth ei oikein tiedä mitä hän tahtoo.

Siwu 128. Ma paaluun käytettynä. Karhu käytettiin lyhyellä ketjulla paaluun kiinni ja sitten usutettiin koirat sen päälle.

Siwu 130. Ma miksi Romalaista narria nyt matkijin. Shakespeare tässä tarkoittanee Catoa, joka Uticassa syöksihen omaan miekkaansa.

Macbeth on kaikista Shakespearen näytelmistä waikein kääntää, sanowat yhdellä suulla sekä Tieck että Hagberg, jotka kumpainenki owat niin mestarillisesti kääntäneet Shakespearea, toinen sakfaksi toinen ruotfiksi. Ranskalaiset taasen epäilewät peräti Shakespearea saatettawan muille kuin Germaninsukuifille kielille kääntää ja puuttuwatkin wiefä

hyvää käännöstä hänestä. Jos Suomikin kuulunee tämän kovan tuomion alle, sitäpä tästä ensimmäisestä koetuksesta ei vielä voine päätätä. Olkoon tämä sanottu vähäiseksi puolustukseksi suomentajalle, jos havattaisiin ett'ei hänen tekemänsä wedä wertoja noiden kuuluisain miesten käännöksille.

Kullervo.

Näytelmä viidessä näytöksessä.

Kirjoittanut

A. Kivi.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran palkitsema.

Jäsenet:

Wäänämöinen eli Wäänö.

Ilmarinen eli Ilmari.

Ilmarin emäntä.

Lemminkäinen.

Kalerwo.

Kalerwon emäntä.

Kullerwo

Minikki

Kelmä

} heidän lapsensa.

Untamoinen eli Unto.

Unnon emäntä.

Tiera.

Käpsä

Wiskari

Tiimanen

Kimmo.

Kiili.

Nyyrikki.

Kaksi paimenulkoa.

Ilmarin palvelija (nais-).

Ilmarin miehiä.

Unnon miehiä.

Eräs sniipiika.

Ilmarin emännän haamu.

Ajatar.

Ensimmäinen Näytös.

(Dikealla puolella Unnon huone, perällä vaihteleva luonto. Unto ja Kiili tulewat vasemmalta).

Unto. Siis kaikki hyvin. — Mutta tietäisitkö jotain Kullerwosta? Ihmettelen missä nyt oleskelee mies.

Kiili. Raskea hän kaataa.

Unto. Nyt muistan, että aamulla hänen, koetteeksi, käskin tähän työhön. — Kuinka kättelee hän firvestänsä?

Kiili. Wimmastusti. Matkan päästä salaa katselin, kuinka hän hirsistönsä temmelsi.

Unto. Hirsistönsä? Wiitaan, tuonne nuoren alle, hänen käskin, waan en hirsistöön.

Kiili. Parhaassa hongistossa hän kirweellensä peuhasi: hän ristin rastin hirret kaateli, ja sinkoilivat lastut ympärilään, kuin kipenät tulikuumasta raudasta; ja riemuten katseli hän honkaa, koska rystyen se kaatui. — Mutta äkkiin taukoi hän, kirweensä kantoon iski, wihelteli hetken ja sitten rupesti hän kiroilemaan, kiroili ihmiset, maan ja taimaan; ja koska viimein hän waiheni, niin äänetönnä hän seisoj tuijotellen maahan, ja niinpä hänen jätin.

Unto. Näin tekee hän työnsä; häwityspä aina käsilansa on. Täynnä on hän kiukua, ja riehuu kuin kuohuisi sisällänsä palawa koski. Ei ole hän ihminen, waan Hien henki hänessä ihmishaamuksa käy. — Lähe luoksensa ja katso, ettei edemmäs hän kurjaa työtänsä jatka.

Kiili. Minä menen, ehkei hywä kansansa leikitellä. (Menee. Unnon emäntä tulee huoneesta).

U:n emäntä. Vielä sama synkeä muoto. Jokohan ero meistä tulleen. Olloon menneeksi! enpä siitä hirteen läksis.

Unto. Sinä naasikka, jos tietäisit, niin etpä ihmettelis, että muotoni on synkeä.

U:n emäntä. Etkä tahdo mulle tietoa antaa?

Unto. Uskoisitko, että mietiskelen hötistä unta, joka ei tahdo mielestäni mennä?

U:n emäntä. Mitä uneksuit?

Unto. Että komeasti häitämme wietettiin: kanteleet soiwat ja ilowalleat, joita Kullerwo rakenteli, pihalla leimuit.

U:n emäntä. Tämä kaikki hywin.

Unto. Wuota! — Wieraita suuri joukko meitä kunnin-

oitti, toki kaipasin seasansa weljeäni Kalerwoa ja waimoansa, mutta muistin viimein, etteivät löytyneekään enään eläwain seuroisja, waan että vuosia fitten heidät kuolemaan saattanut olin.

U:n emäntä. Sen ansainneet olivat. Maatfoot makeasti, niin weljesi kuin kälhni myös. Niin kauwan kuin hengittiwät, ei ollut meillä rauhaa, mutta huoletoin on elomme ollut siitä asti kuin Kalma heidän suunsa tukkei.

Unto. Kahdenpuolin riehui waino weljesten välillä ja rauhaa toinen toiselle ei suonut. Ne ajat ja riidat weriset muistan ja tahtoistnpa kaikki nyt toisin päättyneeksi. — Mutta loppuun asti uneni kuule: Katosipa iloni kaikki näiden heimo-laistemme kohtaloo muistaisfani, ja affunasta katsahelin ulos ilman rantaa kohden. Kowa myrsky lähestywän näkyi; pimeitä pilwiä idästä tawaslaelle nousi ja päiwä hämärtyi. Waaraa mieleni aawisteli ja pianpa oli se päällämme myös hirweällä muodolla. — Ukisti tuleen pirttimme leimahti, sisään rhyntäfi liekki joka reijästä ja ra'osta, suomatta meille auki yhtään pelastuksen tietä; ja tämä oli Kullerwon työ. Hän naurulla wastasi hätä-huntoomme ja tuimentmassi waan aina kiihoitteli tulta, joka viimein sieppasi meidät korkealle kierrokfiinsa. Syhy-piöinä manalasta nyt riensiwät siihen myös Kalerwo ja emäntänsä ja sinkoillen tulesja lenteliwät, kunnes siipensä kärewnnyit, ja tempais myöskin liekki heidät, samoin lopulta Kullerwonkin, että sekamelskasja keskellä tulta ja sauhua niin kaikki pyöreimme maan ja taiwaan välisjä. Kohisten nyt pitwet idästä lähestyiwät ja edellä kiiti tuima tuulispää, joka meidät, niin kuin jostain korkeasta jyrkästä, wiskasi ales pohjattomaan sywyhteeseen, mutta silloin heräsin toki. — Tämän kaltainen uneni; ja unohtaisinko sen, koska muistelen Kullerwoa? Onhan ennustettu, että hän meille surman saattaa.

U:n emäntä. Kullerwo sun unisfasi surmassi, siis surmaat hänen finä; niinpä selitetään unennäöt. Hän sinulta kuoloansa wartokoon, ja onhan kädesäfi elinkautensa mitta.

Unto. Ettei niin ole, sen olemme nähneet. Muista, koska häntä menettää koetimme, niin pettyipä neuvomme kaikki ja henki ei lähtenyt Kalerwon pojasta. Eihän lapsi pieni loih-tia tainnut, mutta kuolo, niinkuin näimme, ei häneen pysty-nyt. Tästä kummastuimme ja hymäršimme jumalten sur-maanja ei suwaitsewan; ja pelkäänpä heidän wihansa päällemme lankeewan, jos vielä kerran samaa keinoa kohtaansa yrittäisimme uudistaa. Waroitti myös eräs tietäjä.

U:n emäntä. Miksi eivät tämän herjän kuolemata su-waitšfi?

Unto. Waiti tästä! sitä kohden ei tuumiamme enään te-roiteta; hän eläköön. — Mutta lähestyhhän taloamme wieras.

U:n emäntä. Ken lienee hän?

Unto. Käyminen on Ilmarin, hartiat ja musta tukka myös; sinä takoja kuuluisa.

U:n emäntä. Ankara wieras; huonettamme siwomaan riennän. (Menee).

Unto (yksin). Että lähenee hän Untamoisen huonetta, joka wihattu ja wainottu on! (Ilmarinen tulee). Terwe tuloa mieraaksemme! Mitkä asiat saattoiwat seppä Ilmarisen näille tienoille? Kaiketi neitosten maitoa sinä seliltä soitten ja tunturien lakeilta etsit; sinä teräs-ainetta etsit?

Ilmari. Asiani arwaat, mutta niin hienoa kuin tahtoi-sin, en toki käsittänyt ole. Käännhynpä nyt taasen kotoani kohden.

Unto. Ja siellä sua odottaa naives nuori, Pohjolan kau-nis tytär.

Ilmari. Hauskalla mielellä kotihin käyn, sen todistan.

Unto. Ja pian, niin toiwoa mahdat, hän sepän pienen sulle lahjoittaa, joka kerran alafinta kanssas kilistelee.

Ilmari. Enkö toiwois sitä?

Unto. Mutta eipä suonut onni mulle perillistä ainoaa.

Ilmari. Sulle werinen kohtalo pojan antoi, welješi Ka-lerwon pojan, jota isän kädellä hoitaa taidat.

Unto. Tätä pedon fikistä lapsenani pitäisin? Hän huoneeni kauhistus on, ei ketään hän wääjää, waan kaikkea uhaten kohtele; sillä eipä käy hänestä pilaa tehdä, koska on hän joltain peikolta peloittawan woiman saanut. Rowasti itsiäni syhtän, että kerran häntä armahdin enkä surmannut häntä ynnä sukunsa kanssa. Nyt en mieli enään käsiäni wereen rhywettä, sitä en mieli tehdä.

Ilmari. Koska näin louffaus-kives hän on, niin miksi et häntä luotas saata? Myh poika minulle, minä paimenta olen mailla ja tämänmoisen juuri tarwitsisin.

U:n emäntä (tulee huoneesta). Tule wieraafsemme, seppä Ilmari, ja elä ohitsemme käy.

Unto. Mäiä tuumailla tahdon. — Mutta astu katonni alle, Kalewan poika! (Unto, Ilmari ja U:n emäntä menevät huoneeseen. Kullerwo tulee ja wiskasee kirveen olaltansa).

Kullerwo (yfsin). Kasken kaa'annasta tulen; mutta mitä siitä? Di! olisimat kaikki puut yfsi puu, kaikki kirweet yfsi kirwes, niinkuin tarina kertoilee, ja minä kirweellä ankaralla tämän taiwasorkean tammen kaataa saisin, niin tietäisinpä mitä kohden. — Wereni polttaa tänäpänä, ja mieleni riehuu koska isäni weljeä muistelen. Unto, kuinka kauwan powessani säästelen sua kohtaan wihani tulta? — Mutta kohta sen teen, teen koston thön, koska sowittaa waan aika, että kerralla kaiken perhees surmata taidan, niinkuin Kalewon perheen menetit sinä. Isäni ja emoni murhasit, poikansa orjaksi teit ja ottaansa poltit merkin, josta häpeä ja kirus paistaa. (Kimmo tulee). Tuosja tulee orja-kumppanini, Kimmo. Kimmo!

Kimmo. Mitä tahtoo Kullerwo?

Kullerwo. Näetkö tätä merkkiä?

Kimmo. Näetkös tätä, joka tässä keskellä ottaani irwistää. Sinullepa se ylemmäs on painettu, että keltaiset kiharas sen peittää taitaa, mutta tämä tässä nähyh aina niinkuin pillku härän ottikossa.

Kullerwo. Siinä, misä miehuus loistaa, istuu meillä

tämä wariksen-jalka ja polttaa meitä ijankaikkisesti, polttaa vielä Tuonen maassa.

Rimmo. Orjia olemme, ikeen alle meidät notkisti kova onni.

Kullerwo. Ei iestä yhtään, mies. — Mutta miksi meitä surman päivänä armahtivat, koska hävitettiin isäni huone ja sen asujamet, paitsi me. Jospa miekka meidätkin fillon kaatanut olis!

Rimmo. Unto, kenties, asiaa ei enään werisemmäksi tehdä tahtonut. — Muistatko tätä kauheata päivää?

Kullerwo. Niinkuin muistelee polwenkorjuinen poika. Synkeät ajat olivat, kaffi welsjeä fillon toinen toistaan werisesti wainoivat.

Rimmo. Ensinpä Unto eripuraisuuden siemenen kylwi ja wiha kiihtyi wimmattusti, kunnes miekan melskeisjä werta laskettiin. Mutta viimein, salaa niinkuin haukka, karkasi Unto joukkonensa isäs huoneen päälle ja surmasi Kalerwon perheen. Toki jätti hän meidät, jotka vielä kowempi onni orjuuteen heitti; mutta eipä meistäkään fillon Kalma kaukana ollut. Muistatko, mies, kuinka piennä poikana sinä fillon kuumassa melakasja itses käytit?

Kullerwo. Se jo muistostani on kadonnut.

Rimmo. Koska ottelu kiwain oli, niin wäksin itses emosi kärsistä irki riistoit ja ryhtäsit tappelijain sokaan, jossa kowa waara isääsi uhkaileman nähy, mutta tuskin ehdit miekain winkunan ennenkuin kaaduit.

Kullerwo. Seisoinpa fillon lähellä Tuonen rantaa, mutta kuuffuinen kohtalo mun takaisin weti näitä päiwä näkemään. Tapahuipa niin; mutta häwittäjää kohtaan koston wannonut olen. Kuoleman ja tulen heidät menettämän pitää, ja äänettömyyttä ympäri entistä Untolaa elköön hämmentäkö muu kuin huuhkain käheällä huudollansa.

Rimmo. Waihi huuhkaimen huudosta. Sitä muistellesa läpi ruumiini wäristys käy.

Kullerwo. Sinua kamoittaa karjan linnun ääni?

Kimmo. Malta! Koska kohtalomme yhteinen meidät niinkuin weljiksi tehnyt on, niin asian sulle kertoa tahdon. Kuule, mitä sanon: minä murhamies olen.

Kullerwo. Di Kimmo, mitä ilmoitat! — Mutta mille tuntuu murhamiehenä olla?

Kimmo. Kullerwo! kuumasti sydän powesja tyttöh, muisto riutuu ja elon kirkas päivä ehtoofsi käynyt on.

Kullerwo. Jotain tämänkaltaista sinä tilasja kuvaillut olen ja arwellut mitä tekisin. — Mutta kenen kalmanhaisu sinua waiwaa?

Kimmo. Erään Untolaisen; sillä näiden kahden weljen wihan tähden moni itsellensä toimitti pikimustan sydämmen; minä myöskin osani sain, ja näin oli tapaus: Äskempä Unto miehinenjä pahoin isäs karjan riistänyt oli, huhtansa polttanut, laihon juuri terää tehdesjä ja kiwistelivät mieltäni nämät rosmotyöt, että kosta tahdoin ja pianpa toiwoni tähttyi myös. — Metsäsä käydesjäni erään Unnon miehen kohtasin ja paikalla wasamani läpi selfänsä ammuin, että kärki ulos rinnasta tunki. Siljahtaen kaatui hän ja wereensä nukkui, mutta suohon ruumiinsa hautasin ja haudan sammaleilla peitin. Mutta tehdesjäni tätä lenteli ympärilläni huuhkain, ilkeästi huudellen, ja senpä tähden kamoittaa mua vielä tämän linnun ääni. Sillä olenpa katala mies ja muistelen lewottomuudekseni mitä tehnyt olen, waikka tiedän, ett'ei käy sitä parantaa.

Kullerwo. Teit silloin salamurhan, mies!

Kimmo. Tämä jääköön tähän; mutta kuule waroitukseni: kätes werestä säilytä ja koston tuumat aiwostasi poista; melkein aina työtänsä kostaaja katuu, mutta katumuksensa on myöhä.

Kullerwo. Malta: miten elää tässä palwellen sukuni surmaajata? — Mutta Unnolle ei toki hhyötä työstäni oleman pidä, sillä orjana en hälle siwosti askartele, waan hlypeästi tässä ympärillä käyskelen ja katselen muiden raatamista ja waiti olen.

Mutta tämä sappea tekee, polttaa wertani ja filmät päästäni puhkaista tahtoo. Suuri niin, Kimmo, mutta mitä hankkisi mies? Karvaisinko? Mutta merkityn orjan wangitsewat ja omistajanfa käteen tawaran jälleen tuowat. Kupeisinko rosmokki, metsjän wallattomakki pojakki? Talwen kylmyys rosmon metsistä pakoittaa. Emmehän taida siellä eleskellä sekä kesät että talwet, niinkuin sinipiijat Hawulinnan liepehillä? Mutta orjanako tässä Unnon farkkaa kaiwaisin sekä fateessa että päivän kuumasfa paisteessa? Kiusa ja kuolema! Mutta taasen tässä werkastella näin, ja ajan juoksuja katsahdella pomen halkaista tahtoo ja tufehuttaa wihaisen mielen. Kimmo, oletko wangista wuoresfa kuullut? On teräswuori, joka tuhansia penikulmia korkeuteen kohoaa, tuhansia tunkee shwyhteen ja sama on sen lewyys ja pituus. Kesellä tätä wuorta, sen sydämessä löytyy komero, niin pieni, että wanki, joka siellä näänthy, tuskin hmyröisä mahtuu siinä istumaan, eikä läpeä niin suurta, että hyytynen hengittää taitaisi, juokse tästä ulos raiikkaasen ilmaan. Tähän kuumaan ahtauteen wanki ainiakki tuomittiin, sillä kuolla ei hän saa, waan tufahua ikuisesti täytyy, ja ikuisesti enenee kolosfaan tulinen kuumuus. Niin hän kauwas kättekysä kammiiosfaan asua saa wuosituhansien kuluesfa; mutta tämä on tuska.

Kimmo. Märetön.

Kullerwo. Oletko ennen tätä kuullut?

Kimmo. En.

Kullerwo. Sen näet. Tässä tufehua tahdon ja sentähden raiikasta ilmaa himoon, himoon koston lähdä, nurin niskoin itseni wiskata siihen tuulenpuuskaan, jossa kuitenkin hetken uiskennella saisin. (Kiristää Kimmoa kirkusta). Mies, oletko tästä wangista wuoresfa ennen kuullut? Oletko kuullut hänestä?

Kimmo. Mitä tarkoitat?

Kullerwo. En tiedä mitä tarkoitan. Mutta inhoittawan salamurhan kerran teit, niinkuin itse tunnustit.

Kimmo. Kullerwo!

Kullerwo (aina kiristäen Kimmoa kirkusta). Annas kun koston sen; paikalla tahdon sen kosta.

Kimmo. Murhaatko minun?

Kullerwo. En, mutta suo, että kirkistan sinun, kirkistan rhyssyksi maahan. Oletthan salamurhan tehnyt?

Kimmo. Hellitä, ystäväni! (Kullerwo hellittää). Malta mitä teet, ja asiasta, jonka sulle ilmoitin, elä sanaakaan hiisku. Sinä kirkjan tilari vielä kirkjemmaksi tehdä tahdot.

Kullerwo. En tahdo, ja tiedä, että salaisuutes minulla on kuin kätettyinä nuoren alle. — Miksi kohtelen sinua näin?

Kimmo. Tyhmillä teillä aatufes kätä, että weres jähtyä sais.

Kullerwo. Tyhni olla tahdon ja kylmä, kuin jää: Untoa ja wäkeänjä tästälähin katselen, kuin lumi-äijä lapsia, jotka hänen tehneet owat, mutta waikka oma kätensä teos, se yöllä heitä kuitenkin kamoittaa kuin kuolleen haamu. — Miniaan tyhni! Elköön räwähtäkö filmä, waikka järjies ja kirkistuis maa! Niin tyhni! — Mikä on tänäpänä tehtäwäs ollut, koska näyt niin wäshneeksi? Kenties wiljaa puinnut olet tai wetänyt nuottaa kirkwifellä rannalla?

Kimmo. Karjan jälesjä metsäsä juosnut olen. Nyht sienä on kosolta ja sienet karjan hajottaa.

Kullerwo. Siivo mies on Kimmo; toki muistan hänen toisenkaltaiseksi, hurjaksi ja itsepintaiseksi, koska isääni hän palweli.

Kimmo. Wuosien kuluesä muuttua taidamme, kuitenkin on meisä aina jotain alkuluonteestamme.

Kullerwo. Mitä muistelet isästani?

Kimmo. Hän kiwas oli, mutta rehellinen.

Kullerwo. Nuottaako olet tänään wetänyt?

Kimmo. Päiwän karjassa kähnyt olen, niinkuin sanoin. — Mies, muotos kauhistaa; tämä teräwä ja kylmä katsanto on kärkeen. Kelmäeksi poskes käy ja hammasta puret, että kirkin

paisuu leukas jännelihat. Heitä Hiiteen tämä muoto; myrkä peikko meitä famoittaa enemmin kuin se, joka kirkuu ja peuhaa.

Kullerwo. Kuinka kauwas luulet vielä iltaan olewan?

Rimmo. Ei kauwas. — Mutta jotain vielä sanoa tahdon. Riian pitkän ijän kiusoillemme annat, jos luulet niiden ulettuvan toiselle puolelle hautaa. Tosin Wäinö Tuonelasta haastelee ja sen kuumista paateroista, mutta ne tarinoita owat, ystäväni.

Kullerwo. Kuinka lienee?

Rimmo. Kaikki synkeä kuolo päättää; tämän weltriidan myös, josta nyt kärsimme, se viimein sowittaa ja ikuisen rauhan tuo.

Kullerwo (huokaten äkästi ja sywään). Miksi eiwät käyneet sowintoon, koska elon päivä vielä molemmille paistoi? ja kaikki olisi nyt toisn. Illoisesti nyt asuisimme Kalerwolan awarasna pirtissä, joka keskellä peltoja lakealla kunnaalla seisoi, ja metsät, joissa murisit karkhut ja kuhertelit terret, ympäröitsiwät tämän tienoon. Hauskasti, Rimmo, siellä eläisimme. — Woimallinen aika, kiewitä sun kankaastas se merinen kude, joka kahdesta weljestä siihen rewittiin! Käännä pyöräs ympäri ja kii-ritä se entisyyteen takaisin, kunnes lapsena, mutta tällä tiedolla, kotomuoren harjanneella seisoi sin ja rawistelisi kihariani pohjatuuli! Siinä pyöräs pyhähtyä saisi ja kääntyä taas pyörimään eteenpäin pitkin ääretöntä awaruutta; mutta tietäisinpä silloin kuinka häntä seuraisin. Kahden weljen wiha silloin vielä äänetönnä idäntyis, ja koska ulospuhjeta se tahtoisi, niin Wäinön kannel, niin matkaan saataisiin, sen kohta tukenttaisi, rauhan tekisi ainiaksi ja kättä puristaisit Kalerwo ja Unto iki sowinnoksi. Silloin vuoden kierrellesjä vuoden perään miehistyä kelpais isän ortten alla ja Metsolan linnoissa piehtaroina, kirkas keihäs kädessä. Sodalla tulijella käwisimme Pohjolaan, perikatoon häwitäisimme ylpeän suwun ja woiton pauhinalla sieltä kääntäisimme, eikä kenkään enään rohkenisi Kalewan kansalta weroa waatia, maan nousi meille aina wapauden jalot päiwät.

Sillon, Rimmo, fillon kelpais täällä elää tämän korkean finertämän katon alla, jonka pielet lauka-rannalla seisovat. — Mutta näinpä itseäni kiusaan, katsellessa löyhkäämwältä tienoolta onnen laukaista maata, joka eteeni nousee, kuin korkea, kultainen hongisto, mutta toisella puolella mahdottomuuden merta. Mähdesfäni tätä, kiertoilen tässä, ja ilma, jota hengitän, on kirouksen sumu ja kaasu. Mutta wäshneeksi tunnun ja uniilmäkansiani painaa: nyt maata menen sammal-wuoteelleni metsässä, kaikki unohdan ja nukun. (Unto ja Ilmari tulee huoneesta).

Unto. Kullerwo, nyt huoneeni jätät ja Ilmaria seuraat, sillä hänelle myin sinun orjaksi, hän tehtöön kansas mitä tahtoo.

Ilmari. Paimenen wiran sinulle annan, ja jos siivosti itses käytät, niin hätä päällesi ei käymän pidä, mutta mielisiikkö juonitella, niin kyllä sun ohjata tiedän.

Unto. Kaunokautoiset kenkäs tästälähin — pahasti kyllä — soihin sotkea saat ja puitten oksiin kiharasi repiä, joita nyt niin hpeästi rawistele.

Kullerwo. Koska vielä kerran sinun tapaan, niin fillon niinkuin Hiisi niitä rawistelen. — Mutta mikä oli hintani?

Unto. Mitä huolit sinä siitä?

Kullerwo. Mitä miehestä maffettiin?

U:n emäntä (huoneen owelta). Wiisi wiikatteen terää hintas oli, sinä kehno orja. (Kato).

Kullerwo. „Wähäsä paljo seisoo“.

Ilmari. Nyt tielle itses warusta, Kullerwo!

Kullerwo. Minä seuraan sinua: tässä waate-aittani on, kalukättöni ja raha-arkkuni, tässä owat kaikki. Tämä weittsi wyölläni tässä, muisto isältäni, on tawarani ainoa. Minä seuraan sinua niinkuin uskollinen rakkis. (Unnolle). Nyt jätän sinun, mutta kohtaan sinun kerran vielä, ja siihen asti elä yhtään hötä rauhasa makaa, kunnes wiimein lähestyn ja nukutan sin ainiaksi.

Unto. Mene, ja elä koskaan enään tule.

Kullerwo. Kerran tulen.

Ilmari. Lähe nyt ja elä keskustelee! (Menee).

Kullerwo. Tässä olen. (Seuraa Ilmaria).

Unto (itseksään). Musta sanansa syvälle mieleeni painuu ja öitten lewon, sen tiedän, multa wie. Surma ja kuolema! se mies murhan himossa kerran päälleni ampuu. (Menee huoneensa).

Rimmo (yksin). Niin erosit meistä ja ehkä näimme toinen toisemme viimeisen kerran. — Niin yksi kaupaksi pantiin, toinen ehkä toistaiseksi säästettiin, sillä onhan onnemme osa seisoa myytävänä kuin naudat. Mutta mitä ei auttaa käy, se sillään olkoon, sen mukaan itseänsä asetella tulee ja muistaa, että ehtoo päivän perii. (Nyhriikki tulee).

Nyhriikki. Päivää, mies!

Rimmo. Sinäkö näillä seuduilla? Kuinka onnistuu linnustus?

Nyhriikki. Nyt ei huolitita siitä. — Minä tiedän ihmeitä.

Rimmo. Kertoopas ne.

Nyhriikki. Mitähän tekisit, jos sinulle jotain ilmoittaisin, sanoppas?

Rimmo. Enhän tiedä mistään vielä. Ketä kosemat asiat?

Nyhriikki. Kolmea miestä kumminkin: Kalerwoa, Kullerwoa ja Untamoista.

Rimmo. Kenties on Kalerwo manalaisena filmisäsi kummitellut?

Nyhriikki. Ei manalaisena, vaan tähdessä lihasa ja weressä niinkuin mekin. Hän elää ja waimonsa myös, ja onpa heillä kaffi tyttärtäkin vielä.

Rimmo. Miksi haastelet noin?

Nyhriikki. Haastelen, mitä olen nähnyt omilla silmilläni.

Rimmo. Missä olet heitä nähnyt?

Nyhriikki. Erämaassa. Kalalammin niemen kärjessä mökkinsä seisoo. Siellä, wieroitettuuina mailmasta, he asuvat ja

Dyrjösäksi kutsuu Kalerwo itsensä. Minä tiedän sen, koska olen tuvasjansa maannut kaffi yötä.

Rimmo. Kuinka tiedät hänen Kalerwoffi?

Ryhryikki. Satuinpä, heidän huomaamatta kuulemaan kansapuhettansa, josta tulin asian jäljille. He istuivat silloin järwen rannalla ja haastelit keskenänsä menneistä ajoista, muisuttelit pientä poikaistansa Kullerwoa, jonka luulevat kuolleeksi. Tästä kummastuin minä, mutta tunsinpa nyt nuo kaswot entisen Kalerwon ja emäntänsä kaswoiksi. Jos ei tämä ole tosi, niin leikkaa kurkkuni poikki.

Rimmo. Mutta annoitko jotain heille ilmeiksi?

Ryhryikki. Enhän ollut mieletön. Olis pian tullut perässä ja tappanut.

Rimmo (itseksään). Tämä taitaa olla mahdollista. (Ääneensä). Mutta mitä ai'ot tehdä nyt?

Ryhryikki. Ilmoittaa kaikki sekä Kullerwolle että Untamoiselle.

Rimmo. Kullerwo ei kuulu enään Unnon wäkeen; hän myhyt on toiselle isännälle.

Ryhryikki. Peijakas! Mutta Unnon kuitenkin täytyy saada asiasta tieto.

Rimmo. Et sanaakaan tästä kellenkään hiiskua saa, et Kullerwollenkaan. Minä tahdon lähteä tiedustelemaan, kuinka laita on, ja olisiko niinkuin sanot, niin parhaaksi kaikki toimittan minä, mutta sinun täytyy olla ääneti. Muista mitä sanon!

Ryhryikki. Mutta asia on tätä laatua. . .

Rimmo. Ei yhtään wäitöstä. Jos kirahdat tästä yhdellekin auringon alla, niin oletpa kuoleman mies, koska sun kohta; sen wannon.

Ryhryikki. Hyvä ystävä, minä olen ääneti kuin kiiski kiwen alla, en jalkani alustallekaan kuiskaa tätä tietoa.

Rimmo. Tee se ja lähe matkoihis!

Ryhryikki. Kas kas, kuinka olet äkeä, weljeni! Etkö sallimun pikimältään pistää itsiäni sisään Untolan pirttiin?

Kimmo. Sitä, Jumal' awita! en jalli. Paikalla nyt jatka tiesi!

Nyhyriffi. No no; voidaan hywin fitten! (Nyhyriffi menee).

Kimmo (yfsin). Warmaan tiedon asiasta tahdon. Erä; maahan nyt kiirehdin ja löytäisinkö entisen isäntäni, niin enpä tänne takaisin käännä, waan yhdesä siellä Kimmo, Kalerwo ja Kullerwo kalastelewat ja metsisä käywät. — Tuulenpa wielä pilwisen taimaan kirkaaksi käywän ennenkuin iltaan kallistuu päivä. Se wakkenee. — Untamoinen, hywästi jää! sillä aaweksimpa, etten näe sua enään. (Menee).

Toinen Näytös.

(Metsänen seutu. Kullerwo paimenena tulee, sinullaan wyössä riippuu tuohikontti ja torwi).

Kullerwo (yfsin). Tässä lakeus, jota jo kiiwaasti nähdä himosin, tunkeisani läpi tiuhan metsän. Närettömäksi sen luulin, mutta wapaasti hengitän taas ja lepään kunnes jähtyy offani; sillä olihan metsäsä kuumempi kuin tässä paistawan auringon alla. — Nurinko, pyöri kiireesti lännen alesmäkeä ja päivästä päätös tee! Tätä pyhtää paimen, joka loimostas ja kääntelewästä warjosta ajan kulkua mittailee. Warjo lännestä itään kiertyy, päinwastoin sinun tarhas juoksua, joka koillisesta alkaa ja päättyy luoteiseen, piirtäen awaruuteen ankaran kaaren. Heleä loimo, sinä kultaisia säteitäs. . . . Di Kullerwo! käytkö polkuja kurjan paimenen? Niinpä käyt, mutta pilkaksi käyt tämän yhden päivän ja wihasi aittaan, sydämmeesi, kokoilet myrkyä myrkyhyn päälle, ja tämä ihanata on. — Mutta kuinka seisoo warjo nyt? Ihan pohjaa kohden; nyt puolipäiwä on ja paimenen syöä pitää. Syön, mutta pilkaksi syön, pilkaksi. — Mitä annettiin ewääksi paimenelle? (Ottaa leiwän konttiansa).

Oletpa fileä päältänähden, mutta sisäsäsi ehkä silkkoa löytyy. (Veikkaa weitsellänsä leipää). Mikä vastus sinä? Kiwi leipääni leiwottu on, ja siihen weitseni pilasin, weitseni, muisto isältäni. Sinun juones, sepän äkeä emäntä, tämä oli ja pistosanat, eilen ehtoiset, näin kostit; sillä purema ja pistospuheeni olkoon, misjä orjana mua katsellaan. (Wiskasee leiwän pois). Tyhmästi kostit, mutta paha oli tahtos toki mua kohtaen, sinä Hiien portto; mutta koston wannon kostoja vastaan. — Paimen itse karjansa pedoksi nyt muuttuu, ja naudoistasi, Ilman emäntä, ei sinun enään sarweakaan näkemän pidä. (Wiskasee konttinsa metsään). Kaitsemisesta jo tarpeeni sain ja wirtani hywästi jätän. — Tämä päivä, tätä ennen niin pitkä, nyt ehtoosen kiirehtii kuin nuoli ja päättyy pauhinalla. Juones, Pohjolan tytär, nämät hetket lyhenfi ja tyhneyden kiusan myrskyn kohinaaksi muutti; sillä ennen iltaa on karjas häwitetty ja ilowalkeana huonees loistaa. — Tämänmoista jotain toiwoin, ja olkoon niin, kuin waan ilman äärtä on. Hywä tahi paha; yhtä kaikki! — Jos loihitia taitaisin, niin metsän petoja joka tuulesta saattaisin tänne ja aterian heille rakentaisin. (Ajatar tulee). Ken sinä, jonka muoto niin hurja on ja häwytön?

Ajatar. Se, joka toiwos täyttää taitaa.

Kullerwo. Mitä toiwoin?

Ajatar. Metsän petoja tänne.

Kullerwo. Miksi?

Ajatar. Karjan surmaksi ne saisit, ettäs naisen pilkan maksaisit, joka kiveä sun antoi leipänä kantaan.

Kullerwo. Jotain tietävän näyt. Mistä olet, mikä nimes on ja toimitukses?

Ajatar. Ajattarekfi mua kutsutaan, asuntoni wuorten winkalo on ja wirtani: ihmisiä wainoa. Lempo ja maahiset mua palwelewat, ja heidän awullaan woin paljon matkaan saattaa.

Kullerwo. Sinä Hiien heimoa olet?

Ajatar. Emoni isä ankara Hiisi on.

Kullerwo. Sukua näin suurta, niin ehkä olet harjaantunut loihittimisessa. Tee mitä taidat, noibu tänne kaikki metsän pedot, ja mäsfättköt karjasani!

Ajatar. Sen kohta teen, mutta elköön pyyhäkö kostos siihen, waan wanno minulle, että's Ilmarisen koko perheen häwität!

Kullerwo. Wannoisinko sinulle, ämmä? — Mutta totuus on, että sepän huoneen jo itse polttaa päätin. Sen tänä ehtoona teen, mutta werta en toki vielä laske. (Sinipiika tulee wasemmalta). Ken tulee tuosja? Ken olet sinä houru, joka kannat muotoa näin armasta ja hymyelet niin makeasti mailmalle, jonka menoa wiisaan kiroa tähtyh? — Pois tämä muoto, tytöseni! se ei maksa waiwaa, usko minua, ei maksa se waiwaa.

Sinipiika. Murhetta nähdesjäni, sen muodon kannan, mutta iloitsenpa, koska täällä iloa hawaitsen.

Ajatar. Wiekotustaan kawahda: se muoto niin wiaton ja wakaa, se wiisaan pettää. Poistaa tuo sinun tähtyh.

Kullerwo. Sen teen, mutta empä toki sinun kästhytäs, ilkeä Ajatar. Luuletko, että wallasfasi olen tai että edes suosioistas huolin, waikka's mahtawakin olisit? (Sinipiialle). Kuitenkä olet sinä, imelähuulinen impi, mulle vielä wähemmin armas ja parasta, että's siirryt meistä pois; mutta mielin kuitenkä kysyä, ken olet ja mikä wirkas on?

Sinipiika. Metsola kotoni on ja sinä myös wirkaani harjoitan. Minä waeltajalle hywiä neuvoja annan, ekshyneelle osoitan oikean tien ja murheellista lohduit.

Kullerwo. Impi, sun elämäs on autuus.

Ajatar. Hän kiemailee, kiemailee.

Sinipiika. Kullerwo, vielä waljeta taitaa kohtalos hynkeä yö; sentähden mieles masentua anna ja kuule mitä sanon!

Kullerwo. Myöhään tulit, Hawulinnan impi, myöhään.

Sinipiika. Ellös toivoa kadottaako. — Piurun wiserhyksen korkeuden kumosta kuulet, malta se merkki!

Ajatar. Korpin raakumisen nuoren jyrkästä kuulet, malta se merkki!

Sinipiika. Korpin ääntä en hymärrä, mutta pieni kiuru sanoo, että Kullerwon onnen tähti vielä kiiltää taitaa.

Ajatar. Kiurun ääntä en hymärrä, mutta musta korppi sanoo, että koska lumivalkeaksi hän muuttun, silloin kiiltää Kullerwon onnen tähti.

Kullerwo. Hyvin ennustettu, Ajatar.

Sinipiika. Kullerwo, sun isäs ja emos, he elävät vielä.

Ajatar. Sen walehtelet.

Kullerwo. Sinä huono tietäjä.

Sinipiika. Ilkeä waimo, joka pahuudesta iloitsit!

Ajatar. Totuutta haastelen ja wihaan walhetta, joka kielestäs wirtaa.

Sinipiika. Minä en walehtele.

Ajatar. Sen teet, sinä maifaiwewa wauwa. Jos tah-toisin, niin tuulen fierroksissa sinun puhaltaa taitaisin aina Lapin tuntureille.

Sinipiika. Siihen puuttuu sinulta woimaa.

Ajatar. Ellös wihaani kiihoitelko.

Sinipiika. Sitä en pelkää.

Kullerwo. Kiitanne katkaista tahdon. (Ajattarelle). Sinun palvelukseeni otan, mutta eron tämä toinen saa. — Lähe tästä, nuori nainen!

Sinipiika. Oman onnes tähden tee se itse pian, kii-rehdi tästä koillista kohden, kunnes ehdit järwelle, joka Kalalammiä kutsutaan! siellä asuwat isäs ja äitäs.

Kullerwo. Tiedä, neito, että hymmenittäin talwia sitten tuiskunut on ja kesiä wiheriönnyt, koska he tuhaksi ja tomuksi tulit. Kalman kankaita he parhaallaan samoilewat.

Sinipiika. Sama aurinko, joka meille paistaa, paistaa heille myös, ja heidän asuntonsa on pieni mökki kuusistossa Kalalammin partaalla.

Kullerwo. Mutta surma heidät kohtasi tulesja ja liekisjä. Kullekko mitä sanon?

Sinipiika. Tulesta he pelastuivat kenenkään tietämättä ja pakenivat erämaihin, jossa vielä elävät.

Kullerwo. Tuska ja kuolema! Olisko se totta? He eläisivät vielä! — Mutta olkoon niin; en tahdo heistä tietää, en tahdo. Ei kelpaa enään tämä maa päiväpaisteelle sille, se pimeyttä, sadetta ja myrskyä tahtoo, koston myrskyä, ja sade olkoon werenwuodatus, koska rosmoona metsän pimeydestä käyn. — Jätä meidät tyttöseni, ja elä tarinoillas kostoani pilaa! Mene tiehes, walheen neito ihanasja haamusja!

Sinipiika. Niinkuin onnes, poistun sinusta nyt ainiaaksi. Nyt vasta mies mieleton, kawahtaos Sumalten wainoa. (Menee).

Kullerwo. Raikki menkää, niin jumalat kuin sinä! Hyfin öisillä ahoilla Suomen saarta samoilla tahdon, hyfin niinkuin mäyrä, jonka huwitus pimeys on. (Ajattarelle). Mutta miksi wiivyttelet sinä? Käy toimeen ja tee parastas; työsjä ompi maksus.

Ajatar. Malta: jo ennen tuon pilwen wälttymistä päiwän kaswoin edestä on Ilman karja surmansja saanut. (Menee).

Kullerwo (hyfin). Miksi ompi sydämmeni jaettuna vielä ja kahdakkelin haastelee? Mutta tästälähin kuulla tahdon wihan ääntä waan ja koston kuislausta. Sepä sopii hänelle, joka päättännyt on jättää pirttien suojan ja metsiin asumaan mennä, jossa ystävänjä ainoa on loimottawa nuotiowalkea. Siellä me kuin weljet toinentoijemme kättä kististellemme, koska talwen myrskyt käy ja taiwaan tähdet wälkkyh. Metsäsjä asua tahdon; kontoni sywä maan powesja ja walkeani kuusen juurella mua talwen kylmistä suojeleman pitää. Niinpä asuntoni tästälähin; ja koska lakeuksilla nähn, niin kauhistikoot. (Ryryrikki tulee kiuruulla).

Ryryrikki. Oletko tämän karjan paimen?

Kullermo. Se olin, mutta hetki sitten tämän wiran annoin pois.

Nyhrikki. Kellen annoit sen?

Kullermo. Ajattarelle.

Nyhrikki. Ellös juonitelko. Tämä karja, sen tiedän, on Ilmarin ja sinä hänen paimenensa, mutta et nautojesi awuksi riennä, waikka näet, kuinka pedot heitä ahdistawat. Mies, miksi seisot tässä niinkuin ei mitään tapahtuis?

Kullermo. Wiisautta itselleni kokoon.

Nyhrikki. Tätä kokeskas kohtaa Ilmaria wahinko näin ankara.

Kullermo. Wahingosta wiisaaksi tullaan.

Nyhrikki. Oletko järjetön, mies? Käy kansani, ja pe-loitetaan pois nämät pedot; yksin en rohkene heitä lähestyä, koska on heitä noin hirweän paljon. Katso, kuinka iskee susi hampaansa Nyhdön kurkkuun tuossa. Nyt lehmän kaataa, nyt.

Kullermo. Tästälähin, joutuisinko vielä paimeneksi, tiedän, kuinka estän tämänlaisen pahan.

Nyhrikki. Kuinka?

Kullermo. Etten toisten salli hänen noin iskemän ham-mastansa lehmän kurkkuun.

Nyhrikki. Etkä tee sitä nyt?

Kullermo. Ensin leikin nähä tahdon, ja ompa se hauskaa. Kuules tätä pauhinaa!

Nyhrikki. Se sinua huwittaa?

Kullermo. Sydämmestä. — Mutta ken olet sinä, joka tähän ilmestyit niin kiltisti kieltä pieksämään?

Nyhrikki. Nyhrikki on nimeni.

Kullermo. Terme, metsän ankara jumala! Näin wäjäi-nen ja killisilmä?

Nyhrikki. En ole Nyhrikki Tapion poika, waikka nime-änsä kannan, joka pilkoilla onkin minulle annettu — mutta yhtä kaiikki — waan olen linnustaja Nyhrikki, ja totinen ihmi-nen niinkuin sinäkin.

Kullerwo. Lähe fitten ansahilles ja terrentarhoilles ja minut hffin jätä tähän karjani kanssa.

Rhyrikki. Katjos, ei ole sinulla nautaa ainoakaan enään, kurja paimen!

Kullerwo. Lähe pian!

Rhyrikki. Minä lähen. Ethän, hyvä ystävä, minua selkään pane, waikka wähän nuhtelinkin sinua? Mutta sinä tar-
koitin sua kohtaan hyvää.

Kullerwo. Hywää! Käy käpälämäkeen, jos elää tahdot?

Rhyrikki. Jos elää tahdot? Mitä tarkoitat, mies uljas ja iloinen? (Itsek). Wihaiselta hän näyttää ja pian ihmeitä kanssani tehdä taitaa. (Ääneensä). Ethän minua selkään pane, waikka tyhmyydesiäni sinua äsken wähhän soimasin?

Kullerwo. Sinä mieleni winmaat.

Rhyrikki. Kuuleppas, mies, mitä sinulle ilmoitan: Erä-
maassa elävät vielä isäs ja äitisi. Minä tiedän sen, mutta elä Jumalan tähden sano Untolan Kimmolle, että kuulit tämän minun suustani.

Kullerwo. Tahdotko mennä? (Roottaa ylös suuren kiven maasta ja wislasee sen Rhyrikin perään, joka pakenee juosten). Kiitä jalkoesi nopeutta, ettäs pelastuit, sun muuten tämä kivi luonnottomaksi aineeksi runtonut olis. — Nyt Ilman kartanoa kohden päivätyötäni päättämään ja siitä suorasti Untolaan käykostoni tie. (Menee).

Näytelmälaitosten muutos.

(Ulkopuolella Ilmarin huonetta, joka seisoo wafemmalla; perällä näkyy kunnaita, laaksoja ja järviä. Ilmarin emäntä tulee huoneesta).

Ilmarin emäntä. (Oksin). Lähesty jo ehto, kuusi mustenee ja mänty mäellä tuolla haarmana haamuna seisoo; tämä, pilwisenä päivänä, merkki paimenella on, että ilta likeen. Mutta miksi wiipyy paimenemme tänä ehtoon? Korwen

rannalla jo torvensa laikuman pitäis ja kilisemän kellot. (Gräs nais-palwelijoista tulee oikealta). Karjaamme, tyttöni, ei kuulu, waikka ehtoofsi jo hämärtyh.

Palwelija. Pilwet päivän himeäfsi tekivät ja sentähden ei malttanut paimen kohta yön ja päivän rajaa.

S:n emäntä. Kowin toki tänään paimenta pilkkasimme, koska saatoimme häntä kiveä kantamaan. Tämän tähden hän ehkä mielellä kyllä katkeralla ensimmäisen päivänsä paimensi.

Palwelija. Kielensä tähden ei ansainnut hän muuta. — Mutta ken tulee tuosfa? Nyhrikki, se kerkeä-jalkainen. (Nyhrikki tulee oikealta).

Nyhrikki. Terweys ja rauha Pohjan kaunoiselle!

S:n emäntä. Sinä metsästä tulet ja olet kenties karjani nähnyt, jota Kullermo kaitsee?

Nyhrikki. Hän koreasti kaitsee, kaitsee niinkuin wuohi huhtaa. Näthyy kuin metsän petojen kansfa olis hän yksisä tuumisfa surmafsi karjalle.

S:n emäntä. Onnettomuutta aawistan. Nyhrikki, sinä haastelet kuin olis tapahtunut joku wahinko.

Nyhrikki. Wahinko suuri, sen itse näin.

S:n emäntä. Mitä näit?

Nyhrikki. Kuinka sudet komean karjas häwittiwät.

S:n emäntä. Ei humita se wale.

Nyhrikki. Pian pitää sanani toteen käymän: yösen lähestywän näet — nyt aurinko itsensä näyttää, mutta juuri wai-puesfaan mäen taakse tuonne — mutta karjastas et yhtään nautaa vielä näe.

S:n emäntä. Täytyhkö uskoa mitä haastelet? Wahin-gon tämänkaltaisen poistakoon pilwien jumala! Kuinka sanoit? Kaitfi karjani häwitetty?

Nyhrikki. Ei ainoatakaan henkiin jäänyt.

Palwelija. Mutta seuraishan karjaamme paimen; missä löythi hän petojen päälle karatessa?

Nyhrikki. Juuri mieresnä, mutta katsellen riemulla meristä leikkiä. Jos olisi kansiani hän apuun käynyt, niinkuin tahdoin, niin huiskahtaispa vielä monen hatafarwen häntä; mutta se tulenruoka ei paikastakaan liikahtanut, waan käänsi pillaksi mitä hänelle haastelin. Ostin en rohjennut petoja lähestyä, koska oli heitä lukematon joukko, waan täytyi minun katsella kuinka naudat surmattiin. Minä kiljuin kiukuisiani hänen edesjäsä, haukuin hänen päästä kantapäähän asti ja yrittin jo panna häntä selkäänkin, mutta onnekseni äkkästin hänen monta wertaa wahwemmaksi minua. Noin korkean kiven, uskottenko? noin korkean kiven hän maasta tempasi ylös ja nappasi perääni, mutta Ukolle kiitos, joka minulle syntyesä antoi näin norjat jalat.

S:n emäntä. Kadottanut siis olen wiljani kultaisen! Kaitki surmansa saaneet, Nyhrikki?

Nyhrikki. En ihmettele, että murhe sinun saawuttaa. — Kaitki surmansa saaneet; ei auta.

Palwelija. Missä näit tämän onnettomuuden?

Nyhrikki. Kumminkin penikulman matkaa tästä, Seunamäen ahoilla.

S:n emäntä. Wihoisiansa karjoitti hän karjansa näin kauwas.

Palwelija. Mutta tiedä, jos walhettelet, niin sitä walhetta eipä sinun hyweksimän pidä.

Nyhrikki. Pääni sepän wäkiwasarata maistakoon, jos ei ole kaitki totta, mitä teille haastellut olen. (Kullerwon ääni kuuluu oikealta). Siinä paimen mutta miesä karja?

S:n emäntä. Missä on karjani, mies, missä on karjani? (Menee kiireesti oikealle).

Nyhrikki. Emäntäiseni, kuule, mitä Wirkkaan: elä sanaakaan hänelle ilmoita, keltä asiasta tiedon sait, hän muuten pian lyö mun hengeltä pois, sen hän tekee. Sinäkään, tyttöni, et hiiskune hänelle mitään, että täytyi minun kannella päällensä. Hän on hirweä ja ennenkuin tiedämmekään, nyhlistää meidät

molemmat. — Hän tulee. Menen vähän werhoon, mutta astun esiin, koska parhaaksi näen.

Palwelija. Se uljas Nhyrikki!

Nhyrikki. Teet niinkuin sanoin, piikafeni: et mainitse hänelle mitään, mitä haastellut olen. (Poistuu vasemmalle. Kullerwo ja S:n emäntä tulewat oikealta).

Kullerwo. Hywin kaiffi.

S:n emäntä. Mihin saatoit karjani? Sano pian!

Kullerwo. Metsänsä kuleksivat mustakuonoiset, nopeasti parhaallaan maata warwastelewat, mutta ei kuitenkaan omilla jaloillaan.

S:n emäntä. Wastaa suoraan, mies!

Palwelija. Tiedä, että pieksiäiset sinulla warteisja on.

S:n emäntä. Misjä owat lehmäni, hatasarweni kaunoiset?

Kullerwo. Häntyhrien maarusja nyt sukewasti liukkuwat; khyti on heillä ilman maksotta.

S:n emäntä. Owat siis surmatut?

Kullerwo. Kaiffi.

S:n emäntä. Onneton paimen!

Kullerwo. Onneton hän oli, sillä itäwä on elo Paimelasja, ja sentähden sen päätin riemun pauhinalla. Klosseni katelin sitä leikkiä weristä ja nousiwat taasen rintani pallat.

S:n emäntä. Miksi teet syys suuremmaksi kuin se on? En usko, että huolimatonna katselit, kuinka raatelimat karjani metsän pedot. Sano, että wahingon kohtaessa, lehmistä ekhyit pois, niin koetampa rangaistustas kiewittä.

Kullerwo. Toista kuitenkin on asia: itse naudoillesi surman saatoin, ja että kaiffi niin pikaisesti käwi, siitä kiitan Njatarta, joka sudet kaikista ilmoista karjaani joudutti; käskystäni tämä tapahtui toki.

S:n emäntä. Sinä Hien heittiä, peikko, miksi tämän teit?

Kullerwo. Sinä liukkuinen emäntä, miksi paimenesi leipään leimoit kiven? Mutta minikä tähden torelen tästä päälles, koska kaiffi onnesseni kääntyi?

Palwelija. Siis tulis sinun meitä kiittää, waan ei kos-
taa, koska sinulle onnen saatoimme.

Kullerwo. Kostosfapa onneni, juuri sinä, että näin
on käynyt: tästä jotain tehdä taitaan.

I:n emäntä. Mitä siitä tehdään, kohta sun näkemän
pitää. (Palwelijalle). Anna tieto Ilmarille, riennä!

Palwelija. Hän pajassa on, ja pian hänen tänne saatan.
(Menee oikealle).

Kullerwo. Hän tulfoon ja miehensä kaikki, wafaroilla
ja pihdeillä.

I:n emäntä. Orjako näin korskaillee?

Kullerwo. Orja! Elös mainittako sitä sanaa.

I:n emäntä. Miksi en, koska orjaksi merkitty olet ja
orjana ostettu?

Kullerwo. Puhees taitaa sokaaksi, hurjaksi mun saattaa.
Waijene, waimo!

I:n emäntä. Minä edessäsi waijeta? Häwyttö! Miksi
karjani menetit, sinä willisusi, peto?

Kullerwo. Niin, kuin ei waan orja.

I:n emäntä. Orja, wiheliäinen orja!

Kullerwo. Tuli ja leimaus? (Myö weitsellänsä I:n emän-
tää rintaan). Weitseni pysthy vielä.

Nyhyrikki. (Suosten wasemmalta yli teaterin). Murha, mur-
ha! Tänne rientäkää! Murha! (Katoa oikealle. Palwelija tulee).

Palwelija. Ken huutaa murhaa? — Onneton hetki!
Emäntä tapettu on! Ken on tehnyt tämän? (Emännälle). Heräy
ja toinnu, nähtä vielä kerran mailmalle lempäät, siniset filmäs.
Mutta hän kylmenee. (Kullerwolle). Mies, sinun tekos tämä
on? (Työntäsee häntä wasten rintaa). Sinä pahahenki, sinä hänen
tapoit!

Kullerwo. Sen tein. Onko hän kuollut?

Palwelija. Kuollut, ijantaittiseksi. Tästä tulee meidän
miehiä. Rientäkää! (Nyhyrikki ja muutama Ilmarin miehistä tule-
wat oikealta).

Nyhrikki. Tuossa hän seisoo. Suomikaat hän ensin, sitten nyhristäkää, tappakaat, niinkuin hän emäntänne tappoi. Karatkaa kiinni häneen kaikki yksimielisesti. Kas niin! Hyvästi löyhättäkää häntä.

1:n mies. Onneton, mitä olet tehnyt?

2:n mies. Sinä hänen murhasit?

Palwelija. Jääkylmänä makaa tässä Pohjolan tytär, jos häntä arvossa piditte, niin kuolemansa kostakaat. Ritukoon murhamiehensä, ritukoon, että maailma kauhistuu.

Nyhrikki. Mita mekosti häntä pieskää?

Palwelija. Miksi wiipyy Ilmarinen?

Nyhrikki. Hän wiipyy lähteellä; toki näen hänen lähestyvän. Tuossa hän tulee.

Kullerwo. Mita on aikomuksenne mua kohtaan, miehet?

1:n Mies. Hywin ansaittu rangaistukses?

2:n mies. Rangaistus kova.

Nyhrikki. Ensin päivän pitkät pieksiäiset, sitten kuolema.

Kullerwo. En usko sitä. Pois! (Wisakasee äikisti tykönsä miehet, jotka kiirivät nurin hänen ympärilleen).

Nyhrikki. Sinä riivattu, mitäs teet?

Palwelija. Enemmän voimaa tänne, enemmän voimaa ja väkeä!

Kullerwo. Ole huutamatta, neito; tässä minua ei kiriteta. — Laveammaltakin kostoni liekin taitaisin riehua antaa, mutta tässä kertaa olkoon tässä kyllyksi. — Nyt vapaa olen ja asetan tieni mihin mielin; se metsän käy. (Menee).

Palwelija. Niinkö aunate hänen mennä?

1:n Mies. Mitä taidamme tehdä?

Nyhrikki. Se on Hiisi itse.

Palwelija. Tällä hinnallaako pääsee emäntämme surmaaja, kauniin Pohjolan tyttären murhamies? (Kullerwon torwi kuuluu).

1:n Mies. Ken voi häntä hallita?

2:n Mies. Ei tämä wäki.

Palwelija. Mutta misä ovat joutsenne? Ampuraa se peikko, lähettäkää hartioihinsa tulinen nuoli.

1:n Mies. Metsän rannan hän ehtii jo ja katoa. — Tuosja tulee seppä itse.

Ilmari. Miksi tämä meno?

Palwelija. Nyt walita ja itke, Ilmari, koska kuolleena naiset löyhät. (Ilmari ryhtyy emäntäänsä). Tämän teki paine-
nesi, Kullerwo.

Ilmari. Oi päivä hirmuinen! Väähylmä hän on, ja tämä on kuolema. (Kaukaa kuuluu Kullerwon torwi).

Palwelija. Mennyt lempeä henkensä on.

Ilmari. Mutta murhamies, misä hän on?

1:n Mies. Pakeni kuin ilves. Torvensa kaukana kor-
wesja kuuluu.

Ilmari. Miksi päästitte hänen? (Tempaa ensimmäistä miestä kauluksesta). Sinä firpottu, sun paikalla mustalle Tuonelle wis-
kasen, ettäs sen rosmon laskit.

Palwelija. Malta, Ilmari, ja kuule: kaikkin voimin he häntä hallita koetit, mutta peikolla oli peloittawa voima.

Ryhrykki. Totta haastelee tyttö. Hän tallukfoina mie-
het kimpustansa karisti ja juoksi matkoihinsa; ja tämä tapahtui niin pikaisesti, etten, pahasti kyllä, minäkään heitä ehtinyt apuun. Usko minua, Ilmari: ei ole häntä pilana pidettävä, sen tänä-
pänä jo toisen kerran näin. Noin korkean kiiven hän metsästä
wisikafi perääni, koska ai'oin panna häntä selkään, siitä syystä,
näet seppä, ettei käynyt hän kanssani lehmä-raukkoja pelasta-
maan petojen kynsistä.

Palwelija. Hirweästi tirkistellen, katsastelee maahan
Ilmarinen. Di päivää tätä, jona ikäwyhden saimme ikuwie-
raaksemme!

Ilmari. Siinä lepää, naiseni, alkaen kuolon pitkää
unta, jossa awattiin etees Manan ääretön maa? Mikä muu-
tos! Usken rehoittaen kukoistit, mutta nyt lafastuneena makaat

tässä. Usken ortteni alla iloisena emännöitsit, häreit ja pyöreit, mutta unohtanut olet nyt askareet kaikki. Pata tulella keittäjää wartoo, mutta misä wiipyy hän? Di, misä wiipyy hän!

Palwelija. Tulisialta ja pöytäs äärestä on ilo jäähyväiset ottanut.

Ilmari. Usken lempeä ja tointa täynnä, nyt kuollut kappale, kivi, maa ja multa.

Palwelija (istuu ruumiin wiereen ja itkee). Itke, Ilmari, itke!

Ilmari. Itken yön ja päivät, ja elköön kesällä tällä pajastani nousko säkenöitsewä sauhu; nyt lewättää palkeeni ja waikene alafimen helinä, koska naistaan itkee Ilmarinen, ikäwöittäee Pohjolan keltakiharaista! — Di kaipaus ja murhe! nyt teitä wieraitseni terwehdin. (Menee huoneeseensa).

Wäliwerho.

(Kalerwon huone Kalalammilla. Yö. Kimmo kutoo werkkoa pärewalkealla).

Kimmo (yksin). Huomena, jo ennen päivän nousua, matkustan Ilman taloa kohden ja Kullerwon johdatan uuteen kotiinsa, tänue syhänmaahan. Kiusaksesi kowaksi nyt sepän naisen karjaa sinun kaitsea täythy; syhantäs tämä kivistää, sen tiedän, mutta huonispäiwä pääsinpäiwäs on. Ei aawista isos, ei emos, ei kunnis sijares, ettäs näitä kankaita wielä samoilet, enkä heille tietoa anna ennenkuin tässä katonsa alla seisot. Siitäpä riemu nousee, sillon ilon auringon paisteen ja kynneltien lempeän faateen yhteen liittymän pitää. Sillon, Kalerwo, partas tärisee kuin haawanlehti myrskysä ja emäntäs ilon kyllyydestä waljentuu, ja murheenne sen perään, jola teiltä metfään elshi ja, niinkuin näyttää, ainoaksi katosi, lewentymän pitää hänen kauttansa, jonka siaan saatte, hänen, jola teitä lähestyy niinkuin mies wuo-

fia sitten turpeen alle peitetty. — Mutta murhe raskas teitä painaa nyt, ja wäsymättä te metsät ristiin rastiin fiertelette, etsien sitä onnetonta. — Mutta järwelle nyt, werkkoani laskemaan, sillä ilma on lempeä ja tyhni. (Menee werkko olalla. Kalerwo tulee).

Kalerwo. Ei toivoo tyttärestä, en koreata Minikkiani enään nähdä saa. — Kowa onneni, kuin koira, miestä wainoo ja hänen löhtää mihen ikänänsä kätkehysi. — Erämaahan tänne pakenin ihmisten yhteydestä, pois werisistä melskeistä pahan weljen kanssa, nähtyäni poikani pienen kaatuwan ryöwärten miekan alle; tänne pakenin, luullen rauhan täällä löhtäväni. — Tosin mulle täällä tytärtä kaffi kaswoi, kuin kaffi riippuwalleistä halawaa, ja heitä katsellesfain jo melkein unohtin menneet pahat; mutta juuri tämä ilo oli sen murheen lähde, joka kowin meitä painaa nyt, ja parempi, ettei yhtään tytärtä meillä ollut olis, kuin että toinen heistä näin temmattiin pois teille tietämättömille. — Niinpä täällä, tällä kämmenlewhifellä ajalla, joka milloin lyhyhki milloin pitkäksi näyttää, mutta on toki lyhyt ja paha, ukkoa kuukainen kohtalo wainonnut on. Mutta arwettunut on pistokfista sydämmeni pinta ja arwista kowakfi kamartunut. (Kalerwon emäntä ja Kelmä tulewat).

K:n emäntä. Misä on hän, misä? Sano misä wieno Minikkimme on.

Kalerwo. En tiedä hänestä minä, mutta olisko sinulla syhtä luullakfesi tytön kotiin joutuneekfi?

K:n emäntä. Tiellä tullesfani keskustelin onnen kanssa ja kiwaasti manasin häntä toiwoni mukaan myönthymään. Häntä manasin ja rukoilin saattamaan niin, että, palattuani metsästä, mua Minikki kotona wartoisfi. Niin tingin onnen kanssa ja tein niinkuin mieletön; toiwoni todekfi uskoin ja iloifena ja nopeasti, kuin pinokärppä pieni, juoksin kotoa kohden. Niin wimmattu murhe leikkää lyö ja viimein leikkinsä todekfi päättää, niin katata tein ja tuskani enensin waan. En näe tässä Minikkia, en lastani näe.

Kalervo. Et koskaan häntä näe. Jos säästitkin hänen pedot, niin ekkhneen kauhistukset lempeän luontonsa viimein toki menettivät.

K:n emäntä. Di tämän murheen syhyyttä!

Kalervo. Syvä murheemme on, mutta walitus ei auta, koska jumalat meidät kironneet owat. Rowan onnen kohtaessa paras keino, syhdäntä kowentaa.

K:n emäntä. Rowentaa, ei, waan auki repiä tahdon syhdämmeni haawat ja koskena juoskoon weren ja khyneelten wirta. Tuskaa himoitse ja tulen powessani tahdon kihoittaa, kunnes kaiikki kartena katoa, ja tämä oli äitin murhe, niin hän tyttärensä furi, kaunoista Minikkiansa. Minikki! Mäti kaituu korwisfani äänes, joka pelastusta huutaa, mutta kenkään sinua ei toki armahda. Misjä on nyt asuntosi, misjä pöytä, patas ja walkeas, misjä olet nyt, nyt, haastellesfani näin, misjä olet, jos elon neste vielä suonisfasi juoksee? Ehkä huosutat paraitaa sammaleifella kuolinwoteellas etkä wesipifarata janos sammuteeksi saa. Ehkä hourit myös, haastelet kwiien, kantojen ja puitten kanssa, ja anot heiltä liewitystä tuskalles, mutta turhaan. Di luonto niin lempeä ja tyyhi ja kuitenkin niin lemmetön! Sinä kantaja tyyhi, sinä armoton toufontamma, joka warsojas et imetä, waan omille rinnoilles heidän nääntyä annat. — Di! murhetta tänkaltaista ei äitin syhdän kanna; sen alle pian wai-puu hän, jos päästöä ei tule. Pilwien hallitsia, tänne katsahda ja armahda pian!

Kelmä. Walitukses, emo, mieleni murtaa, kuolettaa.

K:n emäntä (syleillen Kelmää). Kuolkaan, tyttäreni, mennään maata wiheriän peiton alle, wasta siellä Minikin unohtaa taidamme. Di Kelmäni!

Kelmä. Kurja emoni!

Kalervo (repien tukkaansa). Kirous, kirous ja pimeys walitkoon! (Kullervo tulee).

Kullervo. Ken asuu tässä?

Kalervo. Kolme kirottua henkeä.

Kullerwo. Olkoon heitä neljä. — Saanko hien wettä, kylmää wettä?

Kelmä (juosten isänsä turviin). Ken ollee hän, hänen muotonsa on kauhea.

Kalerwo. Ole rauhasa lapseni.

Kullerwo (itseks). Tehty on kuolon työ.

K:n emäntä. Hourapäiseksi hän näyttää.

Kalerwo. Ken olet, mies, ja mitä etsit?

Kullerwo. Sinä murhamiehen näet; hän sinulta pisan wettä pyytää. — Ystävät, kuinka kauwas on yö kulunut?

Kalerwo (itseks.) Hän kaikei on järjestänsä. (Ääneensä.) Anna hänelle juoda. (Itseks.) Varoillani tahdon toki olla ja joka käännöstänsä tarkalla silmällä seurata. (Kelmä tarjoo Kullerwolle haarikkoja).

Kullerwo (tuskin maistettuansa wettä, panee haarikon kiivaast kädestänsä pois. Itseks.) Murhasin sen kauniin, jonka otta kajaasti kuin aamun koi ja keltatiharansa hartioillaan pöyhylit, koska käännähtelivät kaswonsa kelmeät. Lumivalkea joutsen laineilla niskenteli, ympärillään kultakeltainen poikais parvi. Rahdeksi onnen kunnaaksi powensa kohosi ylös ja hän, joka päänsä sinne kallistaa sai, hän houraili heikunassa autuitten. Pohjan neito, jun murhamiehen nyt wasta kauneutes muistaa ja siihen rakastuu, mutta myöhään: sen kuwan, jota mielesään hän ihastelee nyt, järki hän omalla kädellään, eikä nähnyt, houru, mikä kalleus se oli, mikä autuuden lähde. — Niinpä tapahtui, jos en unta näe. Olisi niin! Mutta heräyksissä seisoo tässä, waikka mieli ei entisellä mitalla nyt aikaa mittaillee, waan hirmuisesti kaikki pidentää. Mitä ehtoolla eilen tapahtui, sitä muistelen, sitä hetkeä weristä, kuin muinaista astiaa hämärhydessä menneen ajan.

Kalerwo. Mies, sinä Tyrjösen huoneessa olet. Mitä etsit?

Kullerwo (itseks.) Sama aurinko, joka filloin länteen nukkui, makaa vielä, mutta nostaa kohta kirkaan otjansa ja

meitä tervehtii. (Mäneensä). Sinä kaiteti mielipuoletfi mun luulet?

Kalerwo. Miin luulin, mutta järkeä osoittaa tofi katfan-tofi. Ken olet? Joka kattoni alle astuu, asiansa sanokoon ja mitä miehiä hän on, häntä muuten kohtelen kuin ryöväriä.

Kullerwo. Murhamies olen, niinkuin sanoit.

Kalerwo. Kenen murhamies olet, sinä onneton?

Kullerwo. Kaikki tahdon sinulle kertoa, koska yö niin pitkä on; kaikki sinulle kertoa tahdon. — Naisen kauniin murhasin ja tapahtui tämä illan ikävässä hämärässä, ja ehtoruskosta ehto ruskosta fillon paistoiwat idän vuorien tutkaimet. Sen hetken muistan. Ja nyt sun kuulla pitää kenen murhasin; niin kaikki sulle ilmoittaa tahdon. — Mutta yöseen kiivaasti käynyt olen ja jos laskitit kätes otfalleni, niin hohteen tuntisit.

Kelmä. Isäni, tätä miestä kawahtakaamme.

Kullerwo. Te turhaan minua pelkätte. — Mutta sanoakseni sinulle kenen werisesti tapoin, niin oli se Pohjolan tytär, seppä Ilmarisen kaunis emäntä.

Kalerwo. Pohjolan tytär!

K:n emäntä. Se kuuluisa Pohjolan neito, niin hwyässi ja ihanaksi huuttu?

Kelmä. Hänen murhata taisit?

Kullerwo. Miin tapahtunut on.

Kalerwo. Sinä peikko! Paikalla kostaisin naisen kuolon, sun miekallani maahan naulitsisin, jos en uskoisi, että kiivaudessa teit tämän työn ja jos en näkisi mielesti lewottomuutta. Kurja mies, mitä olet tehnyt?

Kullerwo. Kuuma tuska! Wierastanpa vielä kantaakseni werenwuodattajan sydäntä, mutta aikaa woittain ehkä käwisi se päisän, tottumuksen ihmeellisen woiman kautta, näetkös. Mutta sen tiedän, ettei ole nyt laitani oikein; yöseen metsiä kullenut olen, wäshyneenä seison tässä nyt ja odotan päivän nousua, mutta kauwan wiipyy kelmeä Roi, joka meille aamusta tiedon

antaa. Toki luulen, että tuolla idässä toisella puolella kunnasta tuosfa, hän jo pyristelee siipiänsä.

Kalerwo. Nousewa kun se on, nyt on meillä puoli-hö.

Kullerwo. Loppua ei tule yölle tälle: tuon wakkouden siinon jo aamun koitteeksi luulin, mutta nyt, fanot sinä, on puoli-hö wasta. — Mutta tieni jatkaa täytyy.

Kalerwo. Mihin waellat?

Kullerwo. Enpä tiedä; kotoa ei miehellä ole.

Kalerwo. Mikä nimesi on ja mistä olet syntynisin?

Kullerwo. Kullerwo on nimeni.

A:n emäntä. Kullerwo!

Kalerwo. Waimoni hämmästyhy kuullessaan nimen, joka on meille rafas ja tuttu.

Kullerwo. Ken olet sitten sinä, joka asut tässä erämaassa?

Kalerwo. Nimeni Tyrjönen on.

A:n emäntä. Sinä onneton, nuori mies, ken oli sun isäsi?

Kullerwo. Kalerwon poika olen.

A:n emäntä (itseks.) Rauhistus ja kuolema! Mutta tämä mahdotonta on.

Kelmä (itseks.) Hallitsia pilwien, mitä haastelee hän?

Kalerwo. Kalerwon poika? Sinä häwyhtön, sinä riimiö, miksi tämä juoni, ettäs kuolleen haamusfa kummitelet? — Tappauksen kuullut olen: Kalerwon poika surmattiin ynnä isänsä ja äitinsä kansfa.

Kullerwo. Mutta surma ei häntä toki fillon käsittänyt, waan temmattiin hän kuolon kidasta, orjaksi Untolaan wiettiin ja merkki tämä wielä otfaansa painettiin.

A:n emäntä (itseks.) Minä tufahdun.

Kalerwo (emänällensä). Matteles, että olis hän poikamme ja lähestyhy meitä käsillä tahrattuina Pohjolan ihanan naisen wereen.

A:n emäntä. En tahdo fitä aatella. Minä tufahdun ja näännyh.

Kelmä. Mutta kaikesta tästä ei Kimmo meille sanaakaan haastellut ole.

K:n emäntä. Ei, sitä ei hän ole tehnyt, ja siis walehetelee tämä mies, tahtoo meitä pettää. Aflan meille Kimmo ilmoittanut olis.

Kalermo. Kawala kettu, nyt aikees hymärrän: Mua tahdot ansaan wiekotella ja wiedä saalis kuikkuisen Unnon kynsiin; mutta erämaan kontion kohtaas tässä, jonka nahka pitää sinulle kaalliiksi tuleman. Koetetaanpas, mies.

K:n emäntä. Kalermo malta että taitais hän, oi jumalat! oma poikamme olla. Kalermo, ne filmät ja ne hiukset pientä Kullerwoamme muistuttawat.

Kalermo. Waimo, minä pelkään, että niin on ja taidan tuskin hengittää ja kylmä hiki otsastani kihoo.

K:n emäntä. Näköni pimentyh, enkä tiedä missä seison, mutta kaikei uneksun, uneksun.

Kullerwo (itseks.). Mitä sanoo tämä waimo? Hän ilmoitti jotain uumousta, että taitaisin poikansa olla. Maa ja taiwas! Nyt immen puhe metsässä muistooni joutuu. (Kimmo tule). Kimmo, nyt taidamme toinentoistamme kädestä ottaa. Emmekö kiroo näitä käsiä? Mutta sano minulle keitä nämät owat.

Kimmo. Sinäkö tässä? Taidanko uskoa mitä näen?

Kalermo. Tunnetko miestä, Kimmo?

K:n emäntä. Sano pian!

Kimmo. Hywin hänen tunnen: poikanne, Kullerwo, hän on.

K:n emäntä. Kullerwo! (rientää hyleilemään Kullerwoa).

Kelmä. Korkeuden jumala!

Kalermo. Kaikesta nyt lopun tehköön kuolema!

K:n emäntä (wetäen itsensä äitisti Kullerwoista pois). Mutta miksi sinun murhamiehenä kohtaan, minä onneton! Mikä aika meillä wuorokaudessa nyt, hö wai päiwä? En nyt tiedä koska uneksun ja hourin ja katterasti unisfa sydämmeni kärsti. Tulta iskeilewä jumal, miksi tämä hetki, joka olis meille tainnut soma

kohtaus olla, mutta murheen äärettömän toi? Mitäsi häntä enään, pilvien Pitkäinen, luoksemme wiskasit, kos'ei hän iloa saattanut meille? Tuli hän, jonka tuleman ei enään pitänyt ois, mutta eipä tullut hän, ketä warroimme; niin metsään tyttäreni ihana kuoli, kuolosta poikani palasi, mutta murhan haamalla, että kauhistuen häntä katselen. Tuli siis mies „turpeen alainen“, mutta ei heimonsa iloksi hän tullut. Ja koska tapahtui ennen niin ettei kuollut mies emonsa riemuksi takaisin tullut?

Kullerwo. Niin olet mun äitini? Terwe!

R:n emäntä. (wälttäen Kullerwoa). Ellös mua lähestykö, poikani hirnuinen.

Kullerwo (kääntyen Kalerwoa kohden). Isäni sinä? Terwe, funnioitettava mies! Tässä on poikasi.

Kalerwo. Pois! En tunne sinua; mutta jos säästää tahdot tätä harmaapäistä, niin riennä tästä matkoihis ja tätäkohden ellös koskaan kääntykö. Tee se ja kiiruusti!

Kullerwo. Tässä minulle sifari? Terwe, neito, terwe!

Kelmä (wälttäen Kullerwoa, joka aikoo lähestyä häntä). Di weljeni! elä tule tänne; sinä olet minulle kamoitus.

Kullerwo. Kimmo, tämä taitaa mielen pyöräyttää ja riwata. (Itseks.) Poika, orwoksi jäänyt, wuoskymmenien kuluttua isänsä ja emonsa kohtaa taas, mutta eiwät tunne häntä enään, ei siittäjänsä eikä kantajansa armas, waan owen hänelle osoittawat, käskien hänen kauwas siirtymään. Se ehkä nyt on parhain tehty, ja sentähden rientää tahdon. (Menee kiivaasti ulos).

Kimmo (itseks.) Woi minua! nyt wiipymystäni alati kiwota täytyy.

R:n emäntä. Kalerwo, ken oli tämä mies?

Kalerwo. Ei muistella häntä, waan niinkuin hän huoneestamme katosi, niin kadotkoon hän mielestämme myös.

R:n emäntä. Pojaksemme hän itsensä sanoi, se oli hän myös, se Kullerwo oli. Minä kuolen jos en enään häntä nähä saan. (Kullerwo tulee takaisin).

Kalerwo. Di, tuosja tulee hän!

Kullerwo. Rimmo, minä aion tästä maeltaa pohjaa kohden.

Rimmo. Oi Kullerwo! mitä on nyt sinulle tapahtunut?

Kullerwo. Minä kuullut olen, että elävät isäni ja emoni vielä ja että asuntonsa tässä on, liekö se totta?

R:n emäntä. (Kiirehtii syleilemään Kullerwoa). Armas poikani, tule helmoihini? Tule, tule rinnoilleni ja lepää siinä yhtä hellästi kuin ennen! Kowaa kowempi se emo, joka poikansa hylätä taitaa, ja minäpä olin näin armoton. Mutta tiedä, koska puolestasi käännyn pois ja kätesi tyhjää haperoita annoin, niin silloinpa pakahtua sydämmeni tahtoi. Mutta ole nyt terve tultua! Kullerwoni! Terve kaunojuuksiseni!

Kullerwo. Olet toki lempeä ja armelias.

R:n emäntä. (aina syleillen Kullerwoa). Kaunis olit lasna, kaunis miehenäkin olet. Toki seisot vielä ikäsi aamupäivässä, se on se soma aika nuoruuden ja miehuuden välillä. — Mutta voi tuota merkkiä tuossa! Tunnoton, häijy Unto, miksi rumis-
tit poikani muodon näin?

Kullerwo. Siitä merkistä kiusani kotoisin owat, joita ei syleisikään poista enään.

R:n emäntä. Kullerwoni!

Kullerwo. Hiiteen tämä syleileminen ja mairitus! Sitä ei ansaitse murhamies. Erotkaat, ja lähde matkaas sinä!

R:n emäntä. Ehkä toisin arvelemme?

Kullerwo. Pois peto, murhaaja pois?

Rimmo. Kenen hän murhannut on?

Kullerwo. Rimmo, nyt keskellä kahta tulta seisoin: yksi riutuwana hämärtyneestä taiwaanreunasta läikkyh, ja mieltäni kuluttaa sen ikävä kume, toinen tässä mua jokuudella lyö, etten oikein tiedä kuinka maailma nyt seisoo.

Rimmo. Mutta kenen murhasit?

Kullerwo. Tyttären Pimentolasta.

Rimmo. Nyt Hien henki vallinnut on ja parastansa tehnyt.

Kullerwo. En tiedä mikä henki; mutta orjaksi myyty, paimeneen pantiin mies ja kiwi leipäänsä kätkettiin, jonka pilkan tähden saatoin karjan petojen kitaan, ja kiuksusta kuohuvalla powella, kotihin kiirehdin. Kohtasi mun pihalla emäntä kiivas ja, tapauksen kuultuansa, kowin päälleni ärhenteli, mua orjaksi mainiten. Tästä mieleni pian tulta iski ja koska hän taasen mulle antoi tämän häpeä-nimen, niin veitseni rintaansa löin ja henkensä heitti. Sillon metsään pakenin ja samalla retkellä seison tässä nyt.

K:n emäntä. Murheellinen tarina.

Kimmo. Jos eilispäivän nyt takaisin saisin!

K:n emäntä. Kimmo, miksi et ennen meille tietoa hänestä antanut?

Kimmo. Huomenna aikeeni oli lähteä häntä saattamaan Ilman talosta tänne, mutta ennätti mua ankara onni.

Kullerwo. Olisit tämän eilen tehnyt, niin käteni nyt puhdas olis ja riemu pauhais näiden ortten alla; mutta näinpä nyt käynyt on. Tänne erämaahan mulle rakettu oli joma onnen laukas, josta en tiennyt ennenkuin iäksi olin sen ohitse mennyt, sillä tähän en enään mahdollinen pysymään ole. Toki katsah-telen vielä taakseni sitä kätkettyä laaksoa, jonka pian näöstäni katooman pitää; sitä katsah-telen hetken vielä: Mämätkö emoni kasvot, jotka, täällä metsän synkkyydessä, eteeni ilmestyit? So tuntui mulle tämä kuin aamuwalo keskellä syhyshön pimeyttä, josta hämmästyin. Terwe emoni ja terwe isäni myös! Nyt yhtäikaa teitä terwehdin ja hywästi jätän, sillä kohta tieni jatkan ja teistä kiirehdin laukamatkoilleni ja ei pidä teille enään ehtimän Kullerwosta sanomata linnunkaan. — Wiivyn vielä, mutta kohta lähden.

K:n emäntä. Kullerwo, eikö tämä puheensa tulifateena lankee powesi päälle? Niin tahtoisin uskoa. Di! awaa se sitten ja ellös omaks kiwuksesi sydäntäsi karaisko. — Karjan poikani isä, muista eloansa tufelaa, niin etpä suinkaan niin kowin töitänsä tuomitse. Usko minua, mitä hän tehnyt on, sen on hän

mielensä winmasfa tehnyt ja katuu sitä nyt. Nyt seisoo hän tässä hiuksilla rewityhillä ja murheellisella muodolla. Mutta on tämä sama muoto, samat filmät siniset, jotka wuosia lähes kaksikymmentä fitten mua vastaan rinnoiltani katsahtelimat ja samat keltaiset kiharat, joita silittelin fillon ja autuudesta sydämmeni löi. Mutta hänenpä kadotin ja kauwan häntä murehtien kappasin ja Tuonen asujameksi hänen luulin; kuitenkin kaswonfa hänen näin, näin eräänä waisuna yönä, mutta pianpa hän katosi taas ja katosi ainiaakfi. Mutta että hän niin pian filmistäni joutui pois, sentähden kuolla tahdon. Ett'ei kauwenmin suotu mun syleillä poikaani, etten hohdetta lempeni päällensä hengittää ehtinyt, sentähden lakastun ja kuolen.

Kullerwo. (peittäin filmänsä). Hän pyyhähtyköön huoneeseemme, hän pyyhähtyköön! Niin kowakfi ei karkaistu ole vielä sydämmeni, ettei se, näin ankarasti liikistettyinä, wuotais. — Tule, Kullerwo, että sua syleillä saan. (syleilewät).

Kolmas Näytös.

(Metsäinen tieno. Kullerwo, keihäs kädesfä, tulee).

Kullerwo. (yks.) Enhän menesty isäni huoneessa: werkon kutominen mulle ei mieluisista ole eikä kortistossa, järwen tyhneellä pinnalla, onkea huiskeilla ja salakkoja lippellä ylös. Nämät askareet mua waiwaa kuin hätärä=filmäistä karwas kaasu ja sauhu. Sentähdenpä tyhjän pahteesta nyt karfasin karhukeihäs kädesfä; mutta eipä toki suuresti mua haluta täällä kiertellä kontion jälkiä etsien. — Häwitys ja kuolema! Di! olis tämä keihäs Ukon wasama ja minä pitkäisenä pilwen partaalla istuisin, niin tietäisinpä työni: Kulowalkean hurjan ympäri mailmaa sytyttäisän, jyristen kufistaisän taiwahat maan helmaan, ja sywyhteen kaikfi waihuiswat wiimein. Niin lakeutta tekisin ja ilman herrana waltaistuimellani istuisin noilla tasaisilla tantereilla. Niin juuri. Mutta miikfi tämä? Mitä kaikesta tästä? — Ei

autnutta jumalien, ei kirottuin öitä Tuonen tulifilla paateroilla eikä näitä päiviä täällä, vaan kaikesta loppu! Mitättömyys paras, ja kaikki antaisin jos saisin tyhjyyden. — Mutta onpa kenties laita, ettei päätyhkään tiemme kalumistoon, vaan juoksee siitä vielä äärettömiin mailmoihin, ja orjan, merkittynä, myötä seurata täytyy niin kauwas kuin kestää. — Mieleni kärsii tuosta illan synkeästä hämärästä, joka metsäin tutkaimilla äänetönä lepää; sillä tydyttihän kohtalo kowa eloni wirran, tielle wäärälle sen käänsi, johdatti sen ahtauksiin, joissa nyt se rentoilee, turmellen niin itsensä kuin mantereet; mutta ryntäköön se eteenpäin kunnes hävityksen kalkan viimeisen hän ehtii. (menee).

(1:n ja 2:n paimen-ukko tulewat eri haaralta).

1:n Paimen. Mies, misä werkastelet?

2:n Paimen. Towerini, minä ihmeen näin, näin Tuulikin, Tapon tyttären, ja tästä syystä, armas towerini, olen sekä iloinen että hämmästynyt.

1:n Paimen. Kurja mies, wiistoon, luulen minä, on taas aivos kierretty, koska senkaltaista haastelet.

2:n Paimen. Hänen totisesti näin.

1:n Paimen. Tuulikki itseänsä sinulle näytteli? Hän sitten yhtäläinen töllö olis, kuin sinäkin. — Mutta nyt ei ole aika hullutella, vaan mene ja vastaa lehmät tänne tuolta korwen rannalta.

2:n Paimen. Sen olen jo tehnyt, niinkuin näet. Mutta, hyvä weli, usko mitä sanon. Hänellä oli musta hame punareunaisella miehustalla, lumiwalkeat paidan-hiat ja hiukset pelawankarwaijet. Korea tyttö! Ja tiedätkö mitä hän teki? Pöi-mieli puolaimia aholla, tuosja juuri sikellä tietä.

1:n Paimen. Voi Tuulikki; kyllä tiedän, kuka hän oli; wai Tapiolan Tuulikki. Thyrsösen tytär hän oli, sinä hohko; Thyrsösen eli Kalerwon, sillä onpa äsken saatu tieto siitä että hän, joka itsensä Thyrsöksi kutsuu, on Kalerwo, Untamoisen weli. Hänen tyttärensä aholla näit.

2:n Paimen. Ehtä maltat toki asian wäärin.

1:n Paimen. Sinan tahdot sinä taasen välillemme nostaa, näen minä. Hän oli Kalerwon tytär eikä kenkään muu.

2:n Paimen. Mutta näetkö, ystävänä, kuinka löytyisi hän tässä, näin kaukana kodostansa?

1:n Paimen. Et siis tiedä, että hän, liki kaksi viikko sitten, ehsyneenä kodostansa, joutui meidän taloon; ja oli tyttö melkein näännyksissä, metsässä kauvan harhailtuaan.

2:n Paimen. Tämän kuulen vasta. Mutta ett'ei häntä jo ole lähetetty vanhempainsa luoksi?

1:n Paimen. Sinä härkääpä, etkö ymmärrä ja käsitä, että hän rasituksestaan koviin sairastui? Niin tapahtui ja tautivuoteensa jätti hän vasta pari päivää sitten. Sana kyllä lähetettiin vanhemmilleen erään kalastajan myötä, mutta arwattavasti ei ehtinytkään se perille, waan upposi mies tielle, koska ei ole häntä takaisin kuulunut. Suomenna hän toki kotiinsa saatetaan, johon hän, hymin tietty, koviin ikäwoitsee ja lewotoin on mielenä äitinsä murheen tähden. Myös halaa hän nähdä vanhinta weljeänsä, Kullerwoa, joka vuosia sitten kuolleena pidetty, on näinä päiwinä, juuri sisaren täällä ollessa, ilmaunnut kotiinsa niinkuin kummitus. Mutta eipä tiedä tyttö rääsi kuinka on weli maailmassa käyskennellyt ja mikä lujus hän on. — Mutta tässä jaarittelemme asioista, joista ei meillä hipalettakaan ole tekemistä, ja laskeimme karjan sutten kitaan. Kiennetään perässä; mene tuota kohden sinä, ja jos yhdenkin mullin suohon päästät, niin katso niskas mies. Mennään nyt. (Paimenet menevät. Kullerwo, taluttaen sisartansa Minikka kädessä, tulee esille sitä suuntaa wastapäätä, jota kohden oli mennyt pois).

Kullerwo. Samaan paikkaan, luulen minä, joudun taas. Seuraa minua impi! Tähän kuusten suojaan istunne haastelemaan lemmen kielä; tule neitoseni!

Minikki. En tule enään.

Kullerwo. Sinä lewottomaksi näyt.

Minikki. Mikä riivauksen hetki tämä?

Kullerwo. Etä muistele hetkeä mennyttä, muistele lem-

peämme waan, jonka molemmat tässä käsitimme. Sinua sy-
leillä tahdon.

Minikki. Pois! Mua kamoitat, ja wapisemaan saatat.

Kullerwo. Minä?

Minikki. Mitä sinusta sanoisin?

Kullerwo. Sen mitä aattelet.

Minikki. En tiedä mitä aattelen, mun kumma häiriö on
käsitännyt. Ilkeästi sinusta aattelen ja aattelen suloisesti, enkä
tiedä, kuinka laitamme on. Sinä hirweä olet ja kaunis, kau-
nis, kaunis! (lankee Kullerwon rinnoille). Olet feltatikhara ja ko-
mea, ja kirkas leimaus on katsantos. Pidä sanas ja tahdonpa
sua ikuisesti seurata, nuori mies. (Wetää itsensä äkisti hänestä
pois). Mutta pois! Jotain kauheata filmistäs mua kohtaan
jäteilee.

Kullerwo. Kaiken onnes niissä näet, jos katsot tarkem-
min; oman armaas löhkit tässä, neito nuori. Me yhdesjä
elämme kuin ruhtinaat, ja konnaalle korkealle huoneemme ra-
fennamme, johon kaukaiset tienot näkyh.

Minikki. Ken olet ja miksi otassas tämä merkki? Etä
katsahda minuun noin hirweästi, minä kauhistun. Mies, minä
tahdon sinusta erota.

Kullerwo. Neito, minä en tahdo sinusta erota, minusta
et pääse, waikkas pakenisit Lapin nuorille, ja siellä niinkuin
wuohi jyrkästä jyrkkään hyppelisit; minä wahtosuin, kuin hurja
koira, sinua wäsymättä wainoisin, ettäs miestä halwelisit, uroon
pillkana pidit. Mitä huolit tästä merkistä?

Minikki. Olisitko rosmo? jos niin, niin ole armelias
mua kohtaan.

Kullerwo. En ole juuri rosmo, mutta jos tiedon tah-
dot, niin olen Kullerwo, Kullerwon poika.

Minikki. Kullerwo!

Kullerwo. Sen olen. Miksi tuijottelet.

Minikki. Onneton hetki!

Kullerwo. Miin ellös haastelko; mun muistosfani seis-
koot armahina sekä hetki tämä että tienoo.

Ainikki. Mitä teet sinä metsäsä täällä?

Kullerwo. Sinä näet että karhukeihästä kannan.

Ainikki. Koska isäs huoneen jätit?

Kullerwo. Koska aamu koitti. — Tyttö! kasvos käy-
vät lumivalkeiksi, kuin olis Kullerwo katsella niin hirmuinen.
Ellös, neitoseni, kamastuko, waan tule tänne, niin postillesi tah-
don ruusut antaa.

Ainikki. Elä, onneton, mua enään lähesty, waan erot-
kaamme kiireesti, sillä taimaan nuoli meitä uhkaa. (Kyhertyy
ales, peittäen kasmonsä pitkillä hiutfillsansa ja painaen otsansa wasten
poswea). Nyt itkeä tahtoisin helmani tähteen, mutta tämä murhe
ei liewij eikä kyhnel juokse, ei juokse, waan lähteensensä jäätyy,
ei jäädy, ei jäädy, waan polttaa, powesfani polttaa, kuin wi-
hainen liekki, ja parempi eloa kuolo nyt on. Kättöä niin sy-
wää ei löhdy täällä, joka peittäisi immen kurjan ja sentähden
kiirehdin werhoisin pimeyden maan. Nyt hywästi tairwas jää,
ja pauhaawa metsä sinä, joka päälleni kantelet, päälleni minun
katalan!

Kullerwo (nostaen ylös Ainikkia). Ylös neito! pyhi kas-
woiltafi hapenet, ja pane pois tämä unelias muoto. Oletpa
lapsikas tyttö, joka näin turhasta tuskittelet; mutta uiskenteles
wielä vuosia muutania elon myrkyllä tähtetysä wirrasa, niin
astia tämmöinen kuin tämä on silmissäfi mitätön, sinä naurat
sille. Muista, neito, sanani.

Ainikki. Sinä Kullerwofsi itses mainitsit?

Kullerwo. Tämä nimeni on, mutta ken olet sinä, niin
wiaton ja kaino.

Ainikki. Olen Ainikki, Kullerwon tytär.

Kullerwo. Sifareni?

Ainikki. Se onneton.

Kullerwo. Joka ekhynyt oli?

Ainikki. Nyt wasta hän ekhyi.

Kullerwo. Kirouksesta nyt kaikki kuiwatsoon.

Ainikki. Kiroo himojesi wallattomuutta.

Kullerwo. Di neito, että täällä toinen toisemme kohta-
simme! Meidät turmio mustin ehtinyt on, ja parasta maahan
waipua nyt.

Ainikki. Vähätwirteni weisannut olen.

Kullerwo. Impi, sua kotona murehtien kaipaawat.

Ainikki. Murheesta emoni kuolee, mutta ennen häntä
toki on tyttärensä Kalman maassa. Koska kotiin ehdit sinä,
niin sano, että kuollut olen ja mahaan aaltojen alla, ja pääty-
köön heidän murheensa siihen. Munta mitä tapahtunut on, et
heille kertoa mahda, jos se kätkeä taitaan, sillä sydämmeni on
kuolemaan sairastunut. — Niin kotomäkeä en nähdä saa, enkä
kuusia, jotka humisewat siellä; minä leikitsin kerran niiden juu-
rilla, minä kurja, kurja. (Sitoo päähänsä liinan, joka on hartioil-
lansa riippunut). Mutta rientää tähtyh, koska uhaten meitä lä-
hestyy tuo pimeä pilwi, kuules, myrsky käy; minä wältän sen
ebedstä. (Menee).

Kullerwo. Mitä tapahtuu ei sydän tuntea saa, waikka
muodattaisin oman kantajani weren; sillä sulloista on mieltä
karaista ja kiukkuiselle onnellle kiusaa tehdä. Sydän kiwestä ja
koura rautainen, ne täällä owat parhaat edut. Nyt wasta oi-
kean olentoni käsittänyt olen, ja jos wiaton hiilikillä mun edes-
säni korwentuis, niin enpä tuosta suuresti huolisi, waan haufo-
tellen kekäleitä ympärilleen kohentelisin. Niin tiedän siis ken
olen, ja mille tästälähin näyttää elämäni juoksu. — Mutta mi-
hin jouduit, tyttö? Ellös harhailustas metsissä nyt pidentäkö
enään, waan kanssani kotihimme käy, ja koska astumme huo-
neesen, niin katsantomme elköön kannelko, mitä tapahtunut on,
ei ensinkään, waan olkoon muotomme iloinen ja wiaton, waikka
kuohuis powesjamme hyinen kulju. — Näinkö hänen tässä ja
katosiko hän taasen tietämättömiin? Ainikki! Missä wiinoyttelet?
(Paimenet tulewat). Mikä kiire paimenilla?

2:n Paimen. Se on tehty! (Kullerwolle). Osaatko uida, mies?

1:n Paimen. Mitä auttais siinä enään uiminen?

Kullerwo. Mitä on tapahtunut?

2:n Paimen. Rauhea asia. Eräs nuori tyttö — Ukko häntä armahtakoon! — itsensä upotti wirtaan tuohon, juuri silmäimme edessä.

1:n Paimen. Pahimpaan pyörteeseen hän waiwui.

Kullerwo. Koska tapahtui tämä?

2:n Paimen. Kaikki palaa sitten lehmä tuskin märehdiä ehtinyt olis.

Kullerwo (itseks.) Tusksisjaan neito Tuonelle meni.

1:n Paimen. Syliä korkea on kallion jyrkkä ja siinä alla wesi wahtona kiehuu. Juuri viimeisellä reunalla näimme tytön seisovan, katsellen alas pyörteeseen, ja oudostuimme kohta käytöstänsä, mutta samassa peitti hän kaswonsa ja wiskasi itsensä syvyyteen, eikä nähty hänestä wilaustakaan enään.

2:n Paimen. Niin juuri oli asia kuin kumppanini nyt sanoo; ja siinä ei woinut ihmisen apua mitään, se on hywin hymärretty ja siksi toiseksi, niin ei kumpainenkaan meistä osaa uida.

1:n Paimen. Tämän neidon tunsin minä; hän itsensä sanoi Tyrjösen tyttärefsi Kalalammilta, ja meidän taloon joutui hän harhateiltään metsissä. Huonienna aiwottiin häntä kotiinsa saattaa, jonne hän, hywin tietty, lomin ikäwöitsi. Myös halasi hän nähdä weljeänsä, Kullerwoa, joka, niinkuin juttu käy, wielä on elossa ja on äkisti ilmestynyt wanhempainsa huoneeseen.

Kullerwo (itseks.) Olet siinä, luulen, oiwa tyttö ja kultaista sydäntä powessas kannoit: paha onni joka sun kohtasi ja katkerasti päiwäs päätti. Mutta kaikki jo unohtanut olet. (Äänensä). Mitä on tämän paikkakunnan nimi?

1:n Paimen. Riekkofankaaksi tämä kutsutaan.

Kullerwo. Riekkofangas.

2:n Paimen. Mutta suureksi konnaaksi sanotaan tämä Kullerwo.

Kullerwo. Suuri konna ja koiruutta täynnä.

2:n Paimen. Minkälainen lienee tämä peikko päältä-nähdyn?

Kullerwo. Ihän minun muotoiseni.

2:n Paimen. Vanhempainsa luona sanotaan hän löytävän nyt ja näissä metsissä nähdään hän usein käyskelevän famoitukseksi ihmisille.

Kullerwo. Hän isänsä luona asuu mutta nyt seisoo hän tässä.

1:n ja 2:n Paimen. Missä?

Kullerwo (osoittaen itseänsä). Tässä. (Paimenet juoksevat pois). Te sinne, toista suuntaa kohden minä. — Oi päivää tätä! Sun synkeän muutos wilaukseksi unohdin, mutta muistan kaikki taas; kuitenkin silleen muistooni waan san suon, mutta en poweheni. Jokapäiväinen asia tämä oli luonnon säännön ja järjestyksen mukaan eikä enempätä, sen hullu kuvailus waan melleäksi tehdä taitaa. — Kotihin käy nyt metsämies, joka otuksen hyvän käsitti, mutta kadotti hänen jälleen, aina samalla retkellä. (Menee. 1:n paimen tulee ja kohta sitten toinen).

1:n Paimen. Tule rohkeasti; hän ei ensinkään tavoita peräsjämme, waan juoksee perin toisiin ilmoihin ja menee, kuin itse Hiisi. Kuules karantojen rystinätä jalkainsa alla.

2:n Paimen. Ystäväni, hän olis tainnut tappaa meidät niin kuin kassi kurjaa rottaa ja sitten kaiwaa meidät maahan ja turpeilla peittää miehet, sen olis hän, welseni, tainnut tehdä.

1:n Paimen. Epäilemättä. Mutta mitä aattelemme tästä asiasta? Siis itsensä koskeen syöksi ja tässä seifoi weli, eikä suuresti minänsä ollut, kuultuaan tytön surkean lopun.

2:n Paimen. Ihmeitä olemme tänäpänä nähdä saaneet, ja ompa meillä kotona ehtoolla jutteleminen. Kulu päivä kii-reesti että pian näitä kummia ilmoittamaan pääsemme.

1:n Paimen. Ihmettelemän ja itkemän ämmien pitää.

2:n Paimen. Ah! korvat lotkassa he kuuntelevat uusia, joita metsästä tuomme.

1:n Paimen. Hyvin tietty; mutta sinä et sanaakaan hiiskua saa, ennen kuin minä heille ehtinyt kertoa kaikki; koska taidan asian paremmin osoittaa ja selitellä kuin sinä.

2:n Paimen. Totuuden suustani sanoa tahdon enkä hiemaakaan salassa pitää.

1:n Paimen. Mutta jos ennen minua tapauksesta jostain hiwahdat, niin mytthyn suusi lyön, muista se, ja tiedä ja hymärrä, että, ovat tämmöiset asiat sängen ankaria ja tarkeitä eikä tule niiden kanssa leikitä.

2:n Paimen. Sen hyvin hymärrän, sen hyvin hymärrän, ystävänä.

1:n Paimen. No, tee sitten niinkuin tahdon ja parhaaksi näen. — Mutta nyt karjamme luoksi meidän rientää tuulee ja wähitellen kääntää naudat käymään kotoa kohden.

2:n Paimen. Niin juuri. — Tässä mailmassa tapahuu niin paljon asioja. (Menewät).

Näytelmälaitokset muutetut.

(Kalerwon huone. K:n emäntä ja Kelmä tulewat sisään).

K:n emäntä. Miksi taasen hän kiroilee ja pauhaa onnetonta poikaansa?

Kelmä. Ompa syhtä siihen hänellä, koska Kullerwo kuin willitty itsensä kähtelee, ketään wääjäämättä. — Tänä aamuna, niin kuin tiedät, rikkirewäisi hän werkon, jota kutoa hänen piti, pihdin jöpäleiksi nurkkaan wiskasi ja karvas' ulos hurjapäinen.

K:n emäntä. Kiukkuu kowaa osoitti tämä, mutta aika jo olis tämän tähden torelemasta la'ata.

Kelmä. Kaiken tämän hän jo unohtanut olis, mutta äs-

ken huomaitfi hän enemmän Kullerwon koivanjuonia, joista wi-
hanfa uudestaan syttyi.

R:n emäntä. Mitä vielä on hurja poika tehnyt?

Kelmä. Eilän, ehtoon tullessa, koska isä häntä werkas-
telemisesta oli nuhdellut, hän ongelle lähti, mutta palasi sieltä
pian talaisin, ylpeästi vihellellen, waikk' ei hän kalaistakaan saa-
liikfi tuonut.

R:n emäntä. Mina ei pyhinnistä saaliin kanssa tulla.

Kelmä. Mutta kalarekfestänjä hawaitfi isä tänäpäpä, että
oli werkko kappaleikfi tarwottu ja wene kiskottu syltiä kuimalle
maalle, josta ei sitä ilman työttä ja woimatta jälleen laineille
saada. Semmoista hän poikansa tekewän näkee, eikä ihme, että
wihoisfaan hän peuhaa.

R:n emäntä. Onnellinen minä, jos en häntä enään näh-
nyt olis. Mutta tänne hän heitettiin lisäks murheillemme.
(Kullerwo tulee). Tuosfa tulee onnen heittiä.

Kullerwo. Rauha maasfa! Mutta mikä on noin kallis-
tanut muorin pään, juuri kuin kuollut olis ainoa waskansa.

R:n emäntä. Että poikani ainoa syntynyt on, sitä, emo
kurja, nyt nureksin. Voi, Kullerwo, woi että sun mailmaan
saatoin ja kaswatin!

Kullerwo. Näistä eduista en kumpaistakaan sinulta pyh-
tännyt. Oman henkes pelastukseksi synnytykskipus toki sinun käv-
fiä täytyi, mutta kerran kuormasta päästyhäsi, mun olisit Hii-
teen wiskata tainnut, konttiin pistää kitisewän penikka ja sei-
nään nujjata kuin kisan.

R:n emäntä. Näin haastelewi hän, joka helleydestä ei
tiedä. Riittämätön peto! jos emon tuskat ja huolet kuwaita
taitaisit ja tuntea lempensä liekin, niin näin et fanelis. Minä
surmata sinua, koska helmasfani wiatonna lepäsit? En, waikka
olisin sun tainnut kulta-unilla kuolemaan nukuttaa, waikka olis
mulle annettu maa ja taimas ja jumalan ikuinen autuus, sitä
en tehnyt olis. Ken lempeensä murhata taitaa?

Kullermo. Ellös lausuilko näin foreasti, mmoriseni; sinne en nyt korwaani kallistaa mieli. — Mitä sanoo Kelmä?

Kelmä. Enpä hymää hänestä, jonka käytös on näin hurja, järjetön; toki, enemmän kuin wihata, sua täytyy surkutella, koska weljeni olet.

Kullermo. Surkutella ei tarvitse; hywin kaikki on.

K:n emäntä. Siitä kaukana Kullermo. Sä tuijottelet katsella kuin Kalman wieras, ja oudosti äänes kaikuu. Mikä onnettomuus taasen kohdannut sua on?

Kullermo. Jotain tahtoişin tiedostani rewäistä pois.

K:n emäntä. Sinä Tuonen kansaa olet lisännyt, weriwelkas suuremmaksi tehnyt?

Kullermo. En tehnyt, tein sen toki; mutta murhaa en nyt nuistele, waan päinwastoin elon kipenän sytyttämistä. Mutta ken taitaa moittia tätä tointa? Hywin tehty, waan ei pahoin, ja hän itseänsä syhyttäköön, että niin kuin mielipuoli Ahden saaliiksi hän lähti.

K:n emäntä. Puhettas en käsittä.

Kullermo. Eikä ole se käsitystäs ansaitsewa. Mitätön tämä asta on, perin mitätön ja turha, ja sopii sitä nauraa, waan ei itkeä. — Niin on kuin sanon, ja hywin kaikki on. (Kalerwo tulee). Tuosja tulee isä. Mitä sanoo hän?

Kalerwo. Kyşyt vielä mitä sanon? Kirous ja rutto päälles, konnan sikiö!

Kullermo. Minä konnan sikiö? Mitä siis hän joka minun siitti?

Kalerwo. Pureskitko sanojani?

Kullermo. Sana sanasta niin kuin tapa on.

K:n emäntä. Kansansa, Kalerwo, ellös haastelko; hän on kiukkua täynnä.

Kalerwo. Mikäilisiniko itseäni herran mieltä myöden ja kärsisin? Surma ja kuolema! miksi ruuheni ylös mäkeen kiskoit, riivattu, miksi teit sen?

Kullerwo. Siinä aalto sitä ei liikuta, waikka winkuusi pohjoinen ja järwi kiehuis.

Kalermo. Huoneestani pois!

R:n emäntä. Minä onneton! Malta Kalermo, kenen kanssa tekemisissä olet: hurjan miehen, wallattoman metsäläisen kanssa.

Kalermo. Pelkäisinkö häntä? (Sieppaa seinästä miekan, jolla uhkaa Kullerwoa). Ulos huoneestani, keho orja, ulos!

Kelmä. Ihäni.

R:n emäntä. Oi jumala! Werinen riita tästä nousee.

Kalermo. Ulos, merkitty juhta?

Kullerwo. Merkitty juhta?

Kalermo. Ulos! sun muuton miekallani lämistän.

Kullerwo. Elä uhkaile mua miekallasi, tämä keihäs on kaffi vertaa pitempi.

R:n emäntä. Edestänsä hetkeksi wältä, Kullerwo.

Kullerwo. Nyt en juuri mielly siihen, waan uhkausta uhaten kohtaan, ja taitaisin nyt tehdä, mitä kauhistuis täällä tämä autio maa, sillä mieleni hurjaksi, sokeaksi läy. Merkitty juhta! Tämä sana, niinkuin kärkeen kieli sydäntäni pisteleo ja myrkhyllänsä sekoittaa miehen aivon. — Sama leikki aina, mihiin käännyn, mutta silmän-iskun, jota ei nauraa tulee, siinä leikissä näyttää tahdon. — Tanne mustat pilwet joka ilmasta ja kauhistuksen yö, jossa huhkaimena Kullerwo kuolon sanomia huutelee! Kuulkaat, kuulkaat mitä teille ilmoitan: Tyttärenne Minikki, joka eskynyt oli, itsensä wihaisen kosken kuohuun wiskasi, ja nieli hänen ahne pyörre.

R:n emäntä. Oi! tämäkö armaan lapsen loppu?

Kelmä. Oi, sisareni onneton!

R:n emäntä. Kuinka tiedät tämän murheen astan?

Kullerwo. Mitä nyt ilmoitan, sen kaffi paimenta wielä todistaa, jotka näkiwät nuoren neidon kuolon.

R:n emäntä. Toki tiedän sun waiwoista pääsneeksi ja

rauhassa mahaawan; kuitenkin tuntee sydämmeni kiivun, koska Ahden hirmuista linnaa muistelen.

Kelmä. Hän uponnut on, vaan ei itsensä upottanut.

Kullerwo. Taiten juuri hän itsensä pyörteen kitaan syöksi, ja kuin wiattomuutensa hän kadotetuksi näki, sentähden läksi hän, hourupäinen, Ahden jyrisevään kartanoon.

Kelmä. Se leikinlasku tässä ei somelias ole.

Kullerwo. Totuutta haastelen, jumal' awita! pimenty-mätöntä, auringon kirkasta totuutta.

Kelmä. Saastainen loka senkaltainen totuus.

Kullerwo. Sinä siweä impi.

K:n emäntä. Sinä murheen riutuwan häpeän wimmaaksi muuttaa tahdot.

Kullerwo. Totuutta ilmoitan.

K:n emäntä. Di kauhistus!

Kullerwo. Pimeys tulfoon pimeyden päälle! Loppuun asti teille astan kertoa tahdon, ja kuuluu se näin: Hän joka immen päälle iski niinkuin kotka ja wäkisten neitsyhtensä kunnianruunun wei, ken oli hän? Kalerwon ainoa poika hän oli. Juuri niin; miksi tuijottelette minua noin?

Kelmä. auttakaa äitiämme, hän pyörthy. (Kelmä ja Kalerwo rientävät emännän luoksi, joka pyörthy ja kaatuu).

Kullerwo. Koskisko se minuun?

Kelmä. Tämä kaiketi on kuolemansa.

Kullerwo. Kuolema ja umpi-pimeys.

Kalerwo. Kosmo, miksi meitä räykkäät? Jos kipenäkin pomesfasi sääliä löytyy, niin käy käsin keihäälläs tahti miekalla tällä. (Wiskasee miekkansa Kullerwon eteen). Wuodata weremme ja pikemmin meistä loppu tee.

Kullerwo. Niin armelias en ole, merkitty juhta ei ihmisyhdäntä kannan. Mitä kanssanne mun tekemistä olis, koska piiriinne en kuulu?

Kelmä. Hän elää, awaa filmänsä ja wirkoo. Emou armas, katso hlös!

Kalervo. Se muoto ei ole järjen.

Kelmä. Elä siirry, elä siirry hänestä, järjen kirkas loimo.

K:n emäntä. Lapseni, missä olemme?

Kelmä. Huoneessamme. Emoni, kaikki wieraat aatokset nyt poista ja hillitse kувailukses: tee niin, tee niin ja minuun katjahda niinkuin ennen, muuton näännyh murheesen.

Kalervo. Lapsikas tyttö, auttaisiko sinä keskusteleminen?

K:n emäntä. Muu taluta rahille tuohon. (Kelmä ta-
luttaa häntä istumaan).

Kelmä. Kadonnut on hämmennykses, luulen.

K:n emäntä. Jo taas muistostani kiinni saan ja murheen perimmäisimmän pimeyden näen, joka kohta kuolon yöksi käy, ja lewon ehti wäsynyt sydän.

Kullervo. Nyt olin sua kohtaan paholainen, emoni; niinpä olin, mutta sanaakaan ei siitä, ei yhtään. Mutta mistä tiesin, että äitini tytär hän oli?

K:n emäntä. Poikani, tästä kauwas pakene ja elä ouna wieraisa maisja, siksi luin päätyh elinkautes onneton.

Kullervo. Nyt sen päätän, nyt on aika ales Tuonen uumentoihin mennä niinkuin nuoli. Kos'ei menty tästä korkeuteen päin, niin ales mustaan syvyyhteen, että silmät tulsta lyö.

— (Itsef.) Mutta vielä elää Unto, syö, juo ja mäsfää ja wihdoin, töittensä palkinnoksi, ehkä nukkua makeasti unehensa wiimeiseen. Someluisiko tämä? Mies saakoon kuolon werisen jo ennen huomispäiwän lasua; sinä, Unto, tuomiofi on, ja niin kauwan elää wasikka, kuin weistä hiotaan. (Mäneensä). Ihä, sun rautapaitas jo kauwan ruostunut on; nyt tahdon sinulta sen lainata ja kirkastaa sen sodan kuumuudessa.

Kalervo. Taitaisiko Ukko heikko, harmapää mitään ryöwäritänsä kieltää, jonka kädesjä henkensä on? Ota sotapaitani, sen paino sinun upottafoon.

Kullervo. Untolaisten wereen. (menee).

K:n emäntä. Hän sotaan aikoo ja tietyn surmansa koh-

taa. Mitä voi hän ehkä wälewäkin, ajan pittän yffin paljou-
den woimaa vastaan?

Kalerwo. Häntä surkutella; Kirouksen hänelle annan
kumppaniksi retkellensä, toivoen toki, että ilkeä Unto miekastansa
kuolon saa. Iskekööt yhteen kuin lennosja kaffi noidan-
nuolta ja toinen toisensa läwistäkööt ja, yhteennaulittuina näin, kaatu-
koot tappotanterelle. Silloinpa yht'aikaa mailma kahdesta pe-
dosta pääsi.

K:n emäntä. Tämä onneton toki oma lapsemme on.

Kalerwo. Hiiteen jo lapsi-oikeutensa mennyt on. Hän
lapsemme? Peto, rosmo, häijyhenki, joka waiwaa meitä! Tätä
lapsenamme pitäisimme? Ne siteet hän jo ijäksi on katkaisnut,
niinkuin kehdossaan hän kapaloxyhönsä rikki rewäisi. Mutta
mitä merkki tämä? Että samoin hänen kopeasti katkaiseman piti
liitteet kaikki, jotka toinen toisimme ja jumaliin meidät yhdis-
täwät. Sen hän tehnyt on, ja hirweällä tawalla, että ansain-
nut hän olis kuolon monenfertaisen, jonka kädestäni hänen saa-
man pitäis; en toki omaan wereheni itseäni tahraa, mutta siir-
tyköön hän silmäini alta. — Me taidamme täällä elää wielä,
waikka armaan tyttäremmekin kadotimme; ja on minulla Rinno,
jonka seura metsisjä ja wesillä mulle hauskuutta antaa. Misjä
ollee miesi nyt?

Kelmä. Hän nuottaa paikkaa järwen rannalla, jota työtä
hän on tehnyt päivän pittän.

Kalerwo. Ahfera kuin muuriainen, se mies. — Minikki!
Mieli kauhistuu sun loppuasi muistellesja. Sinä peikko mie-
heksi, kuinka häwyton sun tunnustukses! Se wätfira weitseni
rintaas kiihoittaa.

K:n emäntä. Minikini, misjä olet nyt? Tuonen auti-
oilla ahoilla sä käyскеlet, synkeästi ympärilles katshabdellen. Warro,
tyttäreni, warro! Kohta luonas seison. (Kelmä itkee).

(Kullerwo tulee puettuna rautapaitaan ja warustettuna keihäällä
ja miekalla, ja hartioillaan riippuu kaari ja wiini).

Kullerwo. Nyt sotaan, isä.

Kalermo. Kiroukseni myötäs ota, ja surman kitaan lähde puoraa tietä. Itkifinkö sinua?

Kelmä. Enkä itkis sinua minäkään, waikka sun kuolleeksi kuulisin, sotahan kaatuneeksi, sinä hirmuinen meli.

Kullermo. Huolifinko siitä?

K:n emäntä. Di Kullermo! minä sinua itken enkä ennen laffaa kuin kuolo kynneltäni lähteet tuffii. Mutta mitä haastelet? Hän tulee jo ja uneliaan filmän ummistaa. Ainikki!

Kullermo. Nyt hyvästi jää.

K:n emäntä. Poikani, elä sotahan lähde. Vanhan emosi rukous nyt kuule ja tottele.

Kullermo. Waisuu äännes on ja sekaisesti haastelet. Mitä tahdot sanoa?

K:n emäntä. Miksi seisot minusta niin kaukana? Etäällä sun näen ja olet filmisfäni niinkuin tumma, werinen kuva.

Kullermo. Edesfäsi seison.

K:n emäntä. Kuolewa filmäni juonittelee.

Kelmä. Emoni, emoni!

K:n emäntä. Elä sotahan lähde.

Kullermo. Kieltoos turha on, mun emoni. Sotaan kii-rehdin. Nyt tyhneys ja rauha sodan melskettä on tuhat kertaa tufelampi.

K:n emäntä. Sinä sodasfa surmataaan.

Kullermo. Enpä fillon suohon sorru, kuin kaadun sotaloille, wainotanterille waiwun; soma sotahan kuolla on, kauris miekan kalskehesen, sorea on sodan tauti: äfin tulewi poika pois, laihtumatta lankeawi. — Emoni nyt ainiaakfi hyvästi jää! (Menee).

Meljäs Näytös.

(Metsänen tienoo; Tiera, Käpsä, Wiksari ja Tiimanen, varustettuina karhunpyyntiin, tulevat).

Tiera. Peijakas! nyt parempi maata panna, kuin harhailien näin rämeitä hukkaam jottea. — Miehet, kuinka seisowat ilmat nyt?

Käpsä. Tämä juoksu Hiiteen!

Tiimanen. Tuolla, arwelisin, pohja on.

Wiksari. Ei, waan tuolla, sen kuusista näet.

Tiera. Samoin luulen minä. Tuolta tulee viimein wastahamme Lappi leiwätön ja sentään parhaaksi näin ajoissa takaisin kääntyä.

Tiimanen. Metsänkäyntiä näin tyhjää en äsken tehnyt ole.

Wiksari. Ritkas meitä kohtaan metsän emäntä on.

Tiera. Tawaransa pitäköön, ryyshinen ämmä; me koti-hin tallustamme, miehet.

Tiimanen. Lajskasti kuin härkä teurastettaa käy koti-hinsa saaliiton pyyntimies. — Ken lähestyy meitä? (Kullerwo tulee wasemmalta).

Kullerwo. Olkaat ketä tahtonsa, mutta osoittakaa effyneelle tie.

Tiera. Sotea ei soteata johdata; me itse effysissä käymme, mies. — Mutta oletpa jä Kullerwo.

Kullerwo. Ken olet sinä?

Tiera. Nimeni on Tiera. Mies, sinä Untolan korwessa mun koution kynsistä kerran pelastit.

Kullerwo. Sen muistan.

Tiera. Entö sulle kiitoksia welkaa ole?

Kullerwo. Hywäntekewäisyydestä en sua toki fillon auttanut, waan tein sen huwikseni. — Mutta kuinka seisowat ilmat?

Tiera. Teit sen waan huwiksesi?

Kullermo. Tiedätkö pohjoisesta?

Tiera. Tuolta luulemme hänen puhaltavan, koska palkeenja käyvät. — Eriskummallinen mies. — Mihin tarkoitat?

Kullermo. Untolata kohden.

Tiera. Mitä asiaa käyt?

Kullermo. Omaa asiaani. Welan maksoon lähden.

Tiera. Afias armaan. Etpä ole siellä juuri terwetultu vieras. — Ja yksin käyt sinä tuimaan kahakkaan?

Kullermo. Kuinka löytäisin taasen ihmisten sotkemia tantereita?

Tiera. Metsien takaapa niitten tulla täytyy. — Mutta jos toisiamme seuraisimme aina Unnon kontoon.

Kullermo. Vihamiesnä sinne tarkoitan. Verinen kosto mielesjäni palaa, mutta eipä kuulu asia muille.

Tiera. Ehkä yhtä paljon muillekin. Tiedä, että eräs kumppanimme, Korventaustan Rinnu, karhunampuja hyvä, Untolan peikkoin pefässä surmansa sai. Hänen murhasit he ja wiskasit kurjan kujalle kuin koiran, saatiiksi korpeille; mutta meidänpä surmansa kosta tulee. Mies, eikö asiamme ole yh-
teinen?

Räpsä. Meitä ankara welvollisuus waatii.

Tiera. Miehiet, jos tallustaisimme tästä Untolaan?

Wiskari. Minä walmis olen.

Räpsä. Samoin minä kumppanimme kuolemata kostamaan.

Tiimanen. Käymme pä oiwalliseen partioretkeen. Olta Untolasassa kylliksi löytyy ja ehkä kultaa ja hopeata myös.

Räpsä. Me lähdemme.

Tiera. Mutta, ystäväni, asia tuumattakoon tarkemmin ja juuresta jaksan. — Untolasassa kenties, löytyy wiattomia myös.

Räpsä. Ei yhtään wiatonta; kaikki he kuoleman ansainneet ovat.

Wiskari. Eusten luolasassa ei karitsa menesty eikä kotkien pefässä kyhynen.

Tiera. Asia käskee toki armella.

Kullerwo. Hiiteen jääkää arwelukfienne kanssa, ennenkuin soman asfareeni raiskaisitte. Tähteen nittaan kostotyöni tehdä tahdon.

Tiera. Ellös kiivastuko; eihän heitä itseänsä uros noin ylisniskoin wehkeisin, hän ensin tuumailee. — Mutta seuraanpa teitä Unnon kotiin, waikka löytyisi se toisella puolella kuolemata. Teitä seuraan, kuin waan wakaasti astelette; juoksu ei ole Tieran työtä. — Mutta ken lähestyy meitä? (Ryhriikki tulee). Jumalan rauha sinulle, joka tapsuttelet siellä!

Tiimanen. Tule luoksemme, mies!

Ryhriikki. Hyvät ihmiset, ketä olette?

Wiksari. Olemmepa ihmisiä hyviä.

Tiera. Hywää hywällä, mutta pahaa pahalla kohtaamme. — Mutta astu tänne ja sano ken itse olet.

Ryhriikki. Ryhriikki.

Tiera. Siis tunnemme toinen toisemme. — Käy esiin ja ole hywässä turwasja.

Ryhriikki. Uskonhan teitä kunniallisiksi miehiksi.

Wiksari. Seuraamme ei tarwitse sun häwetä. — Mitä kuuluur muuten?

Ryhriikki. Ihmeitä kuuluu. Kalevalan uroot, Wainö, Ilmari ja Lemminkäinen nyt miehissä owat lähteneet Sampoä ryöstämään Pohjolasta. Sillä onhan ankara wiha taasen meidän maan ja Pohjolan välillä ollut siitä asti kuin se wintio ja lurjus Kullerwo tappoi Ilmarin emännän. Hänen sanotaan kuleksiwan näillä tienoilla. Oletteko nähnyt tätä miestä?

Kullerwo (jonka pensas on werhonut Ryhriikin filmistä, astuu esiin). Hän on tässä; mitä tahdot?

Ryhriikki (pelästyen). Ei minulla mitään asiaa ole. (Stseksi.) Jumal' warjel' minua!

Tiera. No, elä pelästy noin surkeasti, Ryhriikki. Sinä näet, ettei hän sanoistasi lukua pidä.

Ryhriikki. Anteeffi pyytämään walmis olen.

Kullerwo. Sinä kehno penikka.

Nyhrikki. Ja heikko, kowin heikko; sillä enpä ole sinun hirveätä voimaas osakseni saanut. — Mutta muistanko oikein? Me ennenkin olemme yhdesä olleet, ja viimeiseksi, luulen, seppä Umarisen pihalla. Tapahuipa siinä fillon jotain itämätä ja minäkin wähän päällesi närkästyin, mutta astan oikein kuultuani, niin enpä ensinkään ihmetellyt, ettäs sepän ämmää wäähän nuijasit päähän. Leipoihan se häwytön ewäsleipääsi kiven?

Kullerwo. Sinä waiwainen!

Nyhrikki. Waiwainen, waiwainen. — Mutta olipa hän juonikas ämmä, tuo sepän ämmä.

Tiera. Panetusta taasen, ja kuollutta kohta? Mies, usko minua, tämä on huono wirka. Heitä semä saakeliin, lupaa se ja sanasasi kinni riipu, ja sinä itses wäkistenkin tunkeet läpitse tämän mailman joka soppeen ja solaan.

Nyhrikki. Totta sanot. Tämä mailma on petosta täynnä ja sentähden minäkin itseni warota tiedän; kuultua ripsausfen pienenkin metsäsä, kohta juoksemaan.

Tiera. Urka henkensä pitää.

Wiksjari. Ja henki on kallis lahja.

Nyhrikki. Henki on kallis lahja.

Wiksjari. Jota ei pistetä juuri kaitille.

Nyhrikki. Oikein!

Tiera. Kiepas mies.

Wiksjari. Eipä taida kerskata. Toki sanoo sananlasku: wähäinen, mutta terävä.

Tiera. Ja wiisas mies.

Nyhrikki. Eipä taida kerskata.

Käpsä. Oletko kala wai lintu?

Nyhrikki. Mikä tahtons', kuin waan kunniallisesti tieni päähän kuljen.

Wiksjari. Orehdyt; wirkaasi hän tarfoitti.

Nyhrikki. Linnustus on ammattini.

Tiera. Misjä kaares ja nuoles?

Nyhrikki. Ansailla pyhdystelän.

Tiera. Siis tunnet nämät metsät hyvin?

Nyhrikki. Joka suuremman kivenkin.

Tiera. Mitä kohden Untola tästä?

Nyhrikki. Tuonne niinkuin nuoli; katso sormeni mukaan.

Wiskari. Totisesti, siellä on Untola.

Nyhrikki. Minä sanoin sen.

Tiera. Mies, johdata meitä sinnen vastaan runfasta palkintoa.

Nyhrikki. Kahdenpuolen hiottakoon kirmes, jos sen pys-
tyä pitää. — Mitä maksatte jos johtaan teitä Untolaan.

Tiera. Päivän oltta naamaas wetää saat ja saat mar'
kultaakin jos asiat onnistuu.

Nyhrikki. Untamoisen taloon teidät tästä wien, wien
oikeestaan, kuin kotta lentäin halki ilman, hawaittuaan kaukana
saaliin. (Kimmoo tulee). Mikä ryökäle sinä olet? Suitatpa olla
juuri se mies, joka toisen pussin wiet ja pian kurkkunsaaki kar-
faat. Katso, ettes saa saamastani!

Kullerwo. Miksi olet tässä, Kimmoo, ja mitä etsit?

Kimmoo. Sitä ruohoa etsin, joka murheen mielestä
poistaa.

Kullerwo. Mikä murhe on sua kohdannut?

Kimmoo. Sinuakin, jos sydän sulla on.

Kullerwo. Kerro mitä tiedät.

Kimmoo. Kuollut on isäsi.

Kullerwo. Kuollut haudattakoon.

Kimmoo. Mutta wiimeiseksi kerron mitä ensimmäiseksi ta-
pahtui: Emos kuollut on.

Kullerwo. Emonikin armas kuollut! Rakki kuolemata
ajalla tällä, jona päivä tuskin puolen tietänjä laella waeltanut
on! Onko puhees wietos waan?

Kimmoo. Muistele sanomia, joita metsästä kotihis saa-
toit, niin uskoa sun täntyy, mitä nyt kerron. — Kaukana et
isäsi huoneesta ollut, koska unnistuivat emos filmät; sillä te-

koisi hirveä — kaikki tiedän — ja tyttärensä wimman kuolo olivat taaffoja, joita lempeä sydämmensä ei kestänyt. Hän kuoli; mutta koska wieresfänsä waiferoitsimme minä ja sisäresi Kelmä, niin metsäpuutollaan isäsi kurkkunsa puhkai, ja pääte-tyt olit Kalerwon päiwät.

Kullerwo. Nyt siis Kelmän vuoro?

Rimmo. Hän, nämät hirwehdet nähtyhänsä, eipä enään mieltänsä hallita tainnut, waan raiwoi, niinkuin järjetön: hän kiljui ja huiksiansa riistoiki, juoksi sitten ulos kuin tuulispää ja katosi samalle tielle. — Niinpä tapahtui; mutta muotos murhetta ei näytä kuullesfasi fanomia näitä.

Kullerwo. Olkoon mailman meno näin ja walitus ja murhe pois! Hywin kaikki!

Rimmo. Mutta malta toki, että tämä kuolon rifas niitto isäs huoneesfa on sinun tekos, Kullerwo.

Kullerwo. Sitä parempi vielä. Ihanata! Enemmin tämänfaltaista kerro, minä kuulla himoon.

Rimmo. Jos enemmin en tapahtuneesta kertoa tiedä, niin ennustanpa mitä tapahtumaan pitää. — Kullerwo, sinä surmas pian kohta.

Kullerwo. Sepä parhain kaikista, sitä kohden riennän nyt; mutta sinä kuolleitasi hautaamaan lähde.

Rimmo. Siihen huoneesen nyt käyn, misä hopeahiuksinen Kalerwo weresfänsä matkaa ja emäntänsä kelmeänä olkiwuoteella. Matteles: että kaiken tämän saatoit matkaan sinä.

Kullerwo. Rimmo, elä mua häršyttele. — Taitaisinpa sanoa, että kaiken tämän saatoit matkaan sinä. — Muisteles, kuinka, ollesfamme Untolasfa, sinä mieltäni alati kuummentelit, mulle wihan kielessä kertoen Unnon koiruukfista isääni kohtaan, ehkä syytä löytyi heisjä molemmisfa. — Se isä, jona sauhuu-
wasta kodosta ma wiettiin Untolaan, se vielä kerkkeästi unohtaa menneet pahat. Siis arwelenpa nyt, että ilman sinua toisiin suuntiin elinkauteni juosnut olis, luulen, että kaikki menneet pohjahan sydämmeni laskeunut olis ja aika unohduksen kalwonfa

sen päälle wetänyt, minä siivosti käynyt ikeen alla, wihdoin kuollut ja kuopatuksi tullut, maa hautani päällä taas sen kedoksi wiherjäkki kamartunut ja mailma ei Kullerwosta tiennyt olis. Niinpä, kentiesi, kaikki käynyt olisi, jos wihan sytytetyn kipenän sinä powessani sammumaan laskenut olisit; mutta katjos, päinwastoin jä puhalsit sen liekitfi, joka riehuu vielä.

Rimmo. Kostoon sinua en hlyttännyt, waan waroitinpa sua siitä.

Kullerwo. Usioja toki kertoilit, jotta wäksin hynnyttämät koston himon.

Rimmo. Oi Kullerwo! etpä tarwinnut jä kiihoitusta ulkoapäin; wihan tulimeri kiehui sinussa jo hynärän korkuinen ollesjas. Kolmepäiwäisenä, niinkuin tietään, kattaisit jä ka-palomyhösi.

Kullerwo. Pois wätös tämä, koska päälles syhtä kuitenkaan en heitä, mutta wähemmin töistäni sanele toki. — Enhän päälles tahdo täältä wierittää, waan tänne kaikki wirtakoon.

Rimmo. Käy kanssani heimoasi hautaamaan.

Kullerwo. Takaisin en käänny.

Rimmo. Jäs huoneesta et vielä kaukana ole.

Kullerwo. Ei takaisin, waan suorasti Untolaan. — Mene sinä ja kuolles maahan kätke, mutta jos et sitä mieli tehä, niin maatfoot niinkuin kaabuit.

Rimmo. Sinä fikio willisjuden! — Minä menen, mutta hitaasti kuin kuolemaan. (Menee).

Kullerwo. Nyt Unnon luoksi; hän kaiken tämän syh ja alku. — Nyhrikki, käy eteenpäin ja osoita tie.

Nyhrikki. Mua ukko suojele! minä retkestänne johtain uumoon.

Kullerwo. Astu käymään.

Nyhrikki. Olkaat puolellani, miehet, jos tahtoisi hän karata päälleni.

Kullerwo. Etkö tahdo meitä johtaa tästä?

Nyhrikki. Lähdettehän sotaan, partiokulkuum Untolaan?

Kullerwo. Mitä huolit sitä?

Tiera. Ole hywäsä turwasfa, Nhyrikki.

Räpsä. Jos et mieli tehdä, mitä tahdomme, niin orawana feihäämme kärjesjä riiput.

Tiera. Ole hywäsä turwasfa, sanon minä.

Tiimanen. Miksi miestä peloittelet? — Meitä ensimmäiseen tiehen johtaa, niin kiitämmepä sinua.

Wiskari (erittäin kumppaneillensa). Päähän asti seurattoon hän meitä, niin pitää meidän iwata ja nauraa saaman. (Nhyrrikille). Tämä partioiretki, johon nyt käymme, on oikea; joka ilmasta jo kosto Untolata kohden huutaa. Tule wakaasti mieheseemme ja johdata meitä sinne. Rahakan kestäessä siellä, kätke itses kiviin, wuorten taakse, ja koska kaikki tehty on, niin astut esiin olwijuominkiimme iloiseen, ja kullasta ja hopeasta ansaitun palkkasi saat.

Nhyrikki. Tahdonpa kumppanissenne tulla, mutta sillä ehdolla, etten tappeluksen temmellystä liiketä tarwitse, koska eiwät silmäni vielä sodan kauhistusta nähneet ole.

Tiera. Onpa se lysti leikki.

Nhyrikki. Ollaan mar siellä, luulen wälisi hywinkin päälisyyttäsin?

Wiskari. Pään päälläkin siellä seistään.

Nhyrikki. Miksi siellä niin tehdään?

Wiskari. Hän woittaa, joka kauwemmin näin taitaa seistä.

Nhyrikki. Kas niin pian ei miestä pusliin pistetä. Enpä usko mitä sanoit; mutta jos niin, että siellä päänsin päällä seistäs, jota kuitenkaan en usko, niin olisinpä minä sodassa urhea sankari. Minulla on niin wahwa pääkallo.

Tiera. Hywä nurkkakiwi.

Nhyrikki. Etten usko. Kuulkaatpas pieni tapaus: Sarioolan terwanpolttaja, Juurikko, häijy mies ja suuri juomari, hänpä minua kerran löi kangella päähän, mutta enpä minä

muuta kuin pikkuisen waan kiljahdin ja läksin juoksemaan. Eikö todista tämä pääkuoren wahwuutta?

Tiera. Paras sankarihän sinusta tulis. — Mutta nyt toimeen kuumaan ja sitten huifeasti elämme kuin kuolisimme joka toinen päivä.

Wiskari. Huifeemmin: niinkuin joka päivä töppöset pys-
tyhn kaatuissimme.

Tiimanen. Vieläkin huifeemmin: niinkuin ei löytyisi-
kään sitä kuivanokka kuolemata, waan kestäisi olomme ikuisiin
päiviin.

Tiera. Suuri niin. Nyhrikki, nyt jalkakapulasii liit-
keille saata.

Kullerwo. Suorin tie!

Nyhrikki. Tätä kohden, tätä kohden, niinkuin kaaresta
annuttu. Hih! (Menewät).

Näytelmälaitokset muutetut.

(Eräs paikka Untolan pihasta; pirtti ei näy, mutta kumailaan
olewan wäsemällä. Unto tulee).

Unto (yksin). Eipä kuulu miehiäni metsästä vielä; pahasti,
luulen, on tämä hirwenajo woimiansa koettanut, ja viimein
ehkei sorffaakaan saaliina heillä. — He kotihin rientäkööt toki,
ennen yön ehtimistä, sillä aawistukset pahat mieltäni kiusanneet
omat: joka hetki kuin näkisin mua lähestyvän willityn Kuller-
won, yön pimeyteen peitettyä. — Voi, että syntynyt on tämä
mies! tahi oikeimmin sanottu: woi että synnyin tänne minä,
minä Untamoinen, joka heimoni weren muodattanut olen ja pal-
jon werta wierasta vielä! — Miksi en sownnon äänelle kor-
wiani kallistanut, ennenkuin riitamme sai tuon werisen muo-
don! — Mutta eteenpäin kulkee kaikkiwaltias aika. (Kiili tulee
oikealta). Sinä kumppaneistas erinnyt olet?

Kiili. Kohta owat he tässä.

Unto. Kuinka päättyi hirvenajo?

Kiili. Tyhjä käynti. — Mutta miksi nämät työlääät retket, koska meille melkein ilmaan waiwatta tarjona rikas aarre on? Solijewan ojan partaalla se wartoo meitä, ja yksi kämäys, niin on se pivosfamme.

Unto. Jotain tarkoitat?

Kiili. Suorasti sanottu: Jonakuna pimeänä yönä saa Kuotus ja pöyhkeä ämmänsä meiltä näpsähksen, joka heidät ainiaksi nukuttaa, mutta aarteensa owat meidän. Pikaisesti, ennenkuin tiedämmekään, tämä tehty on, ja rikkaita olemme, suruttomasti elämme aina kuolinpäiwään.

Unto. Suuri, Kiili, siinä kohdassa, jo welkani on.

Kiili. Welat uudet wanhat mielestämme saattakoot.

Unto. Tunnenpa puheen lahjasi.

Kiili. Tostin elonpöyrämme alesmäkeä jo kiiriskelee, mutta ehtoosen on vielä matkaa. Taidammehan elää vuosia vielä, hymin huikeasti wiisi ja kaksikymmentä, joka on aika kappale ajan tiellä.

Unto. Sanotpa jotain.

Kiili. Mutta jos nyt wiisaita olemme, niin hauskaasti kuljemme tämän matkan. Kulta on saakeli tuomaan nokkawuoria ja ilon pöhnää.

Unto. Ha, ha, ha! sinä konna. Tätä asiaa harkita tahdon.

Kiili. Ja muistaa kuinka Kuotus rikkautensa ko'onnut on — tästä yhtä ja toista jutellaan — ja kuinka hän köyhiä ja waiwaisia armahtaa.

Unto. Hän heille ei murenata anna. — Haa, Kuotus sinä! nyt katso aarteesi, koska rupeawat kourani syhyilemään. Sinä köyhiä wainoot.

Kiili. Warlain, ryöwäten hän tämän rikkauten itsellensä käsittänyt on. Mutta sitä hän jumalakin nauraa, koska waras warfaalta warastaa.

Unto. Arteensa nua tahtowat tykönsä wetää. — Oli-

huomispäivänä, Riili. — Mutta tässä tulevat miehemme. (Soukko miehiä tulee oikealta, joista kaffi pysähy teaterille, mutta toiset katoavat vasemmalle). Riitas onni teitä seurannut on. (Unnon emäntä tulee vasemmalta).

1:n mies. Tyhjä niinkuin tuulenpesä fonttimme on.

U:n emäntä. Te saamattomat miehet, jos päivän kalastaneet olisitte, niinkuin tahdoin, niin olispa ehkä ruokanne nyt maistettu.

1:n mies. Emmekö parastamme tänäpänä koettaneet ole?

U:n emäntä. Eipä juuri näytä niin.

2:n mies. Siiteen, ämmä! Näinkö meille tinskitaan, koska wäshyheinä, niinkuin koirat juostuamme, metsästä palajamme. — Laita meille illallista.

U:n emäntä. Illallista? Oletteko sitä ansainneet?

2:n mies. Surma kitaas! Emmekö ole ansainneet?

Unto. Sukko, nyt kielesi hillitse.

U:n emäntä. Mitä haastelet sinä, sinä suotta-herra tässä?

Unto. Vielä yksi sana ja wihani liekehtii. Käy koreasti sisään nyt ja karhunpäpälä ehtoolliseksi pataan pane.

U:n emäntä. Sammakkoja pataan teille. (Menee vasemmalle).

Unto. Sua pitäisi mun kerran höyhentää, mutta ennen ohjaat kosken juoksun kuin kierron ämmän mielen. — Nyt sisään, miehet, polwianne lewähtämään, atrioitsemaan ja sitten lepoon. Kuitenkin kaffi teistä aina wartiana walwokoön ja kaisilla aseensa tietysjä paitassa olkoon, sillä keltatuffain peikko huonettamme uhkaa. — Mutta sisään kaikki. (Kaikki menewät vasemmalle, hetken kuluttua tulee oikealta Kullerwo, Tiera, Käpsä, Wiksari ja Tiimanen, jolla on terwas-roihu kädessä).

Kullerwo (itseks.) Nämät kivet, nämät nurkat ja sopot Untolata muistuttawat; jo kivotun ilman sieraimisjani tunnen.

Tiera. Onpa Myhriffi jo seurastamme pois.

Wiksari. Haastele hiljaa. — Hän jäi tuonne kannan taa. — Mutta kuinka lähemme nyt käsin?

Tiera. Kullerwo, kuinka tuumaillet?

Kullerwo. Käy tuonne luoksi affunan, Tiimanen, ja wiritä terwäs-soitos, että waloa pirtissä on, koska tappellemme. (Tiimanen menee wafemmalle). Tee niinkuin sanoin, ja tahtoisiko joku affunasta ulospyrkiiä, niin anna mieffas purra. — Nyt keihäs, kaari ja wiini pois ja käteemme mieffa, niin pirtissä wapaammin taistellemme. (Panewat tykönsä pois muut aseet paitfi miekan).

Käpsä. Owi auki murtakaamme.

Kullerwo. Heräykööt ensin, emmehän elikkoja teurastamaan tulleet. (Wafemmalta walon lajastus). Tiimafen soitto syttyy ja heittää murhawalonja Unnon huoneesen. Nyt siipiäsi räwistele, Untamoinen; koska lennät täältä.

Untamoinen (pirtistänsä). Mikä walo tämä? Ylös, mieheni! Ylös! Murha, murha ja poltto!

Kullerwo. Roussipa hörinä ampiaispesään.

Käpsä. Nyt ryntäämme siinä.

Kullerwo. Sen kohta teemme.

Unto (pirtistänsä). Ken olet sinä, joka hämmennät huoneeni rauhan?

Kullerwo. Miksi kysyt? Kullerwon äänen tunnet hywin; Hien kiljunata hirweemmälle se korwissaifi kaikuu nyt.

Unto. Kosmo, mitä tahdot?

Kullerwo. Kalman kaswot tänä yönä sulle näyttää tahdon.

Tiera. Unto, missä on kumppanini, missä on Korwentaustan Kinnu? Hänen tapoit sinä; mutta nytpä tilintefoon lähemme.

Kullerwo. Nyt, Unto, kauhistu ja wapije. (Unto, miehinensä tulee ryntäen wafemmalta).

Tiera. He tulewat. — Karatkaa kiin! (Kiivas taistelus; Unto pakenee wafemmalle, Kullerwo kiirehtii perässä, ne muutkin Unto-

laiset, paitfi yffi, joka on kaatunut, wälttävät ja Tiera kumppanineen wainoo heitä; kaitfi katoowat wafemmalle. Pirtistä kuuluu loma huuto, meteli ja miekanfalske. Kiili tulee wafemmalta ja kiirehtii perälle. Wikfari rientää jälkefään ja kaataa hänen miekallaan).

Wikfari. Tämä palkkifi pettäjälle, joka ystävänfä hädänhetkesfä ylenantaa tahtoo. — Meillä on woitto fiellä fiifällä, fiitos olkoon Kullerwolle, hän wimmatusti peuhaa. (Menee wafemmalle. Kullerwo tulee kiiskoen kauluksefta Untoa — joka on werinen ja näyttää waipuneekfi — ja heittää hänen nurin kefkelle teateria).

Kullerwo. Mikä on nyt aatufes?

Unto. Ettei armoa Kullerwolta rufoilla.

Kullerwo. Myöhäistä fe oliskin, koska kerran mittas täpfi on. — Ota kuolos. (Pistää miekallaan Untoa, joka kuolee; Kullerwo poistuu wafemmalle).

Tiera (tulee). Tehty on askareemme, ja antoipa fe meille kuumuutta hieman. (Tiimanen tulee, palawa terwasroihu kädeffä).

Tiimanen. Kuinka onnistui?

Tiera. Hywin, mutta luulen toki, että Käpfi tästä löyhstä hylkiffi fai. — Punertaa mar finunki miekkas.

Tiimanen. Rakfi heistä nukutin: kuin hiiret he itfensä affunasta wiskafit ulos, mutta miekkani tämä heille fatimekfi oli. (Wikfari tulee pidellen päätänfä).

Wikfari. Sainpa aika kolauksen päähäni.

Tiera. Ja minä otfaani aika farwen; katfos. Mutta fiitos Ukon, että tällä hinnalla pääffimme. Käpfi, luulen, on ofansa faanut?

Wikfari. Henketön on mies.

Tiera. Siinä ihmifen loppu. Olkoot Hiiesfä tämänkaltaiset partioreffet. Että näin ihmifiä tappaa kuin rottia, fe ei fowiftu luonolleni. Se on fanottu. (Kullerwo tulee weripilffu ofafsa). Tuosfa tulee itse pääjuutas.

Kullerwo. Tänne foittos, Tiimanen, fiitä tarwitfen. (Menee, terwasfoitto kädeffä, wafemmalle).

Tiera. Ken tappoi ämmän?

Wiskari. Kullerwo, joka taistellesa temmelfi kuin hullu.

Tiera. Kuin leimaus miekkansa wilahтели, ja nyrkkinjä, wieläpä kynnäspäänjä ja jalkansafin aika surwauksia antoi, ja näytti kuin olisi hän niskennellut wihamiestenjä seasfa, joita hän ympäriltänjä wiskeli kuin meren wahtoa. (Walo wirtaa wasemmalla). Mutta mikä loisto tämä?

Tiimanen. Hän on sytyttänyt huoneen.

Tiera. Eian warhain. Peijakas, hän hätäilee. (Kullerwo tulee). Kullerwo, nyt tyhmästi teit, saakelin tyhmästi.

Kullerwo. Tämähän ihanata on.

Tiera. Periköön sun Hiisi; mies! — Mahdotonta mitään enään pelastaa, koska jo käy joka läwestä ulos tuli ja sauhu. (Kowa walo wasemmalla).

Kullerwo. Pareetpä fatoesfa tulen näin pikaisesti lewitit.

Tiera. Näinpä sinä aarteet käfistämme temmasit.

Kullerwo. Eipä aarteet siellä; niitä muualta etsikää, jos heitä ensinkään Untolan tienoilla löytyy.

Tiera. Mutta olwi meni, emmekä nyt kaulaamme kas-
taa saa.

Kullerwo. Nauriskuopassa, nummen töhryllä tuolla, ol-
woithynnyrit käfistätte. — Mutta enemmän puita tulelle. Tässä on aika halko. (Kiskoo Unnon ruumiin wasemmalle. — Dultuansa takaisin). Tule lisäfsi loimoon sinä myös. (Kantaa pois sen kaatuneen Untolaisen).

Wiskari. Yhteen iloon kaikki. (Wie Riilin ruumiin wasemmalle).

Tiimanen. Tästä nousee ankara palo. (Kullerwo ja Wiskari tulewat).

Kullerwo. Nyt riehu tuli, pimeässä yössä! Sua kat-
fella tahdon tuolta wuoren harjanneelta. (Menee).

Tiera. Hurjaa, ilkeätä tämä leikki, jo mieleni käy karneakfi.

Wiskari. Olwi liewittäköön mielen. — Tule, Tiima-
nen, kanssani oltta kuopasta tuomaan. (Wiskari ja Tiimanen me-
newät, Nyrkiffi tulee).

Tiera. Mutta tuota rahia, joka makaa tuossa kedolla, nyt tarvitsemme. (Menee oikealle).

Nyhyriikki (yffin). Tämä hirveätä on katsella; mutta nytpä sodan nähneekseni sanoa taidan. (Tiera tulee kantaen rahia, jonka hän asettaa keskelle teateria ja istuu). Tiera, jos totta sanon, niin karmani pöyhistyä tätä katsellessa. (Tulipalo wäsemalta wakkaisee aina).

Tiera. Kumppanini, käy istumaan, niin haastelenpa sulle jotain. (Istuvat vastustuin, jalat kahdenpuolen rahia). Kernaasti myönnän, että juttelet oikein ja lausun kerran vielä, että on tämmöinen meneths koiramaista; mutta jos toki asian oikein harjitsimme, niin luulenpa täytywämme peräänantaa, että olivat mar Untolaiset ansainneet pienen löyhlytyksen. Heidän menonsa, liionkin näinä viimeisinä aikoina, olivat kowin nuhteenalaiset, sitä ei kieltää taida.

Nyhyriikki. Werta imewiä petoja he olit.

Tiera. Mutta teoistansa ei enään sanaakaan; he palkkansa saaneet ovat. Emmehän tiedä, ystäwä Nyhyriikki, misjä meidänkään nahkamme viimein naulitaan?

Nyhyriikki. Emmepä tiedäkään.

Tiera. Ei yhtään.

Nyhyriikki. Mutta toiset kumppaninume, he pääsit kaikki ehjin turkin wihaisen sodan hampaista?

Tiera. Oi Nyhyriikki ystäwäni! Käpjä ei tämän yösen perästä enään leipää jäyrä; kaiken tarpeensa hän saanut on. — Mutta tuossa on olwi. (Wiskari ja Tiimanen, toinen kantaen haarriffaa, toinen kiulua, tulewat). Kaikki istukaamune, ja tehköön olwi parastansa. (Wiskari ja Tiimanen istuvat maahan likelle rahia. He juowat). Mutta pois on Kullerwo seurastamune.

Tiimanen. Hän wuorelta tulen loimotusta katselee.

Nyhyriikki. Se taitaa häntä ilauttaa! Eikö osota tämä miehen peikollista sūsua? Hien sukua se mies. — Uskotteko, että ilman näitä wikkeliä jalvoja, jo minäkin häneltä olisin surmani saanut. Koin korkean kiven hän perääni wiskafi. (Osot-

taa kädellään). Noin korkean. Uskottenko sitä? Mutta silloinpa kelpasi Nyhyrikille maa.

Wiskari. Se konna mieheltä.

Tiera. Hän pahoin siinä teki, pahoin.

Wiskari. Mutta kuinka korkea se kivi?

Nyhyrikki (Osoittaen kädellään). Noin korkea.

Wiskari. Täynnä koiruutta se mies.

Tiera. Paljasta koiruutta.

Wiskari. Hänen tunnen. — Mutta sen kiven korkeus taas?

Nyhyrikki (aina osoittaen kädellensä). Noin korkea, sanoin minä.

Wiskari. Suuri niin korkea?

Nyhyrikki. Suuri niin.

Tiera. Ha ha ha! Tarffa filmä, joka noin tuuman päälle määrätä taitaa. (Suo ja tarjoo muille).

Nyhyrikki. Asia on niinkuin sanon.

Wiskari. Ja wakaasti haasteltu, niin onpa hän suuri wintti, tuo Kullerwo.

Nyhyrikki. Senhän sanoin ja sanon vielä, ettei sinä ilmoisna ikänä hänelle kunnian kuffo laula. — Minä Nyhyrikki olen, mutta jos käytettäisiinkin minua waikka tunkiona, kuin waan siwosti ja kunnialla halki mailman waellan, niin kempä on meistä wiimein ensimmäinen, hänkö Kalerwon poika tuolla, wai minä?

Wiskari. Se, joka tunkiofasana kunnian loisteessa halki mailman waelssi.

Tiera. Dikein! Saas tästä, Nyhyrikki.

Nyhyrikki. Nyhyrikki Karjalasta.

Tiera. Sielläkö futusi suuri?

Nyhyrikki. Pikeltä Wenäjän rajaa kotoisin olen ja olenpa wanhempani ainoa poika. Mutta emo kurja humalaan tuoli ja karkasi isä pojastansa. Räkkinpä wiimein tietä tallustelemaan ja ja tapasi mun muuan härkäkarjan ajaja, joka turwattoman penikan huomaansa otti ja eräälle ruokakauppias-ämmälle mun or-

jalki myi, myi pojan kolmeen piirakkaan ja yhteen lihamakkaraan. — Mutta tarvitseeko mun hävetä sitä?

Tiera. Ei tarvitse. (Tiimanen nukkui).

Wiskari. Se on sun kunnias.

Nyhrikki. Orja tahi vapaa, yhtä kaikki, kuin onnemme osaan tyhymme waan; ja suruton on orjan elo. — Mutta häijy naasikka oli tämä eukko, äkeä kuin suola kuumassa uunissa. Toki palvelin häntä vuosia seitsemän, kunnes viimein kohtaus juuri kummallinen mun siirsi hänestä ainiafsi. Näinpä tapahtui: Muija kerran pesoansa huuhtomaan läksi ja minä kohta kirnusta maidon-kuorta kouffeilemaan. Mutta, hyvät ystävät, kuinka kävi? Kirnu kaatui — no sinä suuri Jumala! — kirnu kaatui, minä luiskefin ja katselin kauhistuen, kuinka ympäri perimantoa lainehti maito.

Tiera. Hirveä kohtaus!

Nyhrikki. Te, silloin nahkaani pistettyinä, mitä olisitte tehneet?

Wiskari. Katkerasti itkeneet.

Nyhrikki. Auttoiko itku sinä, ystäväni, auttoiko itku sinä? Ei, waan karata päätin ämmästä ja onneani koettaa. Mutta ennen lähtöäni, söinpä parhaat palansa, söin itseni tähteen kuin kiiliäinen ja mitä en jaksanut tuhkaan wiskefin, särjin astiansa, wesiwaawinsafin wielä kaafin, kaikki sekamelskaon myllersin ja sitten pois, mitä kypälät lestit.

Wiskari. Mikä rohkeus!

Nyhrikki. Mitäs teki?

Tiera. Mutta sitten?

Nyhrikki. Jouduinpa paimeneksi äweriäälle pohatalle; myös ankaran kiivas mies: mutta kuitenkin, häntä palvellesfani vuosia kymmenen, waan kerran selkääni sain. Mitä todistaa tämä?

Wiskari. Isäntäsi hywää karsiwäisyhttä.

Nyhrikki. Se luontoni wikkelyhttä todistaa. Jos, toisen orjana, selkääsi säästellä mielit, niin elä sinä kuhnaile eläkä

kahnaile, waan pujehtele kuin salaffa, ja kerkeä, kuin tulen leimaus, vastaamaan ole, koska jotain sulfa kshytään.

Wiskari. Parempi vielä, jos waastat jo wäähän ennen kuin kshymys tullutkaan on.

Tiera. Ha ha ha! weitikka, sinä.

Rhyrikki. Wiskelhyttä siinä tarwitaan.

Tiera. Mutta sitten, sitten?

Rhyrikki. Kaatoipa multa kontio naudan, ja karluun lähdi taas ja aina seurasi mua onni. Nyt on wirkani lintuja murhata ja sitä harjoittaisa, viimein, luulen minä, kiikahdan rakhon mustan mullan. (Wiskari on nukkunut). Usko minua, ystävänä, meitä kaikfia kerran musta kuolo päähän koppaa.

Tiera. Yksi toisensa perään hän meitä maahan nuijii, juuri niinkuin uni tällä hetkellä tässä nyt; ja uni on kuoleman estikwa. Tästä taidamme selwästi nähdä, kuinka se kuoppafilmiä täällä kanssamme peuhaa. Wähän aikaa sitten, keikuit vielä pshstysjä meidän kaikkein päät, mutta onpa meistä kaffi jo kumartunut, ensiksi Tiimanen, Wiskari sitten, ja nyt siis on wuoro meidän, mutta kumpi meistä kahdesta nyt ennen koukistuu, sitä nyt Saarikan kanssa koettaa tahdomme. — Saas tästä. (Suo).

Rhyrikki. Me juomme. (Suo).

Tiera. Iloinen mies.

Rhyrikki. Joka päivä iloinen ja huwiksi kaikille, joilla edes lusakin lämmintä werta sydämesjä on. Tarinoita taidan höset läpitse ja arwoituffistani ei loppua tule. — „Taiwaan kiero wei meilt' päivän tiedon pellon woiteen päältä;" siinä on yksi kohta. „Wiisi pitää wiisi pieksee tiaisen nokkaa kannon päähän;" arwaas se. „Gewoinen hyppää hyskkyttää pitkin rantaa rouskuttaa, suowesti hulisee, kultawesti kulisee;" mikä semä? „Kilffaas kalkkaas, kiwinen pelto, rautanen äes koiwun kuorest siemen;" entäs semä? Mutta mitä sanot muistostani? Taidanpa laulaafin. (Laulaa).

Saappas täältä, ystävään,
 Sä kurja Keikkaweikko,
 Kumautta postehes
 Ja irvistä kuin peikko.

Jo karjasfa kähdesäni tämän laulun opin. Mutta mitä äänestäni lausut? — Mutta juodaan, rakas weljeni, Tiera, oma ystävänä, juodaan!

Tiera. Näinpä juomme. (Suo ja tarjoo fitten Rhyrrikille). Wedä naamaas, että naukuu. Ras niin, sinä poika iloinen. (Itsef.) Olwi, näen, tekee totta, tekee.

Rhyrriki. Moista molemmat. Usko, minua, niin pidämpä sua korkeassa arwossa ja ylistän sua aina, sillä kunnan mieheksi sun tiedän. Kuinka häwyttömästi, kowin häwyttömästi Majamäen Rhyrnifiltä, että syhttää sinua poika-nalliffansa isäffi sinua, nainutta, kunnian urosta! Sentähdenpä minä, jutun kowwiini saatuani, lausuin kohta ja wannoin, että on se wale ja wäärä puhe.

Tiera. Häh?

Rhyrriki. Näpärjä luntu, tämä Rhyrnikki; mutta kuiva raiska karisee hännästä.

Tiera. Mitä olet sinä miehiäsi?

Rhyrriki. Me juomme ja iloitsemme?

Tiera. Majamäen Rhyrnikki! Olifko sinun tekemistä tämän asian kanssa?

Rhyrriki. Ei yhtään, mutta onpa minulla kaffi korwaa, joilla mailman maineita kuulen; mutta aina, koska tämän asian kuulin, niin olimpa sun puolusmiehes.

Tiera. Puolusmieheni, sinä? Koffare.

Rhyrriki. Huolisinko siitä?

Tiera. Kääpäle.

Rhyrriki. Olfoon. (Rousee istumasta).

Tiera. Kurjus.

Rhyrriki. Waikka.

Tiera. Sinä muistutteleet minua Rhyrnikistä?

Nyhrikki (laulaa).

Saappas täältä, ystäväin,

Sä kurja Keikkaweikko. . .

(Nyhrikki poistuu, sillä Tiera, kowin päisään, nousee istumasta).

Tiera (yffin). Nyhrikki! Mihin pujotit itses, kärppä? Jos puoleksi niin paljon olta juonut olisit kuin minä, hurja poika, niin etpä nahkaasi näin wikkelaesti pelastanut olis, waan nis-kaharjaksista sinua nyt wähän kiristäisin, kärppä. — Majamäen Rynnikki! — Tieran oma asia. (Kullerwo tulee oikealta; muotonsa osoittaa kauhistusta).

Kullerwo. Jos toki sammuis tämä palo!

Tiera. Senpä itse sytytit. — Mutta misä olet wiipynyt?

Kullerwo. Vuoren harjulta katsellut olen tuota punerusta taiwaan kumosja päällä tämän lainehtiwan tulen, ja Untolaisten wereksi se näytti ja tämän tiefin työkseni. Vielä katsahdeltin, muiston filmällä, kuolon saalista isäni huoneessa ja tiefin tämän työkseni; näin tuskasta punehtuwan Niikin, näin Nman emännän pihallensa kaatuwan ja kaikki teokseni tiefin. Silloin, Tiera, huokauksen kuulin, kuin monen kosken pauhun, pohjoisesta käynnän; myrskynä se ohitseni meni, murheellisesti walittaen ja walituksehansa pimeän awaruuden täytti. Männyt vuoren kiireellä, kwiwettuneet, sammaleiset, wapisit ja winkuit tämän wihaisen wihurin kynsisä ja kirkuen höstloiltansa kolkat palenit. Ja kostohuudon päälleni tässä myrskysä mä kuulin ja sentähden kamo synkeä mua painaa, enkä päältäni sitä wiskata woi. — Tiera, tehty onpi koston työ, tehty kaikki ja mihin käynn nyt enään käsin? Tyhjyydesä kauhun mieleni huohuttaa, hirmun merta pohjatonta mittaillee, mutta eipä pohjaa löydä, waan taasen takaisin kiirehtii ja wäkiwaltaisesti henkeänsä wetää eikä rauhaa saa. — Mutta ettei jo sammu tämä palo.

Tiera. Anna palaa waan.

Kullerwo. Nouse fateen hattara ja tufehuta hurja liekki!

Tiera. Täsfäpä nyt mahtisi lukeaksi näemme; annappas, jos hattara sua kuule.

Kullermo. Mies, elä pillkaa tee, mieleni on kuin ukonpilwi synkeä ja kamoittowa. — Tiera, tämä walkea mua waiwaa.

Tiera. Sinä hullu, sen itse wiritit. — Mutta peijas! koska waiwaa sua liekki, niin mene Siiteen sen waiheilta, koska ei hattara sua tottelewan näy.

Kullermo. Häwitys ja kuolema! sinä wimmattua kiusaat, porfäsilmäinen juoppo. Malta fanas, mies, sun muuten pian moneksi repiä taidan.

Tiera (menee ja kyhnäsee Wikfaria). Wikfari, nous ylös; tästä tulee tappelus.

Kullermo (itseks.) Mun murhe woittanut on. Mihin astelen nyt? Kenties ifäni huoneesen? Siellä ehkä Kimmo mua kohtelee kuin ystämä; muilta maan piirin päällä en leppeyttä wartoa taida.

Tiera (tarttuen Kullerwon käsiwarteen). Porfäsilmäinen, sanoit sinä, ja juoppo, mutta näistä sanoista tahtoisin tarkemman selityksen.

Kullermo. Hellitä!

Tiera. Enfisten selko asiasta. Minä tahtoisin sinulta, näetkös, kysyä yhtä seikkaa.

Kullermo. Suowuksisja olet; lähde tiehes. Hellitä kätteni!

Tiera. Suowuksisja? Kas siinä yffi pyhälistä. — Wikfari, nous ylös, Wikfari.

Kullermo. Pidä rauha, ystäväni.

Tiera (aina halliten K:woa käsiwarresta). Sinua en juuri pelkää, ehkä wahwakin olet ja wihassasi hirmuinen. — Mutta tahtoistunpa sinulta kysyä yhtä asiaa.

Kullermo. Käy tyköäni.

Tiera. Porfäsilmäinen, sanot sinä?

Kullermo. Miinpä sanoin.

Tiera. Sinä todistat sen? Tästä tullaan vähitellen selville poluille.

Kullerwo. Sinä kiusan-kappale! (wislasee tyhdänsä Tieran, joka kiihottaa nurin. Kullerwo menee).

Viides Näytös.

(Kullerwon huone. Tumma yö. Kimmo mielipuolisena, seisoo keiskellä huonetta).

Kimmo. Ha ha ha! Onpa walleus taiwaassa nyt kallista, koska näin tunnusti ja säteetönnä loistaa tänne hlijumalan ikuinen loimo, ja päiwän melkein yöksi muuttaa. Mutta muistuttaapa tämä päiwä päiwää toista menneestä ajasta. Näin himeä ja sumuinen oli myös se, jona karastetusta laaresta winhan nuolen miehen hartioihin ammuin, että nurinniskoin kiihasti hän tanterelle. Mutta suohon sywään hänen kätkin, ja olispa kaikki hywin, jos ei korwani fieltä tuota huuhkaimen huutoa kuulisi, joka lakkaamatta kaikuu tänne. Tahi hairausko kaikki olisi, wale korwisjani tämä ääni? Sillä tuntuu kuin ei istuisi pääni juuri oikeilla tiloilla, waan wiistoon wetäisi. Eikä ihme, koska wuorokausia kolme sen päällä seisunut olen. — Mutta mene maata taasen, Kimmo, mene maata, ja wedä peitto yli pääs. (Päättyy makaamaan erääsen huoneen loukkaasen. — Kullerwo tulee).

Kullerwo. Autio on pesä, josta kotka sekä emän että pojat wienyht on; se ahne kotka, kuolo, on riistänyt tämän pesän tässä kuusten juurilla. — Kylmä ompi emon hiilos, isän kiuas kylmä ja silta tuosfa siivoomatton; se ennen sisareni lakasema, hänen lehdistämänsä. Missä nyt asuntonne, tämän huoneen entiset lämmittäjät ja siivoajat? Siellä, mihiin saatoin teidät minä, joka seisoin tässä kuin kulon polttama hontka öisillä ahoilla, ja tyhjyydesä, jonka itse tein, nyt tahtoni mukaan meu-

hata saan. Oi! nyt öitten yö on tullut, kaikki karvat maata menneet ja ainiaksi nukkuneet; minäpä waan walweille jäin, onnistajaksi asuttoman mailman, jossa suukainaa ei löydy, ei kylännimestä, jonka luoksi menisin hämärän-aikaa viettämään. Ja tällä yöllä ei tuuli käy, ei metsä humise, eikä kehräile siikko sammaleisella kalliolla; sen tyhneys on ikuinen, ja pimeys tyhneyttä syleilee. Oi aamuton yö! Untolan palo leimuu! — Pois paita rautainen, sinä poiveani ahdistat! (wislasee rautapaidan päältänsä lattialle. Kimmo heräyy).

Kimmo. Ken häiritsee uneni?

Kullerwo. Kimmon ääni!

Kimmo (tulee esiin). Mitä tahdot mies?

Kullerwo (ististäen Kimmon kättä). Terwe, ystäväni! sun luulin tästä murhe-huoneesta jo kauwas siirtyneeksi, mutta kohtaanpa sun vielä ja iloitsen, sillä tuska mieleni käsitti, koska yksin tässä seisowani luulin. — Minä tulen Untolasta.

Kimmo. Terwe tuloa huoneeseemme, korkea ruhtinas!

Kullerwo. Mitä haastelet?

Kimmo. Tämä huone on matala.

Kullerwo (itseks.) Näyttää kuin ei tuntisi hän minua, waan tuijottelee päälleni kuin mieletön. Hän järkensä on ka-bottanut.

Kimmo. Tässä huoneessa ankara Kalma käwi ja kaikki kontoonsa tunkkaiseen wei, waan Kimmon jätti, ehkä työläästi hänkin pelastui sen kourista.

Kullerwo. Nämät tapaukset tiedän. — Kuinka on laitas?

Kimmo. Paremmiin toki. (Huofaa).

Kullerwo. Ole iloinen, ystäväni!

Kimmo. Ei aikaa iloon, koska salaisuutta mun mietiskellä täytyy.

Kullerwo. Mitä on se salaisuus?

Kimmo. Saitko tiedon, mies? Sywällenpä se maahan tätfettiin.

Kullerwo. Rimmo, elä katso päälleni noin aaveen tavalla!

Rimmo. Mistä maasta olet?

Kullerwo. Nyt leikkiä lasket. Sinä et tuntisi Kullerwoa, kumppanias Untolan päiwistä?

Rimmo. Hänen tunsin, mutta nyt en häntä nähnyt ole, sitten kuin tästä hän läksi, puetettuna rautapaitaan. Sinä, kenties, janoa taidat, misjä nyt löytyy keltakiharainen mies?

Kullerwo. Hän on tässä; Rimmo, minä Kullerwo olen.

Rimmo. Annenna sitten, taiwas, krousta päällensä niin kosolta kuin ennen, koska rapaa sadoit, tahti niinkuin meri, koska se wettä wuosi: sumea on tämä tarina, mutta kaukaisimpia aikoja se kertoilee.

Kullerwo. Sinä kiroilet?

Rimmo. Sen te'en, mutta tuumaituani empä oikein tiedä, ketä ennen mun kiroilla pitäis, häntä wai itseäni.

Kullerwo. Tätä kirous ja ole iloinen!

Rimmo. Iloinen kuin pääsky eikä murhetta yhtään!

Kullerwo. Oikein! Illoisia olla tahdomme ja hauskaasti asomme tässä kahdenkesken: sinä ehtoifilla saaliinesi järwelstä palajat, minä metsän korwista, ja niin yhdyimme tähän ilta-pyhstähä wiettämään. — Mutta nytpä waloa ja lämmintä tarwitsemme. Mistä löydän tulukset, misjä on karffu, pii ja taulaa? (Etsii riukaalta). Voimottawan tulen te'en. Tässä ovat. (Oskee). Raikki käy hywin! Näetkös, minä isken kuin Ukko pilwien päällä.

Rimmo. Miksi ansaitfisin lawolla poltettaa?

Kullerwo. Mitä haastelet? Toifella tavalla leikkiä laske!

Rimmo. Tapahtukoon mitä jumalissa päätetty on; mutta saata tänne tuohia sata pihtiä ja terwasia tuhatta rekeä, sillä olempa sitteätä juurta enkä juuri leikin menehdy.

Kullerwo (itseks.). Häntä turhaan manaan.

Rimmo. Et tofi mua teurasta kuin karitsaa; käyppäs ensin wähän rinnusteloon. (Astuu uhaten K:woa kohden).

Kullerwo. Mikä aikomukses?

Rimmo (astuu takaisin ja sieppaa käteensä rahin, jolla uhkaa

R:woa). Sanoman ihmisten pitää: kalliisti henkensä Rimmo myi.

Kullerwo. Siivosti, mies! (Tempaa häneltä rahin, jonka hän wiskafee pois). Jos wiha-käsin nua kohden vielä liitahdat, niin ulos huoneesta joudut. (Rupee taasen tuluffiin).

Rimmo. Mies, sinä karwani pöyhistymään saatat. Mikä woima sin suosta nosti, johon vuosia kymmeniä sitten sin sywälle hautasin?

Kullerwo. Käy järkees, Rimmo, ja hawaitse entinen toweris, Kullerwo.

Rimmo. Sen walehtelet; Kullerwo merkkiä otjasansa kantoi ja sentähden häntä tähtipääksi sonniksi kutsuttiin, Untolan Tähtiöksi.

Kullerwo (heittää kädestänsä tulukset. Itsekseen). Pimeys olfoon, pimitköön järkeni walo myös, niin kuin häneltä tuosfa; ehkä vähemmin tuntisin kauhistuksia näitä.

Rimmo (ottaa laattialta rautapaidan ja wiskafee sen Kullerwoa kohden, joka toki wäistäää). Miene Hiiteen Untolan peto! (Suoksee ulos).

Kullerwo. Tämähän on kuolemata kamalampi. Uatus hämmästyhy, koska elinkauttani taakseni katsahtelen, enkä tiedä miksi synnyin tänne ja ken mun synnytti, en tiedä. Kaiikki sekoitus on jo hirweä yö! — Jos rukoukseen käwisin, häneltä armoa anoisin, joka pilwi-wuorilla wallitsee? — Mutta maksaisko se waiwaa? Sinä mieletön! Korwanfa ennen kirahduksen pienen lintuisen mailman ääristä kuulisi, kuin Kullerwon äänen, waikka ämyrillä hän huutais, että kajahtelis awaruus. Pois rukous ja hyyneleet! nyt keinos ainoa on kuolon tie; kuolla tahdon, jo ennen päivän nousua astun Tuonen sumuiseen ilmaan.

Kullerwon emännän ääni (maan alta).

Kullerwo. Mikä ääni tämä? Lemmen lintuhan se lauloi. Emoni ääni, joka kaikui Manalasta, nimeäni mainiten!

R:n emännän ääni. Kullerwo!

Kullerwo. Hänen äänensä! Raiju, ääni, weisaa men-

neistä kewa-ilmoista, laula lehtolaulu, ja kuuntelempa kaiken yön enkä kuolemaan riennä.

R:n emännän ääni. Kullerwo!

Kullerwo. Minä kuulen. Mitä tahdot?

R:n emännän ääni. Tuskaa, poikani, hautani lewosta mua pakoittaa käymään. Mutta woi, minä en sitä lievittää taida! Jffi koetus toki: Ukkoa pilwein päällä rufoilla tahdon edestäsi, waikka kowin rikkonutkin olet. Minä riennän.

Kullerwo. Sinä lempä ääni, mun vielä hetken saatat elämään. No, siis' kuin aamu koittaa. Huomisaurinko ei näe enään miestä. Mutta huoneessa tässä, tässä kauhistuksen kodossa en wiivyttele; metsään riennän. Oliko se emoni ääni, jonka kuulin, wai hourailinko? En tiedä. — Mutta metsään nyt. (Menee).

Näytelmälaitokset muutetut.

(Yö; metsäinen seutu. **Sinipiika** tulee).

Sinipiika (itseks.) Voista, kuu, ja osoita Kalewan sankareille tie, salakarit heille kaikki tarkasti nähtä, ettei wenheensä särkehis, koska Pohjaan he matkustawat kirjokansista samppoa saamaan. Surmasi hirmuinen Kullerwo Pimentolan kauniin tyttären, mutta sillonpa katkesi sibe, joka Pohjolon ja Kalewalan so-wintoon liitti, ja toisiansa vastaan nyt taasen kääntyiwät sukukuntain aseet, ja onnen ikuisen nyt maamme periä taitaa. Jos onpi niin, niin kaswoipa tuhosta onni. — Voista, kuu, ja kirjasta tiensä. Mutta kosken alle, tuohon, he wenheimensä pyhähywät. He ehkä päivän nousua siinä odottawat. — Nyt miestä kolme maalle astuwan näen, ja tätäkohden he käywät. Tunnenpa heidän, tunnen wiisaan Wäinämöisen, seppä Ilmarin ja nuoren Kautomielen. He laiketi tietänsä tutkistelemaan käywät hlitse niemen tässä. — Mutta ken lähestyhy tuosja? Ei

ole se elokas mailman tämän, waan haahmo nuuamen kuoleen. Sumifelmeä hän on ja wauhfosti hän astelee. (Kalerwon emännän haamu ilmestyy).

Haamu. Terve, neitoinen! Olen mä haamu kuolon maasta, mutta ennen, eläisjäni täällä, näitä tienoja polkeisjäni, olinpa emäntä Kalerwon ja onnettoman Kullerwon äiti. Ja hänenpä tähtensä nyt hautani lewosta läffin, käwin pilwien hallitfiaa rukoilemaan, että toki hän armahtais miestä kohtalossa kuikkuisessa; mutta turhat kaikki huutoni, ei kuule hän emon ääntä. Sentähden sinua nyt rukoilen, Hawulinnan armas neito, sinua Ukko jumalan suositelmaa, ettäs välittäjäkseni rupeisit, koettaen lepyttää Pitkäisen mieltä kohtaan poikaani onnetonta.

Sinipiika. Oi haamu Tuonen maasta! miksi armoa anot miehelle, joka armon niin ylpeästi katsoo ylen, rikoksesta rikokseen heittäypi, taiwasta ja maata pillaten?

Haamu. Masentunut on jo miелensä ja metsiä käy hän murheisensa.

Sinipiika. Hirnutöitä täynnä on tiensä.

Haamu. Kowa onni tiensä pahoin käänsi.

Sinipiika. Sulle astian ilmoitan: Koetinpä terran, ajalla wielä otollisella, tiensä oikealle kääntää, mutta neuwoilleni nauroi hän ja wirnaten mun tykönsä poisti. Poikas, emo koito, on itse shypää kohtaloonsa kowaan.

Haamu. Ei muistele syitä äiti, hän lastansa lempii waan. — Armas impi, hän wiatonna rinnoillani maannut on.

Sinipiika. Sillon karitsa wiaton, nyt werellä tah-rattu peto.

Haamu. Kaunis oli hän helmasain, se pienoinen.

Sinipiika. Mene rauhan-lammioosi, kurja waimo.

Haamu. Se hopea-sauwasein!

Sinipiika. Hän unohda pois!

Haamu. Sinä omenani kultainen! Sillon helmani mailmas oli ja sinä mun mailmani päiwänpaiste.

Sinipiika. Sua surkuttelen, mutta muuta en voi sinua lohtaan.

Haamu. Mitä tiesit fillon, poikani? Mitä tiesin minä? (Peittää filmänsä ja itkee).

Sinipiika. Oi haamu armahin! sun murhees sydäntäni leikkaa. Waimo, käy tuonen tupaa's takaisin; ppyhntösi täyttää tahdon ja poikasi edestä pilvien Pitkäistä rufoilla.

Haamu. Sinä lupaat sen?

Sinipiika. Lupaen ja wannon.

Haamu. Sua kiitän, ihana impi ja toiwon sulle onnen kaiken. — Mutta rientää mun täytyy täältä. (Katoa).

Sinipiika. Mäneni tykönsä koroittaa tahdon. Jos tulta hän iskee pauhinatta, niin suostuu hän ppyhntööni ja lempeä mielenä on, mutta jos jyräys leimausta seuraa, niin hmyää ei odottaa woi. (Rufoillen). Hallitsia korkeuden, sua, toisen puolesta rufoillen, nyt lähestyn. — Ei tahdo hän wastausta antaa. — Sä armahda onnetonta poikaa Kalerwon. (Leimaus ja hiljainen jyrinä). Nyt mielenä ankara on. — Häntä armahda katalan emonsa haamun tähden. (Leimaus ja kowa jyrinä). Sinipiika juoksee pelästyneenä pois. Kullerwo tulee).

Kullerwo. Mäua waiwaa tämä ilma: tulen leimahtaisja kummituksia hirweitä pilwisjä näen, uroita tulipunaisilla otsilla liikkuu siellä irwistellen tänne; ja hongat tuosja, koska wäläys taiwaalla käy, muuttuwat peikoiksi partaisiksi ja uhaten päälleni filmänsä iskewät. — Mitä tahdotte minusta? Rauhasja mun kuleksja suokaat kanerwa-kankaalla tässä; ollaan sowinmosja me, koska käywät jotaa luonnon woimat. — Ystävät! — Mitä janoisin nyt? — Kas tuota pilwen-nokkaa tuosja, awattu lohikärmeen kita; se hien otsaani pakoittaa. Elä katso sinne, waan maahan filmäs luo ja jatka ties. (Katselee ympärillensä). Tämän seudun tunnen. Mielkolangas? Oi keto kirottu! Tässä tuskitteli impi nuori, tästä niinkuin kurja pääsky kiirehti hän koskeen, jonka lohinan kuulen. — Sinä waiju ääni Manalasta, joka tänne saatoit miehen, sinä kaiketi Hien olit. — Mutta

käyhöön näin. Tämä paikka on oiwa päätösmerkki retkelleni täällä, tässä kuolla sopii, tässä kanerva walittaa ja itkee. (Wetää miekkansa tupesta). Oletthan miekkani werta syhtöntä juonut, miksi siis et syhllystätkin joiisi? Wastaukses äänettömän hymärrän; sinä himoot, kirkas teräs, wereeni wirumaan päästä. — Mutta ken tulee? Mene hetkeksi huotraas wielä. (Wäinö, Ilmari ja Lemminkäinen tulewat).

Ilmari. Wuoden aika on jo myöhä, mutta pauhaa wielä ulkoinen.

Wäinö. Se lytshyä lensettä ennustaa.

Ilmari. Salamoita näin kestäviä en muista nähneeni wielä. Tuntui kuin olisi taiwas wihoisensa maan tahtonut karkutski polttaa.

Wäinö. Jö, tämmöinen kuin tämä, on kamoittawa, mutta juhlallinen.

Ilmari (hawaitsee Kullerwon). Ken siinä? Ihminen wai aawe? Kullerwo! (Wetää miekkansa ja aikoo pistää K:woa, mutta Wäinö estää häntä).

Wäinö. Mielesti malta!

Ilmari. Pois edestäni!

Wäinö. Seis, mies!

Ilmari. Enkö kostaisi naiseni werta?

Wäinö. Katua taitaisit toki, koska tehty on työ.

Ilmari. Katua? (Lemminkäinen tulee).

Wäinö. Nyt ei werenwuodatuusta.

Lemminkäinen. Miekkaasi huotraan pistä ja anna kurgan elää.

Ilmari. Päästäkää minua!

Lemminkäinen. Ei askeltakaan.

Wäinö. Katsos muotoansa; hänen päällensä tahdot miekalla käydä?

Ilmari. Hän naiseni armaan murhasi, werisesti surmasi Pohjolan kauniin tyttären. Ainiaksi iloni ja onneni hän wei, tuo rosma tuosja, ja jätti mulle nokimustan mielen.

Wäinö. Mieltä mustempaa vielä kantaa hän. Oi muotoansa kamalaa! Sydän kärsii filmän häntä katsellessa. (Kullerwolle). Mies, miksi seisot sinä niinkuin jäätynyt, kuin ales pilwistä wislattu ja ensi kerran näkisit, kuinka eletään alhaalla täällä? Onko henkeä sinussa?

Kullerwo. Pilwistä. — Mitä tahdot?

Wäinö. Taidat siis toki puhua.

Lemminkäinen. Sinä kurja mies, miksi näillä tienoilla wiivyttelet? Tätä Suomen saari ja waella niin kauwas kuin fantaa maa.

Kullerwo. Mutta mikä on asia? Miksi, hetki sitten, edesjäni tämä kiivas temmellys? Waikka kuulin, empä kuullut toki, waan mustina warjoina teidät edesjäni kiitelewän näin. Ofsi mua kohtaan miekkaansa uhaten heilutteli, toiset käsiwarteensa ryhdyit ja kanssansa rinnustelivat; tämän nä'ön näin. Mutta tiedämpä asian, tiedän, että tahdotaan henkeä miehen, että Ilmarinen, koston himosta kuukkuinen, werta werestä welkoo. — Tässä rintani, seppä, jos mielit, pistä tänne. Minä emäntäsi murhasin, kauniin hämärän immen, joka kuitenkin paimenensa leipään leipoi kiven ja orjaksi nimitteli häntä.

Ilmari. Pahoja töitä's luetella mielit?

Kullerwo. Surma ja kuolema! hän tehnoksi orjaksi mua haukkui ja olipa tämä kuin jäähylmää wettä tulikuumaan kattilaan ammentaa: wereni kuohui, hiukseni pystyyn nousit ja maa ja taiwas pimenivät filmisjäni. Ja nostinpa käteni ja haamu, joka edesjäni seisoi, kaatui nousematta enään. Niinpä tein, tein Hien työn, ja tuskin tiesin mitä tehnyt olin, ennenkuin hänen maansa mahaawan näin. Silloin talostasi siirryin pois, ja tuntui, kuin olisin uneksunut. Ja siitä asti on eloni ollut myrskyinen yö, koska ukkoinen käy, kalliot ruunotaan, metsät palaa, ja korkeus joka hetki waeltajaa uhkailee, joka kamoen laakiossa käy. — Mitä aattelet, mies Suwantolasta?

Wäinö. Atttelenpa, että hänelle, jonka mieli muotoinen

tämän hösän on, jota kuwait, ei nouse täällä enään rauhan päivä.

Kullerwo. Jo Tuonen weräjällä seison ja niittuunsa synkeään siifään käyn jo ennen damun koittoa, joka kohta onnen päiwässi walfenee teille, onnen lapset.

Wäinö. Sentkipattouteen en toki sua kehoittaa tahdo.

Kullerwo. Terwehtikääät tätä päiwää, te, joille se onneffi koittaa; minulla ei kanssaan enään tekemistä. Terwehtikääät häntä ja iloisesti eläkääät ja kauwan ja paremmin kuin poika katala. Kerran hänkin, hän, poika Kalerwoisen, tänne joutui, mutta kuinka, koska ja miksi, empä tiedä sitä, ja kuinka elonsa ollut on, en tiedä sitä, mutta olipa se helteinen, sen tunnen hien jäljistä postillani wielä. Toki on sen päätös tässä ja Tuonen tie nyt alkaa, mutta missä on sen loppu? Mitä kansaa kohtaa minua joutuisfani maahan kaukaiseen? Kuinka terwehtiwät miestä tulewaa sen asujamet, hymyillen wai irwistellen, tahti itfewätkö ympärillä kaiken pitkän yön? — Wäinö, sinä woimallinen laulaja, joka käynyt olet maassa tafana yhdeksän meren, anna mulle tietoja sieltä!

Wäinö. Kullerwo, nyt turhaan tutkaelet, mutta sen toki tietää mahdat, että palffa siellä maksetaan sekä hywän että pahän.

Kullerwo. Mulle sanottu on, mutta empä toki muista, sen tätä haasteli ja koska, mutta näin hän lausui: Koska wiimein Kalman retkellä meristä yhdeksännen ehdi, niin kynsi-kosken kohinan kuulla saat ja lähestywäs tiedät maata ankaraa. Mutta jos astut harjulle sen wuoren, joka jyrkästi meren rannalta kohoaa, jos sen kiireelle kipeet hlös, niin Tuonen pelot nähyh, sen metsät pimeät, sen enokas wirta ja ne ahot lakeat ja ehtoifet, jotka pitkän ikäwyhden saattawat; ja kaiken tämän päällä kaarteleifse murehtiwä, pilwinen taiwas. Tämänmoinen tienoo sillon edesjä, jonne woima salainen sua ajaa; et tah-tois kähdä kohden sinne, lähtpä toki. Di synkehden maa! Miksi synnyin näitä kaiffia näkemään? Mitä miehestä tänne? Di hä-

märän maa! — Mutta kamoisinko tielle lähteä, jonne monta täältä itse lähettänyt olen? Sitä wuorta hirmuista nyt nähdä himoon ja kuulla kosken pauhinaa. Wäinö, Ilmari, seppä Ilmari ja Kaukomieli!

Wäinö. Mitä tahdot?

Kullerwo. Tässä nurmi ihana itkee, että katkesi kerran tässä nuoren immen syhdän; tässä juuri. (Itsef.) Oi neitoinen, elä punehdu noin ankarasti! — Miehiet Kalewan, mua kuulkaat!

Wäinö. Kuulemmepa huutos. (Pitkällinen äänettömyys; Kullerwon katsanto on teroitettu Kalewalan miehiä kohden). Mitä on sulla sanottavaa?

Kullerwo. Eikö ole tuo päivän kajastus, idässä tuolla? (Wäinö, Ilmari ja Lemminkäinen katsastelewat wafemmalle. Kullerwo pistää itseänsä miekalla ja kaatuu).

Ilmari. Kas! nopea oli pojan miekka.

Wäinö. Oi hurja, onneton!

Lemminkäinen. Hän jo weresfänsä wiruu.

Wäinö. Tätä odottaa taisimme; olihan muotonsa puheensa ja käytöksensä kuoloon aikovikewan miehen.

Lemminkäinen. Ei liikuta hän jäsentäkään enään.

Wäinö. Masentaapa kuolo miehen, joka äsken vielä wimmoisfansa mailman kappaleiksi repiä tahtonut olis. Tässä päätös tuhon, jonka lähde oli kahden welsjeri riita, mi ampiaisesta pienestä paisui hirweäksi kyyhksi ja wiimein kohdustansa oman surmansa toi. — Makeasti nyt makaa wäshnyt mies. — Kas lempeätä muotoa luonnon: hymyhen nousee aurinkoinen ja hontat kankahalla punertawat; kaikki hengittäwi rauhaa. — Oi, Ilmari! kuinka on nyt mieles kohtaan miestä, joka lepää tuosfa?

Ilmari. Elköön kiroukseni hautaansa painako. Rauha hänelle?

Wäinö. Nyt miehukkaasti haastelit. — Ja Kaukomieli, sinä, tämä wakawa muoto iloisilla kaswoillasi, niin harwoin

niisä nähty, sun tekee monet kerrat kaunimmafi vielä. Lemmen ihana poika, tässä tapauksen murheellisen nähneet olemme.

Lemminkäinen. Rauha tomullensa! — Mutta meidänpä hänelle vuoteensa viimeinen raketa tulee.

Wäinö. Kosken vaiheille hänen kannamme ja wenhe-kumppanimme meille thösfä awuljaat olfoot.

Lemminkäinen. Ota miekkansa sinä. (Antaa W:nölle K:ron miekan). Tänne, Ilmarinen.

Wäinö. Ruusten suojaan, kosken äyräälle, hautaamme Kalerwon pojan. (Kaikki menewät, Ilmari ja Lemminkäinen kantaen Kullerwoa).

...the ... of the ...
...the ... of the ...
...the ... of the ...
...the ... of the ...

...the ... of the ...
...the ... of the ...
...the ... of the ...
...the ... of the ...

...the ... of the ...
...the ... of the ...
...the ... of the ...
...the ... of the ...

...the ... of the ...
...the ... of the ...
...the ... of the ...
...the ... of the ...

...the ... of the ...
...the ... of the ...
...the ... of the ...
...the ... of the ...

Minna von Barnhelm

eli

Sotamiehen onni.

Komedia wiidessä näytöksessä.

G. E. Lessing'in Saksankielisestä suomentanut

Erik Joh. Blom,

Syömän kappalainen.

Jäsenet:

Majuri von Tellheim, eron saanut virasta.

Minna von Barnhelm.

Kreivi von Bruchsal, hänen enonsa.

Franziska, hänen neitsyensä.

Justi, majurin palvelija.

Paavo Werner, majurin entinen kersantti.

Ravintolan isäntä.

Houwa, surupuvuussa.

Sotajääkäri.

Rikko de la Marliniere.

(Näytelmäpaikkana on vaihetellen ravintolan sali ja sen viereinen kamperi).

Ensimmäinen Näytös.

Ensimmäinen Kohtaus.

Justi (istuu sopeessa, torkkuu ja puhuu unissaan). Wai ravintolan isäntä meitä hylhiksi! Sinä meitä? — Kawakasti welki! — Siwalla häntä korwalle, welki! (Ojentaa kätensä, ja ha-
wahtuu liikunnasta). Hoh! joko taas? Tuskin filmäni ummes-
sa, jopa tappelen tuon mokoman kanssa. Saisiko hän edes puolet
noita sävähyksiä! — — Mutta, eläpäs; johan nyt on päivä-
kin! Täytynee sitte lähteäni etsimään herra parkaani. Oli-
sipa waan minun wallassani, niin ei hän enää jalallansa as-
tuisi tähän lemmon pesään. Missähän nyt lie wiettänyt-
kin yönä?

Toinen Kohtaus.

Ravintolan isäntä. Justi.

Ravintolan isäntä. Hyvä huomenta, herra Justi, hyvä huomenta! Soho, jo niin varhain ylhäällä? Wai sanonenko: vielä niin myöhäiseen ylhäällä?

Justi. Sanokaapa miten hywänsä.

Ravintolan isäntä. Minä en sano muuta, kuin hyvä huomenta; ja tietäisi siihen, herra Justi, sanoa toki suuren kiitoksen.

Justi. Suuren kiitoksen!

Ravintolan isäntä. Ollaan vähän kiukkuisa, kuin ei saada tarpeeksi lewätä. Eikös niin? Herra majuri ei ole vielä tullut kotia, ja te olette häntä odottaneet tässä?

Justi. Tuokos se vasta astan arvaa!

Ravintolan isäntä. Minä luulen, minä luulen.

Justi (käännäksä ja tahtoo mennä). Hyvästi!

Ravintolan isäntä (pidättää häntä). Ei toki, herra Justi!

Justi. Eikö hyvästi? Hoh, pahasti fitten!

Ravintolan isäntä. Di, herra Justi! Ettehän kunninkaan herra Justi, eilisestä enää liene juutuksissa? Ken on wihaansa pitävä yön ylitse?

Justi. Minä; ja vieläpä öiden tulevienkin ylitse.

Ravintolan isäntä. Onko se kristillistä?

Justi. Yhtä kristillistä, kuin syöstä huoneestansa, jopa pellolle ajaa yhden kunnian miehen, jonka ei paikalla somi maksaa.

Ravintolan isäntä. Sji! ken olisi niin jumalaton?

Justi. Eräs kristillinen ravintolan isäntä. — Minun herrani! moisen miehen! moisen upsierin!

Ravintolan isäntä. Miin hänenkö olisi huoneestani syösnyt, pellolle ajanut? Sitä tehdäkseni kunnioitan minä liika liiaksi upsieria, ja säälin liika liiaksi eron saanutta! Minun

oli tähtyminen määrätä hänelle toinen huone. Elkää tuosta enää huoliko, herra Justti. (Suutaa perähän päin). Hollaa! — Minä tahdon sen toisella tapaa tehdä jälleen hyväksi. (Passari tulee). Tuo tänne farkka; herra Justti tahtoo sen; ja siihen vielä jotakin hyvää!

Justti. Elkää waiwatto itsiänne, herra rawitsija. Se rohito tulee myrkkyksi, jonka — Mutta, en tahdo wannoa; olen muka vielä selwä.

Rawintolan isäntä (passarille, joka tuopi putelin ja farkan). Anna tänne; mene! — Roh, herra Justti; tässä on jotakin erin oivallista: wäkewää, makeata, terveellistä. (Raataa ja tarjoo hänelle). Se woi walmoneentuin watsan asettaa entiselleen!

Justti. Tuskinpa minun pitäisi! — — Mutta tuleeko minun kipua kärsiä hänen häwyttömyhtensä tähden? (Ottaa ja ryyppää).

Rawintolan isäntä. Terweydeksi, herra Justti.

Justti (antaen farkan takasi). Ei sen hullumpaa! — Mutta, herra isäntä, te olette sittekin konna!

Rawintolan isäntä. Ei toki, ei toki! — SUFFELAAN vielä toinen; kassihan orrella pshyh.

Justti (ryypättyänsä). Täytyy tunnustaani: hyvä, mainion hyvä! — Kotitekoistako, herra isäntä?

Rawintolan isäntä. Eihän kuitenkaan! Ihän puhdasta Dantsigin olutta!

Justti. Näette sen, isäntä; jos minä woisin liehakoida, niin sanoisin tästä mafusanoja; mutta eipäs käy laatuun; sen täytyy ulos — Te olette kuitenkin konna, herra isäntä!

Rawintolan isäntä. Ei kuuna päivänäni ole vielä kukaan sitä minusta sanonut. — Vielä yksi, herra Justti; eihän kassikolmatta mene!

Justti. No menköön! (Ryyppää). Hywä, tosiaan hywä! — Mutta totuus on kanssa hywä. — Herra isäntä, konna te olette kuitenkin!

Kawintolan isäntä. Jos minä se olisin, niin kuulisinko tuota noin harmistumatta?

Justi. Miksi ei; harvoin konnalla sappea.

Kawintolan isäntä. Eiköhän vielä yksi, herra Justi? Melikuituinen punos on aina kestävämpi.

Justi. Ei, liika on liika! Ja mitä se teitä auttaa, herra isäntä? Ihan viimeiseen putelinne pisaraan pyyhysin minä sanasani. Hyi! herra isäntä; olla teillä niin oivallista Dantfigia, ja niin huono menetys! — Heittää toiselle semmoisen miehen asunto, kuin minun herrani on, ja vieläpä hänen poisjällessä, miehen, joka on vuosikaudet luonanne asunut, josta jo olette niin monen korean kolikan kiskoneet, joka ei elinaikansa vielä ole jättänyt niin äyriä maksamatta; ajaneet hänen ulos sen takia, että hän ei ole kahden kuukauden rätinkiä niin sääntilleen ehtinyt suorittaa, eikä nyt enää anna rahansa niin herkeästi kuffarosta walua.

Kawintolan isäntä. Mutta kuin minä pakosta tarwitfin sitä huonetta? Kuin minä edeltäpäin arvasin, että herra majuri olisi sen itseki mielellänsä heittänyt, jähka waan olisi sopinut kawnemmin warttoa hänen palajamistansa? Woinko minä antaa semmoisen wierahan mennä matkoihinsa oweltani? Sopiko mun wasten mieltäni ajaa tämmöinen woitto toisen rawintolan kitahan? Luulenpa yksin, että hän ei muuten muuallakaan olisi huonetta saanut. Kawintolat owat nyt kaikki täpötäynnänsä wierahita. Pitikö niin nuoren, ihanan ja armahan rouwasihmisen kadulle jäämän? Siihen on herranne liian säädyllyinen! Ja mikä tappio hänelle siitä muka on? Enkö minä ole asettanut toista kammaria hänelle siahan?

Justi. Tuolla takapihalla kyyhkyis-lakasja, josta näkee naapurin uunipiippujen wälitse.

Kawintolan isäntä. Näky-ala oli kyllä kaimis, kunnela tuo naapuri häijy rakensi sen peitoksiin. Kammari on muuten siisti, ja werhotettu —

Justi. Olut, niin!

Rawintolan isäntä. Eipäs; yksi seinä on vielä nyt-
kin. Ja teidän kammarinne sen wieresnä; mitäs siinä puuttuu?
Siinä on uuni, joka talwella tosin sawuaa vähän sisään —

Justi. Mutta kesällä kumminki näyttää asunnolta. —
Herra, minä luulen teidän vielä lisäffi tekewän pillkaa meistä?

Rawintolan isäntä. No, no, herra Justi, herra
Justi —

Justi. Elkäätte kuumentako herra Justin päätä, eli —

Rawintolan isäntä. Minäkö teitä kuumennan? Dant-
figi sen tekee! —

Justi. Moisen upsierin, kuin minun herrani! Wai
luuletteko, että eron saanut upsieri ei ole enää upsieri, joka
jaksaa tuommoisen vielä ruhtoa? Minkätähden olitte sitten niin
notkeat sodanaikana, te rawinto-herrat? Minkätähden oli silloin
joka upsieri kunniasa pidetty, ja joka sotilas rehellinen, kelpo
mies? Joko tämä hiukkanen rauhaa on tehnyt teitä niin
ylpeiksi?

Rawintolan isäntä. Miksi te nyt kiivastutte, herra
Justi? —

Justi. Minä kiivastun. — —

Kolmas Kohtaus.

v. Tellheim. Rawintolan isäntä. Justi.

v. Tellheim (sisään astuessaan). Justi!

Justi (luullen rawintolan isännän häntä kutsuvan). Justi!
— Näinkö tutut me jo olemme?

v. Tellheim. Justi!

Justi. Arwelisin toki olewani herra Justi teidän edes-
fänne!

Rawintolan isäntä (joka huomaa majurin). Hiß! hiß!
Herra, herra, herra Justi — katsokaa vähän ympärillenne;
herranne — —

v. Tellheim. Justi, minä luulen, sinä riitelet? Mitä olen minä käsenyt sun tehdä?

Rawintolan isäntä. Ah, teidän armonne! Riideläkö? Jumala warjellsoon! Teidän alamaisin orjanneko julkaisi riidellä kenenkään kanssa, joka on onnistunut kuulua teidän omihinne?

Justi. Saisinko ma kerran tuota heittiötä oikein mukuloida!

Rawintolan isäntä. Se on tosi; herra Justi puolustaa herraansa, ehkä vähän kipaasti. Mutta siinä hän tekee oikein; sitä suuremman arvon panen minä häneen; sentähden pidänkin hänestä enemmän. —

Justi. Etten mä jo kiskone hampahat suustansa!

Rawintolan isäntä. Paha waan, että hän suotta kiivastuu. Sillä minä olen warinasti wakuutettu, että teidän armonne ei sentähden wihastu minuun, että tarwis, — pakkottawa —

v. Tellheim. Siinä on jo liiemmäksi, herra! Minä olen teille welkaa; te annatte, poisja ollesjani, huoneeni muille; minä suoritan nyt maksettawani; minun täytyy majantua muu-
anne. Hywin luonnollista!

Rawintolan isäntä. Muuanneko? Te aiotte muuttaa, armollinen herra? Minua onnetonta miestä! Ei, ei suinkaan! Ennen pitää tuon rouwaswäen heittämän huone takasin. Herra majuri ei saata, ei tahdo heille antaa huonetansa; huone on hänen; rouwaswäen täytyy lähteä; minä en woi heitä auttaa. — Minä menen, armollinen herra. —

v. Tellheim. Ystäväni, ei kahta häwyttömyyttä yhdestä! Rouwaswäki pitääköön huoneen. —

Rawintolan isäntä. Ja teidän armonne kuulisi muka, että minä epätoiwosta, maksun huolesta? — — Itään kuin en tietäisi, teidän armonne woiwan maksaa, milloin hywänsä waan tahdotte. — — Sinetin alainen kuffaro, — — wiisijataa ta-

laria on päälle kirjotettu, — tuolla teidän armonne säilypöydäsä, — — se on tallella hyvästi. —

v. Tellheim. Niin mä toivoisin; samate kuin muutkin kaluni. — Justi ottaoon ne halttuunsa, ensin nimittäin matjettuanja teidän saatawanne. — —

Rawintolan isäntä. Toslaanki, minä oikein säikähdyn, kuin tapasin sen kuffaron. — Minä olen aina pitänyt teidän armoanne toimellisena, warowana miehenä, joka ei konsanaan itseänsä perin tyhjennä. — — Mutta kuitenkin — — olisinko luullut säilypöydäsänne olewan puhdasta rahaa — —

v. Tellheim. Niin olisitte minua paremmin kohdelleet. Kyllä mä älyän. — Menkäähän nyt, herra; jättäkää minut; minun on puhumista palvelijani kansa.

Rawintolan isäntä. Mutta, armollinen herra — —

v. Tellheim. Tule, Justi; herra ei suwatse mun täällä fanoa sinulle, mikä on tehtäväsi. — —

Rawintolan isäntä. Johan minä menen, armollinen herra! — Koko minun taloni on teidän warallanne.

Neljäs Kohtaus.

v. Tellheim. Justi.

Justi (tömisyyttää jalkaa ja sylkäisee rawintolan isännän jälkehin). Hyi!

v. Tellheim. Noh, mikä nyt?

Justi. Minä pakahdun harmista.

v. Tellheim. Se lie niin paljo, kuin weremyhdestä.

Justi. Ja teitä, — teitä en enää tunne, herrani. Minä tahdon kuolla tuohon eteenne, ellette ole tuon häijyläisen, armottoman nylkyrin suojelus-ankeli! Suolimatta hirsipuusta, miekasta ja teelistä olisin tahtonut — tahtonut näillä käsilläni hänen kuristaa, näillä hampaillani repiä hänet sipaleiksi.

v. Tellheim. Peto!

Justi. Parempi peto, kuin tuommoinen ihminen!

v. Tellheim. Mitäs sinä tahdot sitten?

Justi. Minä tahdon, että te tuntisitte, kuinka hävyttö-
mästi teitä loukataan.

v. Tellheim. Entä sitten?

Justi. Että te kostaisitte edestämme, — Ei, se mies on
teille liian halpa. —

v. Tellheim. Entäpä jos heittäisin sinulle kostaa minun
edestäni? Se oli alusta mun aikomukseni. Hän ei olisi enää
minua silmillänsä nähnyt ja saanut maksunsa sinun kädestäsi.
Minä tiedän, että sinä melkein osaat noin halveksien viiskata
kourallisen rahoja ulos. —

Justi. Vai niin? Sekös on oiva kosto! —

v. Tellheim. Mutta joka on jätettävä vielä toistai-
seksi. Minulla ei ole enää niin ähriälään puhdasta rahaa!
enkä tiedä, mistä saadaakaan.

Justi. Eikö rahaa? Entä mikäs kuffaro se on sitte,
sisältävä viisifataa talaria, jonka isäntämme oli keksinyt säily-
pöydäsänne?

v. Tellheim. Se on rahaa, joka on heitetty tallitakseni.

Justi. Mutta ei ne sata pistoli-rahaa, jotka entinen
kerfantinne tuonahan Teille heitti?

v. Tellheim. Niin nekö, Paavo Werneriltä? Miss' ei?

Justi. Ettehän vielä niitä ole menettäneet? Herrani,
niillä voisitte tehdä, mitä tahdotte. Sen minä takaan —

v. Tellheim. Tosiaanako?

Justi. Wernerin kuuli minulta, kuinka kauvan viivoyte-
tään saamistanne sotakasjasta. Hän kuuli —

v. Tellheim. Että minä varmaan tulen kerjäläiseksi,
ellen mä jo olisi. — Minä olen sulle sängen velollinen, Justi.
— Ja tämä sanoma pakotti Wernerin jakamaan minun kans-
sani, mitä köyhyytensä myödytti. — Se on kumminkin miele-
heni, että olen sen arvannut. — Kuule, Justi, tee samalla
omaksi kustannus-tilisi; me erkanemme. — —

Justi. Kuinka? Mitä?

v. Tellheim. Ei niin sanaa sen ko'ommin; siellä tulee joku. —

Viides Kohtaus.

Rouva, surupuvuosa. v. Tellheim. Justi.

Rouva. Anon anteeksi, hyvä herra! —

v. Tellheim. Ketä te etsitte, rouva? —

Rouva. Suuri sitä arvon miestä, jota tässä olen saapa kunnian puhutella. Te ette tunne minua enää? Minä olen entisen rytmestarinne leski —

v. Tellheim. Ihme yli ihmehen, armollinen rouva! Kuinka muuttunut! —

Rouva. Minä nousen sairasmuotehelta, jolle suru mieheni kuolemasta minun painoi. Minun täytyy näin warhain teitä waiwata, herra majuri. Minä olen matkustawa maalle, jossa eräs hyväsuontoinen, ehkä yhtä onneton, ystävä on minulle aluksi tarjonut turwapaikan.

v. Tellheim (Justille). Mene; jätä meidät yksinämme.

Kuudes Kohtaus.

Rouva. v. Tellheim.

v. Tellheim. Puhukaa wapaasti, armollinen rouva! Minun edessäni teidän ei tarvitse häweta onnettomuuttanne. Woinko minä olla teille misäkään awullinen?

Rouva. Herra majuri —

v. Tellheim. Minä jäälän teitä, armollinen rouva! Misä woin minä teitä auttaa? Te tiedätte, puolisonne oli minun ystäväni; minun ystäväni, sanon minä; en ole muka herkkä täten nimittämään ketäkään.

Rouva. Ken tietää sen paremmin kuin minä, kuinka te ansaitsitte hänen ystäwyhtensä, samate kuin hänki teidän? Te olisitte olleet hänen wiimeinen ajatuksensa, teidän nimenne se

viimeinen äännähdyks hänen kuolewilta huuliltansa, ellei woittamampi luonto olisi waatinut tätä surullista etua hänen onnettomalle pojallensa, hänen onnettomalle waimollensa. —

v. Tellheim. Heretkääte, rouwa! Mielelläni tahtoisin itkeä teidän kanssanne; mutta tänäpäiwänä ei ole mulla kyhneleitä. Säästää minua! Te tapaatte minun nyt hetkenä, jona helposti wiettyisin nurrkumaan Jumalata vastaan. — O, minun rehellinen Warloffi! Suffelaan, armollinen rouwa, mitä on teillä käskemistä? Jos on minun woimasfani teitä auttaa, jos minä sen woin —

Rouwa. Minä en saa lähteä, ilman täyttämättä hänen viimeistä tahtoansa. Hän muisti wähän ennen loppuansa, että hän oli kuolewa teidän weskamiehenänne, ja pani minun sydämelleni, ensi tilaisuuksessa maksaa tämä weska. Minä olen myönyt hänen kalunsa ja tulen nyt lunastamaan hänen weskafirjaansa. —

v. Tellheim. Kuinka, armollinen rouwa? Senkö wuoksi te tulette?

Rouwa. Sen. Sallikaa minun lukea rahat.

v. Tellheim. Ei suinkaan, rouwa! Warloffi minulle weskaa? tuskinpa. Malttakaahan, kunne ma katson. (Wetää lompakkonsa esiin ja etsii). En minä löydä mitäkään.

Rouwa. Te olette hukanneet weskafirjanne, eikä se wai kuta afiasfa mitäkään. — Sallikaa — —

v. Tellheim. En, rouwa! Semmoista minä en konsana hullaa. Jos sitä mulla ei ole, niin on se todistus, ettei sitä ole mulla ollutkaan, elikkä, että se on jo maksettu ja minulta annettu jo takasi.

Rouwa. Herra majuri! —

v. Tellheim. Ihan warmaan, armollinen rouwa. Warloffi ei ole jäänyt minulle mitäkään weskaa. Enkä minä woisi mieleheni johdattaakaan, hänen konsanaan olleen minulle weskaa. Niin se on, rouwa; pikemmin heitti hän minun weskamiehkefsensä. Minä en ole kuuna päiwänä woinut tehdä mitäkään,

jotta minulla olisi saamista jotaki mieheltä, joka kuusi vuotta on kanssani jakanut sekä hyvän että pahan onnen, sekä kunnian että waaran. Minä en ole sitä unhottawa, että hän on heittänyt pojän jälkehensä. Se on olewa minun poikani, jähkä waan woisin olla hänen isänsä. Tämä mielen häiriö, misjä mä nyt itse olen —

Rouwa. Newämielinen mies! Mutta elkäätte minusta-kaan ajatelko liian halpaa. Ottakaatte raha, herra majuri; niin olen ainaki rauhoitettu. —

v. Tellheim. Mitä tarwitzette te rauhasenne muuta, kuin minun waakutukseni, että tämä raha ei ole minulle tulewa. Eli tahdotteko, että minun pitäisi warastaman ystäväni turwattomalta orpolapselta. Warastaman, rouwa; sillä sitä se olisi oikein nimenomaisesti. Hänelle on se tulewa; pankaa se hänen warallensa.

Rouwa. Minä hymnärrän teidät; antakaa waan anteeksi, ellen vielä oikein tiedä, mitenkä ottaa hywyhttä vastaan. Mutta mistä sen tiedätte tekin, että äiti tekisi enemmän poikansa edestä, kuin oman henkensä edestä? Minä menen —

v. Tellheim. Menkääte, rouwa, menkääte! Onnea matkallenne! Minä en pyyhä teitä antamaan minulle mitäkään tietoa itsestänne. Se saattaisi tavata minua aikana, jona en woisi teitä auttaa. Mutta vielä yksi asia, armollinen rouwa; olimpa jo unhottaa tärkeimmän. Marloffin on vielä saatawaa entisen rykmenttimme rahastosta. Hänen saamisensa on yhtä suora, kuin minunkin. Jos minulle maksetaan, niin on hänelleki maksettawa. Sen minä takaan. —

Rouwa. Ah! hyvä herra. — — Mutta minä waikenen ennemmin. — Wastaisia hywäntekoja noin walmistaa on taiwahan filmisjä fama, kuin jo olisi ne osottanut. Ottakaatte filtä pallintonne, ja minulta khyneleeni! (Menee tiehensä).

Seitsemäs Kohtaus.

v. Tellheim.

Onneton, hyvä vaimo! Kuinhan en unhottaifi hävittää tuota mitätöntä kalua. (Ottaa lompakosta welkafirjan ja repii sen palasiksi). Ken takaa ettei oma puutteni kerran woisi wietellä minua käyttämään sitä hyväkseni?

Kahdeksas Kohtaus.

Justi. v. Tellheim.

v. Tellheim. Oletko sinä siellä?

Justi (pyyhkien silmiänsä). Olen.

v. Tellheim. Sinä olet itkenyt?

Justi. Minä olen kirjottanut tilini työkissä, ja se on niin täynnä sawua. Tästä se on nyt, herra!

v. Tellheim. Anna tänne.

Justi. Säälikätte minua, herra. Kyllä mä tiedän, että ihmiset eivät teitäkään sääli; mutta —

v. Tellheim. Mitä tahdot sinä?

Justi. Minä olisin ennenmin luullut kuolewani, kuin saawani eron.

v. Tellheim. Minä en voi pitää sinua kauvemmin; minun täytyy oppia tulemaan aikoihin ilman palvelijatta. (Aukaisee tilikirjan ja lukee). „Mitä herra majuri minulle welkaa: Kolmen ja puolen kuukauden palkka, 6 talaria kuukaudelta, tekee 21 talaria. Sitten ensi päivän tätä kuuta pannut wähpätöistiin 1 talari. Kaikki yhteensä, 22 talaria”. — Hyvä; ja se on kohtuullinen, että minä tämän kulkewan kuun edestä maksan sulle täydelleen.

Justi. Vielä toisella puolen, herra majuri.

v. Tellheim. Vieläkö enemmän? (Lukee). „Mitä minä herra majurille welkaa: Maksanut wälkäriille minun edestäni 25 talaria. Hoidosta ja rawinnosta, taudissa maatesfani, maksanut

edestäni 39 talaria. Tulipalon kärsineelle ja rosnotulle isäl-
leni antanut edeltäkäsin, ilman siihen lufematta kahta saalis-
hewosta, jotka on hänelle lahjoittanut, 50 talaria. Kaikki yh-
teenjä: 114 talaria. Kuin edelliset 22 talaria wedetään tästä,
niin jään minä herra majurille welkaa: 91 talaria". —
Mies, hulluhan sinä olet!

Justi. Minä tiedän sen kyllä, että minä maksan teille
paljon enemmänkin. Mutta se olisi hukattu muste, panna se
kirjahan lisäksi. Minä en voi sitä teille konsana maksaa; ja
jos te sitten otatte minulta palveluspukuni, jota en vielä ole
ansainnutkaan, — niin olisin ennemmin suonut lopen riutu-
wani tuolla sairashuoneessa.

v. Tellheim. Minkätähden sinä katsot minua tuoten?
Sinä et ole minulle mitäkään welkaa, ja minä tahdon puhua
puolestasi erään tuttavani kanssa, jonka luona sinä voit pal-
jon paremmin, kuin minua palvellessen.

Justi. En ole teille mitäkään welkaa, ja kuitenkin ajatte
minun pois?

v. Tellheim. Sentähden, etten tahdo tulla sinulle mitä-
kään welkaa.

Justi. Sentähdenkö? Sentötähden waan? — Niin totta
kuin minä olen teille welkaa, niin totta kuin te ette saada tul-
lakaan minulle welkaan, niin totta ette saa nyt minua hylätä.
— Tehkäätte, kuten tahdotte, herra majuri; minä jään teidän
luoksenne; minun täytyy jäädä. —

v. Tellheim. Entä sinun jäykkä, huseä ja raju luontosi
kaikkia vastaan, joilla et luule olewan kanssasi mitäkään teke-
mistä, sinun ilkeä wahingon ilosi, sinun koston himosi — —

Justi. Tehkäätte minua niin epäkelwoiksi, kuin tahdotte;
minä en sittenkään ajattele pahemmin itsestäni, kuin koirastani-
kaan. Wiime talvena kävelin iltahämärisä pitkin kanawan
parrasta, ja kuulin jonkin uikuttawan. Minä astuin alas ja
tempasin, ääntä noudattaen, sen wedestä ylös, luulleen nuka
pelastaneeni lapsen; waan tämäpä oli koira. Hyvä setin;

arvelin. Koira tuli jälestäni; mutta minä en pidä koirista. Minä ajoin sen pois, turhaan; minä pieksin sitä luotani, turhaan. Minä en laskenut sitä yöksi huoneeseni; sepä jäi ulos kynnysen ta' a. Kuin se tuli minua liian lähelle, niin potkahein sitä; tämä älähti, katsoi päälleni ja lieritti häntäänsä. Vielä ei ole se saanut niin leipäpalasta minun kädestäni; ja kumminkin olen minä ainoa, jota se tottelee, ja joka tohtii sitä koskea. Se hyppii minun edessäni ja tekee tempunsa käskemättä; se on rumannäköinen, mutta erinomaisen hyvä koira. Jos se vielä enemmän harrastuu minuhun, niin herkeän minä viimein sitä vihaamasta.

v. Tellheim (syrjähän). Samate minäki tuota! Ei, sitä ei ole tähdellistä peto-ihmistä! — — Justi, me pysymme yhdessä.

Justi. Sitäpä minäkin! — Te luulisitte tulevanne toimiehen ilman palvelijatta? Te unhotatte haavanne ja waiwaisen kätenne. Ettehän te yksinänne woisi pukea päällemekään. Minä olen teille wälttämätön; ja olen — — ilman lehumatta, herra majuri, — ja olen palvelija, joka — kuin paha on pahenewa — woin herrani tähden kerjätä, waikkapa warastaa.

v. Tellheim. Justi, me erkanemme.

Justi. Olsoonpa niin!

Yhdeksäs Kohtaus.

Gräs palvelija. v. Tellheim. Justi.

Palvelija. Kuules, toweri!

Justi. Mitä nyt?

Palvelija. Osaatko sanoa, missä se upstieri on, joka wielä eilen asui tässä kammarissa? (Osottaen syrjäkammiin, josta hän tulee).

Justi. Tottahan tuon osannen. Mitäs hänelle tuomista?

Palvelija. Jota aina tuomme, kuin emme mitäkään tuo; terweisiä muka. Emäntäni on kuullut, että sen herran on täy-

tyhnyt hänen tähtensä väistäytyä muuante. Emäntäni tietää, mitä siivistyneen ihmisen sopii, ja sentähden pitää minun pyytämän siltä anteeksi.

Justi. Noh, niin pyydä nyt; tuossa seisoo hän.

Palwelija. Mitä on hän? Miksi häntä fanotaan?

v. Tellheim. Ystävänä, minä olen kuullut jo asianne. Se on emännältänne liikamainen siivistys, josta ma kiitän, kuten tulee. Wiekääte hänelle terwehykseni taas. — Mikä on emäntänne nimi?

Palwelija. Mikäkö hänen nimensä? Hän kutsuttaa itseänsä armollinen ryököhänä.

v. Tellheim. Entä hänen sukunimensä?

Palwelija. Sitä en ole vielä kuullut, ja kysyä sitä, ei ole minun asiani. Minä asetan itseni niin, että minulla joka kuudes wiikko on enimmite uusi herrasväki. Sitto heidän kalfien nimiä muistaneet!

Justi. Difein, toweri!

Palwelija. Tämän luo tulin minä Dresdenissä muutama wiikko sitte. Hän etsii täällä, luulen mä, sulhaistansa.

v. Tellheim. Kyllä jo, ystävänä. Emäntänne nimeä minä tahdoin tietää; enkä hänen sala-asioitansa.

Palwelija. Toweri, tuosta ei olisi minulle herraksi!

Kymmenes Kohtaus.

v. Tellheim. Justi.

v. Tellheim. Laita, Justi, laita, että me tulemme pois tästä talosta! Tuon mieraahan rouwasväen siivistelemistä arastan minä enemmän, kuin ravintolaisen häwyttömyyttä. Tässä, ota tämä formus; ainoa kallis kalu, ku minulla vielä on jällellä; jota en koskana olisi luullut käyttäväni tällaiseen tarpeeseen! — Pane se pantiksi! pyydä siltä kahdeksankymmettä talaria; ravintolaisen tili ei saata nousta jos kolmeenkymmeneen. Maksa hänet, ja muuta kaluni pois — Taa, mutta mihinkä?

— Mihin tahdot. Mitä huoleimpaan ravintolaan, sitä parempi. Sinä tapaavat minun tässä liikellä, kahvihuoneessa. Minä menen; toimita astas hyvästi!

Justi. Olkaatte huoletta, herra majuri!

v. Tellheim (tulee takasi). Käikellä mokomin, elä unhota minun pistoliani, jotka riippuvat sängyn ylitse.

Justi. En unhota mitäkään.

v. Tellheim (tulee vielä takasi). Vielä yksi: ota koirasi mukahan; kuuletko, Justi! —

Yhdestoista Kohtaus.

Justi.

Koira ei ole jällelle jääpä. Siitä saapi se itse pitää huolta. — Hm! vieläkö se kallis formuskin on herralla ollut? Hän piti sen laffarissaan, eikä formessansa? — Hyvä ravintolan isäntä, me emme ole vielä niin tyhjät, kuin näytämme. Hänelle itsellensä tahdon ma sinun pantata, formus kaunoseni! Minä tiedän hänen harmistuvan, ettet tule kokonasi hänen luonansa kolutetuksi! — Ah —

Kahdestoista Kohtaus.

Paavo Berneri. Justi.

Justi. Rah, Berneri! Terwetultuas kaupunkiin!

Beneri. Tuo saakelin maahylä! Minun on mahdollon tottua siihen taas. Ilotkaa, lapset, ilotkaa, minä tuon rahaa oikein olosta! Missä majuri on?

Justi. Eikös hän tullut vastaasi? Hän meni ikään rappusista alas.

Beneri. Minä tulen takarappuista ylös. No, mitenkä nyt asiansa käyvät? Minä olisin jo viime viikolla ollut tykönäne; mutta —

Justi. No? mikä on estänyt? —

Weneri. — Justi, — oletko sinä kuullut mitäkään pu-
huttaman ruhtinas Herakliosta?

Justi. Herakliosta? En.

Weneri. Etkö sinä tunne itämaan mainiota sankaria?

Justi. Tietäjät idästä tunnen minä kyllä, jotka uuden
vuoden tienoilla juoksentelewat tähtinensä. — —

Weneri. Mies, minä luulen, sinä luet yhtä vähän
sanomalehtiä, kuin raamattuakin? — Sinä et tunne ruhtinas
Herakliota? Tuota uljasta uroa, joka on wallottanut Persian
maan ja kohta on murtawa Turkin portin? Jumalan kiitos,
että jossakin on vielä sotaa maailmassa! Minä olen ammoiden
kyllä jo toivonut, että se täällä uudestaan syytyisi. Mutta
täällä istutaan waan ja parannetaan nahkaansa. Ei, sotilas
olin minä, ja sotilaaksi täytyy mun ruweta taas! Tyhjeesti, —
(katsoo arasti ympärillensä, jos kuka häntä kuulisi) meidän kesken,
Justi; minä lähden Persian maalle, kähdäkseni sodan eli parin
Turkkilaisia vastaan, hänen kuninkaallisen korkeutensa, ruhti-
nas Heraklion johdattaisa.

Justi. Niin sinäkö?

Weneri. Minä, kuten mun tässä näet! Esi-isämme
matkasivat wireästi Turkkilaisia vastaan; ja sen meki vielä te-
kifimme, jos olisimme totuuden miehet ja hyvät kristityt. Kyllä
minä sen hywin hymärrän, että sotaretki Turkkilaisia vastaan
ei saata olla niin hupainen, kuin Ranskalaisia vastaan; mutta
sentähden on se olemaki sitä ansiollisempi sekä tässä että tule-
waisessa elämässä. Turkkilaisten owat kaikki miekat timanteilla
koristetut —

Justi. Antaakseni semmoisella hakata pääni poikki, en
lähde niin peninkuormaa. Etjän niin hullu toki liene, että
heität etuisan woutikuntas? —

Weneri. Oh, sen minä otan mukaani! — Alhättökös?
— Tilani, näet, on myöty — —

Justi. Myötykö?

Werner. Hs! — tässä on sata tukaattia, jotka ma eilen sain maksun aluksi; ne tuon minä majurille —

Justi. Ja mitä hän niillä fitte?

Werner. Mitäkö niillä? Hänen pitää menettämän ne; pelata, syödä, juoda — miten vaan tahtoo. Mies tarvitsee rahaa, ja paha on kyllä tehdä hänen olonsa niin katkeraksi! Mutta olisinko hänen siansansa, kyllä mä tietäisin mitä tehdä! Minä ajattelisin: lempo näihin kaikkihin, minä lähden Paavo Wernerin kanssa Persian maalle! — Saakeli ollen! — tottahan ruhtinas Heraklio lie kuullut mainittavan majuri v. Tellheimistä, ellei hän jo tuntene hänen entistä kersanttiansa, Paavo Wernerin. Meidän tappelumme Kisalan kedolla —

Justi. Pitääkö mun kertoman se sinulle?

Werner. Sinunko kertoman minulle? — Minä kyllä näen, että älysi ei kannata käsittää nerollista tappelun järjestämisistä. Minä en tahdo heittää pääryhäni sioilleen. — Tuossa, ota nuo sata tukaattia ja anna ne majurille. Minun täytyy nyt lähteä kauppartorille; olen näet lähettänyt sinne kaksi nuttuani; mitä mä niistä saan, woipi hän samate pitää. —

Justi. Sinun aikeesi on herttaisen kaunis; mutta me emme tahdo sinun rahojas. Pidä tukaattisi, ja nuo sata pistolirahaa voit sinä myös saada samoina takasi, niin pian, kuin tahdot. —

Werner. Wai niin? Onko fitte majurilla vielä rahaa?

Justi. Ei.

Werner. No, mistä te fitte elätte?

Justi. Me panetamme muistiin, ja kuin ei muisti enää ylety, ja ajetaan meitä talosta, niin annamme pantiksi, mitä vielä on jälellä, ja lähdemme muuanne. — Kuuleppas, Paavo; meidän pitää miettimän tälle ravintolan isännälle joku sutkaus.

Werner. Onko hän pannut mitäkään majurin tiehen? — Sitte minä olen kanssa! —

Justi. Mitähän, jos me täniltana, kuin hän tulee tu-

palkihuoneesta, wäijyisimme häntä ja pieksäisimme hänet pahant-päiwäiseksi? —

Werner. Täniltanako? — wäijyisimme? — kassiko yhtä vastaan? — Ei se sowi. —

Justi. Eli jos me sytyttäisimme hänen talonsa ja polt-taisimme hänet sisähän? —

Werner. Korwentaa ja polttaa? — Mies, tuosta kuu-luu, että olet ollut kuorman kulettaja, etkä sotilas; — Hyi!

Justi. Elikkä, jos me tekisimme hänen tyttärensä por-toiksi? Kyllä hän on hirmuisen inhottawa — —

Werner. Se hän on ollut jo ammoin aikaa sitte! Etkä sä tähän laiketi apua tarwinne. Mutta mikä sun on mie-lessä? Mitä on kysymyksenä?

Justi. Tulehan waan, sinä saat kuulla sen ihmehen!

Werner. No, jo nyt lie perkele täällä irroillansa?

Justi. Niin kyllä; tulehan waan!

Werner. Sitä parempi! Perstiaan siis, Perstiaan!

Toinen Näytös.

Ensimmäinen Kohtaus.

Minna von Barnhelm. Fransiska.

(Näytelmäpaikka on ryökölynän kammari).

Ryökölynä (aamupuvussa, katsoen kelloansa). Fransiska, me olemme nousneetkin hymin warahin ylös. Mita tulee meille pitkäsi.

Fransiska. Ken täällä saa maata näisjä suurisja paha-laisen kaupungeisja? Waunut, höwartiat, rummut, kisset, korp-raalit, — tämä kaikki loppumatta ratajaa, parkun, päräjää, naukuu, noituu ja pauhaa; ihan kuin yö ei olisi mikiskään wä-hemmin ai'ottu, kuin lewoksi. — Oks' kuppi teewettä, armolli-nen ryökölynä? —

Rhökklynä. Sitä en huoli nyt.

Franfiska. Minä keitätän teille suklaatia.

Rhökklynä. Keitätä itsellesi!

Franfiska. Itfelleni? Minä tahtoisin yhtä hywin yksinani pakinoida, kuin itfekseni juoda. — Mifä tulee meille tofin ikäväffi. — Meidän pitää, ajan kulufsi, fiistaiman, ja koettaman fitä pukua, joffa aiwomme enfi rynnäkön tehdä.

Rhökklynä. Mitä puhut finä rynnäköftä, kuin minä waan olen tullut waatimaan niiden ehtojen pitämiftä, joilla linna on heitetty?

Franfiska. Ja fe herra upfieri, jonka me ajoimme paivoon, ja jota me fentähden niin fiowistellen terwehdytimme, ei hän mahda olla liian fäädystynyt; muuten olifi hän woinnut jo ppyhdättää kunnian, faada meitäki terwehtiä. —

Rhökklynä. Kaikki upfierit eiwät ole Tellheimiä. Totta fanoen, niin terwehdytin minä häntä, faadakseni waan tilaifuiden häneltä tieduftella Tellheimiftä. — Franfiska, fydämmeni fanoo minulle, että tämä retkeni on onnistuwa, että olen tapauwa hänen. —

Franfiska. Sydämmennekö, armollinen rhökklynä? Ei fydäntä ole konfanaan liiakfi ufkominen. Sydän puhuu wallan nopiasti, mitä fuufin. Jos fuumme olifi yhtä nopia puhumaan fydämmen jälkeen, niin olifi ammoin fitte jo tullut tawakfi panna luffo fuun etehen.

Rhökklynä. Ha! ha! finua fuinefi lufon tafana! Se fös äfken tapa olifi!

Franfiska. Parempi olla näyttämättä kaimihimpia hamppaita, kuin antaa fydämmen joka hetki juofta niiden ylitfe.

Rhökklynä. Mitä? Oletko finä niin malttelias?

Franfiska. En, armollinen rhökklynä; mutta minä tahtoisin mielelläni olla enemmin. Harwain puhutaan niiftä hyweiftä, joita meillä on; mutta fitä ufeammin niiftä, joita puututaan.

Ryökkynä. Näetjen, Fransiska? nyt teit sinä erin sopiwan muistutuffen. —

Fransiska. Teinkö? Tehdääntkö sitä, mikä noin mielehen juohtuu?

Ryökkynä. Ja tiedätkö, minkätähden minä oifiastaan pidän tätä muistutusta niin sopiwana? Se luontuu niin hyvästi minun Telliheimiini.

Fransiska. Mitähän, luultenne, ei hänestä muistuta?

Ryökkynä. Ystävä ja vihollinen sanovat, että hän on urhoollisin mies koko maailmassa. Mutta ken on kuullut hänen koskahan urhoudesta lehuwan? Hänellä on rehellisin sydän; mutta rehellisyys ja jalomielisyys owat sanoja, joita hän ei konnaan kielellänsä käytä.

Fransiska. Mistä hyweistä puhuu hän fitte?

Ryökkynä. Ei mistäkään; sillä hän ei puutu niitä yhtäkään.

Fransiska. Tuotakos tahtoisin kuulla.

Ryökkynä. Maltahan, Fransiska, jähka ma arwelen. Hän puhuu hywin usein säästäväisyydestä. Meidän kesken, Fransiska, minä luulen se mies on tuhlaaja.

Fransiska. Vielä yksi, armollinen ryökkynä. Minä olen kuullut hänen usein puhuwan uskollisuudesta teitä kohtaan. Mitähän, jos se herra olisiki tuulenmielinen?

Ryökkynä. Sinä onneton! — Mutta, luuletko sen oikein tostaan, Fransiska?

Fransiska. Kuinka kauwan eikö jo ole fitte, kuin hän kirjotti teille?

Ryökkynä. Ah! fitte rauhan tultua on hän waan yhden ainoan kerran minulle kirjottanut.

Fransiska. Myös yksi huokaus rauhaa vastaan! Ohme! rauha oli tekewä kaisen sen pahan taas hyväksi, jonka sota oli tuottanut; ja se turmelee senkin hyvän, jonka tämä sen vastakohta vielä on wähäisen waukuttanut. Rauhan ei pitäisi oleman niin itsepäisen! — Ja kuinka kauwan eikö meillä jo ole

rauha ollut? Mita tulee jären ikäväksi, kuin on niin vähän uutisia. — Suotta kulkewat postit taas oikeasti; ei kenkään kirjota; sillä ei kelläkään ole kirjottamista.

Ryhökynä. Nyt on rauha, kirjottaa hän, ja minä lähenen toiwoni tähtäntöä. Mutta, että hän on siitä minulle kirjottanut waan yhden kerran, waan yhden ainoan kerran —

Franfiska. — Että hän pakottaa meitä itse rientämään tätä toiwon tähtäntöä vastaan; tapaammeko hänen waan: kyllä saapi hän sen meille maksaa! — Kuinhan ei mies waan sillä wälin olisi toiwonsa täyttännyt, ja me täällä saisimme kuulla —

Ryhökynä (huolessana ja pikaisesti). Että hän on kuollut?

Franfiska. Leidän suhteenne, armollinen ryhökynä; toisen sylihin —

Ryhökynä. Sinä kiusaaja! Maltahan, Franfiska; kyllä hän sen sinulle vielä syöttää! — Mutta pakinoihan waan; muuten nukunne taas. — Hänen rykmenttinsä hajotettiin rauhan tehtyä. Ken tiesi, mihinkä tilinteko-hämmennyksiin hän on sen kautta joutunut? Ken tiesi, mihinkä muuhun rykmenttiin, mihin kaukaiseen maakuntaan hän lie muutettukin? Ken tiesi, mitkä seikat — Siellä koputtaa joku.

Franfiska. Astukaa sisään!

Toinen Kohtaus.

Rawintolan isäntä. Entiset.

Rawintolan isäntä (turkistaa päätänsä). Saanko luvan, armollinen herrasväki? —

Franfiska. Herra isäntäkö? — Tulkaatte tähdellisesti sisähän.

Rawintolan isäntä (kynä korwan takana, paperilehti ja kirjottimet kädessä). Minä tulen, armollinen ryhökynä, alamaisesti toiwottamaan teille hywää huomenta, — (Franfiskalle) ja teillekin, ihana lapseni, —

Franfiska. Säädyllinen mies!

Rhöökkynä. Me kiitämme.

Franfiska. Ja toivotamme teillekin hyvää huomenta.

Ravintolan isäntä. Tohdinko kysyä, mitenkä teidän armonne ovat ensi yön lewänneet huonon kattoani alla? —

Franfiska. Katto ei ole niin huono, herra isäntä; mutta vuotehet olisi woineet olla vähän paremmat.

Ravintolan isäntä. Mitä kuulen minä? Eikö hyvästi lewätty? Kenties liiallinen wäshmys matkasta —

Rhöökkynä. Woip' olla.

Ravintolan isäntä. Warmaan, warmaan! sillä muuten — — Kuitenkin, olisiko mikään ei ollut täydesti mukawa teidän armollenne, niin olkaatte niin hyvät, teidän armonne, ja käsketään maan.

Franfiska. Hyvä, herra isäntä, hyvä! Me emme kainoja olekaan; ehkä ainaki ravintolasja olisi oltawa kaino. Ryl-lähän sanomme, kuinka me sen mielellämme tahtoissimme.

Ravintolan isäntä. Dunä tässä tulen minä samalla — (ottaen korman takaa kynän).

Franfiska. Noh? —

Ravintolan isäntä. Epäilemättä tuntenewat teidän armonne jo poliissimme wiisahat asetukset.

Rhöökkynä. Emme vähääkään, herra isäntä. —

Ravintolan isäntä. Meitä ravintolan isäntiä on kielletty kellekään wieraalle, mitä säätyä ja sukua hyvänsä, majaa antamasta yli wuorokauden, ilman että asianomaisille ilmoitamme hänen nimensä, kotoperänsä, wirka-arwonsa, täkäläisiä asioitansa, luultawaa täällä-olonsa pitkällishyhtä j. m. f.

Rhöökkynä. Sären hyvä.

Ravintolan isäntä. Teidän armonne etkööt siis pahaksi panko — (lähestyy pöytää ja walmistaitse kirjottamaan).

Rhöökkynä. Emme suinkaan. — Minun nimeni on —

Ravintolan isäntä. Malttakaa silmänräpähs! — (Sän kirjottaa) „Sinä 22 p. Elokuuta t. w. tänne Punakufon ravintolaan tullut“. — Nyt nimenne armollinen rhöökkynä?

Rhöffhynä. Rhöffhynä von Barnhelm.

Kawintolan isäntä (kirjottaa). „von Barnhelm“. —
Tulewa? mistä, armollinen rhöffhynä?

Rhöffhynä. Tiloiltani, Saksenista.

Kawintolan isäntä (kirjottaa). „Tiloiltansa Saksenista“
— Saksenista! Ah, Saksenista, armollinen rhöffhynä? Sak-
senistako?

Franziska. Kosh? Miss? ei? Eihän tuo teidän maassa
lie toki synti, olla Saksenista?

Kawintolan isäntä. Syntikö? Jumala warjellsoon!
Sehän olisi uudenlaatuinen synti! — Saksenista siis? Ah, Sak-
senista! Se armas Sakseni! — Mutta kuin oikein arvelen,
armollinen rhöffhynä, Sakseni ei ole pieni, siinä on useampia
— kuinka ma sanonen — kuntia, maakuntia. — Poliisimme
on hywin tarkka, armollinen rhöffhynä. —

Rhöffhynä. Kyllä äyhän: tiloiltani Dhyringistä fitte.

Kawintolan isäntä. Dhyringistä! Niin, se on pa-
rempi, armollinen rhöffhynä, se on tarkempi. — (Kirjottaa ja lukee)
„Rhöffhynä von Barnhelm, tulewa tiloiltansa Dhyringistä, hynä
yksi kammari-rouwa ja kaksi passaria“ —

Franziska. Yksi kammari-rouwa? minäköhän se lienen?

Kawintolan isäntä. Ihan niin, ihana lapseni. —

Franziska. Kosh, herra isäntä, niin pankaatte nyt, kam-
mari-rouwan siaimesta, kammarineitsyt. — Minä kuulen, että
poliisifi on wallan tarkka; sen woisi wäärin hymärtää, ja tekisi
hämmeettä kerran, kuin pantanee minua kuulutuksiin. Sillä
minä olen tofiansa neitsyt, nimeltä Franziska; suultani Willi;
Franziska Willi. Minäkin olen Dhyringistä. Isäni oli myl-
läri eräällä armollisen rhöffhynän tilalla. Sen nimi on Wähä-
Kamsdorffi. Mylly on nyt weljelläni. Minä tuln hywin
pienenä howiin, ja kaswatettiin siellä hynä armollisen rhöffhynän
kanssa. Me olemme yhtä ikää; ensi kynttilän päivänä kaksi-
kymmentä yksi vuotta. Minä olen oppinut kaikki, mitä armol-

linen ryökkynäkin. Se on mieleheni, että poliisi minun tar-
koin tuntee.

Kawintolan isäntä. Hyvä, ihana lapseni; kyllä mä
muistan, jos noitakin vielä kysyttänee. — Mutta vielä nyt,
armollinen ryökkynä, teidän asianne täällä?

Ryökkynä. Minun asianiko?

Kawintolan isäntä. Etstikö teidän armonne mitäkään
Hänen Kuninkaalliselta Majesteetiltänsä?

Ryökkynä. Ah, en!

Kawintolan isäntä. Eli meidän korkehilta wirkakun-
nistamme?

Ryökkynä. En niiltäkään.

Kawintolan isäntä. Eli —

Ryökkynä. En, en. Minä olen täällä omisfa waan
asioisfani.

Kawintolan isäntä. Miwan hyvä, armollinen ryök-
kynä; mutta mitkä owat nuo teidän omat asianne?

Ryökkynä. Ne owat — Fransiska, minä luulen, me
tulemme tutfinnon alle.

Fransiska. Herra isäntä, eihän poliisi toki tahtone tie-
tää rouwaswäen sala-asioita?

Kawintolan isäntä. Totta kaite, ihana lapseni: po-
liisi tahtoo kaikki tietää, kaikki; ja etenki sala-asioita.

Fransiska. Koh, armollinen ryökkynä; mitäs tehdä?
— niin kuulfaatte nyt, herra isäntä; — mutta jääköhän se
waan meidän ja poliisfin kesken! —

Ryökkynä. Mitähän tuo hullufas nyt on sanowa?

Fransiska. Me tulemme ryöstämään kuninkaalta yhden
upstierin —

Kawintolan isäntä. Kuinka? mitä? Lapseni! lapseni!

Fransiska. Eli ryöstättämään itsiämme upstierilta. Se
on yhdentekewä.

Ryökkynä. Fransiska, hulluko sinä olet? — Herra isäntä,
se on semmoinen nenätteliä tuo; kyllä se on edesfänfä vielä.

Kawintolan isäntä. En kumminkaan luulisi! Kyllä hän minun halpuuteni kanssa saapi tujeilla, kuten hyvänsä; mutta korkean poliisfin kanssa —

Ryökökynä. Kuulkaapas, herra isäntä! — Täsä astiasa minä en tiedä, mitä tehdä. Arvelisfin olewan paras heittää koko kirjoitus, kunneka enoni joutuu. Johan minä eilen sanoin, miksi hän ei tullut yhtenä minun kanssani. Hänen wammunsa särkyiwät noin pari peninkuormaa kaupungista; eikä hän ensinkään sallinut tämän tapauksen maksaa mulle vielä yhden yön. Minun täytyi siis lähteä edelleni. Jos hän wiipyy wuorokauden jälempiä, niin se on se enin.

Kawintolan isäntä. No, olfoon niin, armollinen ryökökynä; warttofaamme häntä fitte.

Ryökökynä. Hän osaa paraitte wastata teidän kysymyksinne. Hän on tietävä, kenelle ja minkä werran hänen tulee ilmottaa; mitä hänen on asioista annettava ilmi, mitä ei.

Kawintolan isäntä. Sitä parempi! Tosin, tosin ei woi nuorelta neitoselta (katso terävästi Fransiskan päälle) waatia, että hän totisfin kanssa toden asioita todellisesti käyttäisi.

Ryökökynä. Ja huonehet hänelle, johan ne lie warustetut, herra isäntä?

Kawintolan isäntä. Kyllä, armollinen ryökökynä, kyllä; paitfi se yks —

Fransiska. Josta teidän kenties vieläki täytynee ajaa ulos joku rehellinen mies?

Kawintolan isäntä. Kammari-neitsyhet Saksenista, armollinen ryökökynä, mahtawat olla hywin helläsydämmiset. —

Ryökökynä. Kuitenkin, herra isäntä; sinä teitte te pahasti. Pitemmin olisitte woineet olla ottamatta meitä vastaan.

Kawintolan isäntä. Mitenkä niin, armollinen ryökökynä, mitenkä niin?

Ryökökynä. Minä kuulen että se upstieri, joka meidän tähden on ajettu pois —

Kawintolan isäntä. Eihän se ole, kuin Wirkahaitto upstieri, armollinen ryököhänä —

Ryököhänä. Koskopa niinkin! —

Kawintolan isäntä. Jonka on loppu jo edessä. —

Ryököhänä. Sen pahempi! Hän kuuluu olewan erin arwollinen mies.

Kawintolan isäntä. Johan minä sanoin, että hän on Wirkahaitto.

Ryököhänä. Kuningas ei woi tuntea kaikfia arwollisia.

Kawintolan isäntä. Warmaan, hän ne tuntee, hän tuntee ne kaikki. —

Ryököhänä. Niin ei hän sitte woine heitä kaikfia palkita.

Kawintolan isäntä. He olisimat kaikki palkitut, jos olisimat sitä myöten eläneet. Mutta niin eliwät ne herrat sodan aikana, kuin jota olisi iäti kestänyt, kuin ei koskanaa olisi tarwinnut erottaa, mikä oli minun, mikä sinun. Nyt owat kawintolat täynnä niitä; ja isännät saawat olla hyvin waroilansa niiden kanssa. Tämän kanssa olen minä tullut noin melkein toimehen vielä. Ehkä hänellä ei enää ollut rahaa, niin oli hänellä kumminki vielä rahan arwoista; ja pari kolme kuukautta olisin minä tosin woinut antaa hänen vielä rauhasa istua. Waan parempi on parempi. — Mutta yhdestä toiseen, armollinen ryököhänä; tottahan te osannette timantteja arwostella? —

Ryököhänä. Enpä erittäin.

Kawintolan isäntä. Mitä eikö teidän armonne osaisi? — Minun täytyy teille näyttää formus, mitä kallihiin formus. Ompihan tosin teidän armollanneki tuossa yksi erin kaunis formsanne, ja kuta enemmin sitä katselen, sitä enemmän täytyy ihmetelläni, kuinka se on niin samaa näköä, kuin minunkin. — Ah! katsokaapas, katsokaapas! (Ottaa sen kotelosta ja ojentaa ryököhänälle). Minnainen tuli! keskimäinen hohtokivi painaa yksinänsä yli wiiden karaatin.

Ryököhänä (katselee sitä). Missä mä olen? Mitä mä näen?
Tämä formus —

Ravintolan isäntä. Maksaa hylvinki tuhat viisijataa talaria veljesten kesken.

Ryököhänä. Fransiska! — Katsoppas! —

Ravintolan isäntä. En ole ensinkään epäillyt lainata sen päälle kahdeksanymmentä talaria.

Ryököhänä. Ettös tunne sitä, Fransiska?

Fransiska. Ihän se sama! — Herra isäntä, mistä olette saaneet tämän formuksen? —

Ravintolan isäntä. No, lapseni? Ettehän sitä kumminkaan omistane?

Fransiska. Emmekö omistaisi tätä? — Sisäpuolella pitää ryököhänä nimen oleman piirrety. — Näyttäkääpä, ryököhänä.

Ryököhänä. Se se on, se se on! — Mitenkä on tämä formus joutunut teidän käsiinne, herra isäntä?

Ravintolan isäntä. Minunko käsiini? niin rehellisesti kuin mahdollista. — Armollinen ryököhänä, armollinen ryököhänä, ettehan toki tahtone saattaa minua wahinkoon ja turmioon? Mitenkä minä woin tietää, mistä tämä formus on oikeastaan kotosin? Sodan aikana on moni kalu hylvin useasti muuttanut omistajata, tieten eli tietämättä. Ja sota on sota. Niitä on tullut monta formusta rajan ylitse Saksenista. — Antakaa se mulle takasi, armollinen ryököhänä, antakaa se takasi!

Ryököhänä. Wasta wastattuanne: feneltä olette sen saaneet?

Ravintolan isäntä. Mieheltä, josta en woi semmoista luulla; joka on muuten hylvä mies —

Ryököhänä. Parahin auringon alla, kuinhan waan saatte hänet tawarastansa. — Sufkelaan, tuokaa tänne se mies! Hän on se itse, taikka täytyy hänen se tuntea.

Ravintolan isäntä. Ken? Kenenkä, armollinen ryököhänä?

Fransiska. Kuulettehan sen; majurimme.

Kawintolan isäntä. Majuri? Oikein, majuri hän on, joka teitä ennen asui tässä huoneessa, ja jolta minä sen sain.

Kyhökkynä. Majuri von Tellheim.

Kawintolan isäntä. v. Tellheim; niin! Tunnetteko hänen?

Kyhökkynä. Josko ma tunnen hänen? Onko hän täällä? Tellheim täällä? Hänkö? häntö tässä huoneessa asunut? Hän? häntö pantannut teille tämän formuksen? Mitenkä? Sekö mies joutunut femmoiseen ahdintoon? Missä on hän? Onko hän teille welkaa? — — Fransiska, rahalippahani tänne! Uvaa se! (Fransiskan pannesä sen pöydälle ja awatesä). Mitä on hän teille welkaa? Kenelle on hän vielä welkaa? Tuokaatte tänne kaiffi hänen welkojansa. Tässä on rahaa. Tässä on wesseliä. Kaiffi on hänen.

Kawintolan isäntä. Mitä kuulen minä?

Kyhökkynä. Missä on hän? Missä on hän?

Kawintolan isäntä. Äsken ikään oli hän vielä täällä.

Kyhökkynä. Häijy mies, kuinka saatoitte te olla häntä vastaan niin tily, niin kowa, niin armoton?

Kawintolan isäntä. Teidän armonne antafoon anteekki —

Kyhökkynä. Suffelaan, hanffikaa hänet paikalla tänne.

Kawintolan isäntä. Hänen passarinä on vielä kufaties täällä. Tahtooko teidän armonne, että hän etsi hänen?

Kyhökkynä. Minäkö tahdon? Kientäkää, juoskaa; tämän ainoan awun tähden tahdon minä unhottaa, kuinka te olette häntä kohdelleet. —

Fransiska. Wälehen, herra isäntä, rawakasti, joutukaa, joutukaa! (Työntää häntä ulos).

Kolmas Kohtaus.

Ryhökkynä. Fransiska.

Ryhökkynä. Nyt hän on minulla taas, Fransiska! Näetkö, nyt hän on minulla taas! Klostista en tiedä, missä olen! Ilotse nyt sinäki, armas Fransiska. Mutta tosiaanki, minäkö tähden sinä? Kumminki voit sinä, täytyy sinun ilota minun kansani. Tule, armahani, minä tahdon lahjottaa sinulle jotaki, voidakses minun kansani ilota. Sano, Fransiska, mitä pitää mun antaman sinulle? Mikä on kaluistani sopivoin sinulle? Mitä sinä mielelläsi tahtoisit? Ota, mitä tahdot; mutta ilotse waan. Kyllä mä näen, sinä et ota mitäkään. Maltahan! (Otaa lippahansa) tuossa on, armas Fransiska; (antaa hänelle rahaa) osta itsellesi, mikä on mielehesi. Pyyhdä enemmän, ellei tämä riitä. Mutta ilotse waan minun kansani. Se on niin surullista itsensä ilota. Noh, niin ota nyt —

Fransiska. Minä warastan sen teiltä, ryhökkynä; te olette humalassa, ihastuksen humalassa. —

Ryhökkynä. Neito, minä olen riitaisa humalapäisjä, ota, eli — (pakottaa rahan hänen käteensä). Ja jos sinä esteleitet! — Malta; hyvä, että mä muistin. (Otaa vielä kerran rahaa lippahasta). Tämä, armas Fransiska, pane tämä luokses; sen haamotetun sotilas paron waralle, joka meitä ensiksi puhuttelee. —

Neljäs Kohtaus.

Kawintolan isäntä. Ryhökkynä. Fransiska.

Ryhökkynä. Noh, tuleeko hän?

Kawintolan isäntä. Tuo raaka, säädhytön mies!

Ryhökkynä. Ken?

Kawintolan isäntä. Hänen passarinja. Hän ei tahdo mennä häntä hakemaan.

Fransiska. Tuokaatte tänne se hylky. — Majurin passarit, tunnenhan minä ne kaikki. Mikä se sitten olisi?

Ryökkynä. Tuokaa hänet jukkelaan tänne. Nähtyhänsä meidän, kyllä hän jo menee. (Isäntä menee).

Viides Kohtaus.

Ryökkynä. Fransiska.

Ryökkynä. Minä en malta odottaa niin hetkeä. Mutta, Fransiska, sinä olet vielä alati niin kylmä? Sinä et tahdo vielä ilota mun kansjani?

Fransiska. Minä tahtoisin sydämmen halusta, jos waan —

Ryökkynä. Jos waan?

Fransiska. Olisimme löytäneet sen miehen jällehen; mutta mitenkä olemme me hänen löytäneet? Päättääksemme siitä, kun hänestä kuulemme, on hänelle pahoin käypä. Hän mahtaa olla onneton. Se minua säälittää.

Ryökkynä. Säälittääkö sinua? — Anna minun hyleillä sinua siitä, armahin leikkikumppanini! Sitä en ole koskanani unhottawa! — Minä olen rakastunut, ja sinä helläsydämminen. —

Kundes Kohtaus.

Ravintolan isäntä. Justi. Entiset.

Ravintolan isäntä. Töin taslin on hän nyt tässä —

Fransiska. Dubon näköinen! En minä häntä tunne.

Ryökkynä. Ystävänä! oletko sinä majuri von Tellheimin tykönä?

Justi. Olen.

Ryökkynä. Missä on sinun herrasi?

Justi. Ei täällä.

Ryökkynä. Mutta etkös tiedä häntä etsiä?

Justi. Tiedän.

Ryökkynä. Etkös tahtoisi tuoda häntä sukkelaan tänne?

Justi. En.

Ryökkynä. Sillä tekisit minulle mieliksi.

Justi. Wai niin!

Ryökkynä. Ja herrallesi hyvän työn.

Justi. Ehkä myös en. —

Ryökkynä. Miksikä siten luulet?

Justi. Ettetös te ole se mieras herrasmäki, joka tän-
aamuna häntä terwehyttitte?

Ryökkynä. Ollaan.

Justi. Niin olen jo oikealla.

Ryökkynä. Tietääkö herrasi minun nimeni?

Justi. Ei; mutta hän suwatsee yhtä vähän säädyllisiä
rouwasismista, kuin liian raakoja rawintolaisia.

Rawintolan isäntä. Tuo nyt tarkottanee minua?

Justi. Ihän.

Rawintolan isäntä. Niin etkäätte toki antako armolli-
sen ryökkynän sitä maksaa; ja tuokaatte hänet paikalla tänne.

Ryökkynä (Fransiskalle). Fransiska, anna hänelle jo-
takia —

Fransiska (tahtoen painaa rahaa Justin käteen). Me emme
pyyhä apuasi ilmaiseksi. —

Justi. Enkä minä teidän rahaanne ilman ansatsematta. —

Fransiska. No, toinen toisestansa. —

Justi. Ei se käy laatuhun. Herrani on käskenyt minun
muuttaa hänen kalunsa. Minä te'en sen nyt, ja pyyhän, ett'
ette enää estä minua siitä. Kuin olen walmis, niin saatan ma
hänen kutsua tänne. Hän on tässä lähellä kahwihuoneessa; ja
ellei hänellä siellä ole mitään parempata tekemistä, niin woinee
hän tullaakin. (Tahtoo mennä).

Fransiska. No, maltahan vähäisen. — Armollinen ryök-
kynä on herra majurin — sifari. —

Ryökkynä. Niin, niin, hänen sisarensa.

Justi. Sen minä tiedän paremmin, että majurilla ei sisarta olekaan. Hän on puolesa vuotta jo kahdesti lähettänyt minun perheensä tyköhön Kuurin maalle. — Tosin on momentti moista sisaria —

Franfiska. Hävytön!

Justi. Tähtyyhän sitä olla, päästäkseen ihmisistä irti. (Menee).

Franfiska. Tuotakos on heittiö!

Kawintolan isäntä. Sanoinhan minä sen. Mutta antakaa hänen mennä waan! Johan minä nyt kuumminki tiedän, misä hänen herransa on. Minä tahdon itse hakea hänen paikalla. — Mutta armollinen ryökkynä, minä rukoilen nöyrimmästi, että te sitte puolustaisitte minua herra majurin edessä, kuin tulin pahasti kylä, wasten tahtoani, ajaneeksi hänen arwoisen miehen —

Ryökkynä. Menkäähän nyt wälehen waan, herra isäntä. Kylä mä sen kaikki taas hywitän. (Isäntä menee, ja sitte) Franfiska, juokse hänen perästänsä: hän ei saa ilmottaa nimeäni! (Franfiska isännän perähän).

Seitsemäs Kohtaus.

Ryökkynä ja sitte Franfiska.

Ryökkynä. Minä olen saanut hänen takasi! — Olenko minä yksinäni. (Pänee kätensä ristiin). Entä olekaan yksinäni! (Katsoo ylöspäin). Yksi ainoa kiitollinen ajatus taimasta kohden on täydellisin rukous! — Minun on hän, minun on hän! (Sajakästin). Minä olen onnellinen! ja iloinen! Mitä woi Luoja haluisammiin nähdä, kuin iloisen luomanja! — (Franfiska tulee). Joko joutunut takasi, Franfiska? — Onko sinun jääli häntä? Minä en jääli häntä. Onnettomuus on kanssa hywä. Kenties, jos ei taimas ottanut häneltä kaikki, antaaksensa minusa hänelle jällehen kaikki!

Fransiska. Tuossa paikkaa voi hän jo olla täällä. — Te olette vielä aamupuvussanne, armollinen ryökkynä. Mitähän, jos siinä pukeutuisitte?

Ryökkynä. Mene! minä pyyhän. Tästä lähtien saa hän nähdä minun useammin näin, kuin koristettuna.

Fransiska. O, te tunnette itsenne, ryökkynä.

Ryökkynä (wähän mietittyä). Tosiaan, neitoni, sinä arvasit oikein taas.

Fransiska. Kuin olemme kaunihit, niin olemme koristamatta kaikkein kaunihinumat.

Ryökkynä. Pitääkö meidän sitte kaunihit oleman? — Mutta luulla olewan kaunis, waaditaan kufaties kaiken mokomin. — Ei, kuinkin ma hänen mielestänsä, waan hänen mielestänsä olen kaunis! — Fransiska, jos kaikki neitokset olisivat siten mieltäneet, kuten minä nyt itseni tunnen, niin olisimme — ihmeelliset kappaleet. — Hellät ja ylpeät, siweät ja turhalliset, hekkumalliset ja hurskahat. — Sinä et hymärrä minua. Minä en itse tosin hymärrä itseäni. — Kiemu huimasee. —

Fransiska. Malttakaa mielenne, ryökkynä; minä kuulen hänen jo tulewan —

Ryökkynä. Malттаako mieleni? Minäkö ottaa häntä kylmästi vastaan?

Kahdeksas Kohtaus.

v. Tellheim. Hawintolan isäntä. Entiset.

v. Tellheim (astuu sisään, ja, nähtyänsä ryökkynän, lennätkäse hänen luoksensa). Ah, minun Minnani! —

Ryökkynä (kiittää häntä vastaan). Ah, minun Tellheimini! —

v. Tellheim (ampasekse yhtäkkiä takasi). Suokaatte anteeksi, armollinen ryökkynä, — löytää täällä ryökkynä von Barnhelmin —

Ryökkynä. Ei mahtane toki olla teille niin aiwan odot-

tamatonta? — (Lähestyy häntä, joka taas peräytyy). Minäkö antaa teille anteeksi, että vielä olen teidän Minnanne? — Antakoon Jumala teille anteeksi, että vielä olen Minna von Barnhelm! —

v. Tellheim. Armollinen ryökölynä — (katsoo tuiostuin ravintolan isäntää, kohauttaen hartioita).

Ryökölynä (huomatsee ravintolan isännän ja viittaasee Fransiskalle). Hyvä herra —

v. Tellheim. Kuinhan emme waan molemmat erhettyne —

Fransiska. No mutta, herra isäntä, kenenkä te sitte tuotte meille tässä? Vähkäämme pian ja etsikäämme se oikea käsihimme.

Ravintolan isäntä. Eikös tämä ole se oikea? Dupa niinkin!

Fransiska. Eipäs ole! Sufflelaan, tulkaatte nyt; en ole vielä sanonut hyvää huomentakaan tyttärideollenne.

Ravintolan isäntä. Ah, se on liika kunnia — (Kunninki liikahtamatta paikaltansa).

Fransiska (tarttuu häneen). Tulkaatte pois, me tahdomme valmistaa ruokalista. — Katsokaamme, mitä saamme —

Ravintolan isäntä. Te saatte, ensinnäkin —

Fransiska. Hiljaa, hiljaa! Jos ryökölynä nyt jo tietää, mitä hän on päivälliseksi saapa, niin on hänen ruokaluonsa mennyt. Tulkaatte pois; se on sanottava ainoasti minulle. (Wie hänen väkiste).

Yhdeksäs Kohtaus.

Tellheim. Ryökölynä.

Ryökölynä. Mäh? Vieläkö me erhetymme?

v. Tellheim. Sen Jumala suokoon! — Mutta ei ole, kuin yksi ainoa, ja te olette se. —

Ryökölynä. Miksi noin kierrätellä! — Mitä on keksenämme puhuttavaa, sen voi kuka hymänsä kuulla.

v. Tellheim. Tekö täällä? Mitä te etsitte täällä, armollinen ryököhänä?

Ryököhänä. Enää en etsi mitäkään. (Lähestyy häntä avosylin). Raikki, mitä etsin, olen jo löytänyt.

v. Tellheim (peräytyen). Te etsitte onnellista, joka olisi teidän rakkautenne ansannut; ja löydätte — onnettoman.

Ryököhänä. Ettekö siis enää rakasta minua? Rakastatte muka toista?

v. Tellheim. Ah, se ei ole koskahan teitä rakastanut, joka sittemmin voisi rakastua toiseen.

Ryököhänä. Täten ryhdätte waan yhden pistimen sielustani. — Jos olen kadottanut teidän sydämmenne, niin mitäs siltä on wälitä, jos sitte penseys eli wälewämpi halutus on sen minulta ottanut? — Ette siis rakasta minua enää: ettekä toistakaan? — Onneton mies, ellette niin yhtäkään rakasta! —

v. Tellheim. Oikein, armollinen ryököhänä; onneton ei saa yhtäkään rakastaa. Hän ansatsee onnettomuutensa, jollei hän tässä kohdin tiedä itseänsä voittaa; jos hän voi suostua antamaan lemmittynsä jaksaa tämän onnettoman tilansa. Kuinka wai'is eikö ole tämä voitto! — Mina sitte, kuin järki ja pakko käskewät minun unhottaa Minna von Barnhelmint: kuinka paljon waiwaa enkö ole jo kärsinyt! Itkään rupefin toiwomaan, waiwani ei iäti turhaantuwaa: ja te ilmesthyitte, ryököhänä! —

Ryököhänä. Oimmarrankö teidät oikein? — Malttakaatte, hywä herra; katsokaamme, missä olemme, ennenkuin ehsyimme lauwemmassa! — Tahdotteko wastata minun ainoaan kysymykseeni?

v. Tellheim. Jok'ainoan, hywä ryököhänä —

Ryököhänä. Tahdotteko myös wastata suorasti ja ilman kierrättelemttä? Ei muuta, kuin Kiin eli Ei?

v. Tellheim. Minä tahdon, — jos woin.

Ryököhänä. Te voitte sen. — Hywä: wai'ka paljon waiwaa olette kärsineet minua unhottaisissa, — rakastatteko te minua wiekä, Tellheim?

v. Tellheim. Hywä ryököhänä, tämä kysymys —

Ryökkynä. Te olette luvanneet ei muuta vastata, kuin niin eli ei.

v. Tellheim. Ja lisännyt: jos woin.

Ryökkynä. Te woitte; täytyneehän teidän tietää, mitä sydämmesänne elää ja olee. — Rakastatteko minua enää, Tellheim? — Miinkö eli ette!

v. Tellheim. Jos minun sydämmeni —

Ryökkynä. Miinkö eli ette!

v. Tellheim. Noh, niin!

Ryökkynä. Miinkö?

v. Tellheim. Niin, niin! — Mutta —

Ryökkynä. Malttia vähäsen! — Te rakastatte minua vielä: se on kyllä minulle. — Mihinikä käytöksen kantaan enkö ole kanssanne langennut! Wastenuontoiseen, alakuloiseen, tarttuvaan. — Nyt palaun luonnolliseeni. — Noh, minun armas onnettomani, te rakastatte minua vielä, ja teillä on Minnanne vielä, ja olette onneton? Mutta kuulkaapas, mikä hylpeäluloinen, turhallinen kappale teidän Mionanne on ollut, — ja on. Hän on uneksinut, ja unekssi olewansa koko teidän onnenne. — Niin wirkkaa nyt wälehen tuo onnettomuutenne. Minna on sitte koettava, min werran hänki sen rinnalla painanee. — Noh?

v. Tellheim. Hyvä ryökkynä. En ole tottunut wälittamaan.

Ryökkynä. Ihan oikein. En minäkään tiedä, mitä olisi vähemmin mieleheni, kuin aikoinansa pohwanneen sotamiehen walitus. Mutta tawataan wälistä eräs hylmänlainen luonne, joka ei huoli puhua omasta urhoudesta ja onnettomuudesta —

v. Tellheim. Josta oikein nähden on pohwattu ja walitettu.

Ryökkynä. O, minun itsewiisaani, niin ei teidän olisi ensinkään tullut kutsua itseänne onnettomaksi. — Wallan wai'eta, eli täydellisesti suusta ulos. — Järkikö ja paffo, joka käsksee teidän minua unhottaa? — Minä olen suuri järjen harras-

taja, sekä erittäin kunniotan pakkoa. — Mutta sanokaapas kuitenkin, kuinka järjellinen tämä järki, kuinka pakottava tämä pakko on.

v. Tellheim. No hyvä; niin kuulkaatte, armas ryökkynäni. — Te sanotte minua Tellheimiksi; nimi sopii minuhun. — Mutta te luulette olevani se Tellheim, jonka te tunnsitte siellä kotimaassanne; se pulkea, suurellinen, kunnian pyytävä mies; joka wallitsi koko ruumiinsa, koko sielunsa; jonka edessä sekä kunnian että onnen rajat olivat avoina; joka, ellei ennen sitä ansannut, wähitellen toivoi tulewansa paremmin ansatsemaan teidän kättänne ja sydäntänne. — Se Tellheim olen minä yhtä wähän, — kuin olen oma isäni. Molemmat owat olleet. — Minä olen Tellheim, tuo Wirkahetto, kunnialta loukattu, raajarikko, kerjäläinen. — Semmoiselle, ryökkynä, lupasitte te itsenne: pyhyttekö sanassanne? —

Ryökkynä. Tuopas kuulun hywin surkealta! — Mutta, hyvä herra, tunneka sen entisen tapaan, — Tellheimilöihin olen jo kerran narriksi rakastunut, — niin täytyy tämän nyt auttaa minua pakostani. — Kätesi tänne, armas kerjäläinen! (Tarttuu hänen käteensä).

v. Tellheim (Hyöden hattu kädessä otsaansa, käännäffe pois). Jo menee liiakki! — Missä olen minä? — Heittäkää minut, ryökkynä! Teidän suosionne waiwaa minua; — Heittäkää minut.

Ryökkynä. Mikä teillä on? Mihinä te tahdotte?

v. Tellheim. Teistä pois!

Ryökkynä. Minustako? (Wetäen hänen kätensä omaa sydäntänsä kohden). Unekki!

v. Tellheim. Epäily on wisakaawa minut kuoliaana jalkainne etehen.

Ryökkynä. Minustako pois?

v. Tellheim. Teistä. — Teitä ei koskana, ei koskanani enää nähkäseni. — Eli kumminki niin päättäneenä, niin lujasti päättäneenä, ei tehdä mitäkään huonoutta, — ei antaa

teidän tässä miettimättä menetellä. — Laskekaa minut, Minna!
(Irrotakse ja menee).

Ryhökkynä (hänen jälkeensä). Minnanko te heitätte? Tellheim! Tellheim!

Kolmas Näytös.

Ensimmäinen Kohtaus.

(Näytelmäpaikka sali).

Justi riisje kädessä).

Eikös minun vielä kerran tähtynyt käydä tässä lemmon hoidissa! — Kirje herraltani armolliselle ryhökkynälle, joka on muka olewinansa hänen sisarensa. — Kuinhan sen alla waan ei olisi muutakin! — Muuten tästä kirjeenkannannasta ei loppua tule. — Mielelläni tahtoisin tuosta päästä; ei muka haluni pidä tuonne kammarihin. — Ne rouvaswäet kyselewät niin paljon; ja minä vastaan niin wasten tuntoani! — Haa, owi aukenee. Kuten toiwottu! kammarineitsyt!

Toinen Kohtaus.

Franziska. Justi.

Franziska (kammarin ovesta, josta hän tulee). Elkäätte hätäilkö; kyllä minä olen waroillani. — Kas! (nähdessä Justin) tuosahan jo tuokin on edessäni. Mutta mokomien kanssa ei käy alkaminen niin mitäkään.

Justi. Teidän mielisenne —

Franziska. Siitä minä wähat —

Justi. No, no; antakaa anteeksi puhetapani! — Tässä tuon minä herraltani kirjeen emännällemme, armolliselle ryhökkynälle — hänen sisarellensa. — Niinhän se oli? Sisarellensa.

Fransiska. Anna se tänne! (Tempasee kirjeen hänen kädestänsä).

Justi. Olkaatte niin hyvä, käskee isäntäni sanoa, ja viekääte tämä perille. Ja vielä sitälifinnä, olkaatte niin hyvä, käskee herrani sanoa, — elkkä ajatelko, että minä teiltä mitään pyhdän.

Fransiska. No, mitäs se on?

Justi. Herrani ymmärtää asiat. Hän tietää, ryököhynän luofse mentävän kammarineitsyhen kautta: — ellen wäärin muistane! — Neitsyt olkoon siis niin hyvä, — käskee herrani sanoa, — ja antakoon hänelle ilmi, jos sallitte hänelle onnen puhutella teitä noin edes neljänneksen tuntia.

Fransiska. Minuako?

Justi. Suokaatte anteheksi, ellen käytä oikeata nimitystänne. — Niin tosiaan, te! — Tuntineljänneksen waan; mutta yksinänne, ihan yksinänne, salaa, kahden kesken. Hänellä olisi teille eri tärkeä sanottawa.

Fransiska. Hywä! Minulla on kanssa hänelle paljon sanomista. — Tulkohon waan, minä olen aina hänen käskettävänänjä.

Justi. Mutta milloinka saa hän tulla? Milloinka sopii teille parahiten, neitsyt? Noin hämärisfäkö? —

Fransiska. Mitäs sä tuolla tarkoitat? — Herrasi tulkohon milloin hywänänjä; — ja sillä suori nyt tiehesi waan!

Justi. Miwan kernaasti! (Tahtoo mennä).

Fransiska. Kuulehan kumminfi wäähäsen; vielä sananen. — Mihinä owat ne munt majurin palvelijat joutuneet?

Justi. Ne muutko? Tuolla, tuonne, ylen ympäri kaikki.

Fransiska. Miesä on Wilho?

Justi. Pasfariko? Sen antoi majuri mennä.

Fransiska. Wai niin! Entäs Wilppu, miesä se on?

Justi. Jääkärikö? Sen on herra ajattanut ulos.

Fransiska. Arwaten siksi, että jastinsa on herennyt, epäilemättä — Entäs Martti?

Justi. Niin kuski? Se on ratsastanut tieheensä.

Franziska. Entä Nitzi?

Justi. Juoksjako? Hän on edistynyt.

Franziska. Missäs sinä olit, kuin majuri oli meillä Dyrngisjä talvimajoillansa? Et ollut muka vielä hänen luotansa?

Justi. Olipa; minä olin hänen hevosrenkinänsä, mutta satuin sairastamaan.

Franziska. Hevosrenkinä? Ja nyt olet?

Justi. Raitti kaikissa; kammaripalvelija ja jääkäri, juoksija ja hevosrenki.

Franziska. No, tuopas nyt on! Heittää niin monta hyvää, kelpomiestä luotansa, ja pitää juuri kelvottomimman! Tahdoisin siksi tietää, mitä hyvää herrasi sinussa silloin oli keksivä!

Justi. Kenties keksi hän olemani rehellinen mies.

Franziska. Kyllä jo ollaan kauhean vähänen, ellei muuta olla kuin rehellinen. — Wilho oli toista laatua mies! Ja hänen antaa herransa mennä?

Justi. Niin, hän antaa, — kuin ei voi sitä estää.

Franziska. Mitenkä niin?

Justi. Doh, Wilho on tekewä itsellensä kaiken kunnian matkoillansa. Hänellä on muassaan herransa koko vaatteehisto.

Franziska. Mitä? Eihän toki lie karannut, ne kerrallansa?

Justi. Sitä nyt ei juuri voi sanoa; mutta kuin läksimme Nyrnbergistä, niin ei häntä ole sen koommin nähnyt.

Franziska. Voi sen riiviötä!

Justi. Hän oli koko mies! hän osasi kiperellä tulkkaa, ajaa partaa, löpötellä, hynnä muita senki seitsemän ammattia, — eikö tosi?

Franziska. Jääkäriä en kumminkaan olisi majurin siassa luotani hylännyt. Ellei hän enää woinut häntä jääkärinä käyttää, niin oli hän muuten toki reima poika. — Kenelle on hän heittänyt hänen?

Justi. Spandauin komentantille.

Franfiska. Vinnanko? Sahdin käynti walliloilla ei mahda olla niin erin arwoisa.

Justi. Eihän Wilho siellä jahtaakaan.

Franfiska. Mitäs tekee hän fitte?

Justi. Hän ajelee käsirattaita.

Franfiska. Käsirattaita?

Justi. Mutta kolme vuotta waan. Hän teki pienen salakapinan herransa komppaniassa, tahtoen wiedä kuusi miestä esiwartiaitten wälitse.

Franfiska. Ihme ja kumma; tuota sen konnaa!

Justi. Doh, se on kunnan mies! Zääkäri, joka wiidenhymmenen peninkulman äärillä, soitse metsitse, tuntee joka polun ja uran. Ja ampua osaa hän!

Franfiska. Hyvä kumminkin, että majurilla vielä on se kelpo kuski!

Justi. Niin kelo hänellä vielä?

Franfiska. Sanoithan sinä Martin ratsastaneen ulos? Tottahan fitte palajaa kotihinkin?

Justi. Niinkö wainen?

Franfiska. Minne on hän ratsastanut fitte?

Justi. Siitä on jo hymmenettä wiikkoja, kuin hän ajoi herran ainoata ja wiimeistä ratsuhewosta — uittamaan.

Franfiska. Eikä ole vielä koidissa? Woi, sen hylkyä!

Justi. Tuo kunnan kuski on woinut uittaa itsensäkin upoksiin! — Se oli erin oiva kuski! Hän oli hymmenen vuotta jo matkustellut Wienisfälin. Semmoista herra ei tosin enää ole saapa. Jos hewoset kiisiwät tähttä neliä, niin ei hän tarwinnut, kuin sanoa: ptru! ja ne seisattuiwat samassa, kuten muurit. Olipa vielä opin käynyt hewoslääkärikin!

Franfiska. Mutta minä pelkään, miten juoksija fitte lie edistynyt.

Justi. Ei, ei; kyllä se on oikealla. Hän on erään limnanwäestön rumparina.

Franfiska. Niinpäs arvelin.

Justi. Mitä se takertui lutka-ihmiseen, mokomaan, ei tullut konsanansa yöllä kotia, teki herransa nimesjä welkoja yltä ylitse ja tuhansia ikkitoita. Pöyhästi: majuri näki hänen kaiken voimin yhä pyrkivän ylemmä: (osottaen hirttämistä kädellensä) hän saattoi hänen sentakia hywälle tielle.

Franfiska. Voi tuota, sen hirtehistä!

Justi. Mutta kelpo juoksija on hän, se on warma se. Kuin herra lasi hänen wiisikymmentä askeletta edellensä, niin hän ei parhaimmalla juoksijallansa häntä epnättänyt. Mitä woi sitä vastaan antaa hirsipuulle tuhat askelta edeltä, ja minä panen henkeni wedolle, että hän on sen ennättävä. — Kaikkihan ne lie olleet teidän hyviä ystäviäanne, neitsyt? Wilho ja Wilppu, Martti ja Mitä? — Ja nyt Justi sanoo jäähyväiset! (Menee).

Kolmas Kohtaus.

Franfiska, ja fitte Ravintolan isäntä.

Franfiska (katsoo yyrkästi hänen peräänsä). Minä ansatsen tuon purehen! — Riitossia, Justi. Minä halwefiinki liian paljon rehelliisyyttä. En ole unhotawa tätä opetusta. — Ah, sitä onnetonta! (Käännäffe ja on menemässä ryökkynän kammariin, kuin ravintolan isäntä tulee).

Ravintolan isäntä. Malttakaa wähäsen, ihana lapseni.

Franfiska. Ei ole aikaa, herra isäntä —

Ravintolan isäntä. Silmänräpäys waan! — Eikä vielä enempätä tietoa herra majurista? Ei se suinkaan woinut olla hänen jäähyväistinsä! —

Franfiska. Mitäs fitte?

Ravintolan isäntä. Eikös armollinen ryökkynä ole puhunut? — Kuin minä, ihana lapseni, heitin teidän tuonne alas työkkihin, tulin minä sattumalta takasi tänne salihin —

Franfiska. Sattumalta, wähän kuunnellaksenne.

Ravintolan isäntä. Di, oi, lapseni, kuinka saatatte minusta ajatella tuommoista? Ei ole ravintolan isännälle mitään niin sopimatonta, kuin uteliaisuus. — En ollut kauvan täällä, kuin armollisen ryökkynän owi lensi yht'äkkiä auki. Majuri töhtäsi ulos; ryökkynä hänen jälestänsä, molemmat liifunolta, näöltä ja asennolta semmoiset, — ettei näkemättä niin sanoa. Ryökkynä majurista kiini; tämä tempasille irti; ryökkynä tarttui häneen uudestaan. Tellheim! — Ryökkynä! laskekaa minut! — Mihin? — Näin kuletti hänen majuri rappusille asti. Minä jo pelkäsin, hänen tempasewan hänet muassansa alas. Mutta hän pujahhti vielä irti. Ryökkynä jäi kynnyselle seisomaan; katsoi hänen perähänsä; huusi häntä ja wäänsi käsiänsä. Yhtäkkiä kääntyi hän takasi, juoksi ikkunan luo, ikkunasta taas rappusille, rappusilta salihin edes taas. Täällä seisoin minä; täällä käwi hän kolmasti ohitseni ilman näkemättä minua. Wiime nähti hän ikään kuin näkewän minun; mutta, Jumalan kiitos! minä luulen ryökkynä piti minua teinä, armas lapseni. „Fransiska“, huusi hän, tähtäen filmänsä minuun, „olenko minä nyt onnellinen?“ sitte katsoi hän jyrkästi kattoon, sanoen uudestaan: „olenko minä nyt onnellinen?“ Sitte pyyhkäsi hän khyneleet filmistään, ja nauroi, ja kysyi minulta kerran vielä: „Fransiska, olenko minä nyt onnellinen?“ — Toden totta, minä en tiennyt, mitenkä mun oli. Kunne hän juoksi owellensa; sieltä kääntyi hän vielä tyköni, sanoen: „Niin tulehan, Fransiska; ketä sun on jääli nyt?“ — Ja sillä meni hän sisään.

Fransiska. Di, herra isäntä, te olette uneksineet.

Ravintolan isäntä. Uneksimut? En, ihana lapseni; niin tarkkahan ei uneksita. — Ja minä antaisin mitä hywänsä — en ole utelias, — mutta antaisin mitä hywänsä, jos waan saisin awaimen siihen.

Fransiska. Awaimenko? se on, herra isäntä, owesamme sisäpuolella; me otimme sen yöksi ulos; olemme, näette, wäihän pelkurit.

Rawintolan isäntä. Ei jemmaista awainta; minä tahdon sanoa awainta, ikään kuin selitystä, ihana lapseni, sen aslan oikeata perää, jonka olen nähnyt. —

Franfiska. Wai niin! — No, hyvästi nyt, herra isäntä. Saadaanko jo kohta syödä, herra isäntä?

Rawintolan isäntä. Ihana lapseni, olinpa unhottaa, mikä oikeastaan oli asianani.

Franfiska. Noh? Mutta lyhyesti waan —

Rawintolan isäntä. Minun formukseni on vielä armollisen ryöflynän käsissä; minä sanon sitä omakseni —

Franfiska. Kyllähän sen saatte.

Rawintolan isäntä. Ei se minua huoletakaan; tahdon waan muistuttaa. Näette sen, en tahdo sitä ensinkään takasi. Sen minä kyllä hywin hymmäärän, mistä hän formuksen tunsi, ja miksi se on samaa näköä, kuin hänenkin. Se on hänen luonansa parahite tallella. Minä en huoli siitä enää, ja kirjotan ne sata talaria, jotka siitä olen antanut, armollisen ryöflynän nimelle. Eikös oikein, ihana lapseni?

Neljäs Kohtaus.

Paawo Berneri. Rawintolan isäntä. Franfiska.

Beneri. Tuosfahan se on!

Franfiska. Satako talaria? Minä armelin, kahdeksänhymmentä waan.

Rawintolan isäntä. Niin tosiaanki, yhdeksänhymmentä waan, yhdeksänhymmentä waan. Sen minä teen, ihana lapseni, sen minä teen.

Franfiska. Kaikki tuo on suoriawa, herra isäntä.

Beneri (lähestyy heitä takaapäin ja taputtaa yhtäkkiä Franfiskaa olkapäille). Neitheni! Neitheni!

Franfiska (säikähtyy). Mi!

Beneri. Etkäätte säikähtykö! — Neitheni, neitheni! minä näen, te olette ihana, ja vielä wento wieras — Ja iha-

noita wieraita on warottaminen — neitheni, neitheni, kawattaa tuota miestä! (Osottaen rawintolan isäntää formellansa).

Rawintolan isäntä. Ah, mikä äkillinen ihastus! Herra Paavo Werner! Terwe tultuanne meille, terwe tultu-
anne! — Ah, hän on aina vielä se iloinen, kujeellinen, rehel-
linen Werner! — Teidän pitäisi muka kawattaman minua,
ihana lapseni! Ha, ha, ha!

Werner. Poiketkaa yltä ylitse hänen tieltänsä!

Rawintolan isäntä. Minun! minun tieltäni! —
Olenko minä sitte niin waarallinen? — Ha, ha, ha! — Kuul-
kaahan, ihana lapseni. Miten on mielehenne tuo hänen pila-
puheenja?

Werner. Ihme, että kaikki hänenmoisensa pitävät sitä
leikkinä, kuin heille totuuden sanoo.

Rawintolan isäntä. Totuuden! ha, ha, ha! — Eikö
tosi, ihana lapseni, yhä waan parempi! Eikös osaa pilotella!
Minä waarallinen? — Minä? — Noin parikymmentä vuotta
sitte oli siihen syytä tosin. Niin, niin, ihana lapseni, silloin
olin minä waarallinen; silloin tiesi usea sitä puhua; mutta
nyt —

Werner. Voi wanha hupsu!

Rawintolan isäntä. Siinäpä se on! Kuin vanhaksi
joudumme, niin on waarallisuutemme ohitse. Ei se käy teille-
kään paremmin, herra Werner!

Werner. Noh, mene nyt hitolle! — Neitheni, niin
paljon älyhän uskonette minulla olewan, etten mä tuota waa-
rallisuutta puheellani tarkoita. Se yffi perkele on hänen heittä-
nyt, mutta sen siahan on seitsemän muuta mennyt hänen si-
fäänsä —

Rawintolan isäntä. Kuulkaapas, kuulkaapas! — Kuinka
hän tietää sen taas toisapäin pyörrähyttää! — Pilasta pila-
han, ja aina jotakin uutta! Ah, se on oikein herttainen mies,
tuo herra Paavo Werner! — (Fransiskalle, ikään kuin kowahan).
Warakas mies ja esteettä naimiseen. Hänellä on kolme penin-

fulmaa täältä eräs kaunihimpia kartanoita. Hänellä on paljon jotasaalista! — Ja on ollut herra majurimme kersanttina! Ah, hän on majurimme parhaimpia ystäviä! Se on ystävä, joka voisi lyödä itsensä kuoliaaksi hänen tähtensä!

Wernereri. Niin! ja tuo on yksi majurimme ystävä! ystävä! — jonka majurimme lyödäisi kuoliaaksi!

Kawintolan isäntä. Mitenkä? mitä? — Ei, herra Wernereri, tuo leikki on sopimaton. — Minäkö en majurin ystävä? — Ei, tuota leikkiä en ymmärrä.

Wernereri. Justi on juuri kauniita asioita mulle ker-
tonut.

Kawintolan isäntä. Justiko? Sopas arwain, Jus-
tin teidän kauttanne puhuan. Justi on pahanillinen, hämy-
tön ihminen. Mutta tässä on saapuilla tämä ihana lapsi;
puhufoon hän; sanokoon hän, jos en ole majurin ystävä? Jos
en ole osottanut hänelle kaikenlaista awuliaisuutta? Ja miksi
en olisi hänen ystävänsä? Eikö hän ole ansiollinen mies?
Toi kyllä; hänelle sattui tuo kova onni tulla erotetuksi wiras-
tansa: mutta mitäs se tekee? Kuningas ei voi tuntea kaikkia
ansion miehiä; ja joskin heidät tuntisi kaikki, niin ei kän hänen
heitä kaikkia palkitseminen.

Wernereri. Tuota Jumala käskee hänen puhua! — Mutta
Justi — tosin ei ole Justissa erinäistä mitäkään; maan wa-
lehtelija Justi ei kumminkaan ole; ja jos se olisi tosi, mitä hän
on minulle puhunut —

Kawintolan isäntä. En tahdo kuulla koko Justista!
Kuten sanottu: tämä ihana lapsi puhufoon! (hänelle korwaan).
Kyllä tiedätte, ihana lapseni; formus! — Tertokaa siitä, herra
Wernerille. Siten tulee hän paremmin tuntemaan minun. Ja
ettei siitä näyttäisi, kuin puhuisitten minua miellyttääksenne,
niin en tahdo olla edes saapuilla. En tahdo olla saapuilla;
minä menen; teidän pitää se vielä tunnustaman, herra Wer-
nereri, teidän pitää se vielä tunnustaman, että Justi on pahan-
illinen walehtelija.

Wiides Kohtaus.

Paavo Werner. Fransiska.

Werner. Neityeni, tunnettekko te minun majurini?

Fransiska. Majuri von Tellheimin? Kyllä tunnen sen kelpo miehen.

Werner. Eikös ole kelpo mies? Onko se mies teidän mielehenne? —

Fransiska. Oikein sydämmeni pohjasta.

Werner. Tosiaanko? Näette sen, neityeni; nyt olette vielä herttaisempi mielestäni. — Mutta mitä ne ovat nuo hywänteot, joita isäntä on olewinansa majurillemme osottanut?

Fransiska. En minätään sitä oikein tiedä; lieneekö se, että hän pitää sen ansionansa, joka onneksemme on alkunsa hänen ilkkäytösfestänsä.

Werner. Sitenhän olisi se tosi, mitä Justi on minulle sanonut? (Syrjähän, kuhun rawintolan isäntä on wetänyyt piiloon). Onneksesi menit! — Onko hän tosiaansa ajanut hänen ulos? — Semmoiselle miehelle tehdä tuommoinen sutkaus, sentähden, että tuo aasin kallo ajattelee, miehellä ei olewan waroja sen enemmän! Majurillako ei waroja enää?

Fransiska. Wai niin? Majurilla vielä waroja?

Werner. Rahaa kuin roskaa! Hän ei tiedä, miten paljon hänellä on. Hän ei tiedä, ken on hänelle welkaa. Itse olen yksi, ja tuon nyt hänelle wanhan rästin. Näette sen, neityeni, tässä, tuossa luffarosja (wetäen sen luffarista esihin) on fata luisdoria; ja tuossa pikku käärysfä (jotka wetää toisesta luffaristaan) fata tufaattia. Kaikki hänen rahojansa!

Fransiska. Todemmastaaanko? Mutta minkätähden majuri sitte panttaa? Onhan se pantiksi pannut formuksenfän —

Werner. Pantannutko? Elkäätte usko te tuommoista. Kenties on hän mielellänsä tahtonut päästä joutawasta ramustansa.

Fransiska. Ei se ole joutavaa ramua! se on kallisarwoinen formus, jonka hän vielä lisäksi on saanut armahista käfistä.

Weneri. Woipi tuokin olla. Armahista käfistä! niin, niin kyllä! Tuommoinen muistuttaa usein siitä, jota ei mielellänsä muistettaisi. Sentähden hankitaan se filmistä pois.

Fransiska. Mitenkä?

Weneri. Talwimajoillansa käy sotamiehen ihmeellisesti. Siellä ei ole hänellä mitäkään tekemistä; lojottelee waan, ja hankkii aikansa kuluksi tuttavia, jotka luulee jo pääsewänsä lewäällä; mutta joihin se hyvä sydän, millä ystäwyys alettiin, sitoo hänen elinlaudekseen. Oks kaks! jopa formus kulta formehen pukahtaa; eikä hän tiedä itseskään, mistä se siihen tulee. Ja usein antaisi hän waikka formensa, päästäkseen waan formuksesta.

Fransiska. No, toffopas! olisikohan majurinkin samate käynyt?

Weneri. Ihan warmaan. Etenkin Saksenisja; jos hänellä olisi ollut kymmenen formea kummallaki kädellä, niin olisi hän ne kailki kaksikymmentä saanut täyteen formuksia.

Fransiska (syrjään). Tuokos kuuluu koko kummalta ja tietääpi tutkia. — — Herra kylänwouti, eli herra kersantti —

Weneri. Neitheni, jos nimitystä ewitte: niin olen minä kernaammin herra kersantti.

Fransiska. Noh, herra kersantti, tässä on mulla pieni kirje majuriltamme emännälleni. Tahdon waan pikimmältäni wiedä sen tuonne sisähän, ja olen täällä paikalla takasi. Oletteko niin hyvä ja wartotte minua fiksi? Tahtoisin hywin mielelläni vielä pakinoida kanssanne.

Weneri. Pakinoitteko mielellänne, neitheni? Noh, miss'ei; menkääte waan; juttelen minäki mielelläni; kyllä mä warton.

Fransiska. Ah, wartokaahan nyt! (Menee).

Kundes Kohtaus.

Paavo Berneri.

Ei ole sen hullumpi tuo neito! — Mutta minun ei olisi pitänyt suostua häntä warttomaan. — Sillä tärkein olisi kumminikin etsäni majuri käsihini. — Hän ei huoli minun rahastani, ja panee kalunsa pikemmin pantiksi. — Siitä hänen tunnen. — Suohtuupa mieleeni seikka. — Kuin pari wiikkoa sitten olin kaupungissa, niin käwin rytmestarinna Marloffin tykönä. Rouwa parka sairasti ja walitti, miehensä jäänehen majurille welsaa wiisijataa talaria, joita hän ei tiennyt, mitenkä maksaa. Tänä päivänä ai'oin minä taas häntä tervehtiä; — ai'oin hänelle sanoa, että, jos ma nyt saan tilanhintani ulos, minä woisin lainata hänelle wiisijataa talaria. — Tottahan mun täytynee panna niistä jotaki säilyhyn, elleiwät ne Persiaan mene. — Mutta hän on jo kaukana täältä. Ja totta laite hän ei ole jaksanut majurille maksaa. — No, niin tahdon minä sen tehdä; ja sen kuta pikemmin, sitä paremmin. — Eihän tuosta neitoseni pahaksune; minä en woi häntä odottaa. (Mence ajatuffissaan ja astuu liki majurin päälle, joka tulee häntä wastahan).

Seitsemäs Kohtaus.

v. Tellheim. Paavo Berneri.

v. Tellheim. Noin miettehisjä, Berneri?

Berneri. Täällähän te olettekin; ikään arwelin tulla teitä tervehtimään untehen asuntoonne, herra majuri.

v. Tellheim. Kiroamaan muka korwani täytehen entistä isäntätäni. Elä wirka enää mitäkään mokomasta.

Berneri. Sen arwelin ynnä tehdä; niinpä totta Mutta oikeastaan ai'oin minä waan kiittää teitä olemastanne niin hywä, että otitte minulta ne sata luisdoria taltehenne. Justi on ne antanut mulle takasi. Kyllä olisi tosin mieleheni

jos ottaisitte ne vielä kauvemmin pitääksenne. Mutta te olette muuttaneet uutehen paikkaan, jota ette te, enkä minäkään tunne. Ken tiesi miten sielläkin on. Saattaisivat siellä varastaa ne teiltä; ja teidän täytyisi ne minulle maksaa; sinä ei auttaisi muu. Sentähden en voi sitä ensinkään vaatia.

v. Tellheim (nauraen). Sitte min ajan olet sinä noin warowaksi tullut, Wernereri?

Wernereri. Kyllä sen oppii. Tähän aikaan ei voi olla kyllin warowa rahoistansa. — Sitäliikänä oli mulla muutaki toimittamista teille, herra majuri; rytmestarinna Marloffin puolesta; minä tulin ikään hänen luotansa. Hänen miehensä on jäänyt teille welkaa neljäfataa talaria. Tässä laittaa hän nyt teille welan wähenhystä fata tufaattia. Mikä puuttuu, sen on hän ensi wiikolla toimittawa. Kieneepä oma syyni, ettei hän koko summaa lähettänyt ferrallansa. Hän oli näet minulleki welkaa noin kahdeksankymmentä talaria; ja, luullen minun tulleeni häntä welkomaan, — kuten oli aikomuksenikin; — niin antoi hän ne minulle, ja antoi ne siitä käärystä, jonka hän wafeti oli teidän warallenne jo pannut. — Te woitte tulla vielä wiikokauden aikoihin ilman noitta fata taalerittanne pikemmin, kuin minä muntamitta markoittani. — Tuosfa, ottakaatte nyt! (Dientaa hänelle tufaatti-käärpn).

v. Tellheim. Wernereri!

Wernereri. No? miksi katsotte niin tuimasti minua silmään? — Niin ottakaahan kumminkin, herra majuri! —

v. Tellheim. Wernereri!

Wernereri. Mikä teillä on? Mikä teitä suututtaa?

v. Tellheim (katkerasti, lyöden otsaansa ja tömistäen jalkaa). Että — että en saanut täydelleen neljäfataa talaria!

Wernereri. No, no, herra majuri! Ettekö ole minua ymmärtäneet?

v. Tellheim. Senpätähden juuri, että olen sinun ymmärtänyt! — Voi, että parhaimmat ihmiset tänäpäiwänä enimmin minua harmittawat!

Werner. Mitä te sanotte?

v. Tellheim. Se koskee sinuhun puoleksi waan! — Mene Werner! (Hyätän takasi sen käden, jolla Werner ojentaa hälle tukaatit).

Werner. Niin kohta, kuin näistä pääsen!

v. Tellheim. Werner, jos nyt minulta kuulet: että Marloffin leski itse on tän'aamuna hywin warhain käynyt minun luonani?

Werner. Duko?

v. Tellheim. Että hän ei ole enää minulle mitäkään wellkaa?

Werner. Tosiainko?

v. Tellheim. Että hän on maksanut minulle ährin päälle: mitäs fitte sanot?

Werner (mietittyä vähäsen). Minä sanon, että olen walhetellut, ja että se on lemmon asia tuo walhe, sillä siitä tartutaan enimmite kiini.

v. Tellheim. Ja olet häpeewä?

Werner. Mutta se, joka pakottaa minua näin waleh-telemaan, mitäs sen pitää? Eikös hänenkin pitäisi häpeämän? Mäette sen, herra majuri; jos minä sanoisin teidän käytöksenne minua ei suututtaneen, niin olisin taas walhetellut, ja minä en tahdo enää walhetella. —

v. Tellheim. Elähän suutu, Werner! Minä tunnen sinun sydämmesi ja sinun rakkautesi minua kohtaan. Mutta rahaasi minä en tarwitse.

Werner. Ettekö tarwitse? Mutta myötte ja panttaatte ennemmin, saatatte itsenne pikemmin mieron suuhun?

v. Tellheim. Miero sen aina tietänee, että minulla ei ole enää niin mitäkään. Ei sowi olla olewinansa rikkaampi, kuin ollaan.

Werner. Mutta minfätähden köyhempi? — Meillä on niin kauwan, kuin ystävällämme on.

v. Tellheim. Minun ei sowi olla sinun wellamiehenäsi.

Wernereri. Sitö söwi? — Kuin jonakuna hellepäiwänä, jonka sekä aurinko että wihollinen kuumensi, teidän ratfastajanne oli sotapullonensa teistä ekshnyht; ja te tulitte minun tyköni, sanoen: Wernereri, eikö sulla ole mitäkään juotawaa? Ja minä ojenstin teille sotapulloni, eikö tosi, — te otitte ja joitte? — Sopiko se? — Menköön köyhä sieluni, ellei siemaus mätäwettä silloin ollut kalliimpi, kuin kaikki tämä ramu! (Wetää luisdorikuffaronkin ulos, ja tarjoo hänelle molemmat). Ottakaatte nyt, armas majuri! Luulkaa sen olewan wettä. Onhan Jumala senkin kaikille warustanut.

v. Tellheim. Sinä kiusaat minua; kuulethan sen, etten tahdo olla sun welkamiehenäsi.

Wernereri. Enstn ei se sopinut, nyt ette tahdo? Jaa, se on eri asia. (Wähän harmistuneena). Te ette tahdo olla minun welkamiehenäni? Mutta jos olisitte se jo, herra majuri? Eli ettekö ole sille mitäkään welkaa, joka kerran wäisti sen miehen, joka ikään oli halaista päänne, ja toisen kerran halkasi poikki sen käden, joka ikään oli lennättää luodin teidän rintanne läpitse? — Mitä saatatte te semmoiselle enää tulla welkaa? Eli onko minun kaulani halwempi, kuin kuffaroni? — Jos tämä on ylpeästi ajateltu, niin on se, Jumal' awita, hywin tyhmästäkin ajateltu!

v. Tellheim. Kenen kanssa sinä noin puhut, Wernereri? Me olemme yffinämme; nyt woin ma sen sanoa; jos kolmas kuulisi meitä, niin olisi se suurentelemista. Molla tunnustan, että minun tukee kahdesti kiittää sinua hengestäni. Mutta, ystävänäni, mikäs puuttui, etten minäkin, ollen waan tilaisuutta, olisi woinut tehdä sen yhtä hywin sinulle? hä!

Wernereri. Ainoastaan tilaisuus! Ken on sitä epäillyt, herra majuri? Enkö ole jata kertaa nähnyt teidän panewan henkenne alttiiksi halwinman sotamiehen edestä, sen jouduttua ahdinkoon?

v. Tellheim. Siis!

Wernereri. Mutta —

v. Tellheim. Minkätähden et ymmärrä minua oikein? Minä sanon: ei sopi minun olla sinun welkemiehenäsi; en tahdo olla sinun welkemiehenäsi. Siinä tilassa, jossa ma nykyään olen.

Wernereri. Wai niin! Te tahdotte säästää sen parempiin aikoihin; te tahdotte toisfa kertana lainata multa rahaa, kuin ette sitä tarwitse, kuin itsellänne on, ja minulla kenties ei ole mitäkään.

v. Tellheim. Ei pidä lainata, kuin ei tiedä, mitenkä maksaa.

Wernereri. Mies teidänmoisenne ei woi aina olla puutteesfa.

v. Tellheim. Sinäkös maailman tunnet! Wähimmin sopii siltä lainata, joka itse rahansa tarwitsee.

Wernereri. Miwan, ja semmoinen minä sitte olisin! Mihinä minä sitä tarwitfen? — Kusfa tarwitaan kersanttia, siinä hänelle annetaankin, millä elää.

v. Tellheim. Sinä tarwitset rahasi tullaksesi etemmä, kuin kersantiksi; pyrkiesäsi edes yhdellä tiellä, kusfa ilman rahatta ansiollisinki woipi jälelle jäädä.

Wernereri. Tullakseniko etemmä, kuin kersantiksi? sitä en aattelekaan. Minä olen kunnan kersantti; mutta olisin luultavasti keltoton rytmestari, ja warmahan wielä keltottomampi kenraali. Se on koetettu.

v. Tellheim. Glä laita, Wernereri, että minun täytyy sinusta huonoa ajatella! En ole halulla kuullut, mitä Justti on mulle puhunut. Sinä olet myönyt tilasi, ja tahdot undestaa lähteä maailmata kuleksimaan. Glä anna minun luulla sinusta, että jä vähemmin rakastat sotilas-ammattia, kuin sitä wallatonta, renttumaista elantoa, joka kyllä walitettavasti omi sen johdosfa. Täytyy olla sotamies maansa edestä; eli rakkautesta siihen asiaan, jonka edestä soditaan. Ilman mitäkään tarkottamatta palwella tänäpänä täällä, huomenna siellä, on matkustaa kuin teurastajarentti, muuta ei mitään.

Wernereri. Noh, olkoonpa sitte, herra majuri; minä tahdon seurata teitä. Te tiedätte paremmin, mikä on sopiwa. Minä tahdon jäädä teidän luotseenne. — Mutta, armas majuri; ottakaahan nyt kumminki minun rahani. Tänään eli huomenna täytyy asianne olla päätetty. Te olette saapa ololta rahaa. Te maksatte ne minulle sitte korkeonensa takasi. Sillä koron tähden waan sen te'en.

v. Tellheim. Ole waiti!

Wernereri. Totta Jumal'awita! minä teen sen waan koron tähden! — Kuin minä monesti ajattelin: kuinka on sinun wanhana käypä? kuin olet pilkan alle joutunut? kuin sinulla ei enää mitäkään ole? kuin sinun täytyy lähteä mieron tielle? Niin ajattelin taas: ei, mierolle et ole sinä menewä; sinä menet majuri Tellheimin luo; hän on jakawa kanssasi wiimeisen roponsa; hän on elättävä sinun kuolinpäiwääsi asti; hänen luonsansa voit sinä kuollaksi kunnian miehenä.

v. Tellheim (tarttuen Wernerin kätehen). Ja etkös enää, toweri, siten ajattele?

Wernereri. En; siten en enää ajattele. — Ken ei tahdo ottaa minulta mitäkään, kuin hän tarwitsee, ja minulla on; se ei tahdo minullekaan antaa, kuin hänellä on, ja minä tarwitfen. — Hywä! (Tahtoo mennä).

v. Tellheim. Mies, elä tee minua hulluksi! Mihinikä sinä menet? (Pidättää häntä). Jos minä nyt kunniani puolesta wakuutan, minulla vielä olewan rahaa; jos minä kunniani puolesta lupaan sinulle sanoa, milloinka ei minulla enää ole, ja lupaan, että sinä olet olewa ensimmäinen ja ainoa, jolta minä jotaki tahdon lainata: — tyhdytkö sinä siihen sitte?

Wernereri. Eikö minun täydy? — Antakaa kättä sen päälle, herra majuri.

v. Tellheim. Tuossa on, Paawo! — Ja nyt ei siitä sen enemmän. Minä tulin tänne tawatakseni erään neitsyen —

Kahdeksas Kohtaus.

Franfiska (tulee ryököhynän kammariesta). v. Tellheim.

Paavo Berneri.

Franfiska (tullessa ulos). Vieläkö täällä, herra fersantti? — (Suomattuansa Tellheimin). Ja tekin täällä, herra majuri? — Paikalla olen takasi mieliksenne. (Palajaa sukkelasti kammariin).

Yhdeksäs Kohtaus.

v. Tellheim. Paavo Berneri.

v. Tellheim. Se oli hän! — Mutta, kuullakseni, tunnethan sinä hänen, Berneri?

Berneri. Kyllä minä hänen tunnen. —

v. Tellheim. Kumminkaan, jos ma oikein muistan, et ollut tykönäni Dyringissä, kuin pidin siellä talvimajaa?

Berneri. En; silloin toimitin Leipfingissä väestön vaatetusta.

v. Tellheim. Mistäs hänen tunnet sitte?

Berneri. Tuttavuutemme on ihan uuden uutuinen. Se on tänään alkanut. Mutta nusi tuttavuus on sitä lämpimämpi.

v. Tellheim. Sittehän lienet jo nähnyttä hänen ryököhynänsäkin?

Berneri. Onko hänen emäntänsä ryököhynä? Hän on sanonut teidän tuntewanne hänen emäntänsä.

v. Tellheim. Etkö kuule; aina Dyringistä alkaen.

Berneri. Onko ryököhynä nuori?

v. Tellheim. On.

Berneri. Kaunis?

v. Tellheim. Erin kaunis.

Berneri. Entä rikas?

v. Tellheim. Mainion rikas.

Wernereri. Onko ryököhänä mielestänne yhtä hyvä, kuin tämä neitsyt? Sehän olisi oiwallinen! —

v. Tellheim. Mitenkä niin?

Kymmenes Kohtaus.

Fransiska (tulee takasi, kirje kädessä). v. Tellheim.

Paavo Wernereri.

Fransiska. Herra majuri —

v. Tellheim. Armas Fransiska, tuskin olen vielä saanut sinua tervehtiäkään.

Fransiska. Mielessäni olette sen kuitenki jo tehneet. Minä tiedän teidän suosivanne minua samate, kuin minäkin teitä. Mutta ei ole ollenkaan jäädyllistä niitä noin huolettaa, joita suositte.

Wernereri (itsekseni). Aha, nyt mä huomatsen. Se on oikein!

v. Tellheim. Onneni vaiheet, Fransiska! — Oletko jo heittänyt hänelle kirjeeni?

Fransiska. Olen, ja tässä heitän nyt teille — (ojentaa hänelle kirjeen).

v. Tellheim. Vastuunko?

Fransiska. Ei, teidän oman kirjeenne takasi.

v. Tellheim. Mitä? Hän ei tahdo sitä lukea?

Fransiska. Kyllä hän tahtoi; mutta — enume osaa kirjotusta selvästi lukea.

v. Tellheim. Sinä kujehtelija!

Fransiska. Ja arvelemme kirjotus-keinon ei olewan keskityn niille, jotka suullisesti voivat toisiansa huwitella, kuinhan vaan tahtovat.

v. Tellheim. Mikä estelys! Hänen täytyy lukea se. Se sisältää puolustukseni, — kaikki ne syt ja seikat —

Fransiska. Ne tahtoo ryököhänä teiltä itseltänne kuulla, ei lukea.

v. Tellheim. Itselfäni kuulla? Tullakseni joka hänen sanastansa, joka hänen suunnedostansa hämille; tunteakseni joka hänen filmänsä luonteesa tappioni suuruuden?

Franfiska. Ilman armotta! — Ottakaa! (antaa hänelle kirjeen). Hän odottaa teitä kello kolme. Hän aikoo pi ajella ulos katjelemaan kaupunkia. Teidän tulee olla hänen seuranasa.

v. Tellheim. Hänenkö seuranasa?

Franfiska. Ja mitä lupaatte minulle, niin annan teidän ajella aiwan kahden kesken? Minä jään kotiin.

v. Tellheim. Aiwanko kahden kesken?

Franfiska. Komeisfa kuomuwaunuisfa.

v. Tellheim. En ikipäiwinäni!

Franfiska. Niin, niin; waunuisfa täytyy herra majurin säilyä; fieltä nuku hän ei pääse karfuun käfistämme. Sentähden juuri se tuumitaanki fiten. — Vyhhefti, te tulette herra majuri; ja hetkelleen kello kolme. — Mof? tahdoittehan te minuafin kahden kesken puhutella. Mitäs on teillä nyt sanomista? Waanpa toftaan! Me emme ole yffinänimme. (Katfoen Werneriin).

v. Tellheim. Mutta Franfiska; me olifinme yffinänimme. Waan kuin ryöllkynä ei ole lutenut kirjettäni, niin ei ole mun finulle enää mitäkään fanottawaa.

Franfiska. Näin nyt oltai fin yffinänimme? Sillä eihän teillä lie mitään falattawaa herra kersantilta.

v. Tellheim. Ei, ei mitäkään.

Franfiska. Kumminkin näyttää fe minusta, kuin teillä olifi jotafin.

v. Tellheim. Kuinka niin?

Wernereri. Mitfikä niin, armas neitheni?

Franfiska. Etenkin falai fuukfia erästä laatua — Kaitfi kaffihymmentä, herra kersantti? (pi äen kätensä hajasformin yläällä).

Wernereri. Hss! hss! Neitheni, neitheni!

v. Tellheim. Mitä fe merkiftee?

Franziska. Oks kaks, jopa on formessa, herra serjantti? (Suffelasti pistävinään formuksen formehensa).

v. Tellheim. Mitäs se tuo nyt on?

Werner. Neitheni, neitheni, ettekö te leikkiä hymmärrä?

v. Tellheim. Werner, ethän lie unhottanut, mitä olen monesti sulle sanonut; että eräästä asiasta ei saa konsanaan leikitellä rouwasväen kansa?

Werner. Totta tosiaan, olen tainnut sen unhottaa! — Neitheni, minä pyhdän —

Franziska. No, jos se on leikkiä ollut, niin annan ma tällä kertaa sen teille anteeksi.

v. Tellheim. Koska nyt on mun tähtyminen tulla, Franziska: niin laitahan toki, että ryöföfnä jo edeltäkäsin lukee kirjjeeni. Se on säästämä minulta tuskan vielä kerran ajatella, vielä kerran puhua asioista, joita niin mielelläni unhottaisin. Tuos' on, anna se hänelle. (Kääntäen kirjettä tarjotesa sitä hänelle, huomafsee sen olewan au'astun). Mutta, näenkö minä oikein? Franziska, auastuhan tämä kirjje onkin.

Franziska. Woip' olla. (Katselee sitä). Onpa tosiaan. Kenhän lie sitte sen auasnutkin? Mutta lufeneet sitä emme todemmastaan ole, herra majuri, emme todemmastaan. Emmekä tahdokaan sitä lukea, koska kirjottaja tulee itse. Tulettehan; ja tiedättekö mitä, herra majuri? Eltkää tulko noin, kuin tuosja olette; anturasaappaisja, ja tuskin harjattu pää. Nyt sitä ei katsota; ette arwanneet, meidän olewan täällä. Tulkaa fiiltokengisjä ja fiistittää tuffanne hyvästi. — Siten nähtätte oikein forealta, oikein Preussiläiseltä!

v. Tellheim. Minä kiitan sinua Franziska.

Franziska. Näyttää, kuin olisitte viimeis-yönne wietäneet sotaleirisjä.

v. Tellheim. Kenpäties arwasit.

Franziska. Meikin aiomme paikalla fiistaida ja sitte syöä. Pitäisimme teidätkin mielellämme päivänsisellä, mutta

läsnä olonne saattaisi estää meitä syövästä; ja näette sen, niin perin rakastuneet emme ole, ettemme nälästäkään huolisi.

v. Tellheim. Minä menen! Fransiska, sillä wälin walmista häntä wähäsen, etten mä tarwitsisi halweta sekä hänen että omisja filmisjäni. — Tule Werner; me syömmme nyt yhdessä.

Werner. Yhteispöydässäkö, täällä? Täällä ei maistu minulle niin palanen.

v. Tellheim. Minun kammarisjäni.

Werner. Minä tulen paikalla. Mutta vielä waan sananen neithelle.

v. Tellheim. Se on jotenki siwäffä neiti! (Menee).

Yhdestoista Kohtaus.

Paavo Werner. Fransiska.

Fransiska. Koh, herra kersantti? —

Werner. Neitheni, kuin minä palajan, pitääkö minunkin siistinä tuleman?

Fransiska. Tulkaa, kuten tahdotte, te, herra kersantti; minun filmilläni ei ole mitäkään teitä vastaan. Mutta korwani täytyy olla sitä warowammat vastaanne. — Kassikymmentä sormea, kaikki formuksia täynnä! Mi, ai, herra kersantti!

Werner. Ei, neitheni; juuri sitä tahdoin minä sanoa teille vielä: minä löin leikkiä niin ajattelematta! Ei siinä ole perää niin yhtäkään. Onhan sitä hylä yhdessäkin formuksessa. Ja monta monituista kertaa olen minä kuullut majurin sanowan: Se sotamies on koko hylä, joka woi wietellä naisen! — Niin minäkin ajattelen, neitheni. Luottakaa siihen! — Pitää joutumani hänen perästänsä. — Sywää ruokahalua, neitheni! (Menee).

Fransiska. Samate, herra kersantti! Minä luulen, tuo mies on mieleheni! (Miköessaan siisään kohtaa häntä ryökölynä).

Kahdestoista Kohtaus.

Ryökölynä. Fransiska.

Ryökölynä. Joka majuri taas on mennyt matkoihinsa? Fransiska, minä luulen nyt olewani jo niin malttuneen, että olisin woinut pitää hänen täällä.

Fransiska. Ja minä tahdon teitä vielä enemmän maltuttaa.

Ryökölynä. Sitä parempi! Hänen kirjeensä, ah, hänen kirjeensä! Joka riivistä puhui se jalomielinen, kunnian mies. Joka estelhs, minua omistaa, wannoi mulle hänen rakkauttansa. — Hän on kyllä keksinyt, että olemme hänen kirjeensä lufeneet. — Olkoonpa niin; kuinhan waan tulee. Hän tulee fitte warmaan? — Eitan ylpeä mieli waan, Fransiska, on, luullakseni, osottaiwa hänen käytöksessään. Sillä, ett'ei hän tahdo olla onnestansa kiitoksen welassa rakkahimmallensaakaan, se on ylpeys, tietämätön ylpeys! Jos hän antaa mun tuntea sitä liiemmästi, Fransiska —

Fransiska. Niin tahdotte muka heittää hänen?

Ryökölynä. Rahopas! Eikö sinun ole sääli häntä taas? Ei, armas hupakko, yhden wian tähden miestä ei hylätä milloinkaan. Ei; mutta eräs seikka juohtuu mieleheni, että hänen ylpeytensä tähden pitäisi wähän klufata häntä samalla ylpeydellä.

Fransiska. No fittehän lienette jo täydesti malttuneet, hywä ryökölynä, kuin jo mietitte kujeita taas.

Ryökölynä. Niin olenkin; tule nyt waan. Saatpa sinäkin siinä kohtasi kujeilla. (Menewät sisään).

Neljäs Näytös.

Ensimmäinen Kohtaus.

(Näytelmäpaikka ryököhynän kammari). Ryököhynä (pulskea, ja puettu loistavasti, ehkä hyvin luonteasti). Fransiska. (He nousevat ylös pöydästä, jota pasfari korjaa).

Fransiska. Ette suinkaan ole syöneet kylläksenne, armollinen ryököhynä.

Ryököhynä. Miinkö luulet, Fransiska? Kenties mulla ei nälkä ollutkaan ruu'alle ruvetesjani.

Fransiska. Olimmehan luvanneet hänestä ei ruoka-aitana mitäkään puhua. Mutta meidän olisi pitänyt samalla päättämän, olla häntä muistamatta.

Ryököhynä. Tosiaanfin, en ole muuta muistellut kuin häntä.

Fransiska. Kyllä mä sen näin. Minä rupefin puhumaan sitä ja tätä, ja te vastasitte kaikkihin nurin. (Toinen pasfari tarjoo kahvia). Tässä tulee ravinto, jota nauttiesja pikemmin käy wajoaminen mielijohdelmiin. Armas alakuloinen kahwi!

Ryököhynä. Mielijohdelmiinko? En suinkaan. Tuummiskelen waan, mitenkä opettaa häntä ylpeilemään. Oletko minun oikein hymmärtänyt, Fransiska?

Fransiska. Kyllä; mutta paras olisi, että hän päästäisi meidät tuosta neuwonnasta.

Ryököhynä. Saathan nähdä, että minä tunnen hänen perin pohjin. Se mies, joka nyt ei huoli minusta kaikfine tarwoineni, hän ei ole heittäwä minua kellekään koto maailmassa, kuultuansa kerran, olewani onnettoman ja ylönnannetun.

Fransiska (hywin todellisesti). Ja tuo on niin sangen kihottawa sitä salaisinta itserakkautta.

Ryököhynä. Tapojentuomitsia! Näet sen! Ennen sait sinä mun kiini turhallisuudesta; tässä taas itserakkaudesta. — Ja

nyt, heitä minut, hyvä Fransiska. Sinulla on fama walta tehdä kersanttisi kanssa, mitä tahdot.

Fransiska. Kersanttini kanssako?

Ryökölynä. Niwan; jos sinä lisässi kiellät sen, niin sitte se on oikein. — En ole häntä vielä nähnyt; mutta joka sanasta, kuin olet puhunut hänestä, ennustan minä sinulle miehesi.

Toinen Kohtaus.

Rikko de la Marliniere. Ryökölynä. Fransiska.

Rikko (ei vielä näkywiässä). Saanko luvan, herra Majuri?

Fransiska. Mikä se on? Tahtookohan se meidän luoksemme? (Mennen owehen päin).

Rikko. No, jumaliste! Olenpa jo wäärässä. — Mutta en — en ole wäärässä. — Tämä on hänen kammarinsa —

Fransiska. Totta kaite, armollinen ryökölynä, tuo herra luulee vielä löytävänsä majuri Tellheimin täällä.

Rikko. Niwan niin! — Majuri Tellheim, ihan, ihana lapseni, häntä minä etsin. Missä on hän?

Fransiska. Hän ei asu enää täällä.

Rikko. Mitenkä? Vielähän se eilen tähän aikaan asui täällä. Eikä nyt enää asu? Missä asuu hän sitte?

Ryökölynä (joka lähestyy häntä). Hyvä herra —

Rikko. Ah, rouwa, — ryökölynä, — teidän armonne antakoon ant —

Ryökölynä. Hyvä herra, hairauksenne on sangen waton, ja ihmetyksenne hywin luonnollinen. Herra majuri on ollut niin hyvä ja heittänyt huoneensa minulle, wieraalle muka, joka en tiennyt mihinkä majautua.

Rikko. Ah, mikä säädyllisyys! Hän on erin siweä mies, se majuri!

Ryökölynä. Mihin hän sitte lie muuttanutkin, — todenmastaan, minä häpeän, etten sitä tiedä.

Rikko. Teidän armonne ei tiedä? Voi tokiinsa! Diekinpa olen pahoilla mielin.

Ryökkynä. Olisi mun kaiten mokomin pitänyt tiedusteleman sitä. Luultavasti tulevat hänen ystävänsä vielä tänne häntä etsimään.

Rikko. Minä olen hänen parhaimpia ystäviänsä, teidän armonne —

Ryökkynä. Fransiska, etkös sinä tiedä?

Fransiska. En, armollinen ryökkynä.

Rikko. Minun olisi erinomaisen tärkeä häntä puhutella. Tulin ilmottamaan hänelle uutisen, josta hän on sangen ihastuva.

Ryökkynä. Mieleni on sitä pahempi. — Toivon kumminki tapaavani hänen, kenties kohta kyllä. Jos se on yhden tekewä, kenen suusta hän saa tämän iloisen sanoman, niin tarjoun, hyvä herra —

Rikko. Hyvä, kyllä mä hymärrän. — Niin tietäköön teidän armonne, että mä ikään tulen päivälliseltä ministerin tyköä, ministeri von — ministeri von — mikä se on taas hänen nimensä? — hän tuolla pitkän kadun warrella? — tuolla torin rinnaassa?

Ryökkynä. Minä olen täällä aiwan outo vielä.

Rikko. Noh, tuo sotaministeri. — Siellä olin minä puolifella! — minä atrioitsen useimmite hänen tykönänsä, — ja siellä tuli puheeksi majuri Tellheim; ja ministeri sanoi mulle kahden kesken, sillä hänen yläwyhtensä on minun ystäväni, ja meidän välillämme ei salata mitäkään. — Hänen yläwyhtensä, tahdon minä sanoa, on uskonut minulle, että majurimme asia on päättymäisillänsä, ja vieläpä hyvästi. Hän on siitä muistuttanut kuningasta, ja kuningas on päättänyt sen kokonansa majurin eduksi. — Herra, sanoi hänen yläwyhtensä minulle, te kyllä hymärrätte, kaikki tulewan siihen, mitenkä asiat kuniinkaalle esitellään, ja te tunnette minun. Se on kunnon mies tuo Tellheim, ja minä tiedän, teidän pitävän hänestä paljon. Ystä-

wäni ystävät ovat minunkin. Hän tulee kuninkaalle kalliiksi, tämä Tellheim; mutta pidetäänkö näitä kuninkaita fitte tyhjän edestä? On autettava toinen toistansa täällä maailmassa; ja kuin on tappio kysymyksessä, niin olkoon se kuningas, joka sen kärsii, eikä joku kunnian mies meidänmoisistamme. Se on minun waakuutukseni, josta en konsana luovu. — Mitäs teidän armonne tähän sanoo? Eikö tosi, se on kelpo mies, tuo hänen yläwyhtensä? Ah, hänellä on sydän oikealla kohdalla! Muuten on hän wakuuttanut minulle, että, ellei majuri vielä lie saanut kuninkaan omakätistä firjettä, niin on hän sen tänäpänä warmaan saapa.

Ryököhänä. Kyllä tosi, hyvä herra, tämä sanoma on sängen ilahuttawa majuri Tellheimia. Soisin waan, että samalla woisin nimeltä nimittää hänelle sitä ystävää, jota hänen onnensa niin hellästi liikuttaa —

Rikko. Teidän armonne tahtoisi tietää minun nimeäni? — Te näette minussa ritari Rikko de la Marliniere'n. — Teidän armonne seisoo hämmästyneenä, kuullessanne, minun olewani niin suurta, mainiota sukua, jonka suonissa, ilman walehtelematta, juoksee kuninkaallinen wesi. — Minun täytyy tunnustaa, olewani suurin seikkailija, mikä suwusfani konsanaan on ollut. Olen palwellut yli kymmenen vuotta jo. Eräs kunnian asia saattoi minun pafoon. Sittenmin olen palwellut hänen Paawillista pyhyyttänsä, S:t Marinon tasawaltakuntaa, Puolan ja Alamaiden kruunua, kunneta viimein olen joutunut tänne. Ah, ryököhänä, kuinka ma soisin, etten koskaan olisi nähtyt tätä maata! Olsinko saanut palwella Alamaita, niin olisin nyt wähintäkin öwersti. Mutta jäädä näin aina ja iäti kätteiniksi, ja nyt vielä olla wiraton kätteini. —

Ryököhänä. Kowa onni tosin.

Rikko. Niin, ryököhänä, heitetty wiralta ja siten myös koddittomaksi!

Ryököhänä. Sängen säälittävä!

Rikko. Te olette erin hyvä, ryököhänä. — Ei, „täällä

ei katsota ansioon." Seittää wiraalta, miehen minunmoiseni! Minun, joka vielä lisässi olen palvellesani joutunut häwiöön! — Siinä olen menettänyt enemmän, kuin kassikymmentä tuhatta liiveriä. Mitä mulla nyt on? Sanokaamme se ulos: ei niin ropoa, ei mitäkään. —

Rhöökkynä. Se on jären surkea.

Rikko. Te olette erin hywä, rhöökkynä. Mutta kuten sanotaan: Kufin onnettomuus kulettaa weljensä muasfaan; niin on minunkin laitani. Mikä minun sukuiselle kunnian miehelle neuwoffi muu, kuin puuttua pelihin? Nyt olen aina pelannut onnellisesti, niin kauwan, kuin en onnea tarwinnut. Mutta kuin nyt taas sitä tarwitsisin, rhöökkynä, pelaan minä niin onnettomasti, ettei niin sanoa. Pariin wiikloon ei sitä päivää, jona ei tappiota. Vielä eilen särettiin panffini kolmasti. Kyllä mä tiedän, että syhnä siihen oli muu, kuin peli. Siinä oli eräitä rouwasihmisiä kanssa. — En tahdo enempäätä sanoa. Niitä vastaan on ostawa kohteliaampi. He owat kutsuneet minua tänä päivänä woittamaan tappioni takasi. Mutta kyllähän ymmärrätte. — Täytyy ensin tietää, mistä elettävä, ennenkuin moi liietä pelattawaffi. —

Rhöökkynä. En toki luulifi, herra —

Rikko. Te olette hywänluontoinen rhöökkynä —

Rhöökkynä (ottaa Fransiskan syrjähan). Tuota minun on tosiaan sääli. Tolkohan tuo pahaksuisi, jos ma hänelle jotaki tarjoisin?

Fransiska. Eihän tuo siltä nähtälään.

Rhöökkynä. Hywä! — Herra, minä kuulen, — että te pelaatte; että te pidätte panffia; epäilemättä paikoilla, joissa on jotaki woittamista. Minun täytyy tunnustaa, että minäkin wallan harrastan peliä, —

Rikko. Sitä parempi, rhöökkynä, sitä parempi! Kaikki nerolliset harrastawat peliä aina wimmastuffiin.

Rhöökkynä. Että hywin mielelläni woittaisin; hywin mielelläni uskaltaisin rahani miehelle, joka tietää, mitenkä pelata. —

Tahtoisitteko, herra, ottaa minua pelikumppaniksenne? Suoda minulle osaa teidän pankisfanne?

Rikko. Kuinka, ryökkynä, te tahtoisitte ruweta minun pelikumppanikseni? Koko sydämmestäni.

Ryökkynä. Muksi waan wäjäfellä — (menee ja ottaa lippahasta rahaa).

Rikko. Ah, hyvä ryökkynä, kuin te olette herttainen! —

Ryökkynä. Tästä on mitä mä tuonoin voitin; kymmenen pistolirahaa waan — minua tosin häwettää, että niin wäjä —

Rikko. Antakaahan tänne, ryökkynä, antakaahan. (Ottaa ne).

Ryökkynä. Epäilemättä, herra, on teidän pankkinne hywin arwoisa —

Rikko. Onhan se melkeä. Kymmenen pistolia? Teidän armonne saa tällä jakaa pankkini kolmanneksi. Saatte noin kolmannen osan — wäjä enemmän. Kuitenki, noin ihanan neitojen kanssa ei sowi niin tarkoin lukea. Minä onnistun tämän kautta tulla teidän armonne tuttuwuuteen, ja, alkaen tästä, ennustan minä hywää onneni waihetta.

Ryökkynä. Mutta enhän minä woi olla siinä saapuwilla, kuin te pelaatte, herra.

Rikko. Mitäs tarwitsette siinä ollakaan? Me muut pelaajat olemme rehellistä wäkeä keskenämme.

Ryökkynä. Jos onnistumme, herra, niin tuottehan minulle osani sitten. Mutta jos emme taas —

Rikko. Niin tulen hakemaan apuwäkeä. Eikö tosi, teidän armonne?

Ryökkynä. Ujan pitkään woisi puuttua apuwäkeä. Pitätkää kiini siis rahastamme, herra. —

Rikko. Kenna pitää teidän armonne minua? Tuhmana tolmwananako?

Ryökkynä. Suoaa anteeksi —

Rikko. Minä olen niitä hyviä, ryökkynä. Tiedättekö, mitä se tahtoo sanoa? Minä olen niitä täysin oppineita —

Ryökkynä. Mutta kumminkin —

Rikko. Minä tiedän kottini metää —

Ryökkynä (ihmetellen). Olisitteko?

Rikko. Minä muutan kottini niin juffelasti —

Ryökkynä. Ei kuuna päivänä!

Rikko. Minä osaan leikata niin näppärästi —

Ryökkynä. Ettehän toki, hyvä herra? —

Rikko. Mitä en, armollinen ryökkynä, mitä en? Antakaahan mulle waan kyyhkyksen poika höyhentääkseni, ja —

Ryökkynä. Väärinkö pelata? Pettääkö?

Rikko. Kuinka, ryökkynä? Sanotteko sitä pettämiseksi? Oi aista onnea, kahlehtia se formiensa alle, olla warmia asiassansa, tämäkö teifäläisistä on pettäminen? Pettää! Ah, sitä wiattomuutta! Olapas meifäläinen; kyllä se asiat hymärtää!

Ryökkynä. Ei, hyvä herra, jos te niin ajattelette —

Rikko. Antakaa minun tehdä, ryökkynä, ja olkaa huolelta! Mitä se teihin koskee, miten minä pelaan? — Siis, huomenna on teidän armonne tahi näkewä minun taas sata pistolia muassani, tahi ette yhtäkään näkewä. — Teidän nöyryin, hyvä ryökkynä, teidän nöyryin pal — (kiirehtii pois).

Ryökkynä (katsoen hänen peräänsä ihmetellen ja harmistuen). Minä soisin sen wiimeisen, herra, sen wiimeisen!

Kolmas Kohtaus.

Ryökkynä. Fransiska.

Fransiska (harmistuneena). Woinko minä vielä puhua? Ah, tuohan on kaunis! kaunis!

Ryökkynä. Piltkaa waan; minä sen ansatsen. (Wähän mietittyhänsä ja alla mielin). Elä piltkaa, Fransiska; minä en ansatse sitä.

Fransiska. Diwallinen! siinä olette tehneet erin herttaisen työn; auttaneet hirtehistä jaloillensa jälleen.

Ryökökynä. Se oli ai'ottu onnettomalle.

Fransiska. Entä paras fitte: tuo mies pitää teitä wertaisenansa. — Voi, minun täytyy hänen perästänsä juosta ja ottaa ne rahat takasi. (Tahtoo mennä).

Ryökökynä. Elä anna kahwin lopen jäähtyä; kaada kuppiin.

Fransiska. Hänen täytyy ne antaa teille takasi; olette muka toisin miettineet asian; te ette tahdo hänen kumppaninansa pelata. Kymmenen pistolia! Kuulittehan ryökökynä, että se oli kerjäläinen! (Ryökökynä kaataa itse kahwia). Ken antaa kerjäläiselle niin paljon? Ja koettaa vielä lisäksi wapauttaa hänet häpeästä, olla sen kerjännyt? Ken sydämensä pakosta auttaa kerjäläistä, tuntein häntä wäärin, sitä ei tämäkään oikein tunne. Siis, pitäkää hymänänne, ryökökynä, jos hän pitäisi tuota teidän antianne, en tiedä waikka minä. — (ja tarjoo Fransiskalle kupin). Tahdotteko wertani vielä enemmän kiehumaan? Minun ei käy juominen. (Ryökökynä panee sen jälleen pois). — „Sumaliste! armollinen ryökökynä, täällä ei katsota ansiohon" (ritarin puheen parteen). Tosinpa ei, koska annetaan hirtehiisen noin hirttämätönä juoksennella ympäri.

Ryökökynä (kylmästi ja mieltien juodesansa). Neito, siinä ymmärrät niin tarfoin arwostella hyviä ihmisiä: mutta, milloinka opit siinä kersimään pahojakin? — He ovat kumminkin ihmisiä nefin. — Ei wätkä useasti sinnepäinkään niin pahoja, kuin miltä näyttävät. — Tulee waan perustella heidän hyvä puolensa. — Minä luulen, tämä ritari ei ole muuta, kuin turhamielinen. Balsas turhamielisyys saattaa häntä wäärin pelaamaan; hän ei tahdo näyttää olewansa minulle welkaa; hän tahtoo päästä minua kiittämästä. Kenties menee hän nyt, maksaa pienet welkansa, elää jätteestä, mikäli riittää, hiljasti ja säästäen, ja heittää mielestänsä koko pelin. Jos niin on, armas Fransiska, niin tulfoon hän hakemaan apuwäkeä, kulloin tahtoo. — (Antaa

hänelle kupin). — Mutta, sanopas, eikö Tellheimin jo pitäisi oleman täällä?

Fransiska. Ei, armollinen ryökkynä, minä en voi noita kumpaistaakaan; en etsiä pahassa hyvää, enkä hyvässä taas pahaa.

Ryökkynä. Hän tulee kumminkin ihan varmaan?

Fransiska. Häntö tulematta! — Te näette hänessä, hänessä, siinä parhaimmassa ihmisessä, vähäsen ylpeyttä, ja sentähden tahdotte häntä niin kauheasti kiusata?

Ryökkynä. Joko jälleen siihen? — Ole waitti! minä nyt tahdon sen kerran niin. Jos sinä hävität tämän huwini; ellet sinä sano ja tee kaikki, mitä olemme tuumineet, — niin heitän minä siunat yksinäsen hänen kansansa; ja sitte — — Nyt taitaa hän tulla.

Neljäs Kohtaus.

Paavo Werner (joka jäykästi, ikään kuin ollen ammatissa, astuu sisään). Ryökkynä. Fransiska.

Fransiska. Ei, se on waan hänen armas kersanttinsa.

Ryökkynä. Armas kersanttinsa? Kenenkä juussa tuo sana „armas“ nyt on sopiwin?

Fransiska. Armollinen ryökkynä, elköö hurmatko miestä. — Hyvä päivä, herra kersantti! mitä kuuluu?

Werner (monee, huolimatta Fransiskasta, ryökkynän luo). Herra majuri von Tellheim alamaisesti tervehdyttää armollista ryökkynä von Barnhelmia minun, kersantti Wernerin, kautta, ilmottaen, tuossa paikkaa tulewan sa tänne.

Ryökkynä. Mihinä jäi hän sitte?

Werner. Teidän armonne antakoon anteeksi; me läksimme kodista jo ennen kello kolmea; mutta sotarahaston wartija tapasi hänen tiellä; ja kuin hänenmoistensa kansa ei pafinasta loppua tule, niin wiittasi hän minulle, mennä teidän armollenne ilmoittamaan estettänsä.

Ryökkynä. Se on hyvä, herra kersantti. Soisin waan että sotarahaston wartijalla olisi jotakin ilahuttavaa majurille mainita.

Wernereri. Semmoiset herrat ne harwoin upsieria ilahuttawat. — Onko teidän armollanne mitään käskettävää? (Aikoen mennä).

Franfiska. Noh, mihinkä jo, herra kersantti? Eikös meillä olisi keskenämme pafinoimista?

Wernereri (hiljaa Franfiskalle, ja todellisesti). Ei täällä, neityheni. Se on wasten kunnian ja alamaisuuden waatimusta. — Armollinen ryökkynä —

Ryökkynä. Kiitoksia paljon waiwastanne, herra kersantti. — Se on ollut mulle iloista tulla tuntemaan teidät. Franfiska on puhunut minulle paljon hyvää teistä. (Wernereri kumartaa jäykästi ja menee).

Wiides Kohtaus.

Ryökkynä. Franfiska.

Ryökkynä. Se on sinun kersanttisi tuo, Franfiska?

Franfiska. Piilkanne tähden mulla ei ole aikaa enää suuttua tuosta sanastanne sinun. — — Niin, armollinen ryökkynä, se on minun kersanttini. Hän on, epäilemättä mieles-tänne wähän jäykkä ja puuntapainen. Nyt hän näyttää minus-takin pian siltä. Mutta kyllä minä näen; hän luuli teidän ar-monne tähden täytywänsä astua paraatin tapaan, — ja kuin sotamiehet owat paraatissa, niin, tosiaansa, näyttävät he pikem-min forwaritofilta, kuin miehiltä. Mutta teidän pitäisi nähä ja kuulla häntä waan, kuin hän on omasa wallasjansa.

Ryökkynä. Sehän mun pitänee sitte.

Franfiska. Hän on vielä salissa. Tohtifinko vielä mennä hänen kansjansa pafinoimaan?

Ryökkynä. Wasten mieltäni täytyy mun kieltää sinulta tämä huwitus. Nyt olet sinä minulle wälttämätön, Franfiska.

Sinun on oltava saapuilla meidän puhuesfamme. — Vielä juohuu vähän mieleheni. (Betää formuksensa formesta). Tuossa, ota sinä minun formukseni, pidä se tallella, ja anna sen siaan majurin formus minulle.

Fransiska. Mitenkä niin?

Rhöökkynä (Fransiskan tuodesfa toisen formuksen). En minä itsekään oikein tiedä sitä; mutta se on minusta, ikään kuin aawistaisin jotakin, jossa woisin sitä tarwita. — Jo koputetaan. — Suffelaan, anna tänne! (Panee formeheensa). Hän se on!

Kundes Kohtaus.

v. Tellheim (samassa puwussa, mutta niinkuin Fransiska sen tahtoi). Rhöökkynä. Fransiska.

v. Tellheim. Armollinen rhöökkynä, suokaa anteeksi, että tulin wiipyneeksi. —

Rhöökkynä. Ah, herra majuri, elkkäämme sitä meidän kesken ottako niin aiwan sotamiehen tapaan. Olettehan te täällä! Ja odottaa huwia, on myös huwi. — Roh? (katsoen häntä naurahtaen filmiin). Armas Tellheim, ollimmehan me ennen lapset?

v. Tellheim. Tosin lapset, armollinen rhöökkynä; lapset, jotka, pantuina hiljaa lähmään jälestä, keinottelewat, mitenkä päästä edelle.

Rhöökkynä. Lähkäämme nyt ajelemaan, armas majuri, — katselemaan vähän kaupunkia, — ja sitten enoani vastaan.

v. Tellheim. Kuinka?

Rhöökkynä. Näette sen; sitä tärkeintäkään emme ole vielä saaneet toisillemme sanoa. Niin, hän tulee tänne vielä tänä päivänä. Eräs sattumus on syhynä, että minä, päivää ennemmin häntä, olen joutunut tänne.

v. Tellheim. Kreivi von Bruchsallo? Onko hän jo palautunut?

Ryököhynä. Sodan nujafka karkotti hänen Italiaan; rauha on tuonut hänen kotia taas. — Elköö tuosta armelko mitäkään, Tellheim. Pitäkäämme ensin waan huolta pahimmasta liittomme esteestä, mitä häneen tulee —

v. Tellheim. Liittomme?

Ryököhynä. Hän on teidän ystäväänne. Hän on kowin usealta kuullut kowin paljon hyvää teistä, sitä ei ollakseen. Hän palaa halusta tulla silmin tuntemaan sitä miestä, jonka hänen ainoa perillisensä on itsellensä walinnut. Hän tulee enona, holhojana, isänä heittämään minut teille.

v. Tellheim. Ah, ryököhynä, miksi ette ole lufeneet minun kirjettäni? Miksi ette ole tahtoneet sitä lukea?

Ryököhynä. Teidän kirjettännekö? Tosiansa, nyt minä muistan; te lähetitte mulle yhden. Mitenkä se oli sen kirjeen laita, Fransiska? Olemmeko sen lufeneet, wai emmekö? Mitä sitte kirjotitte minulle, armas Tellheim? —

v. Tellheim. Ei muuta, kuin minä kunnia käskee.

Ryököhynä. Se on, ei hylätä kunnian neitoa, joka kihlattuna teitä nyt rakastaa. Tottaahan kunnia sitäkin käskenee. Tosin olisi mun tullut lukea teidän kirjeenne. Mutta mitä en ole lufenut, senpähän saan kuulla.

v. Tellheim. Miwan, te saatte sen kuulla —

Ryököhynä. Ei; minä en tarwitse sitä edes kuullakaan. Sen hymärtää jo itsestänsä. Tekö woisitte olla niin halpatuntoinen, etten olisikaan teidän mielehen enää? Tiedättekös, olewani siitä elinkaudekseni häwäistyn? Kotomaani neitoset osottaisivat minua formellansa. — „Tuossa on hän, kuuluisi se, tuossa on ryököhynä von Barnhelm, joka, sentähden, että hän oli rikas, luuli saawansa sen pulskean Tellheimin: ikään kuin pulskeat miehet olisivat rahalla otettawat!“ Niin se kuuluisi: sillä kotomaani neitoset kaikki mua kadehtiwat. Että olen rikas, sitä heidän on waikea kieltää; mutta siitä he eiwät tahdo yhtäkään tietää, että minä muutenkin wielä olen melkein hyvä neito, joka miehensä wähin ansajsi. Eikö tosi, Tellheim?

v. Tellheim. Niin, niin, armollinen ryökkynä, siitä minä tunnen maanne neitokset. He eivät halusta soisi teille tätä wirtahaittoa, kunnialta loufattua upfiera, raajarikko, kerjäläistä.

Ryökkynä. Ja tekö fitte kaikki tuo? Minä kuulin jostakin, ellen mä erehdy, jo tänään edellä puolen päivän. Se on sekä hyvää, että pahaa sefasi. Kumminki, tarkastakaamme kutaki lifemmin. — Te olette wirtahaitto? Sen mä kuulen. Minä luulin ryfimenttinne hajotetuksi, waan muiden täytheheksi. Mistäs se on tullut, että miestä teidänmoistanne ei ole wirtasfa pidetty?

v. Tellheim. Se on tullut siitä, kusta on tulewafin. Nuo suurivaltaifet owat nähneet, että sotamiehet tekewät, suofiosta heihin, hywin wähäfen, eiwätkä welollifundestakaan fen enemmän: mutta kaikki waan oman kunniansa edestä. Mitä faattawat he siis luulla olewansa sotamiehelle welkaa? Rauha on tehnyt heille useammat meidänmoifiamme tarpeettomiksi; ja wiimeksi heillä ei liene fetäkään joutilasta.

Ryökkynä. Te puhutte, kuten miehen tulee, jolle suuret taas owat fangen tarpeettomat. Eiwätkä he konfanaan olleet suuremmat, kuin nyt. Minä fanon suurille suuren kiitokseni, etteiwät nyt enää huoli miehestä, jota nyt en ole kumminkaan heidän kansfansa kahtia jakawa. — Nyt olen minä olewa teidän emäntänne, Tellheim; muuta herraa ette enämmin tarwitse. — Sawata teitä wirtanne heittäneenä, sitä onnea en olisi uskaltanut tuskin unekfiakaan! — Mutta, te ette ole ainoostaan wirtahaitto: te olette wähän muutakin. Mitä olette te muuta? Raajarikko: niinhän te fanoitte? Noj, (tarkastaa häntä kiireestä niin kätapäihin) raajarikko on kumminkin wielä melkeän ehfiä ja jäntewä; näyttää, kuin olisi jotenkin terve ja runtewa. — Armas Tellheim, jos teillä on tuon turmellun ruumiinne prolesta mennä mieron hoteelle, — niin waron minä, faawanne enimmän pieninten owien tafana, paitse noiden helläfydämmiten owella, kuten minunfin.

v. Tellheim. Nyt kuulen minä waan kujeellista neitoa, armas Minna.

Ryökkynä. Ja minä taas kuulen teidän nuhdefanoistanne waan tuon: „Armas Minna!“ — Minä en tahdo nyt enemmin kujehdella. Sillä juohtuu nyt mieleheni, teidän todemmastaan olewan raajarikon. Mi laukaus lie wähdän rammunut oikean kätenne. — Mutta tarkemmin ajatellen: niin ei sekään ole sen pahempi. Sitä wähemmin kysenette minua kysimään.

v. Tellheim. Ryökkynä!

Ryökkynä. Te tahdotte sanoa näin: mutta te sitä enemmän minua. No, no, armas Tellheim, minä toiwon, teidän ei toki antawanne sen sifsi tulla.

v. Tellheim. Te tahdotte nauraa, hywä ryökkynä. Paha waan, etten minäkin woi nauraa.

Ryökkynä. Miss' ette? Mitä teillä on naurua vastaan? Eikös sowi naurusuinkin olla todellinen? Armas majuri, nauru pitää meitä järellisempinä, kuin harmi. Todistus on edesjämme. Teidän naurawa ystäwänne arwaa teidän kottanne paljon oikeammin, kuin te itse. Sentähden, että olette saaneet eron, sanotte tulleenne kunnialta loukatuksi; sentähden, että on ammuttu kätehenne, teette te itsenne raajarikoksi. Onko se niin oikein? Eikö siinä ole liiallista? Ja onko se minun sääntöni, että kaikki liiallinen tulee niin helposti naurunalaiseksi? Minä lyön wedon, että, saatuani tietää, mikä tuo kerjäläinen on, sekin on yhtä wähdän kutinsa pitäwä. Te woitte useammin kadottaa kalunne; samate jonkun rahajumman sen tai tämän kauppiaan astioissa, yksinpä toiwommeikin takasi woittaa sitä tai tätä, kun olette wirasjanne edeltäkäsikin maksaneet: mutta oletteko sentähden kerjäläinen? Ellei teillä olisi mitäkään muuta jälellä, kuin mitä enoni nyt on tuopa teidän warallanne —

v. Tellheim. Teidän enonne, armas ryökkynä, ei ole minun warallani tuopa niin mitäkään.

Ryökkynä. Ei mitäkään muuta, kuin te kaksikymmentä

tuhatta pistolia, jotka te niin jalomielisesti maan-säädhyillemme warasitte.

v. Tellheim. Tahka waan olisitte lufeneet kirjeheni, armollinen ryökkynä!

Ryökkynä. No niin, minä olen sen lufenut. Mutta mitä tästä asiasta fiinä olen lufenut, on minulle tofiansa käfitämätön pulma. Mahdoton on jalotyöstänne tehdä rifos. — Selittäkääpäs minulle, armas majuri, —

v. Tellheim. Te muistatte, armollinen ryökkynä, että minä sain käskyn teidän maakunnistanne oikein kowistamalla ajaa apuveroja puhtaasfa rahasfa. Mutta päästäkseni kowistamasta panin minä puuttuwan täytteeksi omiani. —

Ryökkynä. Kyllähän minä sen muistan. — Minä rakastin teitä sen tyhönne tähden, ehk'en ollut teitä vielä nähnytkään.

v. Tellheim. Maansäädhyt antoivat minulle welkafeteliinsa, ja tämän tahdoin minä, rauhaa tehdesfä, panettaa vielä wahvistettawien welkojen sekaan. Welkafeteli otettiin hywäfsi, mutta minun omistus-oikeuteni siihen ewättiin. Suuta waan wedettiin iwaan, kuin wakuutin antaneeni ulos puhdasta rahaa. Sanottiin sen olewan säätyn hywäntekiaislahjan, sentähden, että minä niin wäleen suostuin heidän kansansfa wähimmästä rahamäärästä, johonka mun oli walta tyytyä waan wiimeisesfä hätätilasfa. Siten tuli welkafeteli käfistäni, ja jos se maksetaan, niin ei sitä ainakaan minulle makseta. — Tämän kautta pidän minä kunniani loukattuna; ei sen eron kautta, jota olisin pyhtännyt, ellen mä olisi sitä saanut. — Te olette miettehisjä hywä ryökkynä? Mikf' ette naura? Ha, ha, ha! Nauranhan minä.

Ryökkynä. Ah, hillittä tuo naurunne, Tellheim! Minä rukoilen teitä! Se on se kauhistawa ihmiswainon nauru! Ei, te ette ole se mies, joka woisi katua hywää työtä sentähden, että fiitä ovat hänelle huonot seurannot. Ei, se on mahdotonta, että nämä seurannot saattawat kauvemmin kestää! Totuuden

tähtyy tulla walfenteen. Enoni ja kaikkein säätyjen todistus —

v. Tellheim. Enonne! Säätyjenne! Ha, ha, ha!

Ryhököhänä. Teidän naurunne kuolettaa minun, Tellheim! Jos te uskotte hyvettä ja Jumalan kaitselmusta olewan, niin etkää naurako noin! En ole kuuna päivänä kuullut hirmuisempaa kirousta, kuin teidän naurunne on. — Ja ajatelkaamme pahinkin! Jos täällä teitä peräti wäärin tuntisimatkin: niin ei woida teitä meidän tykönäimme wäärin tuntea. Ei, meidän ei sori, ei pidä teitä wäärin tuntea, Tellheim. Ja jos meidän säädyillämme on wähintäkään kunnian tunnetta, niin tiedän minä, mikä heidän on tehtävä. Mutta johan minä hulluja: miksi se olisi tarpeen? Ajatelkaapas, Tellheim, että olisitte rajuna peli-iltana menettäneet ne kassikymmentä tuhatta pistolirahaa. Kuningas oli teille onneton kortti: rouwa (osot- taen itseensä) on olewa teille sitä suosiollisempi. — Kaitselmus, uskojaa minua, pitää totuuden miehen aina wahingotonna; ja useammin jo edeltäkäsni. Se työ, joka hukutti teidän kassikymmentä tuhatta pistolia, saarutti teille minun. Ilman sittä en olisi koskana halunnut tulla teitä tuntemaan. Te tiedätte, minä tulin kutsumatta ensi seuraan, kussa ma luulin tapaawani teidän. Minä tulin ainoastaan teidän tähtenne. Tulin lujasti päättäneenä rakastaa teitä, — ja rakastin teitä jo! — lujasti päättäneenä woittaa teitä omakseni, joskopa löytäisin teidän yhtä mustan ja ruman, kuin Wenezian morianin. Te ette ole niin musta ja ruma; ettekä olewa niin luuloisakaan. Mutta Tellheim, Tellheim, teillä on vielä paljon hänen luonnettansa! O, niitä tuimia, taipumattomia miehiä, jotka aina waan tähtääwät tui'ottawan filmänsä kunnian koukoo kohden! paatuwat kaikkea muuta tunnetta vastaan! — Tänne filmänne! minua kohden, Tellheim! (joka, wajonnut ajatuksiin, katsoo, filmiänsä hiewahamatta, alati yhtä kohden). Mitä te mietitte? Ettekö te kuule minua?

v. Tellheim (hajamielisenä). Ryhkö! Mutta, sanokaapas minulle, ryhköhänä: mitenkä tuli tuo Moriani Wenezian palwe-

lukseen? Eikö Morianilla ollut syntymämaata? Minkätähden pestuutti hän kätensä ja werensä wieraalle waltakunnalle?

Ryökölynä (peljästyneenä). Missä te olette Tellheim? — Nyt on aika heretä. — Tullaa! (tarttuu hänen käteensä). — Fransiska, ajata waunut esiin.

v. Tellheim (tempasekse irti ryökölynästä ja menee Fransiskan luo). Ei, Fransiska; minun ei sowi saada kunniaa seurata ryökölynätä. — Hyvä ryökölynä, antakaa minun tänä päivänä vielä pitää järeellinen järkeni, ja päästäkää minut. Olette jo menettämäisillänne sen minulta. Minä ponnistelen vastaan, mitä jaksan. — Mutta koska ma vielä olen tunnosfani, niin kunnikaatte, ryökölynä, mitä olen jyrkästi päättänyt, josta ei mikään maailmasfa woi minua estää: — Ellei wasta onneni enää käänny pelisfä, ellei lehti täydesti käänny, ellei —

Ryökölynä. Minun täytyy teitä keskeyttää, herra majuri. — Se olisi meidän pitänyt sanoa hänelle heti paikalla Fransiska. Etkä sinäkään muistuta minua niin mistäkään. — Meidän puheenme, Tellheim, olisi kääntynyt wallan toisfaalle jos olisiin allanut tuolla ilon sanomalla, jonka ritari de la Marliniere äskän ikään käwi teille tuomasfa.

v. Tellheim. Ritari de la Marliniere? Kuka se on?

Fransiska. Se mahtaa olla kelpo mies, paitfi että —

Ryökölynä. Ole waiti, Fransiska! — Samaten eron saanut upfieri, joka Hollandin palveluksesta —

v. Tellheim. Ah! Luutnantti Nikko!

Ryökölynä. Hän wakuutti olewanfa teidän ystämänne.

v. Tellheim. Minä taas wakuutan, en olewani hänen.

Ryökölynä. Ja että ministeri, en tiedä mikä, oli hänelle kahden kesken sanonut asfianne olewan hywästi päättymäisillänfä. Erään kuninkaan omatätisen kirjeen pitäisi oleman teille jo tulosfa.

v. Tellheim. Mitenkä olisiwat Nikko ja ministeri yhtyneet? — Tosin lie jotakin tapahtunut minun asfiansani. Sillä nyt ikään puhui sotarahaston wartia minulle, että kuningas on

kunnonnut kaiffi, mitä on kiistetty minua vastaan, ja että minä woin takasi saada kirjallisesti antaman miehen sanani, olla läh-temättä täältä ennen kuin pääsen täydesti puhtaalle. Mutta siinä se onkin kaiffi. Tahdotaan antaa minun mennä matkoihini. Mutta siinäpä petytään; minä en lähde. Ennemmin pitää wihdoin viimeisen wiheleäisyyden, wainoojani filmien alla, kuluttaman minun —

Ryökökynä. Jäykkämielinen mies!

v. Tellheim. Minä en tarwitse kenenkään armoa; minä tahdon oikeutta. Minun kunniani —

Ryökökynä. Miehen kunnia, moisen kuin te —

v. Tellheim (kiivaasti). Ei, ryökökynä, te woinette kaiffi asiast kyllä hyvästi armostella, mutta tätä ette. Kunnia ei ole omantuntonne ääni, ei muutamien rehellisten todistus —

Ryökökynä. Ei, ei, minä tiedän sen. — Kunnia on — kunnia.

v. Tellheim. Lyhyesti, ryökökynä, — ette ole mun antaneet puhua loppuun. — Minä tahdon sanoa: Jos minulta niin häwyttömästi pidätetään, mikä mun omani on; jos minun kunniatani ei tähdelleen hywitetä; niin en woi, hywä ryökökynä, tulla teidän omaksenne. Sillä minä en maailman filmisä ansatse sitä. Se on mitätön rakkauts, joka ei epäile antaessa esi-neensä häpeälle alttiiksi. Se on epatto, joka ei häpeä olla koko onnensa naiselle welkaa, jonka sokea helleys —

Ryökökynä. Ja te puhutte oikein toden perästä, herra majuri? — (Kääntyen äkkiänsä selin häneen). Fransiska!

v. Tellheim. Elkkä pahaksuto, hywä ryökökynä —

Ryökökynä (syrjään Fransiskalle). Nyt olisi aika. Mitäs siihen sanot, Fransiska?

Fransiska. En sano mitäkään. Mutta kyllä on hän wähdän häwyttön teitä kohtaan. —

v. Tellheim (tulee heitä keskeyttämään). Te pahaksutte, ryökökynä —

Ryökökynä (pilkaten). Minäkö? En yhtäkään.

v. Tellheim. Jos minä teitä vähemmin rakastaisin, ryököhänä —

Ryököhänä (vielä samaan mahtiin). Ah, totisesti, se olisi minun turmioni! — Ja näette sen, herra majuri, minä en tahdo teidänkään turmiotanne. — Ihän eduttomasti on rakastaminen. — Warsin hyvä toki, etten ole julkitotisempi ollut! Kenties olisi säälinne warannut sen minulle, jonka rakkautenne on kieltänyt. — (Ketää werkallensa formuksen formestansa).

v. Tellheim. Mitä te tuolla tarkotatte, ryököhänä?

Ryököhänä. Ei, ei minkään pidä tekemän toistansa onnellisemmaksi, eikä onnettomammaksi. Niin totinen rakkaus sen tahtoo! Minä uskon teitä, herra majuri; ja teillä on liian paljo kunniaa, väärin tunteaksenne rakkauden.

v. Tellheim. Onko se pilkkaa, ryököhänä?

Ryököhänä. Tässä! Ottakaa takasi tämä formus, jolla olette wannoneet minulle uskollisuutta. (Ojentaa formuksen hänelle). Olsoon siis! Olsoon, ikään kuin emme kuuna päivänä olisi toinen toistamme nähneetkään.

v. Tellheim. Mitä kuulen minä?

Ryököhänä. Ja onko se teistä kumma? — Ottakaa, hyvä herra. — Ettehän kumminkaan lie waan kurfastelleet?

v. Tellheim (ottaen formuksen hänen kädestänsä). Hyvä Jumala! Minnako niin puhuu? —

Ryököhänä. Te ette voi olla minun omani yhden suhteen: minä en voi olla teidän, en yhdenkään. Teidän onnettomuutenne on luultava; minun on varma. — Sääkää hyvästi! (Tahtoo mennä).

v. Tellheim. Mihinkä nyt, armahin Minna? —

Ryököhänä. Hyvä herra, te pilkkaatte minua nyt tuolla rakkaallisella nimityksellänne.

v. Tellheim. Mitä teillä on, hyvä ryököhänä? Mihinkä te menette?

Ryököhänä. Heittäkää minut. — Rhyneleitäni kätkemään teiltä, pettäjä! (Menee).

Seitsemäs Kohtaus.

v. Tellheim. Fransiska.

v. Tellheim. Hänen kyyneleitänsä? Ja minäkö heittäisin hänet? (Tahtoo hänen perästänsä).

Fransiska (joka pidättää häntä). Ei toki, herra majuri! Ettehän tahtone seurata häntä makuuhuoneeseensa?

v. Tellheim. Hänen onnettomuutensa? Eikös hän puhunut onnettomuudesta?

Fransiska. No kyllä laite; siitä onnettomuudesta, että te hänen hylkääte, sitte kuin —

v. Tellheim. Sitte kuin? Mitä sitte kuin? Tämän alla kätkefe vielä muutakin. Mitä se on, Fransiska? Sano, puhu —

Fransiska. Sitte kuin hän, tahdon minä sanoa, — kuin hän on niin paljon teidän tähtenne uhrannut.

v. Tellheim. Minunko tähteni uhrannut?

Fransiska. Kuulkaahan lyhyesti. — Se on — teille wallan hyvä, että täten olette hänestä päässeet. — Mitä en sitä teille sanoisi? Sitä ei kumminkaan saada kauvemmin salata. — Me olemme karanneet! — Kreivi Bruchsal on tehnyt ryököhynän perinnöttömäksi, sentähden, että tämä ei tahtonut ottaa miestä hänen kädestänsä. Kaikki heitti, kaikki halveksi ryököhynä sitte. Mitäs piti meidän tekemän? Me päätimme etsiä se, johonka me —

v. Tellheim. Kyllä jo. — Tule, minun täytyy heittää hänet jalkainsa juureen.

Fransiska. Mitä te arvelette? Menkää pikemmin, ja kiittäkää hyvää onneanne —

v. Tellheim. Kaukka! Kennä minua pidät? — Ei, armas Fransiska, tämä neuvo ei tullut sydämestäsi. Anna paha mieleni anteeksi!

Fransiska. Ellää wiivyyttäkö minua enemmän. Minun täytyy katsoa, mitä hän tekee. Kuinka pian eikö saattaisi hänelle

jotakin sattua. — Menkää nyt! Palatkaa pikemmin, jos tahdotte palata. (Menee ryöppyvän luokse).

Kahdeksas Kohtaus.

v. Tellheim.

Mutta Fransiska! — Ah, minä warton teitä täällä! — Ei, asia on pakottavampi! — Jos hän näkee minun totta tekemän, niin ei hän saata leppymättä olla. — Nyt tarwitsen minä sinua, rehellinen Werneri! — Ei, Minna, en minä ole mitään pettäjä! (Nientäen pois).

Viides Näytös.

Esimäinen Kohtaus.

(Näytelmäpaikka sali). v. Tellheim yhdestä puolen ja Paawo Werneri toiselta.

v. Tellheim. Haa, Werneri! Minä etsin sinua ylenhymperi. Missä sinä lymyt?

Werneri. Minäkin olen etsinyt teitä, herra majuri; siten se etsiminen käy. — Minä tuon teille wallan iloisen sanoman.

v. Tellheim. Ah, nyt en tarwitse sanomiasi; minä tarwitsen rahojasi. Suffelaan, Werneri, anna tänne, mitä sinulla on; ja koe sitten hankkia lisäksi, min voit.

Werneri. Herra majuri? — Entö, Sumaliste, jo sanonut: silloin tahtoo hän lainata rahoja minulta, kuin hänellä on itsellänsä muillekin lainata. —

v. Tellheim. Eihän nyt kummitkaan esteleite?

Werneri. Päästäkseen muka nuhteeni ottaa hän nyt oikealla käbellänsä ja antaa wafemmalla takafin.

v. Tellheim. Elä viivytä minua, Werner! — Tah-toni on hyvä maksaa ne sinulle takasi; mutta milloinka ja mitenkä? — Jumala tietää!

Werner. Ette siis tiedä vielä, sotakasfan jo saaneen käskyn maksaa teille rahanne? Itään kuulin sen tuolla —

v. Tellheim. Mitä sinä joutavia? Mitä annat jä it-sellesi luulotella? Ettös hymärrä, että, jos se olisi totta, niin pitäisihän minun tietämän se ensiksi? — Vyhjeesti, Werner, ra-haa, rahaa!

Werner. Noh, oikeinpa halusta! tässä on vähäsen! — Tässä ovat ne sata luisdoria, ja tässä ne sata tufaattia. — (Antaa molemmat).

v. Tellheim. Nuo sata luisdoria, Werner, mene ja anna ne Justille. Hänen pitää paikalla lunastaman se for-mus, jonka hän tän' aamuna warain panttasi. — Mutta mistä olet sinä enemmän saapa, Werner? Minä tarwitsen paljon enemmän.

Werner. Antakaa sen olla minun huolenani. — Se mies, joka on tilani ostanut, asuu täällä kaupungissa. Hintaa on tosin maksettava vasta parin viikon perästä; mutta raha on jo valmiina odottamassa; ja vähennys puoli sadalta —

v. Tellheim. No se hyvä, armas Werner! — Näet-hän nyt, että mä panen viimeisen, ainoan turvani sinuun? Minun on sulle kaikki uskottawakin. Tämä ryököynä tässä, — oletthan sen nähnyt, — on onneton —

Werner. Voi surkeata!

v. Tellheim. Mutta huomenna hän on minun rouwa-nani —

Werner. Ah, miten iloista!

v. Tellheim. Ja ylihuomenna lähdän minä hänen kans-sanja matkoihini. Minun täytyy pois; minä tahdon pois. Parempi heittää kaikki täällä! Ken tiesi, missä mulle onni on muuten tarjona. Jos tahdot, Werner, niin tule mun kanssani. Me rupeamme uudestaan palvelemaan.

Werner. Tosiainko? Mutta kuitenkin siellä, missä on sota, herra majuri?

v. Tellheim. Mitenkäs muuten? — Mene nyt hyvä Werner, puhutaanhan niistä sitten enemmän.

Werner. Ah, minun herttaisin majurini! Mihinhuomenna? Miksi ei jo huomenna? — Nyt minä panen kaikki jo kofoon. — Persian maalla, herra majuri, on kunnan sota; mitäs luulette?

v. Tellheim. Kyllähän tuumitaan sitte; mene nyt waan, Werner! —

Werner. Hurraa! Eläköön ruhtinas Heraklio! (Menee).

Toinen Kohtaus.

v. Tellheim.

Mitenkä mun on nyt? — Koko sieluni on saanut uudet waikuttimet. Oma onnettomuuteni sorti minun; teki minun närkkääksi, lyhytmieliseksi, pelkuriksi, löpöröksi: hänen kova onnensa korottaa minun; minä katson taas rohkeasti ympärilleni, ja tunnen olevani taas nopian ja rawakan tekemään kaikki hänen tähtensä. — Mitä mä sitte wiivyn? (Tahtoo mennä ryöskynän kammariin, josta Fransiska tulee häntä vastaan).

Kolmas Kohtaus.

Fransiska. v. Tellheim.

Fransiska. Tehän se kuitenkin olette? — Minusta oli, ikään kuin olisin äänenne kuullut. — Mitä te tahdotte, herra majuri?

v. Tellheim. Mitäkö tahdon? — Mitä tekee sinun ryöskynäsi?

Fransiska. Hän on ikään lähtemässä ajelemaan.

v. Tellheim. Ja yksinäänkö? Ilman minutta? Minnekä?

Fransiska. Oletteko jo unhottaneet, herra majuri?

v. Tellheim. Hulluko sinä olet, Fransiska? — Minä olen suuttuttanut häntä, ja hän pikastui: minä tahdon pyyttää häneltä anteeksi, ja hän on antama minulle.

Fransiska. Kuinka? — Saatuanneko jo formuksen takasi, herra majuri?

v. Tellheim. Haa! — sen tein minä hämmästyksissä. — Nyt äsken juohuu formus mieleeni taas. — Mihinikä olen sen pistänytfin? (etsii sitä). Täälläpä se on.

Fransiska. Onkohan se se? (Tellheimin pistäessä sen luoksensa, syrjään). Jos hän tuota kumminkin tarkemmin katseleisi!

v. Tellheim. Hän pakotti sen päälleni, semmoisella katkeruudella — Minä olen sen katkeruuden jo unhottanut. Täysi sydän ei voi sanoja punnita. — Mutta hän ei olekaan niin silmänräpäystä epäilevä ottaa formukseni takasi. Ja eikö taas hänen ole vielä minulla?

Fransiska. Sitäpä hän odottaa nyt takasi sitaan. Missä on se fitte, herra majuri? Näyttäkääpäs se minulle.

v. Tellheim (wähän hämillä). Olen unhottanut — panna sen formeeni. Justi — Justi on tuopa sen paikalla.

Fransiska. Se lienee liki samanlainen, kuin tuo toinenkin; antakaapas minun katsoa tätä; tuommoista minä halusta katfelen.

v. Tellheim. Toista kertana, Fransiska. Nyt tule —

Fransiska (syrjään). Ei häntä fittekään saa luopumaan erhetyksestään.

v. Tellheim. Mitä sanot? Erhetyksestäkö?

Fransiska. Se on erhetyks, sanon minä, jos luulette tämän naimakaupan ryöklynän kanssa olevan vielä etuisan. Hänen oma tavaransa ei ole suinkaan arwoisa; ja jos holhojansa vähänkin katsowat omaa woittoansa, niin woi se mennä mitättönniin kaikki; mutta tämä hirmuinen eno —

v. Tellheim. Anna hänen nyt olla! — Eikö minusja ole miestä kyllä, kerran palkitakseni hänelle kaikki?

Fransiska. Kuuletko? Hän helistää; minun täytyy siinä.

v. Tellheim. Minä tulen kansaksi.

Fransiska. Eikää, Jumalan tähden! Hän on jyrkästi kieltänyt minua teidän kansanne puhumasta. Tulkaatthan sitte edes minua jälempiä. (Menee sisään).

Neljäs Kohtaus.

v. Tellheim.

(Suutaen häntä perästä). Ilmota hänelle, mun olewan täällä! — Puhu minun edestäni! — Minä tulen koht'sillään jälestäsi! — Mitä pitää minun sanoman hänelle? — Kuska syhdän on puhuva, siinä ei tarwita walnustaida. — Yksi ainoa tarwitsisi mutkallista puheen käämettä: hänen warowuutensa, hänen epäilyksensä onnettomana wiskauta minun syliini; hänen kokeensa uskotella minua onnesta, jonka hän on minun tähteni kadottanut. Ollakseen itsensä edessä wiaton tähän epäluuloon minun funniatani ja omaa arwoansa vastaan, itsensä edessä — minun edessäni on hän jo wiaton! — Saa! täällä hän tulee. —

Viides Kohtaus.

Ryhökynä. Fransiska. v. Tellheim.

Ryhökynä (tulleessa ulos, eikä huomatsewanansa majuria). Sohan waunut lienewät esillä, Fransiska? — Entä misjä päiwänwarjoni? —

v. Tellheim (häneen päin). Mihinlä nyt, ryhökynä?

Ryhökynä (olewinaan kylmistynyt). Ulos, herra majuri. — Minä arwaan, miksilä wielä kerran olette tänne waiwaineet: autamaan muka minunkin sormukseni takasin. — Difein! herra

majuri; olkaa waan hyvä ja antakaa se Fransiskalle. — Fransiska, ota formus herra majurilta! — Minun aikani ei myöhdytä nyt. (Tahtoo mennä).

v. Tellheim (astuen hänen eteensä). Hyvä ryököhänä! — Ah, mitä olen ma saanut kuulla, ryököhänä! En ansainnut niin paljoa rakkautta.

Ryököhänä. Wai niin, Fransiska? Sinä olet herra majurille — —

Fransiska. Raikki ilmottanut.

v. Tellheim. Eltkää suuttuko minuun, hyvä ryököhänä. En minä ole mikään pettäjä. Te olette minun tähteni maailman filmisjä paljon kadottaneet, mutta ette mitäkään minuun. Minun filmisjäni olette tämän katonne kautta äärettömästi voittaneet. Se oli liian outo teille vielä; te pelkäsitte sen liiemmin loukkaawan minun sydäntäni; te tahdoitte ensinnä salata sitä minulta. Minä en pahaksu tätä epäluuloanne. Se tuli toiwostanne saada minut omafsenne. Tämä teidän toiwonne on minun ylpeyteni! Te tapasitte minun itseni onnettoman; etkä tahtoneet lisätä jo liifanaista. Ette woineet arvata, kuinka paljon teidän onnettomuutenne oli mielestäni wähentävä omaani.

Ryököhänä. Raikki erin hyvä, herra majuri! Mutta se on nyt ferran tapahtunut. Minä olen päästänyt teidät fitoumufestanne; te olette otettuanne formufsenne takasin —

v. Tellheim. En mitäkään myödyttänyt! — Pikemmin pidän itseni nyt enemmin sidottuna, kuin ennen. — Minna, te olette mun omani, iäti mun omani. (Ottaa formuksen forms-tansa). Täfsä, ottakaa se toifesti usfollijuuteni pantiksi —

Ryököhänä. Minäkö ottaisin sen formuksen takasin? Sen formuksen?

v. Tellheim. Niin, armahin Minna, niin!

Ryököhänä. Mitäs te minulta waaditte sitte? Sitäkö formusta?

v. Tellheim. Tämän formuksen otitte te ensiferran mi-

nuu kädestäni silloin, kuin molempien meidän astiamme suuntuivat yhtäälle ja onnistuivat. Nyt eivät enää ole onnelliset, mutta uudesti yhdenvertaiset. Ja yhdenvertaisuus on rakauden sibe. Sallikaa, armahin Minna! — (Tarttuu hänen käteensä, pannaksensa formuksen siihen).

Ryökkynä. Kuinka? Wälisteko, herra majuri? — Ei, sitä valtaa ei maailmassa ole, joka voisi minua pakottaa ottamaan tätä formusta takasin! — — Luuletteko kenties, minun puuttuvani formusta? — O, näettekös, (osottaen formukseensa) että minulla on tässä vielä yksi, joka ei ole yhtäkään huonompi, kuin tuo teidän?

Franziska. Ellei hän nyt huomaitse! —

v. Tellheim (heittäen ryökkynän käden). Mitä se on? — Minä näen ryökkynä von Barnhelmin, mutta en kuule häntä. — Te kirsjaillette, hyvä ryökkynä. — Elköö pahaksi panko, että mä käytän omaa sanaamme.

Ryökkynä (puhuen luontaisesti). Onko tämä sana teitä loukannut, herra majuri?

v. Tellheim. Se on mieltäni pahottanut.

Ryökkynä (liikutettuna). Ei se ollut siten ai'ottu, Tellheim. — Suoaa anteeksi, Tellheim.

v. Tellheim. Haa, tämä ystävällinen käytöksen käänne sanoo minulle, että te palautte itsehenne, hyvä ryökkynä; että te minua vielä rakastatte, Minna. —

Franziska (ihan arvelematta). Kohta olisi tuo kujeilus ollutkin liiallinen.

Ryökkynä (käskien). Elä hämmenny astiamme, Franziska, jos uskallan anoa!

Franziska (syrjähän ja koskeunut). Vieläkö ei kyllä?

Ryökkynä. Haa, hyvä herra; se olisi naisellinen turhallisuus, minun tekeidä hylmäksi ja iwalliseksi. Pois se! Te ansaitsette löytää minut yhtä wakawana, kuin itsekin olette. — Minä rakastan teitä vielä, Tellheim, minä rakastan teitä vielä; mutta sittenkin —

v. Tellheim. Ei enempätä, armas Minna, ei sen enem-
pätä! (Tarttuu vielä hänen käteensä, pannaakseen formuksen siihen).

Ryhököhynä (vetää kätensä takasi). Sittenkin — sitä wä-
hemmin olen salliva tämän koskaan tapahtua; en koskaan! —
Mitä te arvelette, herra majuri? — Minä luulin teillä ole-
wan kyllä omassakin onnenne kovuudessa. Teidän täytyy jäädä
tänne; teidän täytyy wäkisen waatia itsellenne täydellisin hywi-
tyks, (kiireesnä en tapaa muuta sanaa) — wäkisen waatia, —
ja se, waiikka wihdoin viimeinen wiheliäisyys olisi, wainoo-
jainne filmien alla, teitä kuluttawa!

v. Tellheim. Siten ajattelin, siten puhuin minä, ikään
kuin en olisi tietänyt, mitä ajattelin, mitä puhuin. Harmi ja
wihan wimma olivat koko sieluni sumustaneet; rakkkaus itse, lois-
tawinmassa onnen hohdossa, ei woinut sinne waloa tuoda.
Mutta hän lähettää tyttärensä, säälän, joka, tutumpi pimeään
tuskan kanssa, hajottaa sumun, ja aukaisee taasen kaikki sieluni
owet helleyden waiikutuksille. Itseänsä säilyttämisen halu herä-
jää, kussa on jotakin kallimpata säilyttää, kuin itseäni, ja säi-
lyttää sitä itseni kautta. Elköö, ryhököhynä, pahastuko, että mä
säälistä puhuin. Wiattomalta kowan onnemme syhytä woimme
sen ilman alentumatta kuulla. Minä olen se syhy; minun kaut-
tani, Minna, kadotatte te ystäwät ja sukulaiset, omaisuuden ja
isänmaan. Minun kauttani ja minusa täytyy teidän tämä
kaikki taas löytämän, taikka on sen armahimman turmio koko
suwusfanne raskauttawa minun sieluani. Elköö antako mun
ajatella yhtä wastaisuutta, jolloin minun täytyisi itseäni kamota.
— Ei, ei mikään minua täällä enää pidätä. Tästä filmänräpä-
yksestä alkaen, en tahdo tätä wäärhyttä vastaan, joka on mi-
nua kohdannut, panna muuta, kuin ylenkatsetta. Onko tämä
maa koko maailma? Täälläkö ainoasti aurinko koittaa? Mi-
hinkä en woi minä paeta? Mitkä ammatit owat minulta kiel-
letyt? Ja waiikka täytyisi mun etsiä niitä kaukaisimman tai-
wahan alta: niin seurattaatte minua waan turwallisesti, arma-

hin Minna; meistä ei ole mitäkään puuttuwa. — Minulla on ystävä, joka sydämmensä halusta minua tukee. —

Kuudes Kohtaus.

Sotajääkäri. v. Tellheim. Nyökkynä. Fransiska.

Fransiska (huomattuansa sotajääkäriin). Hs! Herra majuri —

v. Tellheim (kääntyen sotajääkäriin). Ketä te haette?

Sotajääkäri. Minä haen majuri v. Tellheimiä. — Ah, tepä se itse olettekin. Herra majuri, tämä kuninkaan omakätinen kirje (jonka hän ottaa kirjalaukustansa) on minun tuotawa teille.

v. Tellheim. Minulle?

Sotajääkäri. Kuten päällekirjotus osottaa —

Nyökkynä. Fransiska, kuuletkos? — Ritari on kumminkin totta puhunut!

Sotajääkäri (Tellheimin ottaessa kirjeen). Suokaa anteeksi, herra majuri; olisitte jo eilen sen saaneet; mutta mahdoton on ollut teitä tavata. Usken tänä päivänä olen tuolla paraatilla luutnantti Rifolta saanut tietää, missä te asutte.

Fransiska. Armollinen nyökkynä, kuulettekos? Tuo on ritarin ministeri. — „Mikä on hänen nimensä taas, tuon ministerin, tuolla torin rinnassa?“ —

v. Tellheim. Kiitoksia paljon waiwastanne.

Sotajääkäri. Se on minun welvollisuuteni herra majuri. (Menee).

Seitsemäs Kohtaus.

v. Tellheim. Nyökkynä. Fransiska.

v. Tellheim. Ah, hyvä nyökkynä, mitä on minulla tässä? Mitä sisältää tämä kirjotus?

Nyökkynä. Ei ole sopiwa mun olla niin utelias.

v. Tellheim. Kuinka? Te erotatte minun onneni omas-
tanne? — Mutta miksi en sitä jo antais? — Ei se voi
tehdä minua onnettomammaksi, kuin olen; ei, Minna, se ei voi
tehdä meitä onnettomammiksi; mutta kyllä onnellisemmiksi! —
Teidän luvallanne, hyvä ryökkynä! (Aukaisee ja lukee kirjeen, hii-
mien sillä välin ravintolan isäntä sisään).

Kahdeksas Kohtaus.

Ravintolan isäntä. Entiset.

Ravintolan isäntä. Hs! ihana lapseni! Yks sana
waan!

Franziska (lähestyy häntä). Herra isäntä? Totisesti,
emme tiedä vielä itseään, mitä se kirje sisältää.

Ravintolan isäntä. Kuka sitä tahtoo fitte tietää? —
Minä tulen formuksen tähden. Armollinen ryökkynän täytyy
paikalla antaa se minulle takaisin. Justi on täällä sitä lunas-
tamaa.

Ryökkynä (joka sillä välin samate lähestyy ravintolan isäntää).
Sanokaa Justille waan, että se on jo lunastettu; ja sanokaa
ken sen on lunastanut, nimittäin minä.

Ravintolan isäntä. Mutta —

Ryökkynä. Minä otan kaikesta edestä vastatakseni, men-
käättehän nyt! (Ravintolan isäntä menee).

Yhdeksäs Kohtaus.

v. Tellheim. Ryökkynä. Franziska.

Franziska. Ja nyt, armollinen ryökkynä, antakaa ma-
juri paran ja teidän välinne olla jo oikealla.

Ryökkynä. Ah, mikä välittäjä! Itään kuin solmu ei
olisi kohta itsestäänsä selviävä.

v. Tellheim luettuansa, syvästi liikuttuna). Haa, hän ei
ole tässäköän poikennut luommostansa! — O, minun ryökkynäni,

mitä oikeus! — mikä armo! — Se on enemmän kuin odotin! Enemmän, kuin ansaitsen! — Minun onneni, minun kunniani on taasen asemillaan! — Enhän toki uneksine? (Katsoo uudestaan kirjeesen, vielä warmemmin wakuutuakseen). Ei, ei mitään toivotusteni kuuwitelma! — Luekaa itse, hywä ryökkynä; luekaa itse!

Ryökkynä. En ole niin julkea, herra majuri.

v. Tellheim. Julkeako? Kirje on minulle; teidän Tellheimillenne, Minna. Se sisältää, mitä enonne ei woi teiltä ottaa. Teidän täytyy lukea se; luekaahan nyt!

Ryökkynä. Jos siitä on teille mielistys, herra majuri. — (Ottaa kirjeen ja lukee).

„Armas majuri von Tellheim!“

„Minä teen teille tiettäväksi, että juttu, joka huoletti minua teidän kunniastanne, on suorinnut eduksenne. Minun weleni tunsi asian tarkemmin, ja hänen todistuksensa on julistanut teidät enemmän, kuin wiattomaksi. Howikunnan kasfalla on käsky heittää teille welfasetelinne takasin ja maksaa edeltä antamat rahanne; myös olen minä käskyn antanut, että kaikki, mitä sotakasvan oli wäittämistä kustannus-tiliänne vastaan, on jätettävä fillensä. Ilmottakaatte minulle, jos terweytenne myödyttää teidän ruweta uudestansa palwelemaan. En tahtoisi miellelläni kaiwata miestä teidänmoistanne, sekä urhonden että miehen puolesta. Olen hywänsuontoinen kuninkaanne j. n. e.“

v. Tellheim. Koh, mitäs tähän sanotte, ryökkynä?

Ryökkynä (läärien kirjeen kokoon, ja antaa sen takasi). Minä? En mitäkään.

v. Tellheim. Ettetkö mitäkään?

Ryökkynä. Niin tostaan: Että kuninkaanne, joka on jalo mies, mahtanee olla hywäkin. Mutta mitäs se minuhun koskee? Ei hän ole minun kuninkaani.

v. Tellheim. Ja muuten ette wirra mitäkään. Ettetä mitäkään itsemme suhteen?

Ryökkynä. Te menette uudestaan hänen palvelukseensa;

herra majurista tulee Överstilutnantti, kenpäties Överstifin. Toivon sydämmestäni onnea.

v. Tellheim. Ja te ette tunne minua paremmin? — Ei, koska onni antaa mulle niin paljon takasin, kuin on riittävä tyhdyttämään ajullisen miehen toivoa, tulee ainoastaan Minnaani, jos minä muuten enää olen tuleva kenenkään omaaksi, paitfi hänen. Ainoasti häntä palvelemaan olkoon koko elämäni uhrattu! Suuria herroja palwella on vaarallinen, eikä maksa sitä waiwaa, palkoa ja nöyristystä, jonka se myötänänsä tuo. Minna ei ole niitä turhallisia, jotka miehisiänsä eiwät rakasta muuta, kuin arwo-nimeä ja kunnia-paikkaa. Hän on rakastawa minua minun itseni tähden; ja minä olen hänen tähtensä unhottawa koko maailman. Minä rupefin sotamieheksi lahkokiihkosta, en tiedä itselkään, mitä puolustaakseni, luullen muka, kullekin kunnan miehelle olewan hyödyllistä, jonkun ajan koettaida siinä jäädyssä, tutustuaksensa kaiten kanssa, ku waaran nimellä on, ja oppiaksensa olemaan kylmä- ja jyrkämäielinen. Ainoastaan wihdoin viimeinen pula olisi woinut pakottaa minua tekemään tästä satunnaisesta kokeesta wakinaisen ammatin. Mutta nyt, kuin ei mikään minua pakota, nyt on ainoa kunnian pihntöni taas yksin ja ainoasti olla waan tyhtywäinen rauhan mies. Se olisin minä epäilemättä teidän kanssanne, armahin Minna; semmoisena olisinkin teidän seurassanne muuttumatta pshyvä. — Huomenna yhdistäköön meidät pyhin sibe; ja sitte tahdomme katsella ympärillemme, ja koko awaran, asutun maailman piirissä etsiä hiljaisin, lauhkein, suloisin sopukka, josta, ollakseen paratiisi, ei puntu, kuin onnellinen pariskunta. Siellä tahdomme asua; siellä pitää jol'ainoan päiwämme — Mikä teillä on, ryökkynä? (joka tuskaisesti wäänteleks ja tahtoo salata liikutustansa).

Ryökkynä (tointuen). Te olette fangen säälimätön, Tellheim, esitellä minulle niin wiehättävän onnen, jota minun täytyy kieltämän. Minun katonni —

v. Tellheim. Teidän katonne? — Mitä te siten nimittätte? Kaikki, mitä Minna woi kadottaa, ei ole Minna. Te

olette vielä ihanin, armahin, lempehin, parahin olento aurin-
gon alla; jula hyvyys ja hlevämielisyys, jula wiattomuus ja
ilo! — Wälistä wähän fujeellinen; wälistä wähän itsepäinen
— Sitä parempi, sitä parempi! Minna olisi muuten enkeli,
jota minun tulisi wapisten kunnioittaa, jota en woisi rakastaa.
(Tarttuu hänen käteensä sitä suudellaksensa).

Ryhökkyinä (wetää kätensä takasi). Eipäs niin, hyvä herra!
— Mitenkä niin ystäviä muuttunut? — Onko tämä imar-
tawa, innokas rakastaja se kylmä Tellheim? — Saattoiko waan
palautuwa onnensa panna hänen tämmöiseen tuleen? Suo-
kohon hän, että minä, hänen intonsa leimahtaessa, pidän mal-
tin meidän molempien edestä. — Kuin hän itse saattoi mie-
lensä malttaa, kuulin minä hänen sanowan, että se on mitätön
rakkaus, joka ei epäile antaessa esineensä häpeälle alttiiksi. —
Oikein, mutta minä harrastan rakkautta, ystä puhdasta ja hle-
wätä, kuin muka hänkin. — Nyt kuin kunnia häntä kutsuu,
kuin jalo ruhtinas kokee häntä itsellensä woittaa, sallisinko minä
hänen heittäytyä lemmen unelmiin minun kanssani; mainion
uron hempeisiin paimen-fujerruksiin? — Ei, herra majuri,
noudattakaatte paremman onnenne osotusta —

v. Tellheim. No hyvä! Jos suuri maailma on teistä
wiehättävämpi, Minna, — hyvä! niin pitääköön se meidät! —
Kuinka pieni, kuinka tyhjämäinen eikö ole tämä suuri maa-
ilma! — Te tunnette sen wasta waan kiiltopuoleltansa. Mutta
warmaan, Minna, te tullette — Olkoon! Sitä hyvä! Teidän
tähdellisyhtenne ei ole puuttuwa ihmehtijöitä; eikä minun on-
neni kadeltijoita.

Ryhökkyinä. Ei Tellheim, niin se ei ole ai'ottu! Minä
osotan teitä suureen maailmaan, kunnian retkelle takasin, ilman
tahtomatta seurata teitä sinne. — Siellä tarwitsee Tellheim
wilpittömän puolison! Saksenista paennut ryökkynä, joka on
tunkeinut hänen päällensä —

v. Tellheim (karaten ylös ja katsastaen tuimasti ympärillensä).
Ken uskaltaa niin puhua? — Ah, Minna, minä peljästyin it-

seäni, kuin ajattelen, että toinen olisi tuon sanonut, kuin te. Minun winnami häntä vastaan olisi ollut filmitön.

Ryököhynä. Siinä se nyt on! Suuri sitä minä pelkään. Te ette suvaitsiisi ei niin vähintäkään pilkkaa minusta ja kumminkin olisi teillä joka päivä katkerin pilkka kannettava. — Ehyesti; kuulkaatte siis, Tellheim, mitä minä olen lujasti päättänyt, josta ei mitään maailmasa voi minua estää —

v. Tellheim. Ennen sanottuanne ulos, ryököhynä, — minä rufoilen teitä Minna! — Miettikää sitä vielä silmänräpäys, että te sillä julistatte tuomion minun elämäni ja kuolemani ylitse!

Ryököhynä. Ilman miettimättä sen enemmän! — Niin totta kuin minä olen antanut teille sen formuksen takasin, jolla te muinoin wannoitte mulle uskollisuutta, niin totta kuin olette ottaneet saman formuksen takasin, niin totta ei ole onneton Barnhelm konsanaan olewa onnellisemman Tellheimin puoliso!

v. Tellheim. Ja täällä nyt päätätte minun onneni, ryököhynä?

Ryököhynä. Yhdenvertaisuus on ainoastaan rakkaiden lujin side. — Onnellinen Barnhelm toivoi elää ainoasti onnellisen Tellheimin tähden. Ja onneton Minna olisi viimein antanut houkutella itseänsä, itsensä kautta tahi enentämään tahi vähentämään ystävängsä onnettomuutta. — Hän hawaitsi kyllä, ennen saatuaansa tämän kirjeen, joka taas kumoo yhdenvertaisuutemme, kuinka minä vielä, waan nähn wuoksi, estelime.

v. Tellheim. Onko se totta, ryököhynä? — Minä kiittän teitä, Minna, ett'ette ole vielä päättäneet onneani. — Te tahdotte waan onnetonta Tellheimiä? Se on saatavana. (Kylmästi). Minä tunnen sen kyllä, että mun ei sowi ottaa tämä myöhä oikeus vastaan; että se on olewa parempi, jos en olenkaan pyyhä sitä takasin, jota niin ilkeän epäluulon kautta on häwäisty. — Jaa; minä en tahdo olla tätä kirjettä saaneena. Olkoon se kaikki, mitä mä siihen vastaan ja teen! (Repimäisilänsä kirjeen palasiksi).

Ryökkynä (tarttuen hänen kääteensä). Mitä te aiotte, Tellheim?

v. Tellheim. Saada teidät omakseni.

Ryökkynä. Malttakaatte!

v. Tellheim. Ryökkynä, se on paikalla palasina, etlette muuten selitä mieltänne wäleen. Sitte tahdomme kumminkin katsoa, mitä teillä vielä on minua vastaan muistutettavaa!

Ryökkynä. Kuinka? Tuohonko sointuun? — Enkö siten halpeneisi, siten täydy halweta omisssa filmisfäni? Ei ikipäiwinäni! Se on kelwoton kappale, joka ei häpeä olla koko onnensa welskaa yhden miehen sokealle helleydelle!

v. Tellheim. Wäärin, peräti wäärin!

Ryökkynä. Zulkeatteko soimata omia sanojanne mun suussani?

v. Tellheim. Wiisastelija! Häpäisekö siis heikompi suku itsensä kaiten kautta, ku ei sori wälewäunulle? Sitenhän miehenkin käwisi tekeminen kaitti, ku on waimolle luonnistuma? Rumpaisenko määräsi luonto toisellensa trefsi?

Ryökkynä. Olkaa huoletta, Tellheim! — En ole minä olewa aiwan tuetonna, jos kohta mun on tähtyminen kieltää kunnian teidän tuestanne. Niin paljon on minulle aina jääpä, kuin tarwis waatii. Minä olen itseni ilmottanut waltalähettäläällemme. Hän tahtoo tawata minua vielä tänä päiwänä. Kuultawasti on hän minua auttawa. Mika kuluu. Sallikaa, herra majuri —

v. Tellheim. Minä tulen mukaanne, armollinen ryökkynä. —

Ryökkynä. Ei toki, herra majuri; heittäkää minut —

v. Tellheim. Ennen on warjonne heittäwä teidät! Zulkaatte, hywä ryökkynä; mihin waan tahdotte; kenen luokse waan tahdotte. Yltählitse, tutuille ja wieraille tahdon minä kertoa, teidän kuullanne sata kertaa päiwässä kertoa, mitkä siteet kiinnittawät teitä minuun, kuinka kauhean itsepäinen te olette näitä siteitä ratkaisemaan —

Kymmenes Kohtaus.

Justi. Entiset.

Justi (rajuisti). Herra majuri! Herra majuri!

v. Tellheim. Noh, mikä nyt?

Justi. Tullaa sulkelaan, sulkelaan!

v. Tellheim. Mihinä? Tule tänne! Puhu, mitä se on?

Justi. Kuulkaahan waan — (puhuu salaa hänen korvaansa).

Rhöcklynä (syrjään Fransiskalle). Mhättkö mitäkään, Fransiska?

Fransiska. Ah, te armoton! Minä olen seisonut tässä, kuin tulisilla hiilillä!

v. Tellheim (Justille). Mitä sanot sinä? Se on mahdotonta! — Hän! (Katsoen tuimasti rhöcklynän päälle). Sano se kowasti; sano se hänelle wasten silmiä! — Kuulkaapas, rhöcklynä! —

Justi. Häntä sanoo, että rhöcklynä von Barnhelm on ottanut sen sormuksen, minä olen pantannut hänelle; että hän on tuntenut sen omaksensa, eikä tahdo antaa sitä takasin. —

v. Tellheim. Duko se tosi, rhöcklynä? — Ei, se ei voi olla tosi!

Rhöcklynä (nauraen). Ja miksei, Tellheim? — Miksei se voi olla tosi?

v. Tellheim (tiivaasti). Noh, niin olfoon tosi! — Mikä kauhistawa walo, ku yhtäkkiä on minulle koittanut! — Nyt tunnen minä teidät kawala petturi!

Rhöcklynä (hämmästyneenä). Ken? Ken on tämä petturi?

v. Tellheim. Se, jota en enää tahdo nimittää!

Rhöcklynä. Tellheim!

v. Tellheim. Unhottakaa minun nimeni! — Te tulitte tänne purkamaan liittoamme. Se on selwä! — Kuinka sattumus tulee nopiasti petturin awuksi! Se satutti teille sor-

mussenne kätchen. Teidän kavaluutenne ofasi saavuttaa minulle omani.

Ryhököynä. Mitä kummituksia te näette? Malttakaahan mielelne, ja kuulkaatte minua.

Fransiska (itseksen). Se oli hänelle parhaaksi!

Yhdestoista Kohtaus.

Paavo Werner (kulkaro kultaa kädessä). **Entiset.**

Werner. Tässä minä jo olen, herra majuri —

v. Tellheim (ilman katsomatta hänen päällensä). Ken sua pyhtää?

Werner. Tässä on rahaa; tuhat pistolia!

v. Tellheim. Minä en tahdo niitä!

Werner. Suomenna voitte, herra majuri, saada vielä faman werran.

v. Tellheim. Pidä rahasi!

Werner. Teidän rahannehan ne ovat, herra majuri. — Minä luulen, te ette näe, kenen kanssa te puhutte?

v. Tellheim. Pois rahoines! Janon minä.

Werner. Mitä teillä on? — Minä olen Werner.

v. Tellheim. Kaikki hywyys on teeskentelemistä; kaiffi awullisuus petosta.

Werner. Minuako te tarfotatte?

v. Tellheim. Kuten tahdot!

Werner. Teidän käshynnehän minä waan olen täyt-tänyt. —

v. Tellheim. Niin täytä nyt tämäkin, ja suori tiehesi!

Werner. Herra majuri! (Harmistuneena). Minä olen ihminen —

v. Tellheim. Sitte sinä vasta jotakin olet!

Werner. Jolla myös on sappea —

v. Tellheim. Hyvä! Sappi on vielä parahin, mitä meillä on.

Werner. Minä pyydän, herra majuri —
v. Tellheim. Kuinka monesti pitää mun sanoman se
sinulle? Minä en tarvitse rahojas!

Werner (wihastuneena). No, pitäköön ne fitte, ken tah-
too! (Wiskaa kuffaron hänen jalkainsa eteen ja mence syrjään).

Ryhöklynä (Fransiskalle). Ah, rafas Fransiska, olisi mun
pitänyt sinua totella. Minä olen leikkini liiaaksi wenyttänyt. —
Mutta hän ei tarvitse, kuin waan kuulla minua — (menee hä-
nen tykönsä).

Fransiska (joka, waastamatta ryhöklynälle, lähestyy Wernerä).
Herra kersantti! —

Werner (murišten). Mene!

Fransiska. Huh! mitä miehiä ne owat!

Ryhöklynä. Tellheim! — Tellheim! (joka wihasta puree
hynsiään, käännäke pois, eikä kuule mitäkään). — Ei, tämä on liian
hullua! — Kuulkahan minua kumminkin! — Te petytte! —
Palkas erhetys, — Tellheim! — Te ette tahdo kuulla teidän
Minnaanne? — Saatatteko semmoista luulla? — Minun muka
tahtowani purkaa liittoamme? — Minun sentähden tulleeeni
tänne? — Tellheim!

Kahdestoista Kohtaus.

Rakfi passaria, juosten erihaaralta salin poikki. **Entiset.**

Ensimmäinen passari. Armollinen ryhöklynä, hänen plä-
wyhtensä, freimi! —

Toinen passari. Hän tulee, armollinen ryhöklynä! —

Fransiska (juostuansa iffunaan). Hän se on! Hän se on!

Ryhöklynä. Onko se hän? O, nyt wäleen, Tellheim —

v. Tellheim (yhtäkkiä maltaen mielensä). Ken? Ken tulee?

Enonneko, ryhöklynä? Tuo hirmuinen enonne? — Antakaa hä-
nen tulla waan; tulloon waan! — Elkäätte peljätkö mitäkään!
Hän ei ole uskaltawa teitä, ei niin silmäyksellä, loukata! Muu-

ten saa hän minun kanssani tekemistä. — — Tosin ette ansaitse sitä minulta —

Ryökkynä. Sufkelaan minun syliini, Tellheim, ja unhattakaa kaikki —

v. Tellheim. Haa, jos minä tietäisin, voisianne sitä katua!

Ryökkynä. Ei, minä en voi sitä katua, että olen saanut katsoa läpi koko sydämmenne! — Ah, mikä mies te olette! — Syleiskää teidän Minnaanne, teidän onnellista Minnaanne! mutta ei mistäkään onnellisempaa, kuin teistä! (Vantee hänen syliinsä). Ja nyt, häntä vastaan! —

v. Tellheim. Ketä vastaan?

Ryökkynä. Parahinta, ehkä tunteimatonta, ystäväanne.

v. Tellheim. Kuinka?

Ryökkynä. Kreiviä, minun enoani, minun isääni, teidän isääne. — — Minun pakoni, hänen vihansa, minun perinnöttömyhteni; ettekö kuule, että kaikki on kujeiltu waan? — Herkkä-uskoinen ritari!

v. Tellheim. Kujeiltu? — Entä formus? Sormus?

Ryökkynä. Missä teillä on se formus, jonka ma annoin teille takasin?

v. Tellheim. Ja te otatte sen takasin? — O, niin olen minä onnellinen! — Tässä, Minna! (Ojentaa sen hänelle).

Ryökkynä. Niin katsellaahan sitä ensin! — Di solijoiita, jotka eivät tahdo nähdä! — Mitä formus on se sitte? Sekö, jonka minä teiltä sain, wai jonka te minulta? — Eikö se ole juuri se, jota eu tahtonut heittää ravintolan isännän käsiin?

v. Tellheim. Hyvä Jumala! Mitä näen minä? Mitä kuulen minä?

Ryökkynä. Pitääkö mun nyt ottaman se takasin? pitääkö? — Antakaa tänne, antakaa tänne! (Tempaisee sen hänen kädeltänsä ja pistää sen hänen sormeen). Noh, onko nyt kaikki oikein?

v. Tellheim. Missä olen minä? — (Suudellen hänen kättänsä). O, pahajuoninen enkeli! — minua niin kiusata!

Rhökkynä. Tämä koetteeksi, armas puolisoni, ett'ette milloinkaan ole minulle tekewä sutkausta, ilman minun paikalla tekemättä teille taas samaten. Luuletteko muka, teidänkin ei minua kiusanneen?

v. Tellheim. Voi teitä kujeilijat! olisihan minun kumminkin pitänyt tunteman teidät!

Franziska. Ei, oikein todella; minusta ei ole kujeilijaksi. Minä olen wapismut ja pelännyt, sekä täyhtynyt kädelläni tuleteta suuni.

Rhökkynä. Ei minunkaan kujeilu-kohtani ollut huokea. — Mutta tulkaattehan nyt!

v. Tellheim. En vielä tahdo oikein tointua. — Kuinka suloinen, kuinka tuskallinen mun nyt on! Täten herätään äfisti hirmuisesta unesta!

Rhökkynä. Me viivohymme. — Minä kuulen hänen jo.

Kolmastoista Kohtaus.

Kreivi von Bruchsal, saatettuna useammilta pasfareilta ja isännältä. Entiset.

Kreivi (astuesssa sisään). Onhan toki onnellisesti perillä jo?

Rhökkynä (juosten häntä vastaan). Ah, minun isäni! —

Kreivi. Tässä olen minä, armas Minna! (Syleillen häntä). Mutta mitä, neitoseni? (huomaatesa Tellheimin) Wuorokauden vasta ollunna täällä, ja jo tuttavias, ja jo seuraas?

Rhökkynä. Arwatkapas, kuka se on? —

Kreivi. Eihän waan liene sun Tellheimisi?

Rhökkynä. Rufas muutoin, ellei hän? — Tulkaatte, Tellheim! (Wieden hänet kreivin tyköön).

Kreivi. Hywä herra, me emme ole konsana toistamme nähneet; mutta jo ensi katsannossa luulin minä tuntewani teidät. Minä toiwoin sen olewan te. — Syleillääte minua! —

Teillä on minun täysi kunniotukseni. Ja minä pyyhän teidän ystävähyttänne. — Sisäreni tytär, mun tyttäreni rakastaa teitä. —

Ryökökynä. Sen kyllä tiedätte, isäni! — Ja onko se sokea, minun rakkauteni?

Kreivi. Ei, Minna; sinun rakkautesi ei ole sokea; mutta sinun sulhaises — on myrkä.

v. Tellheim (wisikautuen hänen sylinsä). Antakaatte minun tointua, armas isäni! —

Kreivi. Niwan oikein, poikani! Minä kuulen sen; eh?ei suusi voi jaaritella, niin woipi sun sydämmes kumminkin puhua. — Minä en juuri paljon pidä tuonkarwaisista upstereista. (Osottaa Tellheimin wirtapukuun). Mutta te olette rehellinen mies, Tellheim; ja rehellinen mies pukeutukoon kuten hywänsä, häntä täytyy rakastaa.

Ryökökynä. Ah, jos te kaikki tietäisitte! —

Kreivi. Mikä estää minua tulemasta tietämään kaikki? — Missä owat mun huoneeni, herra isäntä?

Kawintolan isäntä. Tahtooko teidän yläwyhtenne waan olla niin armollinen ja astua tänne sisään.

Kreivi. Tule, Minna! Tulkaatte, herra majuri! (Menee isännän ja passarin kanssa).

Ryökökynä. Tulkaa, Tellheim!

v. Tellheim. Minä tulen paikalla, ryökökynäni. Oks?fana waan tälle! (Kääntyen Werneriin).

Ryökökynä. Ja se sitte oikein hywä; se onkin, mielestäni, tarpeen. — Fransiska, ei?ö tosi? (Kreivin jälkeen).

Neljästoista Kohtaus.

v. Tellheim. Werneri. Justti. Fransiska.

v. Tellheim (osottaa kuffaroon, jonka Werneri oli wisikannut pois). Tuossa, Justti! — Ota tuo kuffaro maasta ja kannna se kotia. Mene! (Justti on samalla pois).

Werneri (joka on seisonut yhä muristen fopesa ja ei mistäkään tietävinään; kuultuansa tämän). Niin, noh!

v. Tellheim (ystävällisesti lähestyen häntä). Werneri, milloinka woin minä saada ne toiset tuhat pistolia?

Werneri (yhtäkkiä taas hyvillä mielin). Suomenna, herra majuri, huomenna. —

v. Tellheim. Minä en tarvitse ruweta sun welkämiehessä; mutta minä tahdon olla sinun rahawartias. Teille hyväsydämmisille pitäisi kaikille panna hoitaja. Te olette omaa laatuanne tuhlaajat. — Minä suututin sinua äsken, Werneri! —

Werneri. Sumaliste, sen teitte! — Mutta ei olisi pitänyt mun olla toki semmoinen tolwana. Nyt mä sen kyllä älyän. Minä ansaitsisin sata patukkata. Annattakaa ne minulle nyt; mutta sitten ei enää wihaa niin mitäkään, armas majuri! —

v. Tellheim. Wihaako? (Livistäen hänen kättänsä). Tue minun filmisjäni, mitä kaikkea en woi sinulle sanoa. — Haa! Sen mä tahtoisin nähä, jolla on parempi neito, ja rehellisempi ystävä, kuin minulla, — — Fransiska, eikö tosi? (Menec).

Wiidestoista Kohtaus.

Werneri. Fransiska.

Fransiska (itseksensä). Toden tosi, se on erinomaisen kelpo mies! — Semmoista ei tule eteeni enää. — Se täytyy ulos! (Wapisten ja kainusti lähestyen häntä). Herra kersantti —

Werneri (pyyhkien filmiänsä). Noh?

Fransiska. Herra kersantti —

Werneri. Mitäs tahdotte, neityeni?

Fransiska. Katsokaahan kerran minun herra kersantti. —

Werneri. Minä en vielä saata; en tiedä, mikä lie mennyt filmiäni.

Fransiska. Katsokaahan nyt minuun.

Werneri. Minä pelkään jo katsoneeni liiemmästi filmi-

hinne, sullo neitheni! — Noh, täsfähän näen nyt teidän! Mitäs sitte?

Franfiska. Herra kersantti, — — ettekö tarwitsisi rouwa kersanttinaa?

Weneri. Onko se teidän totenne, sullo neitheni?

Franfiska. Täysi toteni!

Weneri. Kenties läfsjätte Persianfin maalle?

Franfiska. Mihin waan tahdotte!

Weneri. Tosiaanko? — Hollaa! Herra majuri! Et kääte yspeikkö! Nyt on mulla ainakin yhtä hywä neito ja yhtä rehellinen ystäwä, kuin teilläkin! — Antakaa mulle kätenne, sullo neitheni! Olloon päätetty! — Kymmenen vuotta wielä, ja te olette rouwa kenraalinna — taiffa leski!

Pietar Patelin

eli

Sukkela asianajaja.

Ilweitys kolmessa näytöksessä.

Franskaista suomentanut

P. Hannikainen.

Jäsenet:

Wilhelm, kauppias.	Bärtylin, tuomari.
Walter, hänen poikansa.	Antti, Wilhelmmin paimenpoika.
Pietar Patelin, asianajaja.	Kati, Patelinin piika.
Nouwa Patelin.	Kasfi talonpoikaa.
Henrika, Patelinin tytär.	

Ensimmäinen Näytös.

Ensimmäinen Kohtaus.

Serra Patelin (yksin).

Se on päätetty; ihan tänään, waikka minulla ei ole yhtä penniä, minun täytyy saada uusi waattaus. Todellaki, ihmiset sanovat oikein, että se on yhdentekewä olla saita tahi köyhä. Ken hiis, joka näkee minun näissä waatteissa, tuntisi minua asianajajaksi. Ei, paremmin woiswat luulla minut koulumes-tariksi. Siitä on kaksi wiikkoa kun läksin kotikylästäni ja tulin tänne, toivoen täällä menestystä asioisiani paremmin. Ne sen-siaan yhä pahenewat. Tuossa yhdellä puolellani mulla on naa-purina tuttava piirikunnan tuomari, eikä pienintäkään juttua. Toisella puolella rikas weran kauppias, eikä penniä millä ostai-sin huononkaan waattenuksen. Voi sinua Patelin parka! millä sinä nyt tyhdytät waimosiki, joka wälttämättömästi tahtoo sinun naittamaan tyttärsi. Ken hiis hänestä nyt huolii, nähdesjä sinua noisfa rytkissä. Sinun täytyy rumasti käydä toimeen kä-sin. Niin, jos koettafin saada welaksi werkasen takin tuon naa-

purimme Wilhelmin puodista. Kunhan ma kerran ulkonaisesti näytän rikkaalta mieheltä.

Toinen Kohtaus.

Kati. Rouwa Patelin. Serra Patelin.

S. Patelin. Waan tuossa tulee waimoni piikoinensa, puhellen minun waate-asioistani. Saas kuulla mitä he niistä sanowat. (Syrjäytyy).

K. Patelin. Noh, tuleppas tähän, Kati, minä en woinut sinua puhutella kammarijsani, pelosta että se mieheni ruutale woisi kuulla.

S. Patelin. Jopa.

K. Patelin. Sinun täytyy suorastaan sanoa mistä tyttäreni saa ne koriat waatteet joissa hän käypi.

Kati. Noh! rouwa, isäntähän ne hänelle antaa.

K. Patelin. Isäntäkö! hän ei saa waatteita itselleenkään.

S. Patelin (syrjässä). Se on totta.

K. Patelin. Minä ajan sinun pois, etkä ole enää Antin morsiankaan, jos et puhu totta.

Kati. Voi hyvä rouwa, kun minun täytyy se teille sanoa. Walteri, teidän naapurin, sen rikkaan werkakauppian aino poika rakastaa mamfeli Henriffaa ja lahjoittelee sille wäihän wäliä.

S. Patelin (syrjässä). Tyttäreni ammentaa samasta lähteestä johon minulla on aifomus mennä.

K. Patelin. Waan mistä Walteri saa ne lahjuukset? Hänen isänsä on rikas faituri, mikä hänelle ei anna mitään.

Kati. Kuulkaapas rouwa, kuin isät eiwät anna lapsilleen mitään, niin lapset warastawat, se on ihan tavallista ja Walter tekee muiden mukaan.

K. Patelin. Noh, waan miksi hän ei tule tyttärtäni kofioimaan.

Rati. Sen hän jo olisi tehnyt, mutta hän pelkää isänsä ei siihen suostuvan, hystä, jos ette pahastu, että isäntä aina käy niin huonoissa vaatteissa. Se muka todistaa huonoja asioita.

H. Patelin. Sen minä tahdonki korjata.

K. Patelin. Minä kuulin jotai, pakene pian!

Kolmas Kohtaus.

K. Patelin. H. Patelin.

K. Patelin. Noh sinähän sinä olet!

H. Patelin. Tässä!

K. Patelin. Ja miten vaattetettu?

H. Patelin. Niin etten tahdo ylpeillä.

K. Patelin. Waan pyyhä rutaleena, ja minä sanon sen fuoraan, sinun rutaleesi peloittavat kaikki kofiat jotka woisivat tulla tyttärellemme.

H. Patelin. Sinulla on oikein. Ihmiset katsowat esinnä waatteihin. Minä tunnustan että nämä tekewät pahaa Henrikkalle; ja minuulla on sentähden aikomus tänään pukeutua wähdän paremmin.

K. Patelin. Sinäkö pukeutua paremmin! ja millä, jos saan luwan kysyä?

H. Patelin. Siitä sinä et tarvitse pääätäsi wainwata; Hyvästi!

K. Patelin. Ja mihin sinä nyt menisit jos saan kysyä?

H. Patelin. Menen ostamaan werkasen waatteuksen.

K. Patelin. Ostamaan waatteuksen, ilman rahatta?

H. Patelin. Niin laiketi. Minkä wärisen sinä neuwoot sitte minun ottamaan? Naudanharmaan wainko pimiänmän?

K. Patelin. Noh! Ota sitte min saat, ja minkä löhdät sinulle hylkäsi huonon. Minä tahdon puhutella Henrickaa. Minä sain kuulla asioita jotka eiwät minua kowin hywitä.

H. Patelin. Jos ken tulee minua kysymään, niin minä olen tuolla naapurimme puodissa.

Neljäs Kohtaus.

Herra Patelin (yksin).

Puodin omi ei ole vielä kiini. . . minä ajattelen ettei se haittaisi jos panisin toisen wiitan. Päitfi että se peittäisi wä-hän näitä rhyshjäni, parempi wiitta woisi ehkä antaa enemmän painoa sanoilleni, joita arwelen puhella herra Wilhelmille, woit-taakseni tarfoitustani. Tuosja se onkin poikanensa. Pufentu-kaamme pian ja laittaikaamme järkiään sinne.

Viides Kohtaus.

Waltter. H. Wilhelm. (Tulewat ulos puodistansa, kantaen pöydän jossa on werkapankko ja pannen sen puodin owen wiereen ja kolme tuolia ympärille joita kantaa puotipoika).

H. Wilhelm. Puodisja alkaa tulla hämära. Usetta-kaamme tämä wähän enemmän käweliöin näkywille. Istuppas tuohon, Waltteri, minä arwelen sinun käskeä etsimään paine-nen kaitsemaan lampaita, joiden willa tarwitaan werkaan.

Waltter. Eikös isä sitte tyhdy Anttiin, entiseen pai-meneen?

H. Wilhelm. En ensinkään, sillä hän minua waras-taa, ja minä pelkään että sinä olet samassa neuwossa.

Waltter. Minä!

H. Wilhelm. Suuri sinä. Minä olen kuullut että sinä rakastelet, en tiedä mitä tyttöä tässä lähellä ja että sinä sille annat lahjuksia, ja minä tunnen että Antilla on morsiamena joku Kati, mikä palwelee häntä, se kaikki waiwuttaa että minä pelkään sinua.

Waltter (syrjässä). Ken hiis sen on hänelle wirkkanut. (Kowasti). Minä wakuustan teille isä, että Antti palwelee meitä hywin uskollisesti.

H. Wilhelm. Miin sinua, waan ei minua, sillä tämän kuulauden ajalla, kun hän lälsi entisestä talostansa ja tuli mi-

nulle, on minulta hävinnyt sata kaksikymmentä lammasta; ja se ei ole mahdollista, että niin vähässä ajassa niitä, miten hän fanoo, niin monta on kuollut kapiin.

Waltter. Taudit raatelevat usein hirviästi.

H. Wilhelm. Niin misä lääkärit niitä auttaavat, mutta lampaille ei ole lääkäriä. Muuten Antti on olewinansa tuhma pöllö, mutta totuudessa hän on kawala peto ja suuri konna. Wiimenki minä tapasin hänet ihan työssä, tappamassa lammasta; Minä häntä löin ja käsketään täksi päiväksi oikeuteen. Kuitenki, ennen kuin asia menee etemmäksi, tahdoin kuulla jos sinulla on mitä osaa siihen warauteen, joka minulle näin on tapahtunut.

Waltter. Voi, Isäseni! Kuin minä puuttuisin tiedän lampaihinne?

H. Wilhelm. Minä wien sen fitte oikeuteen, mutta tahdon sen ensin tarkemmin tutkistella. Annappas minulle nuo tilikirjat. (Hän istuu, Waltter noutaa kirjat ja panee pöydälle werkapankon päälle). Hyvä! jätä minut yksinäni. Jos lautamies tulee minua kysymään, niin kutsuta minua sisälle. Minä jään tänne vielä odottelemaan ostajia.

Waltter (erikseen). Minä noudan Antin sowitztelemaan isääni.

Kuudes Kohtaus.

H. Patelin. H. Wilhelm.

H. Patelin (itselleen). Hyvä, hän on yksinään, lähestykäämme.

H. Wilhelm (lukein kirjastansa). Tilinteko lampaista ja niin edespäin. . . Kuusi sataa lammasta, ja niin edespäin —

H. Patelin (itselleen). Tuo werkapankko, se sopiikin minulle; (kowasti) nöyryn palvelianne, herra Wilhelm!

H. Wilhelm (nostamatta silmiään kirjasta). Wisisti lautamies jota pyyhätin luokseni! Odottakaa vähän!

H. Patelin. Ei, herra, minä olen. . .

H. Wilhelm. Waattuustako? Ostajako sitte, nöyriin palvelianne.

H. Patelin. Ei herra, minä olen asianajaja, jos suwaitsette.

H. Wilhelm. Sellaista minulla ei ole tarwis, hyvästi, hyvästi!

H. Patelin. Minun nimeni ei woi teille olla outo: minä olen Patelin, asianajaja.

H. Wilhelm. Patelin? Asianajaja? Minä en tunne teitä herra. . .

H. Patelin (erikseen). Tekyhtyläämme siis tutuksi. (Kowasti). Minä löysin isäwainajani paperiloista welan, joka ei ole maksettu, ja. . .

H. Wilhelm. Se ei liikuta minua, minä en ole welkafellekään.

H. Patelin. Ei herra, se on ihan wastoin, minun isäwainajani jäi welkaa teidän isäwainajalle kolmesataa markkaa, ja ollen rehellinen mies, minä tulen teille maksamaan.

H. Wilhelm. Minulle maksamaan? Malttakaapas herra: minä muistelen wähän teidän nimeä. Oikein, minä tunsin ennen sukunne. Te asuitte eräässä kylässä tässä lähellä. Me olemme myös olleet tuttavat. Suokaa anteeksi! Nöyriin palvelianne, istuitkaatte, istuitkaatte tuohon. (Kumartelewat toisillensa.

H. Wilhelm osoittaa tuolia etempänä werkapankosta, waan H. Patelin tahtoo lähemmäksi sitä ja istuiksee wihdoin niin).

H. Patelin. Herra. . .

H. Wilhelm. Niin herra. . .

H. Patelin (pannen yhden kätensä werkapankon päälle). Jos kaikki jotka minulle owat welkaa, olisimat yhtä rehelliset kuin minä maksamaan welkansa, minä olisin paljon rikkaampi kuin olen, waan minä en sentähden woi pidättää wierasta omaisuutta.

H. Wilhelm. Kuinka moni ihminen sitä ei nyhailana psaa tehdä!

H. Patelin. Minusta se on rehellisen ihmisen ensimmäinen toimi maksaa velkansa, ja minä halasin sentähden nyt kuulla milloin te suvaitsette ottaa vastaan ne kolmesataa markkaanne.

H. Wilhelm. Paikalla.

H. Patelin. Teidän rahat ovat minulla kyllä valmiiksi luettuna, mutta teidän tulee saada aikaa valmistaa minulle laillisen kuitin, sillä tämä velka on lähtewä tyttäreni Henrikan perintörahoista, joista minun täytyy antaa laillinen tili.

H. Wilhelm. Oikein. Olkoon sitte huomenamuksiksi kello wiisi.

H. Patelin. Kello wiisi, aiwan oikein. Minä waan olen walinnut niin pahasti aikani, herra Wilhelm, että pelkään nyt teitä hämmentäväni.

H. Wilhelm. Ette ollenkaan: minulla on nyt kaupastani ihan jouto-aika.

H. Patelin. Teillä yksinään on kuitenkin suuremmat asiat kuin kaikilla tämän paikan kauppeilla.

H. Wilhelm. Se tulee siitä että minä teen paljon työtä.

H. Patelin. Ei, ei, se tulee siitä, herra, että te olette lauhkein mies koko maassa. (Roetellen werkaa). Ompas se oivallinen werka.

H. Wilhelm. Se on jotenki kaunista.

H. Patelin. Te käytätte kauppaanne niin erinäisellä nerolla.

H. Wilhelm. Herra Patelin. . . .

H. Patelin. Niin merkkillisellä lempeydellä. . . .

H. Wilhelm. Olkaa, herra Patelin.

H. Patelin. Niin jalolla wapamielisyhdellä, joka wihättää kaikki ihmiset.

H. Wilhelm. Ei, herra!

H. Patelin. Turkanen! Kuin tuo weran wäri on suloinen filmille.

H. Wilhelm. Sen minä uskon, sillä se on kastanjanväri.

H. Patelin. Kastanianväri! Rauhian ihana! Oh-
täämme weto, herra Wilhelm, että tuo väri on teidän kessimä.

H. Wilhelm. Minun, niin, mutta värjärini avulla.

H. Patelin. Johan minä sen olen sanonut, että tuossa
päässä on enemmän älyä kuin pienessä kylässä.

H. Wilhelm. Noh, noh, noh!

H. Patelin (kätellen werkaa). Mutta on tuo willafi hie-
nointa laatua.

H. Wilhelm. Se on engelskan willaa.

H. Patelin. Sen minä luulin. . . . mutta engelskasta
johtuu mieleeni, herra Wilhelm, emmekös me ole olleet koulu-
kumppanit?

H. Wilhelm. Maisteri Mikodemuksen luonna?

H. Patelin. Niwan niin. Te olitte kaunis kuin enkeli.

H. Wilhelm. Ne sanoivat niin äitilleni.

H. Patelin. Ja teillä oli hirmuisen hyvä oppi.

H. Wilhelm. Kahdeksantoista vuotissa minä jo luin ja
kirjoitin.

H. Patelin. Mikä wahinko kuin ette ruvenneet korkeim-
piin wirkoihin! Mene tiedä, herra Wilhelm, jos nyt voisitte
hallita koko valtakuntaa.

H. Wilhelm. Kuin joku toinenki.

H. Patelin (kätellen werkaa). Kesken puheenne: minä ajat-
telin ostaa tuon väristä werkaa. Sillä jos oikein muistan,
niin waimoni halawoi minun ostaa itselleni uuden waatteuksen,
ja arwelen sentähden että, huomenaamuna, kello wiisi, tuotuaani
teille kolmesataa marffaa, voisin ehkä ottaa tätä werkaaki.

H. Wilhelm. Minä sen sitte säilytän.

H. Patelin (hiljaan syrjässä). Säilytän! Minä en ole
sillä autettu. (Rowasti). Mikomuksessa ostaa tilan, olin tänä
aamuna pannut erikseen tuhat kassisataa marffaa, joita en ar-
wellut ennen koskettaa, mutta nyt näen, herra Wilhelm, että te
tulette siitä ottamaan osanne.

H. Wilhelm. Etkää sentähden tilaa jättäkää, saattehan te werkani ainaki.

H. Patelin. Kyllähän minä sen tiedän, mutta minä en rakasta ottaa mitään welaksi. No miten minua huwittaa nähdä teidät noin iloisina! Miten terwet muoto, se on pitkän iän tunnus-merkki.

H. Wilhelm. Minä woin hywin.

H. Patelin. Kuin paljon te luulitte minun tuota werkaa tarwittewan, että tietäsin niiden kolmen sadan markan lisäksi panna yhtäikaa weran hinnanki.

H. Wilhelm. Teille on tarwis... malttakaa. Te tahdotte warmaan tähden waattenuksen...

H. Patelin. Hywin tähden, se tahtoo sanoa, nutun, wästin ja kaatiot, kaikki hywin pitkät ja wälkit.

H. Wilhelm. Siihen kaikkeen, teille pitää olla, maltta-kaas... ummielleen kuusi kynnärää. Käskettekö minun odottaes-fani sen nyt leifata.

H. Patelin (erikseen harmitellen). Odottaesfako! (Kowasti). Ei herra, ei vielä, ensin raha kädessä, jos suaitsette. Minä en osta mitään kuin käteisellä rahalla. Se on minun tapani.

H. Wilhelm. Se tapa on hywin hywä. (Erikseen). Tarffa mies, liian tarffa.

H. Patelin. Muistatteko vielä, herra Wilhelm, kun ker-ran söimme yhtenä iltaista Hotel de Nordissa.

H. Wilhelm. Se oli eräsnä marffina-aikana.

H. Patelin. Niwan niin. Me puhelimme ruuan pe-rästä sen ajan asioista: kuin kauneita asloita minä silloin teiltä kuulin!

H. Wilhelm. Ja ne te vielä muistatte?

H. Patelin. Minä en muistasi? Te ennustitte jo sil-loin kaikki mitä maassamme sittemmin on tapahtunut.

H. Wilhelm. Minä näen asiat hywin kaukaaki.

H. Patelin. Kuin paljon, herra Wilhelm, te minulta anotte kynnärästä tätä werkaa?

H. Wilhelm. Katsotaanhan. (Katslee weran pirkkaa). Toiselle minä sen möisin kuudesta markasta, waan teille, herra, minä sen annan wiidestä.

H. Patelin (erikseen). Sinä juutalainen. (Kowasti). Se on hywin helpostä; kuusi kertaa wiisi lynärää, se tekee ummelleen. . . .

H. Wilhelm. Kolmekymmentä markkaa.

H. Patelin. Dikein, kolmekymmentä markkaa, umpinainen luku. Mutta olkaapas, herra Wilhelm, meidän tulee uudesta tuttavuutemme, huomenna te syötte päivällisen minun luonmani, hanhen paistin, jonka minulle lahjoitti eräs walittaja.

H. Wilhelm. Hanhen paistin! Sitä minä hywin rakastan.

H. Patelin. Sen parempi. Sille päätökselle kättä. (Antawat kättä). Huomenna päivälliselle. Waimoni sen valmistaa ihmeellisesti. (Syöden kädellään werkaan). Mutta todella sanoen, minun haluttaa siksi saada päälleni waatteuksien tuosta werasta. Uskotteko te, jos sen otan huomenaanuna, että se ehdisti valmiiksi päivälliselle?

H. Wilhelm. Jos ette räätilille anna sen enemmän aikaa, niin hän wisisti sen turmelee.

H. Patelin. Se olisi suuri wahinko.

H. Wilhelm. Tehkää vielä paremmin. Te sanoitte rahat olewan valmiina.

H. Patelin. Ilmankos minä ajattelin koko asiaa!

H. Wilhelm. Minä lähetän erään puoti-poikani tuomaan weran teille kotiin. Nyt muistanki että mulla on leikkattu juuri sellainen kappale kuin teille on tarwis. (Wetää erilleen sen leikatun kappaleen).

H. Patelin (temmaten kappaleen). Se on hywin onnellisesti.

H. Wilhelm. Maalittakaa, minun täytyy ensin se mitata teidän nähden.

H. Patelin. Hyvä, mutta se on juuri kuin epäilysin teitä. (Rousee seisalleen).

H. Wilhelm (nousten seisalleen). Antakaa, antakaa, minä lähetan sen tuomaan, ja te lähettätte takaisin päin siitä mulle maksun.

H. Patelin (erikseen). Maksun? (Kovasti). Ei, ei etkää waiwatto palvelioitanne. Minulla ei ole kuin pari askelta kotiini. (Tahtoo ottaa weran ja pitään siitä aina kiini). Ja kuin sanoitta, niin se joutuu wälemmin räätilille.

H. Wilhelm. Antakaa pojan tulla kerallanne, että minä sitä myöten saan rahat.

H. Patelin. Etkää waiwatto poikaanne, minä en ole niin suurellinen ja muuten nyt jo on niin pimeä, ettei se näykään minun kainalostani. (Ottaa weran ja panee kainalonsa). Ihmiset voivat luulla tämän juttu-paperiksi.

H. Wilhelm. Mutta, hyvä herra, minä annan teille kunniaksi pojan keralla, että...

H. Patelin. Etkää huoliko mitään, minä sanon se on ihan turha; kello miisi ummelleen kolmesataa kolmekymmentä marffaa ja päivälliseksi hanhi. Voi kuin minulla nyt on kiire, hyvästi naapuri, nöyriin palvelianne (nähdén hänen seuraawan) hyvästi, hyvästi. (Spököse pikaisesti tiehensä).

H. Wilhelm. Hyvästi, herra, hyvästi!

Seitsemäs Kohtaus.

H. Wilhelm (ylfin).

Sinne se hiis nyt meni minun werkani kansa, mutta kello miiteen aamua ei ole pitkä aika. Minä syön päivällisen hänellä, kyllä hän maksaa, wististi hän sen maksaa. Mutta katso pas miten tunnollinen asianajaja, hitto wielöön! jos elinaikanani olen sellaista nähnyt. Minä waan kadun että otin niin kalliin hinnan werastani, koska hän kuitenkin maksaa minulle kolmesataa marffaa, joita en tiennyt kaihotakaan. Sillä minä en wielä-

kään voi ymmärtää mistä hiideltä se welka on woinut tulla. Mutta olkoon! Nyt jo onki yö. Arwelen tässä mitähän tänään tulen woittamaan. Hoi, hoi, tänne!

Kahdeksas Kohtaus.

H. Wilhelm ja puotipoika.

H. Wilhelm. Pankaa kaikki puodin owet ja ickumat kiini. (Poika kantaa pähdän ja tuolit puotiin). Mutta katsopas, jos se ei ole tuosja se Antin hylky, joka warasti minun lampaani.

Yhdeksäs Kohtaus.

Antti, käärityihin päin. H. Wilhelm.

H. Wilhelm. Voi se sen waras, kaikki mitä tässä woi-
tan, se lurjus warastaa minulta pois.

Antti. Hywää iltaa, isäntä, ja hywää yötä!

H. Wilhelm. Vielä sinä rohkenet tulla minun eteeni?

Antti. Sentähden, hywä herra, elkkä suuttuko, että mon-
jat herra antoi minulle paperin, misjä muka puhutaan lam-
paista, oikendesta ja manauksesta.

H. Wilhelm. Sinä tekehdyt hywin tuhmaksi; mutta
minä wakuutan sinulle ettet enää lampaita tapa, muista se!

Antti. Voi hywä isäntä, elkkä toki panettelioita uskofaa.

H. Wilhelm. Wain panettelioita, lurjus! Enkö minä
hällä tawannut sinut lammasa tappamassa.

Antti. Minun kaulani päälle, isäntä! Se tapahtui sen-
tähden ettei se kuolisi.

H. Wilhelm. Tappaa lampaita etteivät ne kuolisi?

Antti. Niin, kapiin, nimittäin; sillä elkkä suuttuko, jos
ne kuolisivat pahaan tautiin, niin ne eiwät kelpaisi kellekään, ja
sentähden ne täytyy tappaa ennen kuin ehtiwät kuolla.

H. Wilhelm. Ehtiwätkö kuolla? Petturi! Lampaat
loiden willasta minä teen engelskan werkaa, mistä maffetaan

viisi markkaa hynärä. Suoria tästä lurjus! Satafasfikymmentä lammasta yhdessä kuukaudessa!

Antti. Ne olisivat pilanneet kaikki muutti, minä wannon sen kaulani. . . .

S. Wilhelm. Saathan sen huomena nähdä tuomarin edessä.

Antti. Voi hyvä isäntä, tyytykää nyt siihen että oletta minut tappaneet, niin kuin näette, ja sopikaamme pois, jos lystäätte.

S. Wilhelm. Minä lystään nähdä sinut hirtettynä. (mennen pois) kuulit sinä sen?

Antti. Taiwas suokaan teille paljon iloa.

Kymmenes Kohtaus.

Antti (yksin).

Minun täytyy siis minnä saamaan asianajajan, puolustamaan oikeuttani.

Yhdestoista Kohtaus.

Waltter. Henrika. Kati (lyhtikädesä) ja Antti.

Henrika. Jättäkää minut, Waltter. Isäni ja äitini tulewat heti, me olemme matkalla tätini luo iltajalle, he owat käskeneet minun astua edellänsä, paetkaa nyt heti.

Antti. Pitääkö minun, herra, sammuttaa lyhti?

Waltter. Ei, ei, silloin minä kadottaisin ilon häntä nähdä. Ihana Henrika, koska nyt olemme sattuneet wastakkain salli minun, minä rukoilen. . . .

Henrika. Ei, ei, paetkaa, minua wapiuuttaa.

Waltter. Pelkäätekö te sitä joka teitä niin rakaistaa.

Henrika. Minä en pelkää kolo maailmassa ketään niin kuin teitä, ja te tunnette mintähden.

Antti (Katin kanssa etenee Henrikasta). Elä jätä minua, Kati!

Rati. Se on tämä invalidi joka vetää minua kädestä.
Henrika. Jos rakastat minua, Walther, niin elä ajattele enää minua, ennen kuin saat siihen isäsi suostumuksen.

Rati (Henrikalle). Antti ja minä olemme päättäneet sinä teitä auttaa.

Antti. Minä jo olen keksinyt hyvän neuvon, joka auttaa, niin pian kuin minä olen päässyt erilleen jutustani.

Walther (Antille). Tulloon mitä hyvänsä, minä pelastan sinun kaikesta.

Henrika. Isäni tulee, paetkaamme kaikki. (Suoksevat pois).

Kahdestoista Kohtaus.

N. Patelin. S. Patelin.

S. Patelin. Noh, eukkoseni, onko tämä werka sinusta hyvä?

N. Patelin. Diwallinen, mutta millä sen maksat. Sinä olet luvannut huomenaamuna, ja tiedät sinä millainen juutalainen tuo Wilhelm on, se ei sinulle anna mitään armoa.

S. Patelin. Hänen tullessa, elä ajattele muuta kuin mitä jo olen sulle sanonut ja miten minua puolustat.

N. Patelin. Minun täytyy se tehdä wasten tahtoani, nimittäin, auttaa sinua ulos huoneistasi, mutta se mitä olet aikonut tehdä on minusta nähden hywin häpäisewää ja sopimaintoa rehelliselle miehelle.

S. Patelin. Waimo parka, sinä olet hywin typerä. Mitään ei ole maailmassa helpompaa kuin olla rehellinen sen, joka kerran on rikas. Niinasti köyhälle se on hywin työläs. Mutta jättäkäämme se kaikki. Lähtekäämme nyt sisareni luo iltaiselle, ja sieltä palattuamme, vielä tänäiltana se on paras leikata tuo waatteus, tapausten waraksi jotka woivat tapahtua.

N. Patelin. Lähtäkäämme; mutta minua peloittaa waan ettei huomisaamuna käy hyvästi.

Toinen Näytös.

Ensimmäinen Kohtaus.

S. Wilhelm (yksin).

Toimellisen miehen tulee aamulla luetella kaikki työt mitä päivällä aikoo tehdä, katsokaamme mitä minulla tänään on. Ensiksi, kello viisi minun tulee ottaa kolmesataa markkaa Patelinilta hänen isävainansa velkaa. Sitte kolmekymmentä markkaa kuudesta kyhnästä werkaa, minkä hän minulta otti eilen illalla. Samalta yksi hanhipaisti päivälliseksi, valmistettu hänen waimoltansa. Sen perästä mennä oikeuteen paimentani waetaan niistä kymmenestä tusianasta lampaita, jotka hän on minulta warastanut. Minä arwelen että siinä on kyllä. Mutta hiis! Mita jo on ammoin siwuin, eikä miestä wielä näy. Käykäämme häntä etsimään. (On lähtemässä mutta palaise takaisin). Ei, niin tarkka mies ei unhotta lupaustansa. Mutta hänellä on kuitenkin minun werkani ja minä en ole hänestä sen enemmän kuullut. Mitä tehdä? (Wähän mietittyä). Mutta woisihan minä olla menewinäni käymään hänellä, saadaakseni sillä tiellä kuulla miten asiat siis owat. (Kuuntelee owella). Luulen että hän parailaan lukee minulle rahoja; ja minun nenästäni tuntuu juuri kuin hanhea parailaa paistettaisi. Annas kun vähän kolkutan owelle. (Kolkuttaa ja kuuntelee).

Toinen Kohtaus.

S. Patelin (huoneessaan) ja S. Wilhelm.

S. Patelin. Sukko-o-o.

S. Wilhelm. Se on hänen äänensä.

S. Patelin. Uuua owi, apte-effari tulee — —

S. Wilhelm. Apteekkariko? Mitä?

S. Patelin. Joka tuopi osjennus — — pul-l-we-ria.

S. Wilhelm. Osjennus-pulwerialo? Siellä on joku

saivrasna ja minä en warmaan owen läpi tuntenut hänen ääntänsä. Kolkuttakaamme kowemmin. (Kolkuttaa kowemmin).

S. Patelin. Ku-u-ffa! Ku-u-watus, awa-at sinä?

Kolmas Kohtaus.

S. Wilhelm. N. Patelin.

N. Patelin (surkiassa ja wienolla äänellä). Ken se niin jyskyyttää? Woi, tekö se pletta, herra Wilhelm?

S. Wilhelm. Minähän se olen. Ja te olette warmaan rouwa Patelin.

N. Patelin. Niin olen herra, waan suokaa anteeksi, minä en tohdi puhella niin kowasti.

S. Wilhelm. Puhelkaa sitte kuin suaitsette. Minä tulinkin tapaamaan herra Patelinia.

N. Patelin. Puhelkaa, hywä herra, hiljemmin.

S. Wilhelm. Miksi hiljemmin? Minä tulinkin, kuin jofanoin, käymään teillä.

N. Patelin. Vielä hiljemmin, minä rufoilen.

S. Wilhelm. Niin hiljaan kuin tahdotte, mutta minä tahdon häntä nähdä.

N. Patelin (pian it'ein). Woi herra kulta, onhan se raukka nyt nähtävässä tilassa!

S. Wilhelm. Kuin? Mikä häntä on woinut kohdata sitte eilen illan?

N. Patelin. Eilen illanko? Kuin, herra, hän ei ole miikkofauteen liikahtanut wuoteelta.

S. Wilhelm. Wuoteeltako? Ja eilen illalla hän kuitenkä käwi minulla.

N. Patelin. Teilläkö, hän?

S. Wilhelm. Hän, minulla, ja hän oli hywin iloinen ja hywällä tuulella.

N. Patelin. Oh, hywä herra, te olette wissisti tänä yönä nähneet unta.

H. Wilhelm. Oikein, se ei ole pahasti sanottu. Nähnyt unta! Ja ne kuusi kynnärää werkaa, jotka hän otti, olenko minä siitä nähnyt unta?

R. Patelin. Kuusi kynnärää werkaako?

H. Wilhelm. Niin, kuusi kynnärää werkaa, kastanian väristä, ja hanhipaisti, joka meidän piti syödä päivälliseksi, noh olenko minä senki nähnyt unta?

R. Patelin. Te olette pahaan aikaan tulleet minua iwaamaan.

H. Wilhelm. Iwaamaanko? Sen kattilasfa; Minä en ollenkaan iwa, eikä minun sitä haluta. Minä waakuustan teille että hän eilen illalla toi minulta nuttonsa alla kuusi kynnärää werkaa.

R. Patelin. Jospa hän olisi sellaisessa tilassa edes ollut! Mutta kuulkaapas, herra, hän oli koko eilisen päivän hyvin raiwossa, jossa hän houraili jotai, ja minä luulen sitä kestää vielä nytki.

H. Wilhelm. Oh! menkää helwettiin, te raiwootte itse ja minä tahdon kaiken mokomin hänet nähdä.

R. Patelin. Oh! hyvä herra! se on sinä tilassa, misjä hän nyt on, ihan mahdotoin. Me olemme panneet hänet äsken sohvalle omen wiereen, korjataksemme vähän hänen tilaansa. (Sittein). Te surkuttelette häntä kun saatte nähdä.

H. Wilhelm. Hyvä, hyvä, minun säälittää, mutta misjä tilassa hywänsä minä tahdon häntä nähdä eli... (Syököse omea kofti).

R. Patelin. Woi, woi, etkää awatkaa, te tapatte minun mieheni. Hän saa aika-ajoin sellaisen winnan lähtää juoksemaan.

Neljäs Kohtaus.

S. Wilhelm. S. Patelin. A. Patelin. (Ovi avautuu S. Patelin yöviitassa ja yölakissa juoksee vimmaisena).

A. Patelin. Katsokaapas, nyt se jo on mennyt. Sa-
noinhan minä sen. Uttakaa nyt minun saamaan hän jälle
paikalleen. Mies parha, lepää nyt tuossa! (Hän taluttaa sen
istumaan tuolille).

S. Patelin. Ai, ai, minun päätäni!

S. Wilhelm. Todella, miten kurjasfa tilassa. Mutta
kuitenki, minusta hän näyttää pian saman näköiseltä kuin il-
lalla, aiwan vähän muuttunut. Jos mä katson lähempää,
(Äänellä kuin puhutellaan sairasta). Herra Patelin, tunnetteko te
minua?

S. Patelin (Wilhelm). Ah! hyvää päivää, herra Antolin!

S. Wilhelm. Herra Antolinko?

A. Patelin. Hän luulee teitä apteekkariksi; jättä-
kää hän.

S. Wilhelm (rouvalle). Minä en tee mitään. (S. Patelinille).
Herra muistatteko te illallisen?

S. Patelin. Minä olen teille säilyttänyt. . .

S. Wilhelm. Hyvä, hän muistaa kaikki.

S. Patelin. Suuren lastin tähnnä wettäni.

S. Wilhelm. Sen kanssahan nulla on tekemistä!

S. Patelin. Eufko nähtä se apteekkarille, että hän saa
nähdä jos minulla on mitä wifaa ureterisjä.

S. Wilhelm. Hyvä, hyvä! Mutta herra minä tah-
don maksun.

S. Patelin. Jos te woisitte vähän walaista minun
tarpeeni, ne owat — minä sanon sen teille, ne owat kowia
kuin rauta ja mustia kuin teidän partanne.

S. Wilhelm. Pa, pa, pa! Se on hyvällä rahalla kuin
te maksatte.

A. Patelin. Ettekö te näe että hän horisee? Menkää pois!

H. Wilhelm. Turha kaiffi.

H. Patelin. Elkää minulle enää antako sellaisia ilkeitä pilleriä; ne ajaavat minulta sisukset ulos.

H. Wilhelm. Minä soisin että ne ajastivat sinusta ulos minun werkani.

H. Patelin. Eukko, aja, aja pois nuo mustat perhoset ympäriltäni; (katsellen ylös) katsokaa kuin ne nousevat —

H. Wilhelm (katsoen ylös). Minä en näe siellä mitään.

H. Patelin. Hän hourailee, niin kuin jo sanoin, menkää pois.

H. Wilhelm. Löpötöstä! Minä tahdon rahat.

H. Patelin. Ne tohtorit ovat minut tappaneet rohtoillansa.

H. Wilhelm. Nyt hän ei houraile, minä tahdon häntä puhutella. Herra Patelin!

H. Patelin. Hyvät herrat, minä ajan nyt Homeruksen astiaa.

H. Wilhelm. Homeruksenko?

H. Patelin. Nimitäin Calypson neittä vastaan.

H. Wilhelm. Calypsonko neittä! Ken hiis se fitte on?

H. Patelin. Se oli sellaista kirjaa lukiessa kuin hän kääntyi tautiin.

H. Patelin. Hänen luolansa seinät eivät enää kaikuneet sen suloisesta äänestä.

H. Wilhelm (erikseen). Mitä hittoja! Olisinko minä pitänyt jotai toista hänenä!

H. Patelin. Hyvä herra, jättäkää nyt rauhaan se mies raukka.

H. Wilhelm (rouva Patelinille). Odotakaa, hänellä voisi olla joku välipää; nyt hän katsoo minua ikään kuin tahtoisi jotai sanoa.

H. Patelin. Voi, herra Wilhelm. . . .

H. Wilhelm. No, nyt hän minut tunsi. Herra Patelin!

H. Patelin. Suokaa minulle anteeksi. . . .

H. Wilhelm (rouwalle). Katsokaa, kuin hän muistaa.

H. Patelin. Kun minä en sahteen wiikloon, jonka olen tässä kylässä ollut, ole tullut teillä käyneeksi. . . .

H. Wilhelm. Hitoilla! Se ei ole niin menewä. (Herra Patelinille). Eilen illalla, herra. . . .

H. Patelin. Niin eilen illalla, sowitztaakseni teitä, minä lähetin erään ystävän teiltä ostamaan. . . .

H. Wilhelm (erikseen). Hiidellä, minun werkani fitte sillä; hänen ystävällä, jota minä en koskaan tapaa. (Wähän ajan mietittyä). Se on waan juonia, ei lukaan muut kuin te itse ole ottaneet minun werkaani. Sellaisilla perustuksilla. . . .

H. Patelin (nousten seisalleen). Muistatteko te että hyppykä oli yksi laiji tanssia. Tarallalallala, tanssikaamme kaikki. (H. Patelin tempaa H. Wilhelmia lädestä ja wie häntä wäkisin tanssiin rallattaen:) Mummot, kosa minä tanssin. . . .

H. Wilhelm (tansittua). Oh, oh! En minä sitä jaksaa. Mutta minä tahdon rahat.

H. Patelin (hiljaan, erikseen). Obotas, jos minä en saa sinua pois! (Kowasti). Waimo, kuule waimo, warkaat tulewat, ne jo awaawat owea, kuulet sinä, ne särkewät owen, katso, ne jo owat tuosja, oh niitä koiria, kylä minä annan teille khydin. Minun kirweeni! Missä kirweeni! (Tempaa kirweensä ja juoksee Wilhelmia kohti hosuen ja huutaen). Warkaita, warkaita!

H. Wilhelm (paeten). Sumalani! tässä ei ole hywä olla.

Wiides Kohtaus.

H. Patelin. H. Patelin.

H. Patelin. Hywä, nyt se on tiesjansä. Minä nyt perähdyn. Mutta jää wielä hetkeksi tänne, jos hän sattuisi palautumaan. (Menee).

Kuudes Kohtaus.

H. Patelin. H. Bärthylin.

H. Patelin (nähdessä Bärthylinin ja luullen sen Wilhelmiksi).
 Warkaita, warkaita! Ei, tähän se olette, herra Bärthylin.

H. Bärthylin. Ken se huusi warkaita? Mitä meteliä se on minun owellani? Ja mitä wallattomuutta täällä on?
 Koh, tähän se olette, wirtakumppalini!

H. Patelin. Minähän se olen.

H. Bärthylin. Ja noin warustettuna.

H. Patelin. Kun minä luulin.

H. Bärthylin. Afianajaja sellaisissa aseissa?

H. Patelin. Minä luulin kuulleni war. . .

H. Bärthylin. Militant causarum patroni! Se on: afianajajat owat syypäät sotaan.

H. Patelin. Se tuli siitä että luulin kuulleni warfai-
 den järkewän oweani.

H. Bärthylin. Järkewän owea tuomarin nenän edessä?

H. Patelin. Minä luulin warfaat tunkeiwan huoneeni.

H. Bärthylin. Sitä tulee kuulustella.

H. Patelin. Mutta niitä ei ollutkaan.

H. Bärthylin. Kuulustella, nimittäin wierasmielisiä.

H. Patelin. Ja ketä vastaan?

H. Bärthylin. Ja sitte ne hirtättää.

H. Patelin. Ketkä hirtättää.

H. Bärthylin. Ei tässä warfaille staa anneta.

H. Patelin. Mutta johan minä sanoin, ettei niitä ollutkaan ja että minä olin erehtynyt.

H. Bärthylin. Koh! Sitte aseet pois ja hippa stiaan. Wisattakaa pois toi kirwes ja tulkaa oikeuteen, joka istuu tunnin perästä.

H. Patelin. Sen minä arwelen tehäni.

Seitsemäs Kohtaus.

S. Patelin (ylfin).

Minä tulen auttamaan erästä paimenta, josta Kati on puhunut. Se taitaa nyt olla paras pufentua heti ja tulla tähän samassa.

Kahdeksas Kohtaus.

Kati. Antti.

Kati. Sinun on tarwis hankkia sukkelia asianajaja joka jollai juonella päästää sinut pulasta, ja koko kylässä ei ole muita kuin S. Patelin, joka sen mahtaa.

Antti. Minä hänen jo tunnen, joku aika sitte, nimittäin veliwainaa ja minä, mutta minä en tiedä kuin tehdä, sillä minä unhotin silloin hänelle maksaa.

Kati. Ehkei hän sitä enää muista. Ja muutenki, elä nimitä että palwelet herra Wilhelmiä, hän ehkei tahtosi tulla sen vastaan.

Antti. Minä en haasta hänelle kuin isännästäni, ja hän voi luulla että minä palwelen vielä samassa talossa kuin sinna kihlatesani.

Kati. Muistathhan, kun kerran olet asiasta irti, mitä olemme sopineet, saadaksemme herra Wilhelmin antamaan luvun poikansa ja Henrifan naimiseen. Tuosja se onkin nyt sinun asianajajasi, hyvästi.

Yhdeksäs Kohtaus.

Antti ja Patelin.

S. Patelin. Roh, tuon lurjuksen minä tunnen. Sinähän se olet minun palweliani Katin sulhanen.

Antti. Minähän se olen, herra, minä.

S. Patelin. Te olitte kaksi welsjestä, jotka minä pelastin wankeudesta. Toinen teistä jätti minulle maksamatta.

Antti. Se oli weljeni.

H. Patelin. Te olitte sairaat lähtemään wankeudesta ja toinen teistä kuoli.

Antti. Minä se en ollut.

H. Patelin. Kyllähän minä sen näen.

Antti. Minä olin kuitenkin paljon kipiämpi kuin weljeni. Mutta sanalla sanoen, minä tulin teitä pyytämään ajamaan minulle asiaa isäntääni vastaan.

H. Patelin. Sinun isäntäsi, se on talollinen tässä lähellä.

Antti. Se ei asu tästä kaukana, ja minä maksan teille hyvin.

H. Patelin. Sen minä olen vaativaki. Tule nyt puhelemaan asiaksi, ja ilman valehtelematta.

Antti. Tietäkää herra, että isäntäni maksaa mulle hyvin tiukalta palkkaa. Sitä korjattakseni ja wahingoittamatta isäntääni, minä teen wälistä pieniä kauppoja erään rikkaan lihassan kanssa.

H. Patelin. Mitä kauppoja sinä teet?

Antti. Teidän luvalla, minä estän isäntäni lampaat kuolemasta kapiin.

H. Patelin. Siinä ei ole mitään pahaa, ja miten sinä sen teet?

Antti. Elkää suuttuko, minä tapan ne silloin kun rupeewat kuolemaan.

H. Patelin. Se on hyvin warma keino. Mutta etkö hän sinä niitä tapa warten ja sitte sano isännällesi niiden kuolleen kapiin, saadaksesi ne wiskattawaksi ulos ja sitte salaa myödyksi omaksi hyväksesi.

Antti. Sitähän isäntäni syyttää, sentähden että toisfa yönä, minun pannesfa lampaita kiini, hän näki kun minä otin yhden — sanonenko minä kaikki?

H. Patelin. Jos tahdot minun ajamaan asiaasi, niin se on wälttämätöin.

Antti. Toisena yönä näki taas kun otin yhden suuren pääsin joka oli ihan terve. Minä wakuustan, etten tiennyt mitä tehdä — minä panin, ihan hellästi — weitseni sen kaulaa wasten, — enkä minä tiennyt miten se tuli, mutta se kuoli yhtäkkiä.

H. Patelin. Minä kuulen. Mutta ken sinun näki sitä tekemään.

Antti. Isäntäni oli lymyinnyt nawettaan: hän sanoi minun tehneen samaten hymmenelle tufinalle lampaalle joida hän kaihosi. Ja muuten, te tunnette että se on mies joka puhuu aina totta. Hän löi minua (näyttää päätänsä) kuin näette ja minun täytyy mennä tohtorin parannuksen ala. Sentähden, minä rukoilen, te oletta asianajaja, tehkää että hänelle käy pahasti ja minulle hywästi ja etten minä tulisi mitään maksamaan.

Patelin. Minä hymärrän hywin asiaksi. Siinä nyt on kaikki tietä. Ensimmäinen ei maksasi sinulle yhtä penniä.

Antti. Rukoilen nöyrimmästi, ottakaamme se tie.

H. Patelin. Olkoon waan! Sinun omaisuutesi on warmaan kaikki rahassa?

Antti. Se on totta.

H. Patelin. Se sinun pitää hywin peittää.

Antti. Kyllä kaiketi minä sen teen.

H. Patelin. Isäntäsi täytyy maksaa kaikki kulungit.

Antti. Sen parempi.

H. Patelin. Ettei se sinulle maksa niin äyriä.

Antti. Sen minä soisinki.

H. Patelin. Hänen täytyisi, jos tahtoisi, sinut hirtättää.

Antti. Ottakaamme nyt se toinen tie, minä rukoilen.

H. Patelin. Noh, näet sinä — sinut wiedään tuomarin eteen.

Antti. Kyllä kaiketi.

H. Patelin. Muistat sinä mitä sinulle neuwon?

Antti. Minulla on hywä muisti.

H. Patelin. Raikkiin kysymyksiin, tehköön niitä sinulle tuomari, isäntäsi eli sen asianajaja elikkä minä, elä vastaa mitään kuin sen mitä olet kuullut niiltä eläimiltä joita paimennat. Sinä tunnet niiden kielen ja voit tekeytyä waikka lampaaksi.

Antti. Se ei ole juuri työlästä.

H. Patelin. Tuo haawa päässäsi antaa minulle tilan pelastaa sinun kaikesta vastuustesta. Mutta minä waadinfi että sinun tulee sitte maksaa minulle hymin reimasti.

Antti. Waikka hengelläni, sen pitää tapahtuman.

H. Patelin. Tuomari käypi pian istumaan, elä laiminlyö tulla esiin. Sinä tapaat minut siellä. Hyvästi! Elä unhotta tuoda minulle rahat.

Antti. Minä teen niin kuin olette minua neuvoneet.

Kymmenes Kohtaus.

Antti (yksin).

Ruin työläs kunnan miehen on elää!

Kolmas Näytös.

Ensimmäinen Kohtaus.

Antti. H. Patelin. H. Bärtylin.

H. Bärtylin (istuen oikeus pöydässä). Noh, asiamiehet voivat tulla esiin.

H. Patelin (hiljaan Antille). Kun sinulta kysytään, niin vastaa miten olen neuvonut.

H. Bärtylin. Ken tuo mies on?

H. Patelin. Eräs paimen, jota isäntänsä on pieksänyt, ja joka tästä päästyä menee tohtoriin.

H. Bärtylin. Meidän täytyy odottaa riitaweljeä, hänen waltuusmiestänsä eli asianajajaansa.

Toinen Kohtaus.

Antti. S. Patelin. S. Bärtylin. S. Wilhelm.

S. Bärtylin. Mutta mitäs herra Wilhelm nyt tahtoo?

S. Patelin (peittäen näkönsä). S. Wilhelm!

S. Wilhelm. Minä tahdon itse ajaa asiani.

S. Patelin (hiljaan Antille). Voi sinä petturi, se olisi herra Wilhelmiä vastaan:

Antti. Noh, sehän se on minun isäntäni.

S. Patelin (hiljaan). Koetellaamme päästä pois.

S. Wilhelm (katsoen Pateliniä). Mitä hittoja, ken tuo mies on?

S. Patelin (muuttaen ääntänsä). Herra, minä en aja asiaa kuin toista asianajajaa vastaan.

S. Wilhelm. Minä en tarvitse asianajajaa. (Eriikseen). Tuon miehen näösfä on jotai.

S. Patelin. Minä sitte menen tieheni. (Lähtee menemään).

S. Bärtylin. Jääkää tänne ja ajakaa asiaa.

S. Patelin (Bärtylinille). Mutta herra...

S. Bärtylin. Minä sanon teille, jääkää. Minä tahdon edes yhden asianajajan oikeudesfani. Jos te menette pois, minä pyyhin teidät ulos asianajajain kirjoista.

S. Patelin (erikseen). Koetellaamme sitte peittäytyä kuin voimme.

S. Bärtylin. Herra Wilhelm, te olette päällefantaja, puhufaa.

S. Wilhelm. Tietäkää herra että tuo lurjus...

S. Bärtylin. Ei mitään haukkumista.

S. Wilhelm. Noh, tämä waras sitte...

S. Bärtylin. Kutsukaat häntä nimeltänsä tahi aumattiltansa.

S. Wilhelm. Tuo paimenen lurjus, sanon minä, on minulta warastanut hynnemen tufinaa lammasta.

H. Patelin (peittäen ja muuttaen ääntänsä). Se ei ole todistettu.

H. Bärtylin (H. Patelinille joka pitää pyyhettänsä silmillänsä). Mikä teillä on, asianajaja?

H. Patelin. Sirmuinen hammastauti.

H. Bärtylin. Se on paha. (H. Wilhelmille) jatkakaa.

H. Wilhelm (erikseen ja katsoen H. Patelinia). Saakeli! Tuo asianajaja viivahtaa samaan näköön kuin se mikä wei minun kuusi kynnärääni werkaa.

H. Bärtylin. Mitä todistuksia teillä on siitä warfaudesta.

H. Wilhelm. Minä möin hänelle eilen. . . minä annoin hänelle kuusi kynnärää. . . kuusisataa lammasta ja minä en nyt löydä katraassa kuin neljästata kahdeksankymmentä.

H. Patelin. Minä sen kiellän.

H. Wilhelm (erikseen vähän korkeammin). Todella, jos minä en olis häntä äsken nähnyt houreisfaan, niin uskofin järkiään ettei se ole muu kuin hän.

H. Bärtylin. Antakaa sen miehen nyt olla ja todistakaa asianne.

H. Wilhelm. Minä sen todistan werallani, minä sen nähtän kaupparijallani. (Katsoen Patelinia). Mihin ne kuusi kynnärää tulivat. . . ne kymmenen tusinaa lammasta tukivat minun karjastani?

H. Patelin (vähän peittäytyen). Ne owat kuolleet kapiin.

H. Wilhelm. Hiis mie, jos se ei ole hän itse!

H. Bärtylin. Ken sen kieltää ettei se ole hän. Waan teille sanotaan että lampaanne owat kuolleet kapiin, mitä te siihen vastaatte?

H. Wilhelm. Minä vastaan, teidän luvalla, että se on waletta; että hän wei wiittansa alla. . . että hän ne on tappanut ja myönyt; että minä itse eilen illalla. . . noh se on hän (katsoen Patelinia joka ei enää paljon peittele). Suuri eilen illalla

möin hänelle kuusi. . . kuusi (katsoen Anttiin) löysin hänen tappamasja lammasta.

H. Patelin (nähdessä H. Wilhelmin hämmennyksissään ja hämmäntäksensä sitä enemmän). Turhia juonia, herra, peitellessä waan tekoansa, pieksäessä tätä paimen raukkaa jonka nyt täytyy mennä leikeltäväksi.

H. Wilhelm. Siihällä, kuulkaa herra tuomari, se on toinen tosi että se on hän, ihan hän, joka eilen illalla wei minulta kuusi kynnärää werkaa, ja tänä aamuna, kun hän siitä oli maksawa 30 markkaa. . .

H. Bärthlylin. Mitä hittoja ne kuusi kynnärää werkaa ja 30 markkaa tähän asiaan kuuluvat? Eihän tässä ole kysymystä kuin warastetuista lampaista.

H. Wilhelm. Se on totta, herra, tämä on ihan toinen asia, mutta me tulemme siihen sitte. . . mutta kuitenkin minä en ole pettynyt — tietkää sentähden että minä olin lymyinyt nawettaan (katsoen Pateliiniä). No! ihan se on hän. . . minä olin lymyinyt, kuin sanoin, silloin näin tulewan tämän lurjusjen nawettaani ja. . . istuttua tuohon. . . hän otti suuren lampaan. . . ja kauneilla puheillansa hän minut wiettieli niin että hän minulta wei. . . kuusi kynnärää.

H. Bärthlylin. Kuusi kynnärää lampaitako?

H. Wilhelm. Ei, werkaa, sen wietävä!

H. Bärthlylin. Antakaa nyt werka olla ja palatkaa lampaihinne.

H. Wilhelm. Minä palaan sinne. Tämä lurjus otettua poweltansa weitsen. . . minä tahdoin sanoa werkami. . . ei weitsen, minä sanoin. . . hän, hän, hän pisti sen wiittansa ala ja wei kotiinsa, ja tänä aamuna kun hänen oli maksettawa kolmekymmentä markkaa, hän kieltää mulle sekä rahat että weran.

H. Patelin. Katsokaat nyt, herra, hän ei tiedä mitä puhelee.

H. Wilhelm. Hän sen tietää hyvin, (katsoen paimeneen) että hän on warastanut minulta kymmenen tusinaa lammasta

(katsoen Pateliiniä) ja tänä aamuna — kun hänen piti mulle maksaa kolmekymmentä markkaa kuudesta kynnästä, kastanian väristä werkaa, hän maksoi minulle mustia perhosia, Calipson manselia, tralallalala, tanssia ja hyppyköitä ja mitä helwettiiä minä enää tiedän.

H. Patelin (nauraen). Hän on hullu, hän on ihan hullu!

H. Bärthlylin. Todella, herra Wilhelm, kaikki waltakunnan oikeudet eivät woisi saada selwää teidän asioista. Te syytätte paimenenne warastaneen teiltä kymmenen tufinaa lammasta, ja te siihen hämmennätte sekaisin kolmekymmentä markkaa ja mustia perhosia ja tuhat muuta hullutusta. No, vielä kerran, palatkaa lampaihinne, tahi minä päästän pois tämän paimenen. Mutta jos koettaisin itse häntä kysellä. (Antille). Tuleppas liemmäksi, mikä sinun on nimesi?

Antti. Pää...ä...ä...ä.

H. Wilhelm. Sen hän walehtelee, hänen nimensä on Antti.

H. Bärthlylin. Antti eli Pää, se on yhtä kaikki, (Antille) sanopas minulle onko se tosi että tuo herra antoi sinulle paimentaa kymmenen tufinaa lampaita?

Antti. Pää...ä...ä...ä.

H. Bärthlylin. Mitä kummaa, oikeus on sinun pelästyttänyt, kuule, elä pelkää, ja vastaa suoraan, löysikö herra Wilhelm sinun yöllä tappamassa lammasta?

Antti. Pää...ä...ä...ä.

H. Bärthlylin. Mitä kummitusta tämä on?

H. Patelin. Ne loukkaukset jotka hän on saanut päähänsä ovat sekoittaneet häneltä aivot.

H. Bärthlylin. Tämä on teille hywin paha, herra Wilhelm.

H. Wilhelm. Minulle paha! Yksi warastaa minulta weran, toinen lampaat, yksi maksaa sen lauluillansa, toinen määkimällä, menkää helwettiin, kun se kaikki vielä minulle on paha.

S. Bärtylin. Niin, hywin paha. Teillä ei ole lupa lyödä, etenki päähän?

S. Wilhelm. Saakeli sen tiesi, se oli yö ja kun minä lyön, silloin minä lyön joka paikkaan.

S. Patelin. Hän tunnustaa tekonsa; habemus confidentem reum.

S. Wilhelm. Ah! mene sinne ja sinne confitareisi kanssa. Sinä maksat minulle ne kuusi lynaarää werkaa tahti periköön sinut hiis.

S. Bärtylin. Vielä kerran se werka. Se on oikeuden pillkaa, oikeus on päättänyt asian mitättömäksi, kulungit wastakkain.

S. Wilhelm. Minä wetoon. (S. Patelinille). Ja mitä teihin tulee herra, me tapaanme kohta toisemme. (Menee).

Kolmas Kohtaus.

Antti. S. Patelin. S. Bärtylin.

S. Patelin (Anttille). Kiitä nyt herra tuomaria.

Antti (Bärtylinille). Päää... päää... ä.

S. Bärtylin. Siinä on kylä, suoria nyt tohtoriin, onneton!

Neljäs Kohtaus.

S. Patelin. Antti.

S. Patelin. Noh! Eikö se ollut oivallisesti kun minä pelastin sinut asiasta, josta olisit voinut päästä hirteen. Nyt se on sinun nuorosi minulle hyvästi maksaa kuin olet luvannut.

Antti. Pä... ä... ä... ä.

S. Patelin. Niin, sinä teit oikein hywin; mutta nyt sinun pitää maksaa, kuulit sinä sen?

Antti. Pä... ä... ä.

S. Patelin. Noh, heitä jo hitoilte se päää, ei siitä nyt enää ole kysymystä. Tässä ei ole nyt muuta kuin minä ja sinä. Tahdot sinä nyt maksaa hyvästi kuin olet luvannut?

Antti. Päää.

S. Patelin. Kuin, konna, minun olisi pettänyt tuo lammas ihmisen vaatteissa (juoksee Antin päälle joka pakenee). Lurjus! sinä maksat tahi. . .

Viides Kohtaus.

Kati (ottaen kitni Patelinia).

Kati. Voi, woi, antakaa hänen mennä, hyvä herra, nyt on kysymys toisesta asiasta.

S. Patelin. Kuin fitte?

Kati. Se haawa jonka hän sanoo olewan päässä on antanut meille warman asean, jolla pakottaa herra Wilhelmin juostumaan poikansa naimiseen teidän tyttärenten kanssa. Ettekö te ole sillä palkittu.

S. Patelin. Woisko se olla mahdollista?

Kati. Antti on sanonut tuomarille menewänsä tohtoriin leikkuttamaan loukkaustansa. Hän on kuollut leikkauksesta, ja se on herra Wilhelm joka siis hänen on tappanut.

S. Patelin. Noh! Nyt minä näen koko teidän laitoksenne.

Kati. Odottakaa meitä waan, minä menen pyytämään tuomarilta oikeutta. (Menee).

Kuudes Kohtaus.

Patelin (yksin).

Todellaki, se jonka hän nyt saa nähdä, saattaa hänen uskomaan että Antti on kuollut. Ja onneksi herra Wilhelm on itse shyttännyt itsensä. Se on totta että tämä paimen on suuri

konna, hän on aina petellyt minua, joka toisinaan pettelen muita, mutta sen minä suon hänelle anteeksi, jos hänen kauttansa saan tyttärenti rikkaasen naimiseen.

Seitsemäs Kohtaus.

H. Patelin. H. Bärtylin. Kati.

Kati (itkein). Woih, woih!

H. Bärtylin. Mitä te fanotte? Se poika parka kuollut, ja niin rutosti!

H. Patelin. Koko kylä sen jo tietää. Kuin onnettomuudet kohtawat yhtäkkiä!

Kati (itkein). Woih, woih, woih!

H. Bärtylin. Minä teen teille oikeuden, etkää niin itkeää.

Kati. Hän oli minun sulhaseni. Ah, ah, ah!

H. Bärtylin. Rohduttaitkaa, hän ei ollut kuitenkaan vielä teidän miehenne.

Kati. En minä niin itkisikään jos hän olisi ollut mieheni, hi, hi, hi!

H. Patelin. Tyttö parka! Se on paha asia herra Wilhelmille.

H. Bärtylin. Hän tulee kyllä rangaistuksi. Teidän kanteelle minä jo olen antanut käskyn hänen kiinipanemisesta; hän tuodaan heti täüne. Sillä aikaa minä astan wuoksi menen kuitenkin katsomaan ruumiin. Te fanotte että hän on siellä teidän setänne, tohtorin luonna. Minä olen heti takaisin.

Kahdeksas Kohtaus.

H. Patelin. Kati.

H. Patelin. Hän huomaa wissisti petoksen, jos ei löydy kuollutta.

Kati. Etää pelätkö. Setäni on meidän kanssa samassa

neumossa ja Antti on asettanut vuoteelle pään, joka panee hänen pian paikenomaan.

H. Patelin. Mutta kyläsä voi joku kohdata Antin.

Kati. Hän meni peittämään erään naapurimme heinä-latoon, josta hän ei lähde ennen kuin naiminen on päätetty.

Yhdeksäs Kohtaus.

H. Patelin. H. Bärthylin. Kati.

H. Bärthylin (itseksään palatessaan). Ei, en elämästäni ole nähnyt ihmisen päätä sellaisena. Se on raadeltu hyönnillä tai fitte leikkelyllä. Sillä on tuskin ihmisen muotoa, ja minä en voinut sitä katsoa kääntämättä siitä pois silmiäni.

Kati (itkein). Ah, ah, ah!

H. Patelin. Minä surkuttelen sitä herra Wilhelmiä. Se oli hyvä mies, ja sen kansa oli mielellään asioissa.

H. Bärthylin. Minä häntä jäälän; mutta mitä tehdä! Yhdellä puolella murha ja toisella morsian joka vaatii minulta oikeutta.

H. Patelin. Kati, mitä sinä voitat hänen hirttämisestä? Eikö sinulle olisi parempi. . .

Kati (Patelinille). Kuulkaa isäntä! minä en tahdo enemmän voittaa kuin kostaa; ja jos millä häntä voisi pelastaa. . . mutta tunnettehan te miten minä rakastan manselaa, teidän tyttärtä, joka on tämän herran ristitytär. . .

H. Bärthylin. Minun ristitytär! No! Mitä kaikkea hänellä on tästä asiasta?

Kati. Waltteri, hyvä herra, sen herra Wilhelmmin ainoa poika, rakastaa häntä; herra Wilhelm on tätä naimista vasten. Te olette molemmat niin viisaat. Katsokaa nyt jos ei tässä olisi jotai millä voisi tyhdyttää kaikkia.

H. Bärthylin. Dikein, tämä tyttö luopuu kanteestaan sillä ehdolla että herra Wilhelm suostuu mainittuun naimiseen.

Kati. Se on oivallisesti mietitty.

H. Patelin. Se on mennä laupeuden tietä. . .

H. Bärtylin (Katille). Ennen wankeuteen wiemistä, hän tuotafoon tänne; minun täytyy itseni häntä puhutella. Mutta suostuttekos te herra Patelin?

H. Patelin. Todella sanoen, minä en ollut vielä päättänyt naittaa tyttärentäni. . . mutta kuitenkin pelastaakseni herra Wilhelmin hengen, olkoon sitte, minä suostun.

H. Bärtylin. Minä odotan häntä tänne. (Katille). Te menkää pikaisesti hautaamaan kuollut, ettei minua voitaisi syyttää rikoksesta wirsaani vasten. (Kati menee).

Kymmenes Kohtaus.

H. Patelin. H. Bärtylin.

H. Patelin. Ja minä menen kirjoittamaan lyhykäisän liiton, jonka te tahtoistte alle kirjoituttaa.

Yhdestoista Kohtaus.

H. Bärtylin. H. Wilhelm (tuotuna sotamiehiltä).

H. Bärtylin. Noh! Te olette siinä. Tiedättekos miksi olette vangittu? Herra Wilhelm.

H. Wilhelm. Tiedän. Se konna Antti sanoo olevansa kuollut.

H. Bärtylin. Hän sen on ihan totuudessa. Minä näin sen äsken itse. Ja te olette tunnustaneet tekonne.

H. Wilhelm. Helvetissä!

H. Bärtylin. Noh! Minulla on teille yksi ehto. Te voitte sillä päästä koko asiasta, ja palata vapaudessa kotinne.

H. Wilhelm. Jos se on minun tahdosfani, niin hyvästi sitte. (Vähtee menemään waan wartiat pidättävät).

H. Bärtylin. No noh! Odotellaa. Tässä on kysh-

mäs jos te rakastatte paremmin naittaa poikanne tahi itse tulla hirtetyksi.

H. Wilhelm. Kaunis ehto! Minä en rakasta enemmän yhtä kuin toistakaan niistä.

H. Bärtylin. Minä sen teille selitän. Te olette tappaneet paimenenne, eikö se ole tosi?

H. Wilhelm. Minä olen häntä lyönyt. Jos hän on siitä kuollut, se on hänen oma syynsä.

H. Bärtylin. Ei, ei, se on teidän; kuulkaa. Herra Patelinilla on tytär, kaunis ja siwä.

H. Wilhelm. Niin, ja lisäksi yhtä köyhä kuin hän itse.

H. Bärtylin. Teidän poikanne häntä rakastaa.

H. Wilhelm. Ja mitä se minuun koskee?

H. Bärtylin. Sen kuolleen morsian luopuu kanteestansa, jos te suostutte poikanne naimiseen.

H. Wilhelm. Waan minä en siihen suostu.

H. Bärtylin (wartioille). Wiekää hän wanfenteen.

H. Wilhelm. Wanfenteenko, menkää hiidelle. Laskekaa minua edes kotiini sanomaan etteiwät minua tarwitse sinne odottaa.

H. Bärtylin (wartioille). Elkää laskekaa häntä karjaamaan.

Kahdestoista kohtaus.

H. Patelin. H. Bärtylin. H. Wilhelm. Wartiat.

H. Patelin (hiljaan herra Bärtylinille jättäin sille paperin). Tässä on se kontrahti.

Kolmastoista kohtaus.

Kati. Waltter. Henriika. N. Patelin. H. Bärtylin.

H. Wilhelm. H. Patelin. Wartiat.

H. Patelin (herra Wilhelmille). Herra, minun koko pereeni on valmis auttamaan teitä kowassa onnessanne.

- H. Wilhelm. Mitkä liukasteliat!
- H. Bärttölin. Noh! tässä nyt owat teidän kaikki riitameljet, selittäkää pian tahdotteko te päästä asiasta.
- H. Wilhelm. Tahdon.
- H. Bärttölin. Kirjoittakaa liiton ala.
- H. Wilhelm. En ensinkään! minä en tahdo sittä tietää.
- H. Bärttölin. Vielää wankuteen, jalat rautoihin.
- H. Wilhelm. Salatto rautoihin? Jumalani! miten te sen tekisitte?
- H. Bärttölin. Se ei ole vielä siinä; minä rupeen heti tutfimaan.
- H. Wilhelm. Tutfimaanko?
- H. Bärttölin. Niin tutfimaan, laillisesti tutfimaan, ja sen perästä minä en woi muuta kuin antaa teidät hirttää.
- H. Wilhelm. Hirttää? armoa!
- H. Bärttölin. Pankaa sitte ala nimenne; jos wähänkään epäilette niin te okette hukasfa, minä en silloin woi teitä pelastaa.
- H. Wilhelm. Noh! Jumalan armo! (Kirjoittaa alle).
- H. Bärttölin (hänen kirjottaisfa). Minä olen kuullut erään kuuluisan lääkärin sanowan, että päähän lyönti on waurallinen kuin hitto. (Ottaan talasin sen alakirjoitetun paperin). Noh, nyt se on hyvä. (Antaa sen Patelinille). Minä wiskaan nyt tulleen koko jutun, ja toiwotan teille onnea!
- H. Wilhelm. Niin, minä olen tänään tainnut tehdä hyvän kaupan!
- H. ja K. Patelin. Onnea kaupallenne.
- H. Wilhelm (molemmille). Te saitte sen huofiolla hinnalla.
- Waltter (Wilhelmille). Isäni, minä en sitä tunnusta.
- H. Wilhelm. Mene hiidelle.
- Henrika (Wilhelmille). Herra, minä olen teille wihainen.
- H. Wilhelm (Henrikalle). Ja minä myös teille.
- Kati (Wilhelmille). Mitä te annatte minulle palkinnoksi sulhasestani.
- H. Wilhelm (Katille). Lampaat jotka hän warasti.

Neljästoista Kohtaus.

Entiset. Kaksi talonpoikaa. **Antti.** (Kaksi talonpoikaa tuovat Antin uhaten sitä ruoskalla. Hän säikäyttää jokaisen).

Yksi talonpoika (Antille). Astu!

Antti. Armahtakaa!

Toinen talonpoika. Astu!

Antti. Armoa!

H. Wilhelm. Sen petturi, sinä et olekaan kuollut? Minä kuristan sinun, se ei maksakaan minulle yhtään enemmän. (Antti lankee polvilleen).

H. Bärttylin (pidättää Wilhelmiä). Odottakaa. (Talonpojille). Mistä tämä kummitus tulee?

Yksi talonpoika. Me löysimme tämän warkaan meidän heinäladosta, jonka tähden nyt tuomme hänet oikeuteen.

H. Bärttylin (Antille, koetettua käsilään sen päätä, josta kääre on pois). Sitailla! Eihän sinulla ole mitään haavaa päässä!

Antti (itsein). Minä sen tunnustan, ei mitään haavaa.

H. Bärttylin. Mitä se fitte oli jota minulle näytettiin tohtorin vuoteella?

Antti (itsein). Se oli vasikan pää.

H. Wilhelm (Patelinille). Hoh! koska hän ei olekaan kuollut, antakaa minulle liittokirjasi takaisin, minä waadin sen.

H. Bärttylin. Se on oikein.

H. Patelin. Niin kyllä, kun waan maksatte minulle luovunnaisia kymmenen tuhatta markkaa.

H. Wilhelm. Kymmenen tuhatta markkaa? Se täytyy fitte jättää sikseen. Mutta te maksatte minulle ne kolmesataa markkaa jäwainaanne welkaa.

H. Patelin. Hywin mielelläni, kun waan tuotte minulle hänen wellakirjansa.

H. Wilhelm. Hänen wellakirjansako? Ja minun kuusi kynnärää werkaani.

H. Patelin. Se oli tyttäreni morsiusapua.

H. Wilhelm. Morsius apuako? Syöhän minä tofi teidän hanhipaistinne.

H. Patelin. Sen me olemme syöhneet päivälliseksi.

H. Wilhelm. Päivälliseksi? (Osoittain Anttia). Tuo lursjus saa maksaa kaiffi ja lisäksi tulla hirtetyksi.

Walter. Isäni, nyt on aika minun tunnustaa, hän ei ole tehnyt mitään ilman minun käskyttäni.

H. Wilhelm. Kas niin, nyt minä olen saanut hyvän maksun werastani ja lampaistani.

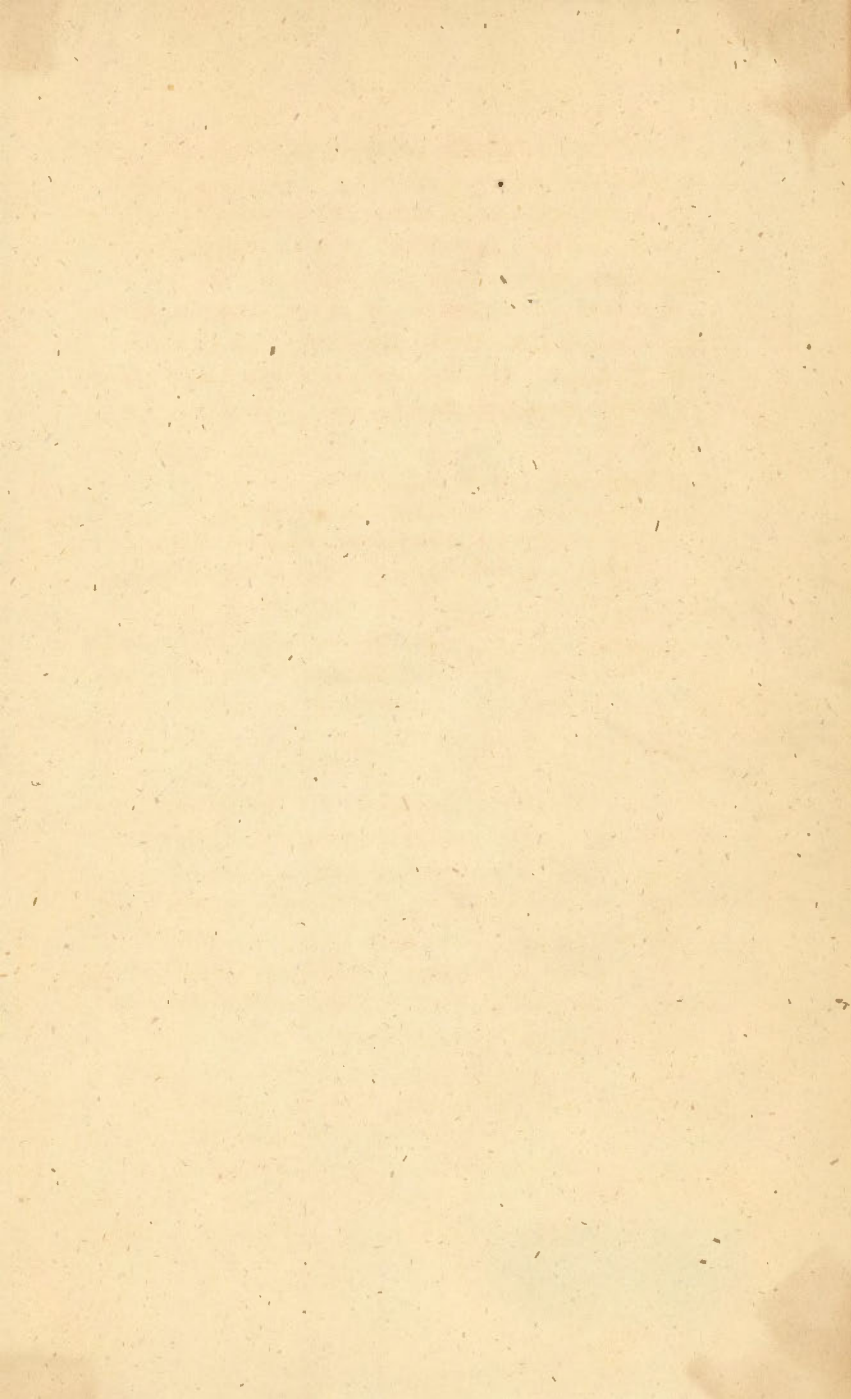
Painovirheitä Macbethissä.

Sivu	8 rivi	9 ylh.	on	Ma a	lue	Ma
"	29 "	21 "	ovat seuraavat sanat	Macbethin pu-		
			heesta tulkunaan jääneet pois:	"No, mitä s uutta?"		
Sivu	60 rivi	18 ylh.	on	itkee	lue	itkeä
"	69 "	2 "	"	jällehen	"	jälleen
"	79 "	20 "	"	het'	"	heti
"	133 "	13 "	"	furuamme	"	furuanne
"	137 "	15 "	"	wuoteessa	"	wuoteensa

B. L.

Hei

SKS

Toim

25:3

(1864)

SUOMALAISEN KIRJALLISUUDEN SEURAN KIRJASTO

106 013 8488

